

การศึกษาทักษะการสื่อสารของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีภาวะออทิสซึม
จากการสอนโดยใช้บทสนทนาทางสังคม (Social Scripts)
ร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติ

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาพิเศษ
ธันวาคม 2555

การศึกษาทักษะการสื่อสารของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีภาวะออทิสซึม
จากการสอนโดยใช้บทสนทนาทางสังคม (Social Scripts)
ร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติ

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาพิเศษ

ธันวาคม 2555

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การศึกษาทักษะการสื่อสารของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีภาวะออทิสซึม
จากการสอนโดยใช้บทสนทนาทางสังคม (Social Scripts)
ร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติ

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาพิเศษ
ธันวาคม 2555

สุนทรี บุญจันทร์. (2555). การศึกษาทักษะการสื่อสารของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีภาวะออทิสซึมจากการสอนโดยใช้บทสนทนาทางสังคม (Social Scripts) ร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติ. ปริญญาโท กศ.ม. (การศึกษาพิเศษ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม: รองศาสตราจารย์ ดร.ดารณี ศักดิ์ศิริผล, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูริย์ โพธิ์สาร.

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาทักษะการสื่อสารของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีภาวะออทิสซึมจากการสอนโดยใช้บทสนทนาทางสังคม (Social Scripts) ร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัยเป็นนักเรียนที่มีภาวะออทิสซึม อายุระหว่าง 12-17 ปี กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2554 ของโรงเรียน มหรรณพาราม ในโครงการเรียนร่วม เลือกลงโดยวิธีเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 3 คน กำหนดการทดลองตามแบบแผนการวิจัยกลุ่มตัวอย่างเดี่ยว (Single Subject Design) รูปแบบ A-B-A ดำเนินการทดลองเป็นระยะเวลา 5 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน วันละ 2 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที รวม 30 ครั้ง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้ ชุดบทสนทนาทางสังคม (Social Scripts) และแบบประเมินความสามารถในการพูดสื่อสาร สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่ามัธยฐาน (Median) ค่าพิสัยควอไทล์ (Interquartile Range) สถิติทดสอบ The Sign Test for Median: One Sample และ The Wilcoxon Matched – Pairs Signed – Ranks Test

ผลการวิจัยพบว่า

1. ทักษะการสื่อสารของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีภาวะออทิสซึม จากการสอนโดยใช้บทสนทนาทางสังคม (Social Scripts) ร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติ อยู่ในระดับดี ($t = 0 ; p = 0.8125$)

2. ทักษะการสื่อสารของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีภาวะออทิสซึม จากการสอนโดยใช้บทสนทนาทางสังคม (Social Scripts) ร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติ สูงขึ้น ($T = 0 ; p < .05$)

A STUDY ON COMMUNICATION SKILLS OF STUDENTS WITH AUTISM
IN LOWER SECONDARY SCHOOL (GRADE 7- 9) THROUGH SOCIAL SCRIPTS
AND ROLE PLAYING TECHNIQUES

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Master of Education Degree in Special Education
at Srinakharinwirot University

December 2012

Soontharee Boonchan. (2012). *A Study on Communication Skills of Students with Autism In Lower Secondary School (Grade 7 - 9) Through Social Scripts and Role Playing Techniques*. Master thesis. M.Ed. (Special Education). Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor Committee: Assoc. Prof. Dr.Daranee Saksiriphol, Assist. Prof. Dr.Paitoon Pothisaan.

The purpose of this research was to study communication skills of students with autism in lower secondary school (grade 7 - 9) through social scripts and role playing techniques. The participants of the study were 3 students with autism selected by purposive sampling. The students, aged between 12-17 years old, were studying in Semester 2 of the academic year 2011 in the inclusive program of Mahannoparam School. The research method was Single Subject Design (A-B-A). The experiment lasted for the total of 5 weeks (30 sessions, 2 fifty minutes sessions a day, 3 days a week). Instruments used in the research were teaching plans, social scripts and conversation pattern evaluation forms. The data were analyzed using mean, median, interquartile range, the sign test for median (one sample) and the Wilcoxon matched – pairs signed – ranks Test.

Results of the research indicated that:

1. The communication skills of students with autism in lower secondary school (grade 7 - 9) through social scripts and role playing techniques were at good level. ($t = 0$; $p = 0.8125$)
2. The communication skills of students with autism in lower secondary school (grade7- 9) through social scripts and role playing techniques were higher. ($T = 0$; $p < .05$)

ปริญญานิพนธ์

เรื่อง

การศึกษาทักษะการสื่อสารของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีภาวะออทิสซึม
จากการสอนโดยใช้บทสนทนาทางสังคม (Social Scripts) ร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติ

ของ

สุนทรี บุญจันทร์

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาการศึกษาพิเศษ

ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒนกุล)

วันที่.....เดือน ธันวาคม พ.ศ. 2555

คณะกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์

คณะกรรมการสอบปากเปล่า

.....ประธาน

.....ประธาน

(รองศาสตราจารย์ ดร.ดารณี ศักดิ์ศิริผล)

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จรรยา ชื่นเกษม)

.....กรรมการ

.....กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูรย์ โพธิสาร)

(รองศาสตราจารย์ ดร.ดารณี ศักดิ์ศิริผล)

.....กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูรย์ โพธิสาร)

.....กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริพันธ์ ศรีวันยงค์)

ประกาศขอบคุณการ

ปริญญาโทฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี ด้วยความอนุเคราะห์อย่างยิ่งจาก รองศาสตราจารย์ ดร.ดารณี ศักดิ์ศิริผล ประธานกรรมการควบคุมปริญญาโท และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูรย์ โภธิสาร กรรมการควบคุมปริญญาโทที่กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำ และตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ อย่างดีเยี่ยมมาโดยตลอด ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งและขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้ และขอกราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จรรยา ชื่นเกษม ประธานกรรมการสอบปริญญาโท และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริพันธ์ ศรีวันยงค์ กรรมการสอบปริญญาโท ที่ได้ให้คำแนะนำเพิ่มเติมในการปรับปรุงแก้ไข

ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ดร. รณิดา เขยชุ่ม อาจารย์ประพิมพ์พงศ์ วัฒนะรัตน์ อาจารย์ พัชรีวรรณ คุณชื่น และอาจารย์จรรววรรณ เทียนเงิน เป็นอย่างสูงที่กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญให้คำแนะนำและข้อคิดในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยนี้

ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์อดิศักดิ์ วิไลลักษณ์ ผู้อำนวยการโรงเรียนมหารณพาราม ที่ให้ความอนุเคราะห์สถานที่ทดลองในการทำวิจัยนี้

ขอกราบขอบพระคุณ คุณครูมณฑิพย์ ชุมทัฬห ที่ให้ความช่วยเหลือและให้กำลังใจต่อผู้วิจัยด้วยดีเสมอมา

ขอขอบพระคุณ เพื่อนครู งานการศึกษาพิเศษเรียนร่วมทุกท่าน ที่อำนวยความสะดวกและให้ความร่วมมือในการศึกษาครั้งนี้

สุนทรี บุญจันทร์

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ.....	1
	ภูมิหลัง	1
	ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	3
	ความสำคัญของการวิจัย.....	3
	ขอบเขตของการวิจัย.....	4
	กรอบแนวคิดการวิจัย.....	6
	สมมติฐานการวิจัย.....	7
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
	เด็กออทิสติก	10
	ความหมายของเด็กออทิสติก.....	10
	สาเหตุของการเกิดภาวะออทิสซึม.....	11
	ลักษณะและอาการสำคัญของเด็กออทิสติก.....	13
	ระดับความรุนแรงของภาวะออทิสซึม.....	17
	ระบาดวิทยาของภาวะออทิสซึม.....	17
	การพยากรณ์.....	18
	การคัดแยกเด็กออทิสติก.....	19
	การช่วยเหลือเด็กออทิสติก.....	20
	การสื่อสาร.....	24
	ความหมายของการสื่อสาร.....	24
	ประเภทของการสื่อสาร.....	25
	วัตถุประสงค์ของการสื่อสาร.....	27
	ความสำคัญของการสื่อสาร.....	27
	ระบบและองค์ประกอบของการสื่อสาร.....	28
	กระบวนการสื่อสารของคนทั่วไป.....	29
	ลักษณะด้านการสื่อสารของเด็กออทิสติก.....	30
	ความบกพร่องทางทักษะการสื่อสารของเด็กออทิสติก.....	32
	การพัฒนาการสื่อสารของเด็กออทิสติก.....	35
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารของเด็กออทิสติก.....	36

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
2 (ต่อ)	
บทสนทนาทางสังคม (Social Scripts).....	38
ความหมายของบทสนทนาทางสังคม.....	38
ความเป็นมาของบทสนทนาทางสังคม.....	38
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับบทสนทนาทางสังคม.....	38
ความสำคัญของบทสนทนาทางสังคม.....	39
วัตถุประสงค์ของการใช้บทสนทนาทางสังคม.....	41
ประโยชน์ของการใช้บทสนทนาทางสังคม.....	41
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทสนทนาทางสังคม	42
การแสดงบทบาทสมมติ.....	44
ความหมายของการแสดงบทบาทสมมติ.....	44
จุดประสงค์ของการแสดงบทบาทสมมติ.....	45
รูปแบบของการแสดงบทบาทสมมติ.....	45
ขั้นตอนการแสดงบทบาทสมมติ.....	46
ข้อดีของการแสดงบทบาทสมมติ.....	48
ข้อจำกัดของการแสดงบทบาทสมมติ.....	49
ข้อเสนอแนะในการแสดงบทบาทสมมติ.....	49
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการแสดงบทบาทสมมติ.....	50
การวิจัยแบบกลุ่มตัวอย่างเดี่ยว.....	53
ความหมายของการวิจัยแบบกลุ่มตัวอย่างเดี่ยว.....	53
ลักษณะเฉพาะของการวิจัยแบบกลุ่มตัวอย่างเดี่ยว.....	55
หลักการควบคุมของการวิจัยแบบกลุ่มตัวอย่างเดี่ยว.....	55
รูปแบบการวิจัยแบบกลุ่มตัวอย่างเดี่ยว.....	56
การวิเคราะห์และการนำเสนอข้อมูลของการวิจัยแบบกลุ่มตัวอย่างเดี่ยว.....	58
ข้อดีและข้อจำกัดของการวิจัยแบบกลุ่มตัวอย่างเดี่ยว.....	58
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มตัวอย่างเดี่ยว.....	59

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3	วิธีดำเนินการวิจัย..... 61
	การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง..... 61
	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย..... 63
	วิธีดำเนินการทดลอง..... 72
	การวิเคราะห์ข้อมูล..... 75
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล..... 78
5	สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ..... 92
	ความมุ่งหมายของการวิจัย..... 92
	สมมติฐานในการวิจัย..... 92
	วิธีดำเนินการวิจัย..... 92
	สรุปผลการวิจัย..... 94
	อภิปรายผล..... 94
	ข้อเสนอแนะ..... 89
บรรณานุกรม.....	100
ภาคผนวก.....	111
ภาคผนวก ก	112
ภาคผนวก ข	114
ภาคผนวก ค	116
ภาคผนวก ง	118
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	134

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 คะแนนทักษะการสื่อสารของนักเรียนที่มีภาวะออทิสซึม จากการสอนโดยใช้ บทสนทนาทางสังคม (Social Scripts) ร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติ.....	79
2 การเปรียบเทียบค่ามัธยฐานที่คำนวณได้กับค่ามัธยฐานที่เป็นเกณฑ์ระดับดี ของ ทักษะการสื่อสารของนักเรียนที่มีภาวะออทิสซึมหลังจากการสอนโดยใช้บทสนทนา ทางสังคม (Social Scripts) ร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติ	86
3 คะแนนเฉลี่ยทักษะการสื่อสารของนักเรียนที่มีภาวะออทิสซึมก่อนและหลังจาก การสอนโดยใช้บทสนทนาทางสังคม (Social Scripts) ร่วมกับการแสดงบทบาท สมมติ.....	87
4 เปรียบเทียบค่ามัธยฐานคะแนนทักษะการสื่อสารของนักเรียนที่มีภาวะออทิสซึมก่อน และหลังจากการสอนโดยใช้บทสนทนาทางสังคม(Social Scripts) ร่วมกับการแสดง บทบาทสมมติ.....	91
5 ค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาโดยหาจากดัชนีความสอดคล้องระหว่างบทสนทากับ นิยามศัพท์ (IOC) แบบประเมินความสามารถในการพูดสื่อสารของนักเรียนที่มีภาวะ ออทิสซึม.....	115
6 ค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาโดยหาจากดัชนีความสอดคล้องของแผนการจัดการเรียนรู้ “การพูดสื่อสารโดยใช้บทสนทนาทางสังคมร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติ (IOC).....	117

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 ขั้นตอนการสร้างชุดบทสนทนาทางสังคม (Social Scripts)	65
2 ขั้นตอนการสร้างชุดกิจกรรมบทบาทสมมติ	66
3 ขั้นตอนการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ การพูดสื่อสารโดยใช้บทสนทนาทางสังคม ร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติ	69
4 ขั้นตอนการสร้างแบบประเมินความสามารถในการพูดสื่อสาร	71
5 กราฟแสดงทักษะการสื่อสารของนักเรียนที่มีภาวะออทิสซึม จากการสอน โดยใช้บท สนทนาทางสังคม (Social Scripts) ร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติ ของนักเรียน คนที่ 1	80
6 กราฟแสดงทักษะการสื่อสารของนักเรียนที่มีภาวะออทิสซึม จากการสอนโดยใช้บท สนทนาทางสังคม (Social Scripts) ร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติ ของนักเรียน คนที่ 2	82
7 กราฟแสดงทักษะการสื่อสารของนักเรียนที่มีภาวะออทิสซึม จากการสอน โดยใช้บท สนทนาทางสังคม (Social Scripts) ร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติ ของนักเรียน คนที่ 3	83
8 กราฟแสดงคะแนนเฉลี่ยทักษะการสื่อสารของนักเรียนที่มีภาวะออทิสซึมก่อนและ หลังจากการสอนโดยใช้บทสนทนาทางสังคม (Social Scripts) ร่วมกับการแสดง บทบาทสมมติ	88
9 กราฟแสดงคะแนนเฉลี่ยทักษะการสื่อสารของนักเรียนที่มีภาวะออทิสซึมก่อนและ หลังจากการสอนโดยใช้บทสนทนาทางสังคม (Social Scripts) ร่วมกับการแสดง บทบาทสมมติ	89
10 กราฟแสดงคะแนนเฉลี่ยทักษะการสื่อสารของนักเรียนที่มีภาวะออทิสซึมก่อนและ หลังจากการสอนโดยใช้บทสนทนาทางสังคม (Social Scripts) ร่วมกับการแสดง บทบาทสมมติ	90

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การพัฒนาบุคลากรของชาติเป็นเรื่องที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง ดังนั้นรัฐจึงให้ความสำคัญด้วยการวางรากฐานความคิด ถ้าบุคคลในชาติได้รับการศึกษาที่ดีจะทำให้มีการพัฒนาในทุกด้าน ดีขึ้นด้วย ดังนั้นสังคมปัจจุบันจึงเร่งการพัฒนาคุณภาพของคนให้ได้รับการศึกษาเพื่อส่งเสริมให้ทุกคนได้พัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างเต็มที่จึงได้มีการปฏิรูปการศึกษาและตราพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ขึ้น เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจและสติปัญญา ความรู้และคุณธรรมมีจริยธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข โดยมุ่งเน้นให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกัน การรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่า 12 ปี ที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ. 2542: 5-7) ซึ่งรวมถึงเด็กที่มีความต้องการพิเศษประเภทต่าง ๆ อาทิ เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา บกพร่องทางการได้ยิน บกพร่องทางการมองเห็น เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ เด็กที่มีความสามารถพิเศษ เด็กที่มีปัญหาทางพฤติกรรม และเด็กออทิสติก เด็กที่มีความต้องการพิเศษเหล่านี้ได้รับสิทธิทางการศึกษาเช่นเดียวกับเด็กปกติ ซึ่งจำนวนเด็กที่มีความต้องการพิเศษที่เข้าสู่ระบบโรงเรียน พบว่า เด็กออทิสติกเข้าเรียนในโรงเรียนเพิ่มมากขึ้น ประมาณร้อยละ 3 ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ (ผดุง อารยะวิญญู. 2546: 12) เป้าหมายสูงสุดของการจัดการศึกษาให้กับเด็กออทิสติก คือการส่งเด็กเข้าสู่ห้องเรียนปกติหรือระบบเรียนร่วมให้มากที่สุด โดยมีความเชื่อพื้นฐานว่าเด็กออทิสติกมีความเหมือนเด็กปกติมากกว่าความแตกต่าง (ดารณี อุทัยรัตนกิจ. 2547: 29) ดังนั้นการให้เด็กออทิสติกเรียนร่วมกับเด็กปกติเป็นการบูรณาการทั้งด้านสังคมและการเรียน นอกจากนี้เป็นการเปิดโอกาสให้เด็กปกติกับเด็กออทิสติกได้เรียนรู้ ซึ่งกันและกัน

เด็กออทิสติกหรือเด็กที่มีภาวะออทิสซึมซึ่งเป็นเด็กที่มีความผิดปกติทางพัฒนาการในด้านปฏิสัมพันธ์ทางสังคม การสื่อความหมาย และพฤติกรรม รวมทั้งการขาดจินตนาการ โดยจะปรากฏให้เห็นได้ในระยะ 3 ปีแรกของชีวิต (ทวิศักดิ์ สิริรัตนเรขา. 2549: ออนไลน์) เด็กออทิสติกบางคนไม่สามารถพูดได้เลย หรือพูดแบบนกแก้วนกขุนทอง หรือบางคนพูดได้ดีแต่ไม่สนใจคนรอบข้าง แยกตัวจากกลุ่ม ไม่สามารถเล่นกับเพื่อนวัยเดียวกันได้นาน มีพฤติกรรมซ้ำๆ หรือสนใจสิ่งหนึ่งสิ่งใดมากเกินไปกว่าปกติชอบมองวัตถุที่เคลื่อนไหว หรือวัตถุที่หมุนๆ มีความล่าช้าหรือมีความผิดปกติในด้านความสัมพันธ์ทางสังคม และโต้ตอบกับคนรอบข้าง มีปฏิกริยาตอบสนองต่อการรับรู้ต่อการเร้าประสาทรับความรู้สึก ต่างจากคนปกติ เช่น กลัวนาฬิกาโบราณแต่ไม่กลัวสิ่งที่น่ากลัว การวิ่งออกไป

นอกถนนเพื่อดูป้ายทะเบียนรถแล้วมาจดบันทึก บางคนมีความจำดีแต่จำสิ่งที่ไม่เป็นสาระสำคัญที่จะนำมาใช้ประโยชน์ ในชีวิตประจำวันได้ (เพ็ญแข ลิมศิลา. 2544: 10)

การสื่อสารมีความจำเป็นสำหรับมนุษย์ และเป็นส่วนหนึ่งของทักษะทางสังคมซึ่งมีความเกี่ยวข้องซึ่งกันและกัน ในวัยเด็กจะต้องการเพื่อนเล่น เพื่อนเรียนและเพื่อนร่วมกิจกรรมเมื่อโตเป็นผู้ใหญ่ก็ต้องการเพื่อนคู่คิดและเพื่อนร่วมงาน มนุษย์มีพื้นฐานและความสามารถที่แตกต่างกัน จึงจำเป็นต้องพึ่งพาอาศัยกันและกันอยู่ตลอดเวลา (กรมวิชาการ. 2543: 28) การขาดทักษะการสื่อสารเป็นปัญหาในการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อการดำรงชีวิตในสังคม เพราะการสื่อสารจะช่วยให้มนุษย์ได้ถ่ายทอดอารมณ์ ความรู้สึกนึกคิดตลอดจนการถ่ายทอดวัฒนธรรมและวิถีชีวิตให้คนอื่นได้รับรู้และเข้าใจ การที่มนุษย์จะดำรงชีวิตให้อยู่รอดและอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุขจะต้องมีทักษะพื้นฐาน ซึ่งจะนำไปใช้ในการเรียนรู้และแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้ (จำเริญ ให้ไทย. 2537: 45) เด็กออทิสติกจะมีปัญหาการสื่อสารทั้งการใช้ภาษาในการพูด และการเข้าใจความหมาย อันเนื่องมาจากมีพัฒนาการด้านภาษาและการพูดล่าช้า ด้านการใช้ภาษาในการพูดสื่อสาร เช่น ไม่สามารถพูดออกเสียงเป็นคำที่มีความหมาย ใช้ภาษาและวิธีการสื่อสารที่คนอื่นไม่เข้าใจ พูดซ้ำๆ วกไปวนมา ทำให้การสื่อสารเกิดปัญหาขึ้นได้ ความผิดปกติด้านการสื่อสารที่พบในเด็กออทิสติกนั้นมีหลากหลายซึ่งขึ้นอยู่กับตัวเด็กและพัฒนาการทางสติปัญญาของเด็กแต่ละคน เด็กบางคนอาจพูดไม่ได้เลยในขณะที่เด็กคนอื่นอาจรู้คำศัพท์มากมาย และสามารถพูดหรือแสดงออกทางภาษาในเรื่องหรือหัวข้อที่ยากได้ เด็กออทิสติกส่วนใหญ่ที่มีปัญหาด้านการสื่อสารล้วนเกิดจากการขาดทักษะทางภาษา เช่น ความยากในการออกเสียง จังหวะการพูดหรือความเข้าใจความหมายของคำและประโยค เด็กออทิสติกที่สามารถพูดได้ส่วนใหญ่จะพูดไปเรื่อย ๆ ไม่มีหัวข้อหรือประเด็นอาจเป็นเพียงกลุ่มคำที่พูดขึ้น โดยไม่ได้มีความสัมพันธ์กัน ในเรื่องใด บางคนพูดเลียนแบบหรือพูดซ้ำสิ่งที่ตนได้ยินแม้แต่ประโยคคำถามก็พูดซ้ำเช่นกัน เด็ก ออทิสติกหลายคนสามารถพูดได้หรืออาจแสดงออกทางภาษาในหลายเรื่องแต่ขาดความสามารถในการสนทนาโต้ตอบกับคนอื่น จากงานวิจัยพบว่า การพัฒนาทักษะการสื่อสารของเด็กออทิสติกที่สำคัญได้แก่ การใช้ภาพหรือสัญลักษณ์ที่จะช่วยพัฒนาความสนใจต่อบุคคล สิ่งของและสถานการณ์ ส่งผลต่อการปฏิบัติตัวในสังคม ซึ่งสามารถพยากรณ์การพัฒนาศักยภาพในการใช้ภาษา การแสดงท่าทางการชี้บอกความสนใจเป็นการเริ่มสื่อสารภาษาพูดในเด็กเล็ก (จิระพร ชะโน. 2551: 22)

การนำบทสนทนาทางสังคม (Social Scripts) มาใช้กับเด็กออทิสติก ช่วยส่งเสริมทักษะการสื่อสาร ทั้งความเข้าใจและการใช้ภาษา ถ้าเด็กพูดได้เร็วโอกาสที่จะมีพัฒนาการทางภาษาใกล้เคียงเด็กปกติจะเพิ่มมากขึ้นในขณะที่เดียวกันการใช้ภาษาที่ไม่เหมาะสมจะลดลงด้วย ดังนั้นการฝึกและการแก้ไขการพูดจึงเป็นวิธีการสื่อความหมายที่สำคัญที่สุด แต่ถ้าเด็กออทิสติกยังไม่สามารถพูดได้ก็จำเป็นต้องหาวิธีการอื่นมาทดแทนการพูด เพื่อให้สามารถบอกความต้องการของตนเองได้ดังงานวิจัย

ของแกนซ์ เคย์เลอร์ บูดีเยอส์และเฮดเดน (Ganz, Kaylor, Bourgeois, & Hadden, 2008: 79) ที่พบว่า บทสนทนาทางสังคม (Social Scripts) เป็นส่วนเสริมการสอนทักษะทางสังคมของเด็กออทิสติกทำให้เกิดประสิทธิผลและเด็กสามารถเริ่ม การสนทนาได้เองโดยไม่ต้องใช้บทสนทนา นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของเทียแมนและโกลด์สไตน์ (Thiemann; & Goldstein. 2001: 445) ในการฝึกคุณแม่จำนวน 3 คน ให้นำบทสนทนาทางสังคม (Social Scripts) มาใช้สอนลูกให้เริ่มพูด โดยแม่ต้องเรียนรู้วิธีการใช้เทคนิคการแนะนำด้วยเสียง และคำพูดโดยผ่านโปรแกรมคอมพิวเตอร์แสดงเสียง การพูด พบว่าเด็กมีพัฒนาการในการเริ่มพูดคุย

การสอนโดยวิธีการแสดงบทบาทสมมติเป็นวิธีที่ผู้สอนสร้างสถานการณ์ และกำหนดบทบาทสมมติขึ้นจากความเป็นจริงให้ผู้เรียนได้แสดงออกตามที่ผู้เรียนคิดว่าควรจะเป็นโดยผู้สอนจะใช้การแสดงออกทั้งทางด้านความรู้ ความคิด และพฤติกรรมของผู้แสดงมาเป็นพื้นฐานให้ผู้เรียนเข้าใจ เนื้อหาสาระของบทเรียนอย่างลึกซึ้ง และรู้จักปรับหรือเปลี่ยนพฤติกรรม และการแก้ไขปัญหาต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม ซึ่งทิสนา แซมถึ (2550: 356) ได้เสนอแนะเพิ่มเติมว่า เป็นการเรียนรู้ที่ช่วยให้ผู้เรียนได้แสดงพฤติกรรมที่ทำให้ผู้สอนสามารถเข้าใจถึงความรู้และความคิดของผู้เรียน

จากการศึกษาเอกสารงานวิจัย และบทความที่เกี่ยวข้องกับการใช้บทสนทนาทางสังคม (Social Scripts) และการแสดงบทบาทสมมติ สรุปได้ว่าเป็นวิธีการที่จะสามารถนำมาใช้ร่วมกันได้ในการพัฒนานักเรียนที่มีภาวะออทิสซึมให้เกิดทักษะทางสังคมจึงได้พัฒนาวิธีการสอนทักษะการสื่อสารแก่นักเรียนที่มีภาวะออทิสซึมระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยใช้บทสนทนาทางสังคม (Social Scripts) ร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติขึ้น เพื่อช่วยให้เด็กออทิสติกมีทักษะการสื่อสารที่เหมาะสมสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน และการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาทักษะการสื่อสารของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีภาวะออทิสซึมหลังการสอนโดยใช้บทสนทนาทางสังคม (Social Scripts) ร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติ
2. เพื่อเปรียบเทียบทักษะการสื่อสารของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีภาวะออทิสซึมก่อนและหลังการสอนโดยใช้บทสนทนาทางสังคม (Social Scripts) ร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติ

ความสำคัญของการวิจัย

ผลจากการวิจัยในครั้งนี้ใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนให้กับครู และบุคลากร ที่ทำหน้าที่สอนเด็กออทิสติกในชั้นเรียนร่วม ได้นำไปพัฒนาและส่งเสริมทักษะการสื่อสารของเด็กออทิ

สติก ให้สามารถนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้ด้วยตนเอง ส่งผลให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างเหมาะสมและมีความสุข

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร เป็นนักเรียนที่ได้รับการวินิจฉัยจากแพทย์ว่าเป็นออทิสติก หรือมีภาวะออทิสซึม ไม่มีปัญหาด้านสุขภาพ มีความสามารถในการเข้าใจภาษา อ่านและเขียนได้ สามารถพูดสื่อสารได้ และช่วยเหลือตนเองได้ กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ของโรงเรียนในโครงการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนที่ได้รับการวินิจฉัยจากแพทย์ว่าเป็นออทิสติก หรือมีภาวะออทิสซึม ไม่มีปัญหาด้านสุขภาพ มีความสามารถในการเข้าใจภาษา อ่านและเขียนได้ สามารถพูดสื่อสารได้และช่วยเหลือตนเองได้ กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2554 ของโรงเรียนมหาราชพารามิในโครงการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เลือกโดยวิธีเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 3 คน พร้อมทั้งประเมินความสามารถในการพูดสื่อสารของกลุ่มตัวอย่างเป็นรายบุคคลเพื่อนำข้อมูลไปใช้ในการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (Individualized Education Program: IEP)

การสอนโดยใช้บทสนทนาทางสังคม (Social Scripts) ร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติ เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อฝึกให้นักเรียนที่มีภาวะออทิสซึมชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นสามารถพูดสนทนาเรื่องราวต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน ได้แก่ การใช้โทรศัพท์ การรับโทรศัพท์ การซื้ออาหาร การขออนุญาตเข้าห้องเรียน และการขออนุญาตใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ ได้ใช้แนวคิดการจัดกิจกรรมโดยสร้างเป็นบทสนทนาที่มีการพูดโต้ตอบกันในแต่ละสถานการณ์ ที่แสดงให้เห็นถึงความมีมารยาททางสังคม ร่วมกับแนวคิดการแสดงบทบาทสมมติ ซึ่งเป็นกิจกรรมที่นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติโดยการแสดงบทบาทการพูดสนทนา ตามบทสนทนาที่สร้างขึ้นในสถานการณ์นั้น ๆ แล้วนำมาจัดเป็นกิจกรรมให้นักเรียนที่มีภาวะออทิสซึมได้ฝึกปฏิบัติอย่างมีขั้นตอน เพื่อให้เหมาะสมกับการเรียนรู้ของเด็กที่มีภาวะออทิสซึมซึ่งจะเรียนรู้ได้ดีจากการเห็นจึงได้นำวิธีการต่างๆ มาใช้ในการฝึกปฏิบัติ เช่น การสาธิต การเลียนแบบ การทบทวนในสิ่งที่ได้เรียนรู้ และการแสดงบทบาทสมมติร่วมกับการเสริมแรง มีครูคอยแนะนำอย่างใกล้ชิด มีการสร้างแรงจูงใจในการเรียนโดยการใช้แผ่นบัตร “บทสนทนาทางสังคม” (Social Scripts) ที่ประกอบด้วยข้อความหรือประโยคคำพูดสั้น ๆ ชัดเจนเข้าใจง่ายและรูปภาพจากนั้นนำมาจัดเป็นแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 5 แผน โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ขั้นนำ เป็นการนำเข้าสู่บทเรียนโดยเลือกใช้กิจกรรมต่างๆ เช่น ใช้ภาพหรือของจริงเป็นสื่อประกอบการสอน และแจ้งจุดประสงค์การฝึกทักษะการสื่อสารในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้แก่ การใช้โทรศัพท์ การรับโทรศัพท์ การซื้ออาหาร การขออนุญาตเข้าห้องเรียน และการขออนุญาตใช้เครื่องคอมพิวเตอร์
2. ขั้นสอน เป็นขั้นที่ครูให้นักเรียนปกติและนักเรียนที่มีภาวะออทิสซึมทราบถึงสถานการณ์ที่จะฝึกพร้อมทั้งสาธิตให้นักเรียนดูแล้วให้นักเรียนปกติออกมาปฏิบัติและแสดงบทบาทสมมติให้นักเรียนออทิสติกดูจากนั้นให้นักเรียนที่มีภาวะออทิสซึมเลียนแบบจากตัวอย่างที่เพื่อนนักเรียนปกติปฏิบัติ และฝึกซ้อมตามสถานการณ์ที่ครูกำหนดให้หากนักเรียนยังทำไม่ได้ครูอธิบายเพิ่มเติมและคอยชี้แนะ
3. ขั้นตรวจสอบความเข้าใจ เป็นขั้นที่ครูและนักเรียนทบทวนสิ่งที่ได้เรียนรู้จาก ทักษะ การสื่อสารในสถานการณ์ที่กำหนดให้เพื่อให้นักเรียนเข้าใจอย่างถูกต้อง และให้นักเรียนนำแผ่นบัตร “บทสนทนาทางสังคม” (Social Scripts) ไปฝึกทบทวน
4. ขั้นฝึกปฏิบัติโดยมีครูดูแล เป็นขั้นที่นักเรียนแสดงบทบาทสมมติ โดยมีนักเรียนปกติ และนักเรียนที่มีภาวะออทิสซึม ฝึกปฏิบัติในสถานการณ์ที่กำหนด ดังนี้ 1) การใช้โทรศัพท์ 2) การรับโทรศัพท์ 3) การซื้ออาหาร 4) การขออนุญาตเข้าห้องเรียน 5) การขออนุญาตใช้คอมพิวเตอร์ซึ่งครูจะสังเกตขั้นตอนการฝึกปฏิบัติของนักเรียนและให้ข้อมูลย้อนกลับ ให้คำชมเชยหรือรางวัลเมื่อนักเรียนปฏิบัติได้ถูกต้อง และถ้านักเรียนยังทำไม่ได้ให้ครูคอยชี้แนะ
5. ขั้นฝึกเองโดยอิสระเป็นขั้นที่นักเรียนแสดงการพูดตาม “บทสนทนาทางสังคม” (Social Scripts) ในสถานการณ์ที่กำหนดขึ้นจนครบทุกสถานการณ์ตามข้อ 4 และครูทำการบันทึกผลการปฏิบัติลงในแบบประเมิน
6. ขั้นสรุป เป็นขั้นที่ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปทักษะการสื่อสารตามสถานการณ์ ที่กำหนด ทั้ง 5 สถานการณ์

ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่

ทักษะการสื่อสาร

นิยามศัพท์เฉพาะ

ทักษะการสื่อสาร หมายถึง การใช้การพูดสื่อสารระหว่างบุคคลในสถานการณ์ที่กำหนดให้ได้จำนวน 5 สถานการณ์ ดังนี้ 1) การใช้โทรศัพท์ 2) การรับโทรศัพท์ 3) การซื้ออาหาร 4) การขออนุญาตเข้าห้องเรียน 5) การขออนุญาตใช้เครื่องคอมพิวเตอร์

กรอบแนวคิดการวิจัย

การใช้บทสนทนาทางสังคม(Social Scripts)ร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติ	
ขั้นตอนการสอน	เนื้อหา
<p>1. ชำนาญ ครูนำเข้าสู่บทเรียน โดยเลือกใช้กิจกรรมต่างๆ แล้วแจ้งจุดประสงค์ การฝึกทักษะการสื่อสาร ในสถานการณ์ต่างๆ</p> <p>2. ชำนาญ 2.1 ครูแจ้งให้นักเรียนปกติและนักเรียนที่มีภาวะออทิสซึมทราบถึง สถานการณ์ที่จะฝึก พร้อมทั้งสาธิตให้ดู แล้วให้นักเรียนปกติออกมา ปฏิบัติและแสดงบทบาทสมมติให้นักเรียนที่มีภาวะออทิสซึมดู 2.2 ให้นักเรียนที่มีภาวะออทิสซึมเลียนแบบจากตัวอย่าง และฝึกซ้อม ตามสถานการณ์ที่ครูกำหนดให้</p> <p>3. ชำนาญตรวจสอบความเข้าใจ 3.1 ครูและนักเรียนทบทวนสิ่งที่ได้เรียนรู้จากทักษะการสื่อสาร ในสถานการณ์ที่กำหนดให้เพื่อให้นักเรียนเข้าใจอย่างถูกต้อง 3.2 ครูให้นักเรียนนำบทสนทนาทางสังคม (Social Scripts) ไปฝึกทบทวน</p> <p>4. ชำนาญฝึกปฏิบัติโดยมีครูดูแล 4.1 นักเรียนปกติและนักเรียนที่มีภาวะออทิสซึมแสดงบทบาทสมมติ ในสถานการณ์ที่กำหนด 4.2 ครูสังเกตการฝึกปฏิบัติของนักเรียน และให้ข้อมูลย้อนกลับ ครูให้คำชมเชยหรือรางวัลเมื่อนักเรียนปฏิบัติได้ถูกต้อง และครูคอย ชี้แนะถ้านักเรียนทำไม่ได้</p> <p>5. ชำนาญฝึกเองโดยอิสระ 5.1 นักเรียนแสดงการพูดตาม “ บทสนทนาทางสังคม “ (Social Scripts) ในสถานการณ์ที่กำหนดขึ้น จนครบทุกสถานการณ์ 5.2 ครูบันทึกผลการปฏิบัติลงในแบบประเมิน</p> <p>6. ชำนาญสรุป ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปทักษะการสื่อสารตามสถานการณ์ ที่กำหนด</p> <p>(วีริสรา จุ้ยดอนกลอย. 2553: 132-133; อ้างอิงจาก Kaser. 2007: online)</p>	<p>1. การใช้โทรศัพท์</p> <p>2. การรับโทรศัพท์</p> <p>3. การซื้ออาหาร</p> <p>4. การขออนุญาตเข้าห้องเรียน</p> <p>5. การขออนุญาตใช้ เครื่องคอมพิวเตอร์</p>

ทักษะการสื่อสาร

1. การใช้โทรศัพท์
2. การรับโทรศัพท์
3. การซื้ออาหาร
4. การขออนุญาต เข้าห้องเรียน
5. การขออนุญาตใช้ เครื่องคอมพิวเตอร์

สมมติฐานการวิจัย

1. ทักษะการสื่อสารของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีภาวะออทิสซึม จากการสอนโดยใช้บทสนทนาทางสังคม (Social Scripts) ร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติ อยู่ในระดับดี
2. ทักษะการสื่อสารของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีภาวะออทิสซึม จากการสอนโดยใช้บทสนทนาทางสังคม (Social Scripts) ร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติ สูงขึ้น

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาทักษะการสื่อสารของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีภาวะออทิสซึมจากการสอนโดยใช้บทสนทนาทางสังคม (Social Scripts) ร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติได้มีการศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำเสนอตามลำดับ ดังนี้

เด็กออทิสติก

1. ความหมายของเด็กออทิสติก
2. สาเหตุของการเกิดภาวะออทิสซึม
3. ลักษณะและอาการสำคัญของเด็กออทิสติก
4. ระดับความรุนแรงของภาวะออทิสซึม
5. ระบาดวิทยาของภาวะออทิสซึม
6. การพยากรณ์
7. การคัดแยกเด็กออทิสติก
8. การช่วยเหลือเด็กออทิสติก

การสื่อสาร

1. ความหมายของการสื่อสาร
2. ประเภทของการสื่อสาร
3. วัตถุประสงค์ของการสื่อสาร
4. ความสำคัญของการสื่อสาร
5. ระบบและองค์ประกอบของการสื่อสาร
6. กระบวนการการสื่อสารของคนทั่วไป
7. ลักษณะด้านการสื่อสารของเด็กออทิสติก
8. ความบกพร่องทางทักษะการสื่อสารของเด็กออทิสติก
9. การพัฒนาการสื่อสารของเด็กออทิสติก
10. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารของเด็กออทิสติก

บทสนทนาทางสังคม (Social Scripts)

1. ความหมายของบทสนทนาทางสังคม
2. ความเป็นมาของบทสนทนาทางสังคม
3. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับบทสนทนาทางสังคม

4. ความสำคัญของบทสนทนา
5. วัตถุประสงค์ของการใช้บทสนทนาทางสังคม
6. ประโยชน์ของการใช้บทสนทนาทางสังคม
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทสนทนาทางสังคม (Social Scripts)

การแสดงบทบาทสมมติ

1. ความหมายของการแสดงบทบาทสมมติ
2. จุดประสงค์ของการแสดงบทบาทสมมติ
3. รูปแบบของการแสดงบทบาทสมมติ
4. ขั้นตอนการแสดงบทบาทสมมติ
5. ข้อดีของการแสดงบทบาทสมมติ
6. ข้อจำกัดของการแสดงบทบาทสมมติ
7. ข้อเสนอแนะในการแสดงบทบาทสมมติ
8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการแสดงบทบาทสมมติ

การวิจัยแบบกลุ่มตัวอย่างเดียว

1. ความหมายของการวิจัยแบบกลุ่มตัวอย่างเดียว
2. ลักษณะเฉพาะของการวิจัยแบบกลุ่มตัวอย่างเดียว
3. หลักการควบคุมของการวิจัยแบบกลุ่มตัวอย่างเดียว
4. รูปแบบการวิจัยแบบกลุ่มตัวอย่างเดียว
5. การวิเคราะห์และการนำเสนอข้อมูลของการวิจัยแบบกลุ่มตัวอย่างเดียว
6. ข้อดีและข้อจำกัดของการวิจัยแบบกลุ่มตัวอย่างเดียว
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มตัวอย่างเดียว

เด็กออทิสติก

1. ความหมายของเด็กออทิสติก (Autistic child)

นักการศึกษาหรือนักวิชาการที่เกี่ยวข้องได้ให้ความหมายของเด็กออทิสติกไว้ดังนี้

กรมวิชาการ (2543: 1) ได้ให้ความหมายของเด็กออทิสติกไว้ว่า เป็นเด็กที่มีพฤติกรรมผิดปกติเกี่ยวกับพัฒนาการทางการสื่อสาร ภาษา สังคม และอารมณ์เป็นอย่างมาก จะมีพฤติกรรมแปลกๆ สื่อสารไม่เข้าใจ พูดซ้ำ หรือไม่พูด

แพทย์ผู้เชี่ยวชาญและนักวิชาการในประเทศไทยที่สนใจศึกษาเกี่ยวกับเด็กออทิสติก ได้ให้ความหมายว่า เด็กออทิสติก หมายถึง เด็กที่มีพัฒนาการทางด้านภาษา การพูด การแสดงท่าทางที่บอกความหมายต่างๆ ซ้ำกว่าเด็กปกติ แยกตัวจากสังคมอันเนื่องมาจากภาวะออทิสซึม ซึ่งเป็นอาการผิดปกติทางพัฒนาการของเด็กพัฒนาการประสาทการรับรู้ทำงานผิดปกติ ทำให้การแปลผลข้อมูลจากประสาทสัมผัสผิดไปจากปกติ ส่งผลต่อพัฒนาการทางการพูดและภาษา หรือ เด็กออทิสติก หมายถึง เด็กที่มีความผิดปกติและความล่าช้าทางพัฒนาการด้านสังคม ด้านการสื่อความหมาย ภาษา ด้านอารมณ์ พฤติกรรมและการจินตนาการ อาจจะมีหรือไม่มีปัญญาอ่อนร่วมด้วย และมักพบเห็นอาการเหล่านี้ได้ชัดเจนก่อนอายุ 3 ขวบ (เพ็ญแข ลิ้มศิลา. 2545; อูมาพร ตรังคสมบัติ. 2545; ชาตรี วิจิตรชาติ. 2546; จอม ชุมช่วย. 2545)

ผดุง อารยะวิญญู และคณะ (2546: 1) ได้ให้ความหมายว่าเป็นเด็กที่มีความต้องการพิเศษทางการศึกษาประเภทหนึ่งเด็กกลุ่มนี้มีความบกพร่องทางพัฒนาการอย่างรุนแรงในด้านการสื่อความหมาย ทั้งการใช้สีหน้าท่าทางหรือการใช้ภาษาถ้อยคำ มีปัญหาทางพฤติกรรม สังคม และมีพฤติกรรมที่แปลกๆ ซ้ำๆ

ดารณี อุทัยรัตนกิจ (2547: 1) กล่าวว่า เด็กที่มีภาวะออทิสซึมจะมีพัฒนาการที่ผิดปกติ ซึ่งมีจุดกำเนิดจากประสาทชีววิทยา และส่งผลกระทบต่อความสามารถของบุคคลในการสื่อสารความคิดและความรู้สึก การใช้จินตนาการ การสร้างสัมพันธ์กับผู้อื่น การเปลี่ยนแปลง การรับสัมผัสและการรับรู้ความเป็นไปรอบตัว และยังมีทางรักษาให้หายขาดได้

รจนา ทรรทรานนท์ (2547: 11) ได้กล่าวว่า เด็กออทิสติก หรือ เด็กที่มีภาวะออทิสซึมจะมีพฤติกรรมผิดปกติ ซึ่งแสดงออกให้เห็นทางพฤติกรรมว่าไม่สามารถพัฒนาทางด้านสังคม และอารมณ์ มีความบกพร่องทางด้านภาษา การสื่อความหมายอย่างรุนแรง และขาดจินตนาการ ซึ่งพัฒนามาจากการเรียนรู้ตามวัยอย่างเหมาะสม พฤติกรรมที่เด็กแสดงออกบ่งถึงความผิดปกติของการพัฒนาการที่เห็นได้ตั้งแต่แรกเกิดจนถึงวัยเด็กตอนต้น ออทิสซึมเป็นได้กับเด็กทุกชาติ ทุกภาษา ไม่จำกัดว่า พ่อ แม่ เป็นใคร มีพื้นฐานการศึกษา และฐานะความเป็นอยู่อย่างไร เด็กผู้ชายเป็นออทิสซึมมากกว่าเด็กผู้หญิง

ในอัตราส่วน 4:1

กระทรวงศึกษาธิการของสหรัฐอเมริกา (U.S. Department of Education) ให้ความหมายของเด็กออทิสติกว่าออทิสซึม คือ ความบกพร่องทางพัฒนาการด้านการสื่อสารด้วยภาษาถ้อยคำและไม่ใช้ถ้อยคำ ด้านความสัมพันธ์กับผู้อื่นๆ และมักสังเกตเห็นอาการเหล่านี้ได้ชัดเจนตั้งแต่อายุก่อน 3 ปี ความบกพร่องดังกล่าว มีผลกระทบต่อการพัฒนาการต่างๆ หลายด้าน เด็กกลุ่มนี้ชอบทำอะไรซ้ำๆ ชอบการเคลื่อนไหวแบบใดแบบเดียว หมกมุ่นกับสิ่งใดสิ่งหนึ่งอย่างมาก มีความพอใจกับสิ่งแวดล้อมที่ซ้ำซากจำเจ (ศรีเรือน แก้วกังวาน. 2548: 211)

ฮวง (Huang. 2002: 3 - 4) ให้ความหมายของเด็กออทิสติก หมายถึงเด็กที่มีความบกพร่องสามด้านคือ การมีปฏิสัมพันธ์กับสังคม ความบกพร่องทางการสื่อสาร และพฤติกรรมโดยจะแสดงออกให้เห็นก่อนอายุ 3 ปี

ดังนั้นสรุปได้ว่า เด็กออทิสติก หมายถึง เด็กที่มีความบกพร่องทางพัฒนาการอย่างรุนแรงในด้านการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ด้านการสื่อสาร ความหมายหรือขาดทักษะ ด้านการติดต่อสื่อสาร และมีพฤติกรรมซ้ำๆ บางคนจะก็มีพัฒนาการต่ำหรือสูงกว่าเด็กทั่วไป โดยเฉพาะพัฒนาการทางภาษา การพูด การแสดงท่าทางที่บอกความหมายต่างๆ มักพบเห็นอาการเหล่านี้ได้ชัดเจนตั้งแต่วัยเด็กเล็กก่อนอายุ 3 ขวบ

2. สาเหตุของการเกิดภาวะออทิสซึม (Cause of Autism)

จากการศึกษาถึงสาเหตุของภาวะออทิสติก ผู้ศึกษาวิจัยได้กล่าวถึงสาเหตุ และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับเด็กออทิสติกไว้ ดังนี้

เพ็ญแข ลี้มศิลา (2545: 24) ได้กล่าวถึง ภาวะออทิสซึมว่ามีสาเหตุมาจากภาวะต่างๆ มากมาย สิ่งใดก็ตามที่ทำให้พัฒนาการทางสมองผิดปกติไป อาจเกิดได้ตั้งแต่วัยเด็กที่อยู่ในครรภ์ มารดาระหว่างการคลอด หรือภายหลังการคลอด เช่น มารดาที่เป็นโรคหัดเยอรมันระหว่างการตั้งครรภ์ เด็กที่เป็นโรคทิวเบอร์ริส สเคอร์โรลิส ตั้งแต่กำเนิด เด็กที่ขาดออกซิเจนระหว่างคลอด การเจ็บป่วยของเด็กภายหลังการคลอด เช่นโรคไข้สมองอักเสบแม้แต่การเป็นหัด ไกกรน ที่มีภาวะแทรกซ้อน ก็อาจเป็นสาเหตุทำให้สมองผิดปกติได้ มีหลักฐานหลายอย่างที่แสดงว่า เด็กออทิสติกมีความผิดปกติทางหน้าที่ของสมอง เช่น เด็กออทิสติก ร้อยละ 25-30 จะมีอาการของโรคลมชักในระยะเริ่มเข้าสู่วัยรุ่น จากการตรวจคลื่นสมองด้วยไฟฟ้าในเด็กออทิสติกอยู่ 2 แห่ง คือ บริเวณที่ควบคุมด้านความจำ อารมณ์ และแรงจูงใจ ส่วนอีกบริเวณหนึ่งจะควบคุมเกี่ยวกับการเคลื่อนไหวของร่างกาย ลักษณะของเซลล์สมองทั้งสองแห่งเป็นเซลล์ที่ไม่พัฒนาไปตามวัยของเด็ก สาเหตุที่เกี่ยวข้องกับกรรมพันธุ์เนื่องจากพบเด็กออทิสติกในคู่แฝดจากไข่ ใบเดียวกันมากกว่าคู่แฝดที่เกิดจากไข่คนละใบ อัตราส่วนของเด็กออทิสติกในพี่น้องท้องเดียวกันพบถึง 1: 50 ส่วนในเด็กทั่วไปพบ 1: 2,000 เคยมีรายงานถึงสารบางอย่างที่เป็นตัวนำ

ทางแน่นอนในเด็กออทิสติก มีความผิดปกติในระบบภูมิคุ้มกัน คือระบบภูมิคุ้มกันกลับไปทำลายระบบประสาทของตนเอง อย่างไรก็ตามยังไม่สามารถบอกได้ถึงสาเหตุส่งเสริมที่จะทำให้เด็กเป็นออทิสติกอยู่แล้วมีอาการมากขึ้น

คูสิต ลิขนะพิชิตกุล (2545: 6) ได้เสนอแนวทางการศึกษาถึงสาเหตุของภาวะออทิสซึม ซึ่งมี 3 แนวทาง ดังนี้

แนวทางที่ 1 ศึกษาจากปัจจัยภายนอก ส่วนมากเป็นการศึกษาเหตุปัจจัยนอกตัวเด็กว่าเป็นเรื่องของการติดเชื้อ โดยเชื้อโรคที่มีความน่าจะเป็นสาเหตุ คือ เชื้อไวรัส มีรายงานพบว่าการติดเชื้อไวรัสแล้วแสดงอาการออทิสซึม หรือพบร่องรอยการติดเชื้อในเด็กออทิสติกมากกว่าเด็กปกติ แต่ทั้งนี้ผลการศึกษานี้ไม่พบทุกครั้ง จึงเร็วเกินไปที่จะสรุปหรือตื่นตัวในเรื่องของการติดเชื้อ

แนวทางที่ 2 ศึกษาจากปัจจัยภายใน เป็นแนวทางการศึกษาวิจัยที่มีผู้วิจัยและมีผู้ให้การสนับสนุนเงินทุนค่อนข้างมาก การวิจัยนี้จะบอกว่ามีปัจจัยอะไรที่พบในตัวเด็กป่วยมากกว่าเด็กปกติ แต่แสดงไม่ได้ว่า ปัจจัยนั้นเป็นสาเหตุของภาวะออทิสซึม สิ่งที่น่าเป็นห่วง คือ เมื่อมีการนำผลการศึกษา มาเผยแพร่กันโดยผู้ที่ไม่มีความรู้ความชำนาญ หรือมักคาดเดาว่าเป็นการค้นพบสาเหตุหรือส่วนหนึ่งของสาเหตุซึ่งเป็นการสรุปที่ไม่ถูกต้อง เช่น ใช้คอมพิวเตอร์วัดขนาดของสมอง หรือการทำงานของสมอง การใช้กระบวนการทางชีวเคมีวัดสารต่าง ๆ ในร่างกายเปรียบเทียบกัน

แนวทางที่ 3 ศึกษาพันธุกรรม เป็นการศึกษาที่ได้รับความนิยมมากกระยะหลังอาจเนื่องจากเทคโนโลยีด้านนี้มีการพัฒนามาก เป็นผลการศึกษาที่น่าสนใจหลายอย่าง แต่ยังไม่สามารถอธิบายได้ว่าความผิดปกติที่พบนั้นทำให้เกิดโรคได้อย่างไร

การศึกษาทั้งสามแนวทางนี้ แม้ไม่ใช่ข้อสรุป แต่บอกได้อย่างหนึ่งว่าเด็กออทิสติกเป็นภาวะที่มาจากความผิดปกติของสมอง แต่อะไรเป็นสาเหตุทำให้สมองทำงานผิดปกติยังไม่ทราบสิ่งสำคัญที่สุด ที่ได้รับการศึกษาค้นคว้ามานานก็คือข้อสรุปที่ว่า เป็นออทิสซึมไม่ได้เกิดจากการเลี้ยงดู

ศรีเรือน แก้วกังวาน (2548: 209) ได้เสนอแนวคิดใหญ่ๆ 2 แนวคิดที่อธิบายสาเหตุของภาวะออทิสซึม ดังนี้

1. สาเหตุของภาวะจิตใจ เชื่อว่า ภาวะออทิสซึมในเด็ก เกิดจากความสัมพันธ์ทางลบในครอบครัว เด็กใช้กลไกป้องกันตัวเองแบบหลบไปอยู่ในโลกของตัวเอง เพื่อหลีกเลี่ยงความรู้สึกกดดัน และการปฏิเสธของพ่อแม่ ผู้ปกครอง แนวคิดนี้ไม่ได้รับการยอมรับมากนักในปัจจุบันแต่ยังได้รับความสนใจอยู่

2. สาเหตุทางชีววิทยา งานวิจัยใหม่ จำนวนมากให้ความสนใจสาเหตุของภาวะออทิสซึม ในแง่ชีววิทยาโดยเฉพาะปัจจัยทางด้านยีน ปัจจุบันนี้มีการยอมรับกันมากกว่าเป็นสาเหตุสำคัญ เกิดจากความผิดปกติของสมองส่วนกลาง (Central nervous system) ซึ่งอาจเกิดจากเซลล์สมองที่ผิดปกติ

และความสมดุลของสารเคมีของระบบประสาท การศึกษาด้านสาเหตุของออทิสซึมนั้น มักไม่ได้เป็นการศึกษาเพื่อหาสาเหตุแต่เป็นการหาปัจจัยที่พบร่วมกัน โดยสรุปไม่ได้ว่าเป็นเหตุหรือเป็นผล หรือกลไก การสรุปว่าเรื่องใดเรื่องหนึ่งเป็นสาเหตุจึงเป็นเรื่องไม่ถูกต้อง

วิง (Wing. 1996: 79) กล่าวว่า สาเหตุของเด็กออทิสติก เกิดจากความผิดปกติที่สมอง มีปัญหาระหว่างคลอดและสาเหตุทางพันธุกรรม และรูปแบบเฉพาะของครอบครัว เป็นสาเหตุหนึ่งที่ไม่ชัดเจนนัก โดยรวมแล้วสาเหตุของเด็กออทิสติกนั้นซับซ้อนมาก โดยเฉพาะในด้านพันธุกรรมนั้นมีมากกว่าหนึ่งพันธุกรรม ทีมผู้ศึกษาวิจัยในประเทศต่างๆ ได้พยายามศึกษาเจาะจงไปที่โครโมโซม และพันธุกรรมที่มีพยาธิสภาพ โดยเฉพาะการอธิบายลักษณะของเด็กออทิสติก

โรเจอร์ และคณะ (Roger et al. 2001: 7) กล่าวว่าเกิดจากปัจจัยทางชีววิทยา ซึ่งเป็นความผิดปกติของสมอง และระบบประสาท รวมทั้งบิดามารดาที่เลี้ยงดูเด็กแบบไม่ตอบสนอง ได้มีงานวิจัยที่สนับสนุนอย่างชัดเจนว่า เด็กออทิสติกมีความผิดปกติทางระบบประสาท และสาเหตุอื่นๆ ที่ยังไม่ทราบสาเหตุอีกด้วย

ดังนั้นสรุปได้ว่า สาเหตุของภาวะออทิสซึมในปัจจุบันยังไม่มีหลักฐานที่แน่นอนว่าเกิดจากสาเหตุใดแต่เชื่อว่ามาจากปัจจัยดังนี้ ปัจจัยด้านพันธุกรรม อาจเกิดจากความผิดปกติของยีน ปัจจัยทางสิ่งแวดล้อม เช่น อาจเกิดจากการติดเชื้อ อุบัติเหตุจากการคลอด การเจ็บป่วยของเด็กหลังคลอด และจากการศึกษาค้นคว้าในปัจจุบันพอจะสรุปปัจจัยสำคัญต่าง ๆ ที่เป็นการสนับสนุนสาเหตุการเกิดภาวะออทิสซึม น่าจะเกี่ยวข้องกับพยาธิสภาพทางสรีระวิทยาของระบบประสาทส่วนกลาง รวมทั้งปัจจัยอื่นๆ

3. ลักษณะและอาการสำคัญของเด็กออทิสติก

ผดุง อารยะวิญญู (2542: 158 - 160) ได้กล่าวว่า เด็กออทิสติกมีลักษณะจำแนกย่อย ๆ ได้หลายประการ แต่สามารถจัดหมวดหมู่ของพฤติกรรมได้ 4 ลักษณะใหญ่ ๆ ได้แก่ 1) ปัญหาในการสร้างความสัมพันธ์กับคนหรือสิ่งที่อยู่รอบตัว 2) ปัญหาในด้านการพูดและภาษา เด็กออทิสติกมีปัญหาทาง การพูดและภาษามากกว่าร้อยละ 50 3) ปัญหาในด้านพัฒนาการ 4) ปัญหาในการแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมต่อสิ่งที่อยู่รอบตัว

ชาญวิทย์ พรนภดล (2545:145-150) ได้กล่าวถึง ประเภท และอธิบายความหมายกลุ่มอาการออทิสซึม ตามการจำแนกของ DSM IV ดังนี้

1. ออทิสติก ดิสออเดอร์ (Autistic Disorder) วิง (ชาญวิทย์ พรนภดล. 2545: 145-150; อ้างอิงจาก Wing. 1996: 350) ได้แบ่งผู้ป่วยออทิสซึมออกเป็น 3 กลุ่ม ตามพฤติกรรม และความสามารถ ในการติดต่อสื่อสารกับผู้อื่น ดังนี้

กลุ่มแยกตัว (Alloof) คือ กลุ่มผู้ป่วยที่ชอบอยู่คนเดียว ไม่เข้าหาบุคคลอื่นด้วยตัวเองก่อน ไม่ต้องการเข้ากลุ่มหรือติดต่อกับผู้อื่น

กลุ่มอยู่เฉย (Passive) คือ กลุ่มผู้ป่วยที่มักไม่เข้าหาบุคคลอื่นด้วยตนเองก่อน แต่ไม่ปฏิเสธที่จะมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นเวลาที่ผู้อื่นเข้ามาหาหรือชักชวน

กลุ่มเข้าหาคนแต่มีพฤติกรรมแปลกแยก (Active but odd) คือ ผู้ป่วยดูตลก และน่าสงสารในเวลาเดียวกัน ผู้ป่วยกลุ่มนี้อาจมีเพื่อน และมักพยายามเข้าหาบุคคลอื่น แต่เนื่องจากทักษะความเข้าใจทางสังคมและความสามารถในการใช้ภาษาที่มีจำกัด ทำให้วิธีการที่ผู้ป่วยกลุ่มนี้ ใช้เวลาเข้าหาผู้อื่นดูแปลกประหลาดในสายตาผู้อื่น ถูกผู้อื่นล้อเลียนอยู่เสมอ เวลาคุยกับเพื่อนผู้ป่วยก็มักจะพูดถึงแต่สิ่งที่ตนเองสนใจ พีดีดี นอส (PDD NOS) และเอสเพอร์เกอร์ (Asperger's disorder) มักจะถูกจัดอยู่ในกลุ่มที่ 2 และ 3 มากกว่ากลุ่มที่ 1

2. แร็ท ดิสออเดอร์ (Rett's disorder) การเจริญเติบโตของศีรษะเริ่มหยุดชะงักที่อายุ 5 เดือน ถึง 4 ปี ทำให้ศีรษะเติบโตช้าและเริ่มสูญเสียความสามารถในการใช้มือ ทักษะทางสังคมและการพูด เริ่มถดถอย

3. ซายฮูด ดิสอินทิเกรทีฟ (Childhood Disintegrative Disorder หรือ CDD) จะสูญเสียความสามารถทางภาษาทั้งการรับรู้ และการพูด ทักษะทางสังคม ความสามารถในการปรับตัว การเล่น ความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อ ความสามารถในการควบคุมระบบขับถ่าย

4. เอสเพอร์เกอร์ (Asperger's Syndrome) มีอาการออทิสซึมทุกอย่าง ยกเว้นว่ามีระดับเชาวน์ปัญญาพัฒนาการทางภาษาอยู่ในเกณฑ์ปกติ ในวัยเด็กจะมีอาการซนหุนหันพลันแล่น และขาดสมาธิ เมื่ออายุมากขึ้นจะมีความสนใจอยากมีเพื่อนแต่มักจะไม่เข้าใจสถานการณ์สังคม ไม่รู้ว่า จะปฏิบัติกับผู้อื่นอย่างไร และไม่สามารถรักษาสัมพันธภาพกับผู้อื่นไว้ได้

5. พีดีดี นอส (PDD NOS) จะมีอาการรุนแรงน้อยกว่าออทิสซึม เริ่มเกิดอาการหลังอายุ 30 เดือน จะมีระดับเชาวน์ปัญญาสูงกว่า มีความสามารถในการใช้ภาษาในการติดต่อสื่อสารกับผู้อื่นดีกว่า และมีโอกาสเสี่ยงต่อการเกิดจากการชักต่ำกว่าผู้ป่วยออทิสซึม

บุคคลออทิสติก มีลักษณะอาการที่แตกต่างกันตามระดับความรุนแรง และมีความแตกต่างจากเด็กปกติมากขึ้นอยู่กับภาวะของแต่ละคน นักการศึกษาได้กล่าวถึงลักษณะ และอาการของเด็กออทิสติก มีดังนี้ (ผดุง อารยะวิญญู และคณะ. 2546; สถาบันสุขภาพเด็กแห่งชาติมหาราชินี 2546; American Psychiatric Association. 2000)

1. ความบกพร่องด้านปฏิสัมพันธ์ทางสังคม เด็กมีความบกพร่องในการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับสิ่งแวดล้อม เช่น ไม่มองสบตาผู้อื่น ไม่มีการแสดงออกทางสีหน้าหรือกิริยาท่าทาง

จึงไม่สามารถสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่นได้ เล่นกับเพื่อนไม่เป็น ไม่สนใจที่จะทำงานกับใครมักอยู่ในโลกของตนเอง

2. ความบกพร่องทางการสื่อสาร เป็นความบกพร่องทั้งด้านการใช้ภาษา ความเข้าใจภาษา การสื่อสาร การสื่อความหมาย เด็กจะมีความล่าช้าทางภาษาและการพูดในหลายระดับ ตั้งแต่ไม่สามารถพูดสื่อความหมายได้เลย หรือพูดได้บ้างแต่ไม่สามารถสนทนาโต้ตอบกับผู้อื่นได้อย่างเข้าใจ และเหมาะสม บางคนจะมีลักษณะการพูดแบบเสียงสะท้อนหรือพูดเลียนแบบ ทวนคำพูด หรือพูดซ้ำ แต่ในเรื่องที่ตนเองสนใจ การใช้ภาษาพูดมักจะสลับหน้าที่ของคำในประโยค ระดับเสียงที่พูดอาจจะมี ความผิดปกติ บางครั้งพูดในระดับเสียงเดียว

3. ลักษณะทางพฤติกรรมและอารมณ์ที่บกพร่อง บุคคลออทิสติกจะมีพฤติกรรมซ้ำๆ ผิดปกติ เช่น เล่นมือ โบกมือไปมา หรือหมุนตัวไปรอบๆ ยึดติดไม่ยอมเปลี่ยนแปลงในชีวิตประจำวัน มีความสนใจแคบ หมกมุ่นกับสิ่งของบางอย่าง เด็กบางคนแสดงออกทางอารมณ์ไม่เหมาะสมกับวัย บางครั้งร้องไห้หรือหัวเราะโดยไม่มีเหตุผล บางคนมีปัญหาด้านการปรับตัวและมีการเปลี่ยนแปลง สิ่งแวดล้อมต่างๆ จะอาละวาดหรือแสดงพฤติกรรมก้าวร้าว เช่น ร้องไห้ ทำลายข้าวของ เป็นต้น

4. ความบกพร่องด้านการเลียนแบบและจินตนาการ เด็กบางคนต้องกระตุ้นจึงจะเลียนแบบได้ เช่น เลียนแบบการเคลื่อนไหว การพูด บางคนไม่สามารถเลียนแบบได้แม้การกระทำที่ง่าย ๆ การขาดทักษะการเลียนแบบจึงเป็นพื้นฐานสำคัญของการเล่น ทำให้เด็กขาดทักษะการเล่น ในด้านจินตนาการไม่สามารถแยกเรื่องจริงหรือเรื่องสมมติได้ เชื่อมโยงความเข้าใจของเหตุการณ์หนึ่งไปยัง เหตุการณ์อื่นไม่ได้ มีความยุ่งยากในการเข้าใจสิ่งที่เป็นนามธรรม การเล่นเกม การจัดระบบ ความคิด การจัดลำดับความสำคัญก่อนหลัง การวางแผนการคิด การสร้างจินตนาการจากภาษา ซึ่งส่งผลต่อการเรียนของเด็กออทิสติก

5. ความบกพร่องด้านการเรียนรู้ประสาทสัมผัส การใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า ได้แก่ การรับรู้ทางสายตา การตอบสนองต่อการฟัง การสัมผัส การรับกลิ่น และรส มีความแตกต่างกันในแต่ละบุคคล บางคนชอบมองวัตถุหรือแสงมากกว่ามองเพื่อน ไม่มองตาผู้อื่นบางคนเอาสิ่งของมาส่งดู ใกล้ๆ ตา บางคนตอบสนองต่อเสียงผิดปกติ เช่น ไม่หันตามเสียงเรียกทั้งที่ได้ยิน บางคนจะปิดหู เมื่อได้ฟังเสียงบางเสียง ต่อด้านการสัมผัส หลีกเลี่ยงการดมกลิ่นและการรับรส บางคนตอบสนองไวหรือช้ากว่าหรือแปลกกว่าปกติ เช่น ดมของเล่น ดมรองเท้า หรือเล่นแปลกๆ เป็นต้น

6. ความบกพร่องด้านการใช้อวัยวะต่างๆ อย่างประสานสัมพันธ์ การใช้ส่วนต่างๆ ของร่างกายรวมถึงการประสานสัมพันธ์ของกลไกกล้ามเนื้อมัดใหญ่ และมัดเล็ก มีการเคลื่อนไหวที่งุ่มง่าม ผิดปกติไม่คล่องแคล่ว ท่าทางการเดินหรือการวิ่งดูแปลกๆ การใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก เช่น การหยิบจับ ช้อนส้อมไม่ประสานกัน เป็นต้น

7. ลักษณะอื่น ๆ ของบุคคลออทิสติก บางคนมีพฤติกรรมที่ผิดปกติ ในขณะที่บางคน เชื่องช้า งุ่มง่าม บางคนไม่ตอบสนองความรู้สึกต่อความเจ็บปวด เช่น ดึงผม หรือกัดเนื้อตนเองโดยไม่แสดงอาการเจ็บปวด

นอกจากนี้ มีผู้ที่กล่าวถึงลักษณะอาการของเด็กออทิสติก ว่ามีลักษณะอาการ 3 ด้าน ดังนี้
1. พัฒนาการทางภาษาช้า 2. พัฒนาการทางสังคมช้า 3. พฤติกรรมผิดปกติ คือ พฤติกรรมซ้ำๆ และเปลี่ยนแปลงได้ยาก (สันติภาพ ไชยวงศ์เกียรติ. 2546: ออนไลน์; ดารารัตน์ สัตตวัชราเวช. 2546: ออนไลน์; ชาตรี วิฑูรชาติ. 2546)

นิรมล พัจนสุนทร (2547: 3) กล่าวว่า เด็กออทิสติกมีอาการตั้งแต่มากไปหาน้อยและแตกต่างกันไป นอกจากนี้เด็กออทิสติกยังสามารถมีพัฒนาการที่ดีขึ้นเรื่อยๆ ดังนั้นอาการจึงเปลี่ยนไปตามวัยของเด็ก ทำให้การวินิจฉัยของแพทย์จึงแตกต่างกันไป ขึ้นกับว่าพบเด็กเมื่อวัยใด

จากการรายงานลักษณะเด่นของบุคคลออทิสติกที่นายแพทย์ ลีโอ แคนเนอร์ กราซิโน (Grazino; 2002) กล่าวไว้ มีดังนี้ มีการแยกตัวอย่างเด่นชัด ส่วนใหญ่เป็นความบกพร่องในด้านการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม มีความผิดปกติในด้านภาษา บุคคลออทิสติกมีความผิดปกติด้านภาษา ประมาณร้อยละ 50 ซึ่งมีระดับตั้งแต่ไม่พูด สับสนในการใช้คำ พูดภาษาเฉพาะของตนเอง พูดซ้ำ หรือ พูดเลียนคำพูดผู้อื่น มีประมาณร้อยละ 20 ที่ระดับสติปัญญาดี สามารถพูดและมีพัฒนาการทางภาษา มีความยึดมั่นในการกระทำเดิมๆ บุคคลออทิสติกมักจะแสดงออกอย่างชัดเจนว่าไม่ชอบการเปลี่ยนแปลงและยึดมั่นกับกิจวัตรประจำวัน เช่น ใช้แก้วใบเดิม เสื้อผ้าชุดเดิม วางสิ่งของที่เดิม ถ้ามีการเปลี่ยนแปลงเด็กจะโมโหฉุนเฉียวรุนแรง ขาดการเล่นอย่างมีจินตนาการ ขาดความคิดสร้างสรรค์ และอารมณ์ขัน ขาดการเล่นในรูปแบบของเกม หรือไม่มีจินตนาการในการเล่น การปรากฏของอาการเห็นได้ตั้งแต่ยังเล็ก ความผิดปกติของภาวะออทิสซึมปรากฏให้เห็นชัดเจนก่อนอายุ 36 เดือน ซึ่งพบว่าเด็กมีพัฒนาการในด้านต่างๆ ที่ช้ากว่าพัฒนาการปกติ มีการแสดงอารมณ์ที่เกรี้ยวกราด ฉุนเฉียวหรือหงุดหงิดไม่พอใจ เช่น การเปลี่ยนแปลงกิจวัตรประจำวัน เด็กจะมีอารมณ์โกรธโมโหรุนแรง และคงอยู่เป็นเวลานาน มีความสามารถด้านหนึ่งด้านใดเป็นพิเศษ ซึ่งบ่อยครั้งที่ผู้ปกครองคิดว่า เป็นเด็กอัจฉริยะ เช่น มีพรสวรรค์ในการวาดภาพ การเล่นดนตรี หรือการคำนวณ เป็นต้น มีเซอร์ปัญญาต่ำกว่าเกณฑ์ บุคคลออทิสติกประมาณร้อยละ 75 – 80 มีเซอร์ปัญญาต่ำกว่า 70 ส่วนใหญ่จะมีระดับเซอร์ปัญญาประมาณ 35 – 50 แต่มีบุคคลออทิสติกบางคนที่มีเซอร์ปัญญาสูง หรือกลุ่มที่เรียกว่า High Functioning Autism และพบว่าเด็กกลุ่มนี้ มีความสามารถในด้านการแสดงออกทางภาษามากกว่าความสามารถในด้านรับรู้ทางภาษา ลักษณะอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับความเป็นออทิสซึม บุคคลออทิสติกจะแสดงพฤติกรรมที่เป็นปัญหา เช่น ความก้าวร้าว มีอาการตื่นเต้น วิตกกังวล สมาธิสั้น มีพฤติกรรมทำร้ายตนเอง มีความฉุนเฉียว ตอบสนองต่อสิ่งเร้า เช่น แสง เสียง หรือสัมผัส

บางอย่างผิดปกติ ชอบหรือกลัวอย่างไม่สมเหตุผล มีการแสดงออกทางอารมณ์ที่ไม่เหมาะสมกับบริบท หรือไม่ตอบสนองทางอารมณ์กับสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

สมาคมจิตแพทย์ชาวอเมริกันจึงจัดกลุ่มว่า เป็นออทิสติกสเปกตรัม (Autistic Spectrum) ซึ่งสเปกตรัม หมายถึง เจดสี ในทางศัพท์แพทย์จัดให้กลุ่ม พีดีดี นอส (PDDs หรือ Pervasive Developmental Disorder) และแบ่งเป็นชนิดย่อยๆ ของ พีดีดี นอส ตามอาการหรือเจดสีที่เป็น เช่น ออทิสติก แอสเพอร์เกอร์ซินโดรม พีดีดี นอส (กรณีที่มีอาการคล้ายออทิสติกแต่มีอาการน้อยกว่า) ในออทิสติกเองก็ยังมีอาการแบ่งเป็นระดับเช่น (High function autistic) คือออทิสติกที่มีความสามารถดี อาการไม่รุนแรง เจลียวฉลาด บางรายมีระดับความสามารถต่ำ มีชาวน์ปัญญาบกพร่องด้วย

ดังนั้นสรุปได้ว่า ลักษณะและอาการดังกล่าวเป็นภาพรวมของเด็กออทิสติก เด็กออทิสติกแต่ละคนจะมีลักษณะพฤติกรรมที่แตกต่างกันขึ้นอยู่กับภาวะของแต่ละคน

4. ระดับความรุนแรงของภาวะออทิสซึม

ภาวะออทิสซึมเป็นอาการที่มีลักษณะแตกต่างกันได้มาก อาการมีหลายอย่างและความรุนแรงก็ต่างกันหลายระดับ สามารถแบ่งอาการของภาวะออทิสซึมเป็น 3 ระดับ (ผดุง อารยะวิญญู และคณะ. 2546; อุมพร ตรังคสมบัติ. 2545; ชาญยุทธ์ ศุภคุณภิญโญ. 2547; นิรมล พัจนสุนทร. 2547; ทวีศักดิ์ สิริรัตนโรชา. 2548) ดังนี้

1. อาการรุนแรงน้อย เด็กมักจะมีสติปัญญาดี พัฒนาการทางภาษาดีพอใช้ สามารถเรียนร่วมกับเด็กปกติได้ บางรายเรียนจบปริญญาเอก
2. อาการรุนแรงปานกลาง เด็กกลุ่มนี้มีพัฒนาการทางสังคม และภาษาที่จำกัด เรียนหนังสือได้ไม่สูงเท่ากลุ่มแรก แต่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้ระดับหนึ่ง
3. อาการรุนแรงมาก เด็กกลุ่มนี้มีภาวะปัญญาอ่อนร่วมด้วย ด้านภาษา และสังคมพัฒนาได้น้อยมาก ช่วยเหลือตนเองไม่ได้ต้องมีผู้ดูแลตลอดชีวิต เด็กกลุ่มนี้พบไม่มากนัก

5. ระบาดวิทยาของภาวะออทิสซึม

การศึกษา และรายงานเกี่ยวกับการเกิดภาวะออทิสซึมทั้งในและต่างประเทศ มีดังนี้

เพ็ญแข ลี้มศิลา (2545: 23) ได้กล่าวว่า ออทิสซึม พบในเด็กทั่วโลกไม่จำกัดพื้นฐานทางสังคม การศึกษา ฐานะของบิดามารดา ความชุกของโรค 1: 2,000 หมายถึงในจำนวนเด็ก 2,000 คน จะพบเด็กออทิสติก 1 คน พบในเด็กชายมากกว่าเด็กหญิงในอัตราส่วนเด็กชาย: เด็กหญิงเท่ากับ 4 - 5:1

สถาบันสุขภาพเด็กแห่งชาติมหาราชินี (2546: 10) มีการศึกษาพบว่า สัดส่วนของการเกิดออทิสซึมในสังคม พบได้ประมาณ 4: 1,000 ของเด็กทั่วไป พบในเด็กชายมากกว่าเด็กหญิงอัตราส่วนเด็กชายต่อเด็กหญิงเท่ากับ 4 - 5: 1 คน

ศรียรรณมา พูลสรรพสิทธิ์ และคณะ (2548: 10) ได้ศึกษาเด็กกลุ่มอายุ 1 – 5 ปี พบว่า มีความชุกของภาวะออทิสซึมเท่ากับ 9.9: 10,000 คนและพบเด็กที่มีความเสี่ยงต่อภาวะออทิสซึมจากการคัดกรอง เท่ากับ 4.4: 1,000 หรือ 1: 227

ศูนย์ควบคุมและป้องกันโรคแห่งอเมริกา(Center for Disease Control and Prevention. 2007: online) ได้เสนอข้อมูลการแพร่กระจายของโรค พบว่า ในอเมริกามีอัตราการแพร่กระจายของภาวะออทิสซึม 1: 150 ของจำนวนประชากร และมีแนวโน้มสูงขึ้นประมาณร้อยละ 10 – 17 ต่อปี โดยอัตราการเกิดไม่เกี่ยวข้องกับ เชื้อชาติ เผ่าพันธุ์หรือสถานะชนชั้นทางสังคม ฐานะครอบครัวหรือระดับการศึกษาของบิดามารดา โดยจะเกิดขึ้นกับผู้ชายมากกว่าผู้หญิง ประมาณ 4 เท่า

ดังนั้นสรุปได้ว่า การเกิดภาวะออทิสซึมโดยทั่วไปมีความใกล้เคียงกัน คือประมาณ 5: 10,000 คน ซึ่งจะพบในเด็กชายมากกว่าเด็กหญิงในสัดส่วน 4: 1 อัตราการเกิดมีแนวโน้มสูงขึ้น และพบในทุกประเทศ ทุกเชื้อชาติ

6. การพยากรณ์

แพทย์ผู้เชี่ยวชาญได้กล่าวถึงการพยากรณ์ภาวะออทิสซึม ดังนี้

เพ็ญแข ลิมศิลา (2545: 2545) กล่าวว่า การพยากรณ์โรคขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่าง ถ้าเด็กออทิสติกมีอายุมากกว่า 5 ปีขึ้นไปแต่ยังไม่สามารถสื่อความหมายได้ มีประวัติการชักและพบพฤติกรรมแยกตัวหรือพัฒนาการกล้ามเนื้อใหญ่ช้า การพยากรณ์โรคจะไม่ได้ เด็กที่มีความสามารถพิเศษด้านใดด้านหนึ่งแสดงว่าระดับสติปัญญาดี การพยากรณ์โรคจะดี สอดคล้องกับ ชาญวิทย์ พรนภดล (2545: 157) ซึ่งได้กล่าวว่า การพยากรณ์โรคจะดีหรือไม่ขึ้นอยู่กับระดับเชาวน์ปัญญา และพัฒนาการด้านภาษา ถ้าเด็กมีระดับเชาวน์ปัญญามากกว่า 70 และมีพัฒนาการด้านภาษาที่ดี เมื่ออายุ 5 ปี การพยากรณ์ค่อนข้างดี

ชาตรี วิฑูรชาติ (2546: 46 - 47) กล่าวว่า การพยากรณ์โรคของเด็กออทิสติก เป็นเรื่องที่พูดยากเพราะมีความแตกต่างกันมาก แต่ละรายขึ้นอยู่กับหลายปัจจัยสำคัญ ขึ้นอยู่กับว่าเริ่มรักษาเร็วเท่าใด การรักษาที่ผ่านมาทำมากน้อยเพียงใด เด็กมีความพิการด้านอื่นด้วยหรือไม่ เพราะฉะนั้นพยากรณ์โรคของเด็กในแต่ละรายก็ไม่เหมือนกัน เด็กออทิสติกที่เริ่มมีภาษาที่มีความหมายก่อนอายุ 5 ขวบ ถือว่าเป็นอาการที่ดี

ดังนั้นสรุปได้ว่า การพยากรณ์โรคของเด็กออทิสติกแต่ละรายไม่เหมือนกันขึ้นอยู่กับพัฒนาการด้านภาษา การสื่อสาร ระดับเชาวน์ปัญญา ถ้าเด็กมีระดับเชาวน์ปัญญามากกว่า 70 และมีพัฒนาการด้านภาษาที่ดีก่อนอายุ 5 ปี ตลอดจนการให้การรักษา และช่วยเหลืออย่างถูกวิธีเร็วจะส่งผลให้การพยากรณ์ค่อนข้างดี

7. การคัดแยกเด็กออทิสติก

ผดุง อารยะวิญญู (2542: 125 - 154) ได้ให้แนวทางในการคัดเลือกเด็กออทิสติกซึ่งใช้ประกอบการพิจารณาจากข้อมูลเกี่ยวกับเด็ก จากการทดสอบใน 3 ด้าน ดังนี้

1. การทดสอบด้านการพูดและภาษา อาจใช้วิธีทดสอบที่เป็นทางการหรือไม่เป็นทางการหรือทั้งสองอย่างก็ได้ การทดสอบที่ไม่เป็นทางการ ได้แก่ การพูดคุยกับเด็กเพื่อสังเกตการณ์แสดงออกทางภาษา ใช้การสังเกตพฤติกรรมของเด็กควบคู่กัน ส่วนการทดสอบที่เป็นทางการนั้น อาจใช้แบบทดสอบมาตรฐาน เช่น แบบทดสอบความบกพร่องในการพูด ของภาควิชาการศึกษาพิเศษ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

2. การทดสอบด้านความคิดความจำ แบบทดสอบลักษณะนี้ส่วนมากเป็นแบบทดสอบสติปัญญาที่เหมาะสมที่จะนำมาใช้กับเด็กออทิสติกที่มีความบกพร่องเล็กน้อย แบบทดสอบมาตรฐานที่อาจนำมาใช้ ได้แก่ 1. Wechsler Intelligence Scale for Children-Revised 2. Bialy Scale of Infant Development และ 3. Leister Internation Performance Scale

การใช้แบบทดสอบวัดสติปัญญา กับเด็กออทิสติกเพื่อการคัดแยกความแตกต่างระหว่างเด็กปัญญาอ่อนกับเด็กออทิสติก เนื่องจากทั้งสองประเภทอาจมีพฤติกรรมร่วมกัน

3. การทดสอบด้านสังคม และพฤติกรรม เด็กออทิสติกเป็นเด็กที่มีปัญหาด้านอารมณ์ และพฤติกรรม การทดสอบทั้งสองด้านจึงเป็นสิ่งจำเป็น แบบทดสอบที่อาจนำมาใช้มีหลายแบบทดสอบ ดังรายชื่อต่อไปนี้ แบบสำรวจเด็กที่มีปัญหาทางพฤติกรรม ของภาควิชาการศึกษาพิเศษ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยมีแบบทดสอบชนิดต่างๆ ดังนี้

3.1 แบบทดสอบเด็กที่มีปัญหาทางการเรียน ของภาควิชาการศึกษาพิเศษ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

3.2 แบบทดสอบแป้นหมุน 1 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

3.3 AAMD Adaptive Behavior Scale

3.4 Autism Screening Instrument for Education Planning

3.5 Balthazar Scale of Adaptive Behavior

3.6 Collier – Azusa Scale

3.7 Camelot Behavior Checklist

3.8 Individualized Assessment and Treatment for Autistic and Developmentally Disabled Children: Psycho educational Profile

3.9 Assessment System for Severely Handicapped Children

3.10 Attainment Record

3.11 Social Maturity Scale

3.12 Stamford – Bitnet Test

3.13 Draw – A – Person Test

3.14 Bender – Gestalt Test

3.15 Dial – R

3.16 Peabody Picture Vocabulary Test

3.17 Checklist of Autistic Behavior

3.18 การรวบรวมข้อมูลจากผู้ปกครอง

3.19 การรวบรวมข้อมูลจากแพทย์

8. การช่วยเหลือเด็กออทิสติก

ผดุง อารยะวิญญู (2542: 122-125) สรุปการช่วยเหลือเด็กออทิสติกดังนี้

1. หากเด็กออทิสติกมีความบกพร่องขั้นรุนแรง การช่วยเหลือควรเป็นแบบตัวต่อตัว การเรียนร่วมจึงเป็นวิธีการที่ไม่เหมาะสม เมื่อเด็กมีทักษะมากขึ้น จึงอาจพิจารณาให้เรียนร่วมได้
2. การสอนเด็กออทิสติกควรเน้นทักษะที่จำเป็น ได้แก่ ทักษะในการดำรงชีวิต ทักษะการใช้ภาษาที่จำเป็นในการเรียน และทักษะที่จำเป็นในการประกอบอาชีพ
3. ในทักษะด้านภาษาควรเน้นการรับรู้ทางภาษาและการแสดงออกทางภาษาในลักษณะที่ง่ายๆ ไม่สลับซับซ้อน
4. จัดกิจวัตรประจำวันให้เป็นระบบ และดำเนินการตามเดิมทุกวัน หากมีการเปลี่ยนแปลงจะต้องบอก และอธิบายให้เด็กทราบอย่างชัดเจน
5. ใช้กระบวนการปรับพฤติกรรมควบคู่ไปกับการสอน
6. หลีกเลี่ยงการลงโทษ การลงโทษบางอย่างอาจไม่เหมาะสมกับเด็กประเภทนี้ อาจทำให้เกิดปัญหากลับเลวร้ายยิ่งขึ้น อย่างน้อยควรเปลี่ยนเป็นการให้แรงเสริมแทนการลงโทษ

7. เด็กออทิสติกจำนวนมากมักขาดทักษะในการสร้างปฏิสัมพันธ์กับเด็กอื่นในการจัดการเรียน การสอนจึงควรให้เพื่อนเป็นแบบอย่างมากที่สุด เท่าที่จะสามารถจะทำได้ และการจัดการเรียนการสอน ควรเน้นทักษะทางสังคมด้วยเช่นเดียวกัน

8. พยายามเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมที่ก่อให้เกิด หรือส่งเสริมการแสดงพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของเด็ก

9. เลือกใช้วิธีปรับพฤติกรรมที่เหมาะสมกับเด็ก

10. หากเด็กนั่งโยกตัวไปมาสมาธิในห้องเรียนหรือเมื่อประกอบกิจกรรม อาจสั่งให้เด็กหยุดพฤติกรรมนั้น หรือเพิกเฉยต่อพฤติกรรมนั้นเสีย วิธีการดังกล่าวอาจไม่ทำให้เด็กหยุดพฤติกรรมโยกตัว ครูอาจเลือกใช้วิธีใหม่ เช่น เลือกกิจกรรมที่เด็กสนใจ ซึ่งครูจะต้องมีข้อมูลก่อนว่าเด็กชอบอะไรบ้าง ครูอธิบายให้เพื่อนร่วมห้องเข้าใจ และให้การช่วยเหลือแก่เด็ก

11. เด็กออทิสติกอาจกัดเด็กปกติ ซึ่งครูบางคนอาจนำเด็กไปนอกห้อง หรือลงโทษเด็กด้วยวิธีอื่น ซึ่งอาจไม่ได้ผลครูจึงจำเป็นต้องขอความช่วยเหลือจากผู้เชี่ยวชาญให้มาช่วยเด็กในบางเวลา หรืออาจให้เด็กออทิสติกเล็กลงนั่งเรียนกับเพื่อนที่เขาชอบ และสามารถสื่อสารกันรู้เรื่อง

12. เด็กออทิสติกบางคนอาจพูดตามหรือเลียนเสียงพูดของเด็กปกติ ครูจะต้องชี้แจงให้เด็กปกติเข้าใจว่า เขาไม่มีความประสงค์จะล้อเลียนเด็กปกติ แต่การพูดตามอาจเป็นลักษณะของเด็กประเภทนี้

13. เด็กออทิสติกบางคนอาจเรียนรู้ช้า เด็กใช้เวลานานมากในการแสดงทักษะที่ง่าย ๆ ครูบางคนอาจลดจุดประสงค์ทางพฤติกรรมลง ลดเนื้อหาวิชาลง ซึ่งอาจทำให้เด็กสอบผ่านเกณฑ์ได้ง่ายขึ้น ความจริงแล้วครูอาจช่วยเด็กได้โดยการสื่อสารทางสายตา นั่นคือให้เด็กเรียนจากภาพ ประกอบวีดิทัศน์ หรือแผ่นใส หรือครูอาจใช้ดนตรีประกอบการสอน

14. เด็กอาจขาดสมาธิในการเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสภาวะที่มีเสียงรบกวนครูอาจให้เด็กงดร่วมกิจกรรมซึ่งเป็นวิธีการที่ไม่เหมาะสม ครูอาจเลือกวิธีการอื่น เช่น ให้เด็กสวมหูฟังเพื่อป้องกันเสียงรบกวน หรือเด็กฟังเพลงจากเทปในกิจกรรมที่มีเสียงดนตรี

การช่วยเหลือเด็กออทิสติกที่มีปัญหาทางพฤติกรรมหลายด้าน ดังนั้นการปรับพฤติกรรมที่มีปัญหา การส่งเสริมฟื้นฟู และพัฒนาพฤติกรรมที่เหมาะสมจึงจำเป็นต่อเด็กออทิสติก การดำเนินการดังกล่าว จำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องใกล้ชิดกับเด็ก โดยเฉพาะฝ่ายพ่อแม่ ผู้ปกครอง แพทย์ จิตแพทย์ นักบำบัด และครู อาจารย์ต้องประสานงานกันอย่างสม่ำเสมอ และต่อเนื่อง

พ่อแม่ เป็นครูคนแรกของลูก ต้องเอาใจใส่ให้ความอบอุ่น รู้จักวิธีสังเกตพัฒนาการของลูก เพื่อเป็นข้อมูลในการรักษาบำบัดพฤติกรรมที่เป็นปัญหา และพัฒนาพฤติกรรมที่เหมาะสม รวมทั้งช่วยฝึกลูกให้ปฏิบัติตามคำแนะนำของแพทย์ และนักบำบัด พ่อแม่ของเด็กออทิสติก ต้องมีความอดทนสูง

เข้มแข็ง ทำใจยอมรับสภาพความจริงที่เกิดขึ้น ปรับสถานการณ์ภายในบ้านให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูเด็กออทิสติก ฝ่ายแพทย์ หมายถึง กุมารแพทย์ จิตแพทย์ พยาบาลจิตเวช นักจิตวิทยา นักฝึกพูด นักบำบัดทั้งหลาย ต้องร่วมมือประสานกับพ่อแม่ และครู ช่วยรักษาบำบัดให้คำแนะนำฝึกอบรมเพื่อลดพฤติกรรมที่เป็นปัญหา เสริมสร้างทักษะการช่วยตัวเอง และทักษะอื่นๆ เป็นต้น

ครู และบุคลากรในโรงเรียน ต้องมีความรู้ และความเข้าใจในเรื่องของเด็กออทิสติก มีจิตใจที่เมตตาเห็นใจและต้องการจะให้ความช่วยเหลือ ต้องมีความอดทนในการช่วยปรับเปลี่ยนพฤติกรรม เสริมสร้างทักษะใหม่ๆ และให้การศึกษาพิเศษ ตามความถนัดของเด็กแต่ละคน

เด็กออทิสติกส่วนใหญ่จะไม่อยู่นิ่ง ซุกซนมาก สมาธิสั้น แยกตัว ไม่พูดถ้าไม่ได้รับการปรับพฤติกรรมและฝึกพูดให้สื่อสารติดต่อกับผู้อื่นได้ ดังนั้นเด็กออทิสติกจึงต้องได้รับการช่วยเหลือจากทุกฝ่าย ถ้าเด็กได้รับการช่วยเหลืออย่างเต็มที่ตั้งแต่เด็ก เมื่อโตเป็นผู้ใหญ่จะสามารถอยู่ในสังคมได้ใกล้เคียงกับคนปกติ

การบำบัดรักษาอาการของเด็กออทิสติกนั้น สามารถปฏิบัติได้หลายวิธี โดยจากหลายวิชาชีพ ซึ่งสามารถสรุปการรักษาดังนี้ (เพ็ญแข ลิมศิลา. 2545; ดารารัตน์ สัตตวัชรเวช. 2546 และ ทวีศักดิ์ สิริรัตนเรขา. 2548)

1. การบำบัดทางชีวภาพ ได้แก่ การให้ยามักจะใช้ในกรณีที่เด็กมีอาการชัก ก้าวร้าวอยู่ไม่นิ่งตลอดจนปัญหาทางด้านอารมณ์ พฤติกรรมอื่นๆ นอกจากนี้การนำ HEG (Hemoencephalogram) มาใช้ซึ่งเป็นการทำ blood brain exercise ในสมองทั้งสองซีกจะช่วยให้มีการไหลเวียนของเลือดภายในสมอง ดีขึ้น ในเด็กออทิสติกจะเพิ่มการกระตุ้นที่บริเวณ Broa'area ซึ่งเป็นสมองส่วนที่ควบคุมการพูด ขณะรักษา HEG มีการบันทึกกราฟคลื่นความคิดที่สามารถบอกความก้าวหน้าในการรักษาแต่ละครั้ง

2. พฤติกรรมบำบัด เป็นวิธีการปรับพฤติกรรมเพื่อลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ การปรับพฤติกรรมต้องมีการวางแผนร่วมกันกับผู้ปกครองหรือผู้ดูแลเด็ก ตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กทั้งหมด เพื่อให้การบำบัดเป็นไปอย่างต่อเนื่องและสร้างพฤติกรรมใหม่ที่พึงประสงค์

3. พัฒนาการบำบัด เด็กออทิสติกจะมีความบกพร่องของพัฒนาการ ดังนั้นการส่งเสริมพัฒนาการที่บกพร่องไป จึงเป็นสิ่งจำเป็น โดยเริ่มตั้งแต่เมื่อเด็กอายุน้อย ยิ่งผู้ปกครองทราบได้เร็วมากเท่าใดว่าลูกเป็นออทิสติก และเริ่มการบำบัดที่ถูกต้องได้เร็วมากเท่านั้น โอกาสในการที่เด็กจะเรียนรู้ พัฒนา และสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างเป็นปกติจะมีมากยิ่งขึ้น การส่งเสริมพัฒนาการได้แก่

- 3.1 การส่งเสริมการใช้กล้ามเนื้อต่างๆ ของร่างกายไม่ว่าจะเป็นกล้ามเนื้อมัดเล็กหรือกล้ามเนื้อมัดใหญ่ ในการดำรงชีวิตหรือการทำกิจกรรมประจำวันต่าง ๆ เช่นการทรงตัว การเดิน การก้าวข้ามสิ่งกีดขวาง การใช้ช้อนรับประทานอาหาร การแต่งตัว เป็นต้น

3.2 การส่งเสริมทักษะทางภาษา ได้แก่ การช่วยเหลือเด็กให้มีการสื่อสาร โดยใช้วิธีการที่เด็กถนัด เช่น การสื่อสารด้วยภาพ (PECS: The Picture Exchange Communication System) การแก้ไขคำพูด (Speech Therapy) และส่งเสริมให้เด็กมีประสบการณ์ที่ดีในการพูดสื่อสาร เพื่อลดปัญหาทางด้านอารมณ์ และพฤติกรรม ตลอดจนการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ เพื่อกระตุ้นความสนใจในการเรียนคำศัพท์ ซึ่งจากการศึกษาของซูชิริน เย็นสวัสดิ์ (2548: บทคัดย่อ) ได้ศึกษา ทักษะการสื่อสารของเด็กออทิสติกจากการสอนโดยการใช้ป้ายกระดานสื่อสาร ผลการวิจัยพบว่า ทักษะการสื่อสารแบบการใช้ภาษาท่าทาง ของเด็กออทิสติก จากการสอนโดยใช้ ป้ายกระดานสื่อสารสูงขึ้น ส่วนทักษะการสื่อสารโดยใช้ภาษาพูด ของเด็กออทิสติกจากการสอนโดยใช้ป้ายกระดานสื่อสารไม่เปลี่ยนแปลง

3.3 การจัดการศึกษา โดยแบ่งออกเป็นการเรียนร่วมกับเด็กปกติในกรณีที่เด็กสามารถนั่งเรียนได้ และไม่มีปัญหาทางด้านอารมณ์ และพฤติกรรมมากนัก อีกทั้งยังสามารถที่จะเรียนรู้ร่วมกับเด็กปกติอื่นได้ ซึ่งจะสร้างโอกาสให้เด็กออทิสติกได้เรียนรู้ทักษะทางสังคมมากขึ้น ในกรณีที่เด็กไม่สามารถเรียนร่วมกับเด็กปกติได้ ซึ่งเนื่องมาจากมีปัญหาด้านการรับรู้หรือปัญหาทางด้านอารมณ์ และพฤติกรรมมาก การจัดการศึกษาควรเป็นในรูปแบบการจัดชั้นเรียนพิเศษ โดยมีครูที่ได้รับการฝึกทางด้านการศึกษาพิเศษ ทั้งนี้สามารถกระทำได้ในโรงพยาบาลหรือโรงเรียนปกติ ซึ่งชาโรณี หว่าจิ้น (2548: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาทักษะสังคมของเด็กออทิสติกในชั้นเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จากกิจกรรมกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน ผลการวิจัยพบว่า เด็กออทิสติกที่ได้รับการสอนทักษะทางสังคม โดยกิจกรรมกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนมีทักษะทางสังคมดีขึ้น

4. กิจกรรมบำบัด การจัดการกิจกรรมบำบัดในเด็กออทิสติกมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาการรับรู้เบื้องต้นที่จะส่งผลไปสู่การมีสมาธิในการทำกิจกรรม การควบคุมความตั้งใจ ความมีคุณค่าในตนเอง ความเชื่อมั่นในตนเอง ความสามารถทางด้านการศึกษา ความสามารถในการคิดเชิงนามธรรม ตลอดจนความถนัดของร่างกาย สมอง โดยมีหลักการทำกิจกรรมบำบัดเพิ่มการใช้พลังงานเด็ก (Physical exertion) การผ่อนคลาย (Relaxation) การฝึกควบคุมตนเอง (Self control) และส่งเสริมกิจกรรมที่พึงประสงค์ (Purposeful activity) วิธีการช่วยเหลือโดยการใช้บูรณาการประสาทสัมผัสนั้นได้ (สร้อยสุดา วิทยากร. 2544) จากการศึกษาของ ศิริพร สุริยา (2548: บทคัดย่อ) ได้การศึกษาความสามารถในการสบตาของเด็กออทิสติก ระดับชั้นอนุบาลจากการใช้กิจกรรมประสาทรับรู้ร่วมกัน และการเสริมแรงทางบวก ผลการวิจัยพบว่า เด็กออทิสติกที่ได้รับการฝึกด้วยการใช้กิจกรรมประสาทรับรู้ร่วมกัน และการเสริมแรงทางบวกมีพฤติกรรมสบตามากขึ้น

5. การบำบัดทางเลือก (Alternative therapy) ปัจจุบันยังมีการบำบัดทางเลือกอื่น ๆ เพื่อส่งเสริมให้เด็กออทิสติกได้พัฒนาการเรียนรู้ ลดปัญหาทางด้านอารมณ์ และพฤติกรรม ช่วยให้เด็ก

สามารถดำรงชีวิตประจำวันได้มากที่สุด สำหรับปัญหาทางอารมณ์เป็นปัญหาที่สำคัญอย่างหนึ่งของเด็กออทิสติก คือ เด็กไม่รู้จักควบคุมอารมณ์ของตนเอง ไม่เข้าใจความรู้สึก และอารมณ์ของผู้อื่น ดังนั้น การช่วยเหลือด้านการรับรู้อารมณ์ จึงเป็นเรื่องสำคัญอย่างยิ่ง จากการศึกษาของ บุญล้อม ดั่งวิเศษ. (2550: บทคัดย่อ) ได้มีการศึกษาความสามารถในการรับรู้อารมณ์ของเด็กออทิสติก ที่ได้รับการสอนโดยหนังสือการ์ตูน ผลการวิจัยพบว่า เด็กออทิสติก ที่ได้รับการสอนโดยใช้หนังสือการ์ตูนมีความสามารถในการรับรู้อารมณ์สูงขึ้นในระดับคะแนน ร้อยละ 60 ขึ้นไป และความสามารถในการรับรู้อารมณ์ของเด็กออทิสติก หลังการสอนโดยใช้หนังสือการ์ตูนสูงกว่าก่อนสอนโดยหนังสือการ์ตูน

ดังนั้นสรุปได้ว่า การช่วยเหลือเด็กออทิสติกจำเป็นต้องร่วมมือกันหลายฝ่ายทั้งผู้ปกครอง แพทย์ นักกิจกรรมบำบัด นักกายภาพบำบัดหรือบำบัดทางชีวภาพ เพื่อเป็นการส่งเสริมให้เด็กออทิสติกได้รับการช่วยเหลือที่ดีที่สุด ส่งผลให้มีพัฒนาการที่ดีสามารถเรียนรู้สิ่งต่างๆ ได้ดีขึ้น

การสื่อสาร

1. ความหมายของการสื่อสาร

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2545: 6) ได้ให้ความหมายการสื่อสารว่า หมายถึง กระบวนการในการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างมนุษย์ภายใต้สภาพแวดล้อมที่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามสภาวะการณ์

กิดานันท์ มลิทอง (2548: 34) ให้ความหมายของ การสื่อสารหรือการสื่อความหมาย (communication) เป็นคำที่มีรากศัพท์มาจากภาษาละตินว่า *communis* หมายถึง ร่วมกัน หรือ ร่วมกัน หมายความว่าเมื่อมีการสื่อสารระหว่างกันเกิดขึ้นคนเราพยายามที่จะสร้างความพร้อมกันหรือ ความร่วมกัน รวมถึงการส่งผ่าน บอกเล่า หรือแลกเปลี่ยนความคิด ความรู้เรื่องราวเหตุการณ์ ทัศนคติ ฯลฯ กับบุคคลที่กำลังสื่อสารด้วย ดังนั้นการสื่อสารจึงหมายถึง การถ่ายทอดเรื่องราว การแลกเปลี่ยนความคิด การแสดงออกของความคิดและความรู้สึกตลอดรวมไปถึงระบบ (เช่น ระบบ โทรศัพท์) เพื่อการติดต่อสื่อสารข้อมูลซึ่งกันและกัน นอกจากนี้ การสื่อสารยังเป็นการที่บุคคลในสังคม มีปฏิสัมพันธ์โต้ตอบกันโดยผ่านทางข้อมูลข่าวสาร สัญลักษณ์ และเครื่องหมายต่าง ๆ ด้วย

กระทรวงศึกษาธิการ (2551: 68) ได้ให้ความหมายของ ความสามารถในการสื่อสารว่าเป็น ความสามารถในการรับ และส่งสาร มีวัฒนธรรมในการใช้ภาษา ถ่ายทอดความคิด ความรู้ ความเข้าใจ ความรู้สึก และทัศนคติของตนเองเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร และประสบการณ์ อันจะเป็น ประโยชน์ต่อ การพัฒนาตนเอง และสังคมรวมทั้งการเจรจาต่อรองเพื่อขจัด และลดปัญหาความขัดแย้งต่าง ๆ การเลือกรับหรือไม่รับข้อมูลข่าวสารด้วยหลักเหตุผล และความถูกต้อง ตลอดจนการ เลือกใช้วิธีการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่มีต่อตนเอง และสังคม ทักษะการ

สื่อสาร ได้แก่ ทักษะการพูด การฟัง การอ่าน และการเขียน ซึ่งเป็นเครื่องมือของการสื่อสาร และการรับสาร การสื่อสาร ได้แก่ การส่งความรู้ ความเชื่อ ความคิดความรู้สึกด้วยคำพูด และการเขียน ส่วนการรับสาร ได้แก่ การรับความรู้ ความเชื่อ ความคิด ด้วยการอ่าน และการฟัง การฝึกทักษะการสื่อสารจึงเป็นการฝึกทักษะการพูด การฟัง การอ่าน และการเขียนให้สามารถรับสาร และส่งสารอย่างมีประสิทธิภาพ

นพรัตน์ ชำนาญสิงห์ (2552: ออนไลน์) ได้ให้ความหมายของการสื่อสารหรือการสื่อความหมาย คือ การถ่ายโยงความคิดหรือความรู้สึกให้เห็นพ้องต้องกันของบุคคลหนึ่งไปยังบุคคลหนึ่ง โดยผ่านช่องทางต่าง ๆ เช่น การพูดคุย กริยาท่าทาง การแสดงสีหน้า ภาษาเขียน ภาษาภาพ

ธนู ชาตินานนท์ (2552: ออนไลน์) ให้ความหมายของการสื่อสาร(communication) คือ กระบวนการในการสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในสังคมหรือในกลุ่ม เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นตลอดเวลาระหว่างผู้เกี่ยวข้อง โดยตั้งใจ (รู้ตัว) และไม่ตั้งใจ (ไม่รู้ตัว) โดยที่แต่ละบุคคลที่เกี่ยวข้องจะเป็นทั้งผู้ส่งสาร และรับสารไปด้วยกันในเวลาเดียวกัน ในลักษณะการสื่อสารแบบสองทาง (two-way communication) เช่น ครูในฐานะผู้ส่งสารพูดกับนักเรียนเป็นรายบุคคลหรือกับทั้งห้องเป็นการสื่อสารความคิดของครูแก่นักเรียน ขณะเดียวกันครูก็เป็นผู้รับสารที่นักเรียนส่งกลับมาในรูปของสีหน้า แววตา ท่าทางหรือคำพูดที่สะท้อนถึงความคิด และความรู้สึกของนักเรียนที่มีต่อครู ผู้สื่อสารที่ดีจึงต้องเป็นทั้งผู้ส่งสารที่ดีและผู้รับสารที่ดีในเวลาเดียวกัน

ดังนั้นสรุปได้ว่า การสื่อสาร เป็นการบอกความต้องการ บอกความรู้สึกนึกคิด ถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์ จากผู้ส่งสารไปยังผู้รับสารโดยใช้ภาษาพูด ภาษาท่าทางหรือภาษาสัญลักษณ์ เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกัน และการได้ฝึกทักษะการสื่อสาร ทั้งการพูด การฟัง การอ่าน และการเขียน จะช่วยให้สามารถรับสาร และส่งสารอย่างมีประสิทธิภาพ

2. ประเภทของการสื่อสาร

การสื่อสารสามารถจำแนกตามกฎเกณฑ์ต่างๆ ได้ดังนี้ (วิลเลียม วิมุกตายน. 2540: 8)

1. การสื่อสารภายในตัวบุคคล (Intrapersonal Communication) เป็นการสื่อสารภายในตัวเอง เพียงคนเดียวได้แก่ การคิด การเขียน เป็นต้น
2. การสื่อสารระหว่างบุคคล (Interpersonal Communication) เป็นการสื่อสารระหว่างบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป เป็นการสื่อสารที่ผู้สื่อสารมีโอกาสเป็นทั้งผู้ส่งสาร และผู้รับสาร
3. การสื่อสารกลุ่มใหญ่ (large Group Communication) เป็นการสื่อสารระหว่างกลุ่มบุคคลจำนวนมาก เช่น การประชุม การสัมมนา

สิริวรรณ นันทจันทุล (2546: 7) ได้การจำแนกตามลักษณะทิศทางของการติดต่อสื่อสาร ดังนี้

1. การติดต่อสื่อสารแบบทางเดียว (One – way Communication) เป็นการสื่อสารที่ผู้ส่งสารเป็นผู้กระทำโดยการถ่ายทอดไปสู่ผู้รับฝ่ายเดียว ไม่เปิดโอกาสให้ผู้รับสารได้สอบถามความเข้าใจ

2. การติดต่อสื่อสารสองทาง (Two – way Communication) หมายถึง การติดต่อที่ทั้งผู้ส่งสารและผู้รับสารได้มีโอกาสพูดคุยซักถามให้เกิดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง

3. การสื่อสารตามภาษาสัญลักษณ์ที่แสดงออกมี 2 ลักษณะดังนี้

3.1 วัจนภาษา คือ ภาษาถ้อยคำ (Verbal Language) ได้แก่ คำพูดหรือตัวอักษรที่กำหนดตกลงใช้ร่วมกันในสังคม ซึ่งหมายถึงทั้งเสียง และลายลักษณ์อักษร ภาษาถ้อยคำจึงเป็นภาษาที่มนุษย์สร้างขึ้นอย่างมีระเบียบ มีหลักเกณฑ์ทางภาษาหรือไวยากรณ์ ซึ่งคนในสังคมนั้นต้องเรียนรู้ที่จะเข้าใจ และใช้ภาษาในการฟัง พูด อ่าน เขียน และคิด

3.2 อวัจนภาษา คือ ภาษาไม่ใช่ถ้อยคำ (Nonverbal Language) หมายถึงสัญลักษณ์รหัสที่ไม่ใช่ตัวอักษร คำพูด แต่เป็นที่เข้าใจร่วมกัน ระหว่างผู้ส่งสารผู้รับสาร มีจุดมุ่งหมายที่จะสื่อสารและมีปฏิกริยาตอบสนอง หรือเรียกว่าภาษาเงียบ กายภาษา ภาษาท่าทาง เป็นต้น

ภาษาท่าทางหรืออวัจนภาษา (Nonverbal Language) มีองค์ประกอบดังต่อไปนี้ (วิลเลียม วิกุกตายน. 2540: 9)

1. การประสานสายตา (Eye contact) เป็นการสบตาผู้สนทนาโดยตรงอย่างเหมาะสม เป็นการบอกให้ทราบถึงความสนใจ จริงใจ ไม่ใช่การจ้องหน้าผู้สนทนาจะทำให้รู้สึกอึดอัด

2. การแสดงออกทางสีหน้า (Facial Expression) เป็นการแสดงสีหน้าให้เหมาะสมสอดคล้องกับเรื่องที่พูด และอารมณ์ของผู้พูด

3. น้ำเสียง (Vocal Cues) เป็นระดับความดัง และจังหวะของเสียงที่ใช้พูดกับการแสดงความจริงใจ อารมณ์ และความรู้สึกของผู้พูด ซึ่งจะมีอิทธิพลต่อการจูงใจผู้สนทนาให้เชื่อถือในตัวผู้พูด หรือสิ่งที่พูด

4. การวางท่าทาง (Body Posture) เป็นลักษณะการเผชิญหน้า เช่น การนั่ง การยืน ระยะห่างระหว่างคู่สนทนาที่เหมาะสม

5. การแสดงท่าทาง (Gesture) เป็นการเคลื่อนไหวของอวัยวะร่างกายที่สามารถสังเกตเห็นได้ เช่น การใช้มือประกอบคำพูด การแกว่งแขน การเกาขณะพูด ซึ่งเป็นการแสดงความรู้สึกของผู้พูด เป็นการเสริมความสำคัญของคำพูดให้น่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้นหรือลดความเชื่อถือ ทั้งวัจนภาษาและอวัจนภาษาล้วนมีความหมาย และความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด อวัจนภาษาช่วยให้วัจนภาษา

นั้นๆ เป็นที่เข้าใจ และมีความหมายรอบด้านมากขึ้น วัจนภาษาก็จะเด่นชัด เมื่อมีอวัจนภาษาประกอบ ภาษาทั้งสองลักษณะเป็นเกณฑ์สำคัญในการสื่อสาร ถ้าขาดสิ่งหนึ่งสิ่งใด การสื่อสารก็จะไม่สมบูรณ์

สรุปได้ว่า การสื่อสารสามารถจำแนกได้ 2 ประเภท คือ จำแนกตามกฎเกณฑ์และจำแนกตามลักษณะทิศทางของการติดต่อสื่อสาร

3. วัตถุประสงค์ของการสื่อสาร

ประมะ สตะเวทิน (2546: 16-18) ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการสื่อสาร แบ่งออกเป็น 2 ด้าน ดังต่อไปนี้

1. วัตถุประสงค์ในด้านการส่งสาร

1.1 เพื่อแจ้งให้ทราบ (inform) คือการที่ผู้สื่อสารออกไปเพื่อบอกกล่าวเรื่องราว ข้อมูลหรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ให้ผู้อื่นทราบ และเข้าใจ

1.2 เพื่อสอนหรือให้การศึกษา (teach or educate) หมายถึง ผู้สื่อสารมีความต้องการที่จะถ่ายทอดความรู้ ความคิดหรือวิชาการให้ผู้รับเกิดความรู้ความเข้าใจ

1.3 เพื่อสร้างความพึงพอใจหรือความบันเทิง (please or entertain) หมายถึง การที่ผู้สื่อสารต้องการให้สารที่ส่งออกไปสร้างความสุข สนุกสนาน เพลิดเพลิน พึงพอใจให้แก่ผู้รับ

1.4 เพื่อเสนอหรือชักจูง (propose or persuade) คือการเสนอแนวคิดหรือแนวปฏิบัติให้ผู้อื่นเห็นด้วย คล้อยตามหรือยอมรับ

2. วัตถุประสงค์ในด้านการรับสาร

2.1 เพื่อความเข้าใจ (understand) การรับสารแบบนี้ผู้รับสารเปิดโอกาสให้ตนเอง ได้รับทราบ และเข้าใจเรื่องราวเหตุการณ์หรือข้อมูลข่าวสาร

2.2 เพื่อการเรียนรู้ (learn) เป็นการแสวงหาความรู้ทางวิชาการ และเพื่อพัฒนาความสามารถให้กับตนเอง

2.3 เพื่อความพอใจ (enjoy) เป็นการพักผ่อนหย่อนใจ และได้รับความสุขจากการสื่อสาร เช่น การฟังเพลง การชมภาพยนตร์

4. ความสำคัญของการสื่อสาร

การสื่อสารถือได้ว่าเป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งในชีวิตของมนุษย์ นอกเหนือจากปัจจัยสี่ การที่จะได้มาซึ่งปัจจัยสี่นั้นย่อมต้องอาศัยการสื่อสารเป็นเครื่องมือ มนุษย์อาศัยการสื่อสารเป็นเครื่องมือ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการดำเนินกิจกรรมของตน และเพื่ออยู่ร่วมกับคนอื่นในสังคม การสื่อสาร

เป็นพื้นฐานของการติดต่อของมนุษย์ และเป็นเครื่องมือสำคัญของกระบวนการสังคม สังคมมีความซับซ้อนมากเพียงใดและประกอบด้วยคนมากเท่าใดการสื่อสารก็ยิ่งมีความสำคัญมากขึ้น

การสื่อสารมีความสำคัญต่อมนุษย์ 5 ประการ ดังต่อไปนี้ (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช 2545: 8)

1. ความสำคัญต่อการเป็นสังคม การที่มนุษย์สามารถรวมตัวเป็นกลุ่มเป็นสังคมนั้นอาศัยการสื่อสารเป็นพื้นฐาน มนุษย์ทำการสื่อสารเพื่อให้เกิดความเข้าใจกัน และทำความตกลงเพื่อสร้างกฎระเบียบของสังคม เพื่อจะได้อยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขเป็นสังคม การที่สังคมยังดำรงอยู่ได้ก็เนื่องจากสมาชิกของสังคมใช้การสื่อสารอันเป็นเครื่องมือในอันที่จะรักษาสถาบันต่างๆ และกฎเกณฑ์ต่างๆ ของสังคมให้เป็นที่ยอมรับ และปฏิบัติต่อกัน

2. ความสำคัญต่อชีวิตประจำวัน การสื่อสารมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อการดำเนินชีวิตประจำวันของเรา อาจกล่าวได้ว่าตลอดเวลาที่มนุษย์ตื่น มนุษย์เราทำการสื่อสารอยู่ตลอดเวลา กิจกรรมต่าง ๆ ที่ปฏิบัติประจำวันนั้นมีการสื่อสารเข้ามาเกี่ยวข้องอยู่เสมอ

3. ความสำคัญต่ออุตสาหกรรมและธุรกิจใช้การโฆษณาสินค้าผ่านสื่อต่างๆ และการประชาสัมพันธ์ เป็นเครื่องมือเพื่อการเผยแพร่ข่าวสาร และลดปัญหาความขัดแย้ง สร้างความเข้าใจ ที่ถูกต้องให้เกิดขึ้นต่อชุมชน รวมทั้งตรวจสอบประชนชาติ หรือความคิดเห็นของประชาชนกลุ่มต่างๆ ที่มีต่อสินค้าด้วย

4. ความสำคัญต่อการปกครอง เพื่อสร้างความเป็นระเบียบในสังคม และบรรลุปเป้าหมายที่รัฐตั้งไว้ ต้องอาศัยการสื่อสารเป็นกลไกหรือเป็นเครื่องมือสำคัญ ในการดำเนินการปกครองเพื่อให้เกิดความร่วมมือในการปฏิบัติตามนโยบาย และกฎเกณฑ์ของรัฐ และรัฐยังมีความจำเป็นต้องได้รับความต้องการหรือประชามติของประชาชนด้วย เพื่อที่จะใช้เป็นแนวทางในการดำเนินนโยบายของรัฐให้สอดคล้องกับประชามติ

5. ความสำคัญต่อการเมืองการปกครองระหว่างประเทศ การสื่อสารทำให้สังคมโลกเป็นสังคมที่แคบลง พัฒนาการด้านเทคโนโลยีและการสื่อสารช่วยให้ประเทศต่างๆ สามารถติดต่อแลกเปลี่ยนข่าวสารกันได้สะดวก รวดเร็ว เพื่อดำเนินความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ และนโยบายการเมืองระหว่างประเทศ

5. ระบบ และองค์ประกอบของการสื่อสาร

ระบบการสื่อสารประกอบด้วยสิ่งต่อไปนี้ (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช 2545: 13)

1. แหล่งกำเนิดข่าวสาร (Source)
2. ข่าวสารต่างๆ ถูกเปลี่ยนเป็น Code หรือสัญญาณ (Message signal) ที่ต้องการแล้ว สัญญาณนี้ จะถูกส่งไปยังเครื่องส่ง เพื่อส่งไปยังผู้รับต่อไป

3. ผู้ส่งหรือเครื่องส่ง (Transmitter) เครื่องส่งทำหน้าที่ส่งสัญญาณที่ต้องการนี้ไปในตัวกลางไปยังผู้รับ
4. ประสาทสัมผัส ที่ทำหน้าที่รับสัญญาณในระบบการสื่อสารของมนุษย์ (Channel) ได้แก่ การรับรู้ทางสายตา ทางหู และการสัมผัส
5. ผู้รับหรือเครื่องรับ (Receiver) ที่ทำหน้าที่แปล code ที่ส่งมาเป็นภาษา หรือสัญลักษณ์อันที่เข้าใจ
6. จุดมุ่งหมายปลายทางของการสื่อความหมาย (Destination) ส่วนหนึ่งของสมองจะทำหน้าที่แปลความ และสัญลักษณ์ที่เครื่องรับส่งมาว่าข่าวสารที่รับมานั้นมีความหมายว่าอย่างไร
7. การสะท้อนกลับของสัญญาณ (Feedback loop) หลังจากถูกส่งออกไป มีคุณภาพ ไม่ได้พอ ก็จะต้องส่งสัญญาณนั้นซ้ำออกไปอีกให้มีคุณภาพดีพอ ที่ผู้รับจะสามารถรับได้

กอบกาญจน์ วงศ์วิสิทธิ์ (2551: 17) กล่าวถึงองค์ประกอบของการสื่อสารดังนี้

1. ผู้ส่งสาร (Sender) หมายถึง ผู้ที่ริเริ่มจะส่งสาร คือข้อความหรือข้อมูลต่างๆ ไปยังผู้รับ ผู้ส่งสารนี้อาจเป็นบุคคลเดี่ยวหรือกลุ่มเดี่ยวก็ได้
2. สาร (Message) หมายถึง สิ่งเร้าหรือสิ่งกระตุ้นเตือนที่ผู้ส่งสารส่งไปยังผู้รับสารที่ใช้แบ่งออกเป็นสารที่ใช้ถ้อยคำ (Verbal) ได้แก่ การพูด การเขียน การที่ใช้สัญลักษณ์อื่นนอกเหนือจากถ้อยคำ (Non-Verbal) ได้แก่ กริยา ท่าทาง การใช้สัญลักษณ์ เป็นต้น
3. สื่อหรือช่องทางการสื่อสาร (Media or Channel) หมายถึง เครื่องมือหรือช่องทางในการที่ผู้ส่งสารจะใช้ เพื่อให้สารนั้นไปถึงบุคคลหรือกลุ่มบุคคลอื่นที่เป็นผู้รับสารโดยตรง หรือส่งย้อนกลับมายังผู้ส่งสาร เพื่อให้ผลย้อนกลับของสารที่ส่งไป เช่น คลื่นเสียง อุปกรณ์การสื่อสารหรือผ่านช่องทางโดยอาศัยประสาทสัมผัสทั้ง 5 ได้แก่ การมองเห็น การได้ยิน การได้กลิ่น การลิ้มรส และการสัมผัส
4. ผู้รับสาร (Receiver) หมายถึง ผู้ฟัง ผู้ตอบ ผู้รับสาร อาจเป็นคนเดียว กลุ่มบุคคลหรือชุมชนสาธารณะ ผู้รับสารจะทำการแปลหรือตีความในข้อความที่ผู้ส่งสารส่งมา
5. ข้อมูลย้อนกลับ (Feed back) เป็นผลของการทวนถามให้แน่ใจในสิ่งที่ได้รับฟังรับรู้ของผู้รับสารให้เป็นที่เข้าใจตรงกันกับผู้ส่งสาร ซึ่งอาจเป็นในรูปของคำพูด การแสดงปฏิกิริยาต่าง ๆ ที่ตอบรับสารนั้น เช่น การพยักหน้า ก้มศีรษะ เป็นต้น

6. กระบวนการการสื่อสารของคนทั่วไป

สุวิมล อุดมพิริยะศักรย์ (2545: 53) กล่าวว่า การสื่อสารจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อมีองค์ประกอบ 3 อย่าง คือ ผู้พูด ผู้ฟังและสื่อกลางในการสื่อความหมายเพื่อให้ครบวงจรในการพูด มนุษย์มีกระบวนการสำคัญของการพูดซึ่งเกิดมาจากกลไกการทำงานของร่างกายที่สลับซับซ้อน โดยเริ่มจาก

สมองของผู้พูดจะเรียบเรียงความคิดที่คนเราต้องการจะพูดหรือแสดงออกให้เป็นภาษาพูดที่ต้องการ และเหมาะสมแล้วสมองจะสั่งให้กล้ามเนื้อต่าง ๆ ของร่างกายปฏิบัติงานโดยสมองจะส่งคำสั่งผ่านประสาทส่วนที่ควบคุมกล้ามเนื้อต่าง ๆ ให้กล้ามเนื้อที่ใช้ในการพูดเคลื่อนไหวทำให้เกิดเสียงพูด

เสียงพูดที่ออกจากปากผู้พูดจะผ่านเข้าสู่หูของผู้ฟังและในขณะเดียวกันผู้พูดก็จะได้ยินเสียงพูดของตนเองด้วย เสียงพูดผ่านประสาทรับเสียงแล้วส่งต่อไปยังสมองเพื่อให้สมองแปลความหมาย ทำให้เข้าใจความหมายของเสียงพูดนั้นเป็นการครบวงจรของการพูดนั้น ในทำนองเดียวกันเมื่อผู้พูดได้ตอบกลับมา เขาจะใช้กลไกการพูดตามวงจรการพูดเช่นนี้ วงจรของการพูดดังที่กล่าวมาแล้วนี้เรียกว่า (Speech Chain) ซึ่งแสดงให้เห็นถึงกลไกการพูดที่ใช้ในการสื่อความหมาย (Communication) และความสัมพันธ์ของการพูดและการได้ยินจะเป็นวงจรที่สมบูรณ์ก็ต่อเมื่อผู้พูดสามารถพูดให้ผู้ฟังเข้าใจในสิ่งที่ตนประสงค์จะบอก ส่วนผู้ฟังก็จะสามารถเข้าใจตีความหมายสิ่งที่ตนเองได้ยินได้เห็นอย่างถูกต้อง

กูดยา ก่อสุวรรณ (2553: 13) กล่าวว่า การสื่อสารคือความสามารถในการรับรู้ และถ่ายทอดข้อมูลระหว่างผู้ส่งสาร (ผู้พูด) และผู้รับสาร (ผู้ฟัง) ดังนั้นคนเราจะสื่อสารได้ดีต้องมีทั้งความสามารถในการรับรู้ภาษาซึ่งหมายถึง ความสามารถในการรับสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ และความสามารถในการพูดออกมาเป็นภาษาให้ผู้อื่นเข้าใจได้ ซึ่งหมายถึงความสามารถในการส่งสารได้อย่างมีประสิทธิภาพเช่นกัน

ความสามารถในการรับรู้ภาษาที่ดี หมายถึง เมื่อได้ฟังสิ่งใดที่คนอื่นพูดแล้วเกิดความเข้าใจหรือถ้าหากเป็นคำสั่งก็สามารถปฏิบัติตามได้ทันที ส่วนความสามารถในการพูดที่ดี หมายถึงการพูดให้ผู้อื่นฟังเข้าใจได้ง่าย แต่คนเราไม่ได้สื่อสารด้วยคำพูดเพียงอย่างเดียว เรามักจะสื่อสารด้วยท่าทาง สีหน้า หรือสายตาด้วยเพื่อให้ผู้ฟังเข้าใจสิ่งที่เราพูดมากขึ้น ดังนั้นการสื่อสารจึงครอบคลุมทั้งการพูดและการสื่อสารรูปแบบอื่นที่ไม่ใช่คำพูดด้วย

ดังนั้นสรุปได้ว่า มนุษย์มีขบวนการสำคัญของการพูดซึ่งเกิดมาจากกลไกการทำงานของร่างกายที่สลับซับซ้อนซึ่งผู้ที่สื่อสารได้ดีต้องมีความสามารถในการรับรู้ภาษา การสื่อสารจึงครอบคลุมทั้งการพูดและการสื่อสารรูปแบบอื่นที่ไม่ใช่คำพูด

7. ลักษณะด้านการสื่อสารของเด็กออทิสติก

กรมสุขภาพจิต (2550: ออนไลน์) เด็กที่มีภาวะออทิสซึม ซึ่งเป็นอาการที่เกิดจากความผิดปกติทางสมองและระบบประสาทสัมผัสตั้งแต่ก่อนหรือหลังคลอดจากหลายสาเหตุ ซึ่งความผิดปกติดังกล่าวทำให้การรับรู้ทางประสาทสัมผัสทั้ง 5 คือ ผิวหนัง ตา หู จมูก ลิ้น เบี่ยงเบนผิดแผกไปจากคนปกติ ส่งผลให้การประมวลข้อมูลในสมองผิดปกติ สมองที่มีความผิดปกติอยู่แล้วเมื่อได้รับ

ข้อมูลที่เป็นเบเนอเฟอิตแตกต่างไปจากของคนปกติ การประมวลผลข้อมูลในสมองของเด็กย่อมจะต้องผิดแผกแตกต่างไปจากคนปกติเช่นกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางด้านการพูด (สุวิมล อุดมพิริยะ ศักย์. 2545: 56) เด็กออทิสติกส่วนใหญ่มีความผิดปกติทางการพูด (Speech Disorders) หรือการสื่อความหมาย (Communication Disorders) เนื่องจากความบกพร่องทางสมองทำให้การประมวลผลข้อมูลในสมองผิดปกติส่งผลต่อพัฒนาการทางภาษา อาการที่แสดงออกทางการพูดจะมีลักษณะความผิดปกติทางด้านภาษา (Language Disorders) ซึ่งเป็นความบกพร่องในการรับรู้และการแปลความหมายของคำพูดหรือบทพูดในการใช้ภาษา อาจเป็นเรื่องการใช้ภาษาไม่ถูกต้องตามกฎเกณฑ์ทางภาษาศาสตร์ รู้คำศัพท์น้อย บางครั้งไม่สามารถบอกชื่อสิ่งของหรือ ชื่อคน หรือไม่สามารถอธิบายการกระทำต่าง ๆ ที่เคยทำอยู่เสมอ ไม่สามารถเรียบเรียงถ้อยคำเพื่อพูด สื่อภาษาอย่างมีความหมาย บางรายอาจมีความบกพร่องในการรับฟัง รับรู้ และเข้าใจคำพูดของผู้อื่น

กุลยา ก่อสุวรรณ (2553: 13 - 20) กล่าวว่า เด็กออทิสติกมีความบกพร่องด้านการสื่อสาร ทั้งด้านการรับรู้ภาษาและการใช้คำพูด รวมทั้งท่าทาง สีหน้า และแววตาด้วย โดยลักษณะความบกพร่องด้านการสื่อสารของเด็กออทิสติกมีดังนี้

1. ด้านการรับรู้ภาษา

1.1 ปัญหาการรับรู้และเข้าใจภาษาที่เป็นนามธรรม เด็กออทิสติกแต่ละคนมีความสามารถด้านการรับรู้ และเข้าใจภาษาแตกต่างกัน เริ่มตั้งแต่คนที่มีความบกพร่องอย่างรุนแรงคือไม่สามารถเข้าใจภาษาที่คนอื่นพูดได้เลยแม้จะเป็นคำพูดง่าย ๆ เช่น “กินข้าว” “อาบน้ำ” “ไปนอน” ในขณะที่บางคนมีความบกพร่องเพียงเล็กน้อยคือ ไม่เข้าใจค่านามธรรมยาก ๆ เช่นคำว่า “มีน้ำใจ” “เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่” “พยายาม” “ซบเซา” เป็นต้น เด็กออทิสติกส่วนใหญ่มีปัญหาด้านการเข้าใจภาษาโดยเฉพาะภาษาที่เป็นนามธรรม รวมทั้งมีปัญหาด้านการฟัง และไม่คอยเข้าใจสิ่งที่เป็นนามธรรมเมื่อฟังไม่เข้าใจ เขาก็จะจำไม่ได้จึงปฏิบัติตามไม่ได้ ซึ่งทำให้ผู้ใหญ่มองว่า เด็กเหล่านี้มักทำหุนหันพลิมเพราะเมื่อได้ยินคำสั่งอาจทำเฉย ๆ เหมือนไม่ได้ยิน เด็กออทิสติกจะชอบสิ่งที่เป็นรูปธรรม การเข้าใจภาษามักเข้าใจคำที่เป็นรูปธรรมได้ดีกว่านามธรรมเพราะคำที่เป็นรูปธรรมนั้นเห็นได้ชัดเจนจึงเข้าใจได้ง่ายกว่า เช่น คำว่า “รองเท้า” “เก้าอี้” “นม” “ไก่ทอด” “น้ำส้ม” “ช้อน” โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อเด็กได้ยินคำว่า “รองเท้า” พร้อมกับการเห็น “รองเท้า” ไปพร้อม ๆ กันเด็กจะเข้าใจคำว่ารองเท้ามากขึ้น

2.2 การรับรู้ภาษาแบบตรงไปตรงมา ภาษาหรือคำพูดที่ตรงไปตรงมา ชัดเจนไม่ต้องตีความนั้นเข้าใจได้ง่ายกว่าภาษาที่มีความหมายซับซ้อนและตีความจึงจะเข้าใจ และหากคำพูดนั้นเป็นสิ่งที่ต้องแปลความเพราะมีความหมายอื่นได้ด้วย เด็กออทิสติกจะเข้าใจผิดได้ง่าย

2. ด้านการกรใช้ภาษา

การใช้ภาษา คือความสามารถในการสื่อสารให้คนอื่นเข้าใจได้ ซึ่งเราอาจจะสื่อสารด้วยคำพูด สัญลักษณ์หรือการเขียนก็ได้ นอกจากการรับรู้ และเข้าใจภาษาแล้ว เด็กออทิสติกยังบกพร่องด้านการพูดเช่นกัน

ความบกพร่องทางภาษาของเด็กออทิสติกจะเห็นชัดขึ้นเรื่อย ๆ เมื่อเด็กมีอายุมากขึ้น ถึงแม้เด็กออทิสติกหลายคนจะพูดได้ดีแต่เปรียบเทียบกับเด็กวันเดียวกันแล้ว จะพบว่าพัฒนาการทางภาษาพูดจะต่ำกว่าเด็กวัยเดียวกันทั้งปริมาณของภาษา ซึ่งหมายถึงจำนวนคำพูดที่พูดออกมา และคุณภาพของภาษา ซึ่งหมายถึงระดับของคำศัพท์และความหมายของสิ่งที่พูด ความซับซ้อนของประโยคที่พูด เป็นต้น

ดังนั้นสรุปได้ว่า ลักษณะการสื่อสารของเด็กออทิสติกที่แสดงออกทางภาษาและการพูด จะมีลักษณะความผิดปกติทางด้านภาษา ซึ่งเป็นความบกพร่องในด้านการรับรู้ภาษา และ การใช้ภาษา อันเป็นผลมาจากความบกพร่องทางสมองทำให้การประมวลข้อมูลในสมองผิดปกติ จึงส่งผลต่อพัฒนาการ ทางภาษา

8. ความบกพร่องทางทักษะการสื่อสารของเด็กออทิสติก

ลักษณะภาษา และการสื่อสารของเด็กออทิสติก เด็กออทิสติกมีความสามารถ ในการสื่อสารแตกต่างกันไปแต่ละบุคคล แต่ความผิดปกติทางด้านภาษาและการพูดจะมีลักษณะคล้ายคลึงกัน ซึ่งเป็นปัญหาด้านความเข้าใจและด้านการพูดสื่อภาษา ด้านความเข้าใจภาษา เป็นปัญหาเกี่ยวกับความเข้าใจคำพูดของผู้อื่น และปัญหาการเข้าใจท่าทางที่ผู้อื่นแสดงประกอบคำพูด เด็กออทิสติกจะมีความล่าช้าของพัฒนาการด้านความเข้าใจภาษาอยู่นาน กว่าจะเริ่มเข้าใจคำพูดของผู้อื่น ส่วนมากจะเริ่มเข้าใจคำพูด ของผู้อื่นเมื่ออายุประมาณ 5 ขวบ ด้านการพูดสื่อภาษา เด็กออทิสติกเริ่มพูดล่าช้ากว่าเด็กปกติ ลักษณะการพูดของเด็กออทิสติกส่วนใหญ่เป็นการพูดเลียนแบบ ทำให้เด็กไม่สามารถโต้ตอบหรือใช้คำพูดสนทนากับผู้อื่นได้ เด็กก็ไม่สามารถถามคำถามหรือตอบคำถามได้ การพูดเลียนแบบคำพูดของผู้อื่น เป็นลักษณะการพูดที่พบบ่อยที่สุดในเด็กกลุ่มออทิสติก เด็กเลียนแบบคำพูดตลอดจนวรรคตอน น้ำเสียงสูงต่ำ หนักเบา ได้เหมือนทุกอย่าง เด็กออทิสติกบางคนพูดเลียนแบบได้ตรงกับสถานการณ์ที่ต้องใช้คำนั้นๆ ทำให้เกิดความเข้าใจผิดคิดว่าเด็กสามารถพูดได้ (สุชีริน เย็นสวัสดิ์. 2548: 18)

เพ็ญแข ลิ้มศิลา (2540: 17- 29) กล่าวถึงความบกพร่องทางการสื่อสารของเด็กออทิสติก ไว้ดังนี้

1. ไม่สามารถแสดงพฤติกรรมการสื่อสารความหมายได้เลย เช่น การส่งเสียง อ้อ ออ ไม่มี การแสดงออกทางใบหน้า เช่น แสดงอาการโกรธหรืออาการพอใจด้วยการยิ้มหรือหัวเราะ

2. การสื่อความหมายที่ไม่ใช้คำพูดนั้น มีความผิดปกติอย่างชัดเจน เช่น ไม่มีการสบตากับบุคคลทั่วไป เด็กจะมองผ่านไปจนดูเหมือนตาแกว่งไปมาหรือเด็กบางคนจะจ้องตาตอบแต่เป็นแบบ ทะลุทะลวง

3. มีความผิดปกติอย่างชัดเจนในการเปล่งเสียงพูด เกี่ยวกับความดังของเสียง ระดับเสียง เสียงเน้น ความเร็ว ช้า จังหวะ และเสียงสูงต่ำ ซึ่งจะเห็นได้ชัดเจน เด็กออทิสติกหลายคนมีเสียงในระดับเดียวกัน บางคนจะทำเสียงสูงต่ำคล้ายเสียงดนตรี บางคนพูดเสียงระดับสูงมากอย่างเดียวหรือระดับต่ำมากอย่างเดียว

4. เด็กออทิสติกจะขาดจินตนาการในการเล่น เด็กปกติวัย 3 ขวบขึ้นไป สามารถเล่นเลียนแบบผู้ใหญ่ได้ เช่น การทำกับข้าว การขายของ การเล่นเป็นครอบครัวมี พ่อ แม่ ลูก เป็นต้น แต่เด็กออทิสติกจะเล่นการสมมติไม่เป็น การสร้างมโนภาพในการฟังนิทานหรือการเล่านิทานเกี่ยวกับการสร้างจินตนาการ

5. มีความผิดปกติอย่างชัดเจนในรูปแบบ เนื้อหาของการพูด มีการพูดซ้ำซาก การพูด ที่วอกวน ไปมาอย่างเดิม พูดเลียนแบบทันที พูดเลียนแบบโทรทัศน์โดยการจดจำ

6. ไม่มีความสามารถในการสนทนากับใครได้นาน มักจะพูดแต่เรื่องที่ตนเองสนใจ เช่น ท่องหนังสือเรียนที่เรียนมาทั้งเล่มโดยไม่สนใจเลยว่าใครจะฟังหรือไม่ บางรายจะพรวดพราดพูดแต่เรื่อง ไดโนเสาร์ชนิดต่าง ๆ เรื่องจรวดหรือเรื่องที่ชอบ และจดจำมาจากหนังสือ

ชาญวิทย์ พรนภดล (2545: 1 - 7) กล่าวถึงความผิดปกติทางการใช้ภาษาในการสื่อสารของเด็กออทิสติกกับบุคคลอื่นไว้ว่า แต่ละรายมีความแตกต่างกันอย่างมาก ตั้งแต่ไม่สามารถพูดได้เลย จนถึงพูดได้ชัดเจนเหมือนคนปกติประมาณร้อยละ 50 ไม่สามารถพูดได้ตั้งแต่เล็กจนโต มักจะมีประวัติว่า เด็กไม่เคยส่งเสียงอ้อแอ้ในวัยขวบปีแรก ในรายที่พูดได้ก็มักจะมีแสดงออกถึงความผิดปกติ ของการใช้ภาษาโดยมักจะพูดคนเดียวหรือใช้ถ้อยคำที่ตัวเองเข้าใจเพียงคนเดียว

สุนทรา อมราพิทักษ์ (2545: 3) ได้กล่าวถึงลักษณะภาษาของเด็กออทิสติกไว้ดังนี้

1. พูดซ้ำ (Echolalia)
2. มีคำศัพท์เฉพาะตัว
3. มีการสลับที่
4. มีโครงสร้างประโยคที่ผิด
5. ไม่สามารถนำภาษาไปใช้ให้ถูกต้องตามกาลเทศะได้

6. อาจมีความผิดปกติทางการออกเสียง(Articulation) เสียง (Voice) หรือ การติดอ่าง (Fluency) ได้

สันติภาพ ไชยวงศ์เกียรติ (2546: ออนไลน์) กล่าวว่า เด็กออทิสติกเป็นเด็กที่มีความล่าช้าในภาษาพูด ในการแสดงกริยาอาการโต้ตอบกับผู้อื่น เด็กที่พูดได้แล้ว ไม่สามารถสนทนาโต้ตอบได้อย่างเหมาะสม และมักพูดซ้ำ ๆ ในสิ่งที่ตนเองสนใจ ไม่สนใจคนฟัง ไม่สามารถพูดเล่นหรือเลียนแบบถ้อยคำ ที่พบในสังคมได้อย่างเหมาะสม

รจนา ทรรทรานนท์ (2547: 30 - 34) กล่าวถึง ความผิดปกติทางภาษา และการพูดของเด็กออทิสติกไว้ว่าเด็กออทิสติกจะเริ่มพูดช้ากว่าอายุ เด็กปกติจะเริ่มพูดเป็นคำเมื่ออายุประมาณ 1 ปี แต่เด็กออทิสติกแม้อายุ 2 ปีแล้วอาจยังไม่พูด เด็กออทิสติกอาจสร้างคำพูดของตนเองขึ้นมา แต่ก็ไม่ได้ใช้สื่อความหมายกับผู้อื่น ความผิดปกติของการพูดในเด็กแต่ละรายมีความแตกต่างกันมาก ตั้งแต่เด็กที่ไม่สามารถพูดได้เลยจนถึงพูดได้ชัดเจนเหมือนคนปกติ ในรายที่พูดไม่ได้มักจะแสดงถึงความผิดปกติ ของการใช้ภาษา และด้านการพูดสื่อสาร ใช้ถ้อยคำที่มีแต่ตัวเด็กเท่านั้นที่เข้าใจ

แอรร์อนส์ และ กิทเทน (Arons & Gittens 1999: 9) ได้กล่าวถึงความบกพร่องทางการสื่อสารของเด็กออทิสติกไว้ ดังนี้

1. ขาดการติดต่อสื่อสารกับผู้อื่น
2. มีข้อจำกัดในการสื่อสาร จะสื่อสารเมื่ออยากได้สิ่งที่ต้องการเท่านั้น
3. พูดสิ่งที่เป็นความจริง ไม่มีจินตนาการ พูดสิ่งที่สนใจโดยไม่ได้ตอบและรับฟังบุคคลอื่นพูดไม่ตรงประเด็นกับสถานการณ์
4. พูดเก่งแต่ไม่สนใจที่จะพูดกับผู้อื่น มีความลำบากในการสื่อสาร และสร้างความสัมพันธ์ในการสนทนากับผู้อื่น

สถาบันผู้ที่มีความบกพร่องทางการได้ยินและสื่อสารแห่งชาติ (National Institute on Deafness and Other Communication Disorder. 2003: ออนไลน์) กล่าวถึง ความผิดปกติทางการสื่อสารของเด็กออทิสติกไว้ว่า ปัญหาของเด็กออทิสติกแต่ละคนมีความแตกต่างกันขึ้นอยู่กับ ระดับสติปัญญาและพัฒนาการทางสังคม บางคนไม่สามารถพูดได้ บางคนพูดไม่หยุดหรือพูดเฉพาะเรื่องที่ตนเองสนใจเท่านั้น เด็กออทิสติกจะไม่มีปัญหาหรือมีปัญหาเล็กน้อยในเรื่องวิธีการออกเสียง ปัญหาส่วนใหญ่ของเด็กออทิสติกคือ การใช้ถ้อยคำ การเข้าใจความหมายของประโยค การใช้โทนเสียงและจังหวะของเสียง

ดังนั้นสรุปได้ว่า พัฒนาการทางภาษาของเด็กออทิสติกมีความแตกต่างกันในแต่ละบุคคล เด็กออทิสติกจะมีความล่าช้าในการเริ่มพูดและส่วนมากมักจะมีปัญหาในการสื่อสาร ซึ่งปัญหาของเด็กออทิสติกแต่ละคนมีความแตกต่างกันขึ้นอยู่กับระดับสติปัญญา และพัฒนาการทางสังคม

9. การพัฒนาการสื่อสารของเด็กออทิสติก

กรมสุขภาพจิต (2550: ออนไลน์) เด็กปกติจะเรียนรู้ภาษาและการสื่อความหมายจากการสังเกต และเลียนแบบผู้คนรอบข้าง แต่เด็กออทิสติกไม่เป็นเช่นนั้นเนื่องจากกิจกรรมความสนใจที่หมกหมุ่นซ้ำซากกับบางสิ่งบางอย่างปิดกั้นและจำกัดการสังเกตผู้คนรอบข้าง เมื่อไม่สังเกต ไม่สนใจก็ไม่เกิดการเลียนแบบ การเรียนรู้ทางภาษาและการสื่อความหมายจึงเป็นไปได้ ดังนั้นเด็กออทิสติกถ้าไม่ได้รับการฝึกฝน จะไม่เรียนรู้จากการสังเกตหรือเลียนแบบใครหรืออะไรอย่างมีความหมาย เด็กออทิสติก ส่วนใหญ่จึงไม่พูดหรือถ้าพูดได้ก็ไม่ชัด ไม่เป็นคำ กลายเป็นภาษาเฉพาะของตนเองหรือพูดได้ชัดเจนแต่ไม่รู้ความหมาย

สมพร หวานเสรีจ (2552: 23) ได้กล่าวถึงการสื่อสารเป็นทักษะสำคัญในการเรียนรู้ ที่ส่งผลต่อการดำรงชีวิตในสังคมซึ่งการสื่อสารจะช่วยให้มนุษย์ได้ถ่ายทอดอารมณ์ ความรู้สึกนึกคิด ตลอดจน การถ่ายทอดวัฒนธรรม และวิถีชีวิตให้คนอื่นได้รับรู้ และเข้าใจ นักเรียนสมองพิการส่วนใหญ่มีปัญหาในการสื่อสารให้มีคุณภาพ โดยเฉพาะทางด้านกรพูด ทำให้รู้สึกอึดอัด ต่ำต้อย หลีกหนีการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมหรือแสดงออกโดยการต่อต้านสังคม เช่น อាកาง้าวร้าว ทำร้ายตัวเอง ทำลายสิ่งของรอบข้าง ซึ่งส่งผลต่อทักษะการเรียนรู้ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ

การสื่อสารช่วยให้มนุษย์สื่อความต้องการกับผู้อื่นได้ และเป็นทักษะสำคัญที่ใช้ในการเรียนรู้ แม้ว่าคุณคออทิสติกที่มีปัญหาทางการสื่อสารเนื่องจากความบกพร่องทางพัฒนาการ แต่ถ้าหากได้รับการพัฒนาศักยภาพทางการเรียนรู้ ทักษะทางสังคม จะสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุขได้เร็วขึ้น ความบกพร่องทางการสื่อสาร และการสื่อความหมายของคุณคออทิสติกเป็นความบกพร่องในด้านความเข้าใจภาษาและการใช้ภาษา คุณคออทิสติกจะมีความล่าช้าทางภาษา และการพูดในหลายระดับ ตั้งแต่ไม่สามารถพูดสื่อความหมายได้เลยหรือบางคนพูดได้แต่ไม่สามารถสนทนาโต้ตอบกับผู้อื่นได้อย่างเข้าใจ และเหมาะสม บางคนจะมีลักษณะการพูดแบบเสียงสะท้อนหรือการพูดเลียนแบบ ทวนคำพูด หรือบางคนพูดซ้ำแต่ในเรื่องที่ตนเองสนใจ การใช้ภาษาพูดมักจะสลับสรรพนามระดับเสียงที่พูดอาจจะมีผิดปกติ บางคนพูดเสียงในระดับเดียวเป็นต้น การพัฒนาศักยภาพทางการสื่อสารสำหรับคุณคออทิสติก จึงจำเป็นต้องคำนึงถึงบริบทที่ส่งเสริมการสื่อสารในชีวิตประจำวัน การทำความเข้าใจกับปัญหาในการสื่อสาร และการใช้ภาษาของคุณคออทิสติก ลักษณะภาษาและการสื่อสารของคุณคออทิสติกแต่ละคน การประเมินความสามารถในด้านการใช้ภาษาและการสื่อสาร เน้นความบกพร่องทางการสื่อสารที่เป็นแกนในการวางแผนการช่วยเหลือ

สมพร หวานเสรีจ (2552: 24) ได้กล่าวว่า ในการวางแผนการช่วยเหลือ และกำหนดเป้าหมายทางการสื่อสารนิยมการสอนเชิงพฤติกรรม การพูดเป็นพฤติกรรมทางภาษา เป้าหมายควรเพิ่มจากเลียนแบบคำพูด ทำตามคำสั่งหนึ่งขั้นตอน การสอนภาษาโดยเน้นการพัฒนาด้านพัฒนาการ

และด้านพฤติกรรม มีหลายๆ ยุทธศาสตร์ที่ช่วยสอนทักษะการรับรู้ และการแสดงออกทางภาษา ส่วนใหญ่ใช้การจัดลำดับวิธีการทางพฤติกรรม จากฝึกให้ทำตาม (Discrete - Trial) ถึงวิธีธรรมชาติ พบว่าเด็กจะได้รับผลดียิ่งขึ้น ถ้ามีการกำหนดวัตถุประสงค์ในการฝึกที่ชัดเจน และมีขอบเขตที่เฉพาะเจาะจง

ในการศึกษาครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือเด็กออทิสติกให้มีพัฒนาการทางการสื่อสาร คือ มีความสามารถในการสื่อสาร มีการใช้ภาษาและแสดงออกทางภาษาที่เหมาะสม จึงจัดกิจกรรมและประสบการณ์ที่เหมาะสมกับเรียนรู้ของเด็กออทิสติก โดยการใช้บทสนทนาทางสังคมร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติและได้นำหลายๆ วิธีที่มาช่วยในการพัฒนา เช่น การใช้รูปภาพ สัญลักษณ์ ประโยคสนทนาที่สั้น ๆ ที่ปรากฏในแผ่นบัตร “บทสนทนาทางสังคม” ซึ่งจะช่วยให้เด็กเรียนจดจำได้ดี และเกิดการเรียนรู้ในการใช้ภาษาหรือคำพูดกับคู่สนทนาในสถานการณ์ต่าง ๆ รวมทั้งนักเรียนจะสามารถแสดงออกทางภาษาและการสื่อความหมายทั้งภาษาพูดและภาษาท่าทางได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์ จากการฝึกสังเกตและการได้เลียนแบบจากเพื่อนนักเรียนปกติ รวมถึงการได้ฝึกปฏิบัติจากการแสดงบทบาทสมมติในสถานการณ์ที่มีการสนทนา

10. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารของเด็กออทิสติก

จากการศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับทักษะการสื่อสารในเด็กออทิสติก มีผู้ศึกษาได้ทำการวิจัยในหลาย ๆ รูปแบบที่แตกต่างกัน ดังนี้

งานวิจัยในประเทศ

อุณเรื่อน คล้ายทรัพย์ (2547: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความเข้าใจภาษาของเด็กออทิสติกก่อนวัยเรียนโดยใช้การสื่อสารทางเลือก กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเป็นเด็กออทิสติกก่อนวัยเรียนจำนวน 8 คน กำลังศึกษาอยู่ศูนย์การศึกษาพิเศษ สถาบันราชภัฏพิบูลสงคราม ผลการวิจัยพบว่าเด็กออทิสติกก่อนวัยเรียนกลุ่มที่ 1 ที่ยังไม่พูดจำนวน 3 คน หลังจากได้รับการสอนโดยใช้การสื่อสารทางเลือก มีระดับความสามารถอยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์ขั้นต่ำ เด็กออทิสติกก่อนวัยเรียนกลุ่มที่ 2 เด็กพอพูดได้จำนวน 5 คน หลังจากได้รับการสอนโดยใช้การสื่อสารทางเลือก มีระดับความสามารถอยู่ในระดับดีมาก และความเข้าใจภาษาเด็กออทิสติกก่อนวัยเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้การสื่อสารทางเลือกก่อน และหลังการทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

รัตนา เลิศรุ่งโรจน์ (2547: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการสร้างกิจกรรมสำหรับฝึกทักษะการสื่อสารในชีวิตประจำวันของเด็กออทิสติก โดยใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI) ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการฝึกโดยใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอน มีทักษะการสื่อสารในชีวิตประจำวันสูงขึ้น

สุชีริน เย็นสวัสดิ์ (2548: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาทักษะการสื่อสารของเด็กออทิสติก จากการสอนโดยการใช้ป้ายกระดานสื่อสาร กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กออทิสติกที่มีปัญหาทางด้านภาษาและการสื่อสาร ผลการวิจัยพบว่า การสอนทักษะการสื่อสารโดยใช้ป้ายกระดานสื่อสารมีผลต่อทักษะการสื่อสารของเด็กออทิสติก ดังนี้ ทักษะการสื่อสารแบบการใช้ภาษาท่าทางของเด็กออทิสติกจากการสอนโดยการใช้ป้ายกระดานสื่อสารสูงขึ้น และทักษะการสื่อสารโดยใช้ภาษาพูดของเด็กออทิสติกโดยการใช้ป้ายกระดานสื่อสารไม่เปลี่ยนแปลง

พนธิตรา สามารถ (2550: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์และการสื่อสารของเด็กออทิสติกโดยใช้กิจกรรมศิลปะบำบัด เป็นการศึกษาเปรียบเทียบระหว่างเด็กออทิสติก จำนวน 2 กลุ่ม ผลการวิจัยพบว่า พัฒนาการทางด้านความฉลาดทางอารมณ์และการสื่อสารของเด็ก ออทิสติกกลุ่มทดลองหลังการใช้กิจกรรมศิลปะบำบัดสูงกว่าก่อนได้รับการใช้กิจกรรมศิลปะบำบัด อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 และเด็กออทิสติกกลุ่มทดลองที่ได้รับการใช้กิจกรรมศิลปะบำบัด มีพัฒนาการด้านความฉลาดทางอารมณ์ และการสื่อสารหลังการทดลองสูงกว่าเด็กออทิสติกกลุ่มควบคุมที่ไม่ได้รับการใช้กิจกรรมศิลปะบำบัด อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

จากงานวิจัยพบว่า การพัฒนาทักษะการสื่อสารที่สำคัญได้แก่ การพัฒนาการใช้ภาพ หรือ สัญลักษณ์ จะช่วยพัฒนาความสนใจต่อบุคคล สิ่งของ และสถานการณ์ส่งผลต่อการปฏิบัติตัวในสังคม การแสดงท่าทางที่เหมาะสมกับกาลเทศะ การควบคุมอารมณ์ และการแสดงการมีส่วนร่วมในประสบการณ์เกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ สัญลักษณ์จะใช้แสดงความหมายในเหตุการณ์ที่อาจยุ่งยาก ในการแสดงท่าทาง และนำไปสู่การเรียนรู้คำต่าง ๆ อย่างมีความหมาย การรวมสมาชิกสามารถพยากรณ์ การพัฒนาศักยภาพในการใช้ภาษาได้ การแสดงท่าทาง การชี้บอกความสนใจเป็นการเริ่มสื่อสารภาษาพูดในเด็กเล็ก (สมพร หวานเสรีจ. 2551 อ้างอิงจาก จิระพร ชะโน. 2551; อรธิดา ประสาร. 2551)

รัตนภรณ์ ตันมณี (2553: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนาทักษะการสื่อสารสองทางในเด็กออทิสติกโดยใช้กระดานสื่อสาร เป็นกรณีศึกษากับออทิสติกที่อยู่ในศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำพูน ซึ่งได้รับการวินิจฉัยจากแพทย์ว่าเป็นเด็กออทิสติก มีความผิดปกติของพัฒนาการรอบด้านรุนแรง ผลการวิจัยพบว่า หลังการพัฒนาทักษะสองทางโดยใช้กระดานสื่อสารร่วมกับเทคนิคการชี้แนะการเสริมแรง เด็กออทิสติกที่เป็นกรณีศึกษามีความสามารถในการสื่อสารสองทางสูงขึ้น

งานวิจัยต่างประเทศ

โรเบอ์ท (Roberts. 1999: online) ได้ศึกษาทักษะการสื่อสารของเด็กผู้ชายที่เป็นอาการโครโมโซมเอ็กซ์ (x) เปราะบาง มีอายุ 28 - 77 เดือน จำนวน 22 คน โดยนักภาษาศาสตร์ นักแก้ไขการพูดผู้เชี่ยวชาญทางพยาธิวิทยา ผู้ช่วยในการวิจัยจะไปที่บ้านเด็กโดยใช้เวลา 2-3 ชั่วโมง การประเมินผล

เด็กโดยใช้แบบทดสอบมาตรฐานและเครื่องมือวัดที่ไม่เป็นทางการ การตอบคำถามของผู้ปกครองเกี่ยวกับพัฒนาการทางภาษาของเด็กในด้านการรับรู้และการแสดงออกทางภาษา พบว่า เด็กแต่ละคนแสดงให้เห็นความแตกต่างของการใช้เสียงพูดเป็นคำและการสื่อสารโดยภาษาท่าทาง เช่น การชี้ การเล่นสมมติ และมีความสัมพันธ์กันน้อยมากกับเด็กที่มีคะแนนสูงจากระบบอวัยวะการออกเสียงการเปล่งเสียง และการใช้ภาษาพูดหลังอายุ 1 ปี

บทสนทนาทางสังคม (Social Scripts)

1. ความหมายของบทสนทนาทางสังคม (Social Scripts)

แกนซ์ เคย์เลอร์ บูดีเยอร์ส และเฮดเดน (Ganz, Kaylor, Bourgeois & Hadden. 2008) ได้ให้ความหมายของ บทสนทนาทางสังคม (Social Scripts) หมายถึง ประโยคหรือข้อความที่เขียนขึ้นเพื่อให้เด็กออกทิสติกสามารถนำไปใช้ในสภาพแวดล้อมหรือสถานการณ์ที่เฉพาะเจาะจงทั้งที่เป็นทางการ และไม่เป็นทางการเพื่อช่วยให้เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน เช่น การเล่าเรื่องตลก การแบ่งปันหรือการถ่ายทอดเรื่องราวต่าง ๆ ในชีวิต บทสนทนามีส่วนช่วยสนับสนุนให้การสนทนาเป็นไปตามจุดมุ่งหมาย ช่วยให้เกิดการริเริ่ม ในการพูดสนทนา และคงการโต้ตอบให้การสนทนานั้นๆ ดำเนินต่อไป

2. ความเป็นมาของบทสนทนาทางสังคม (Social Scripts)

คารอล เกรย์ (Carol Gray. 1993) กล่าวว่า เนื่องจากบุคคลที่เป็นออทิสติกมักจะมีปัญหาในการเข้าใจสถานการณ์ต่างๆ ทางสังคม จึงมีความยากลำบากในการมีปฏิสัมพันธ์ จึงได้พัฒนาวิธีการอธิบายสถานการณ์ทางสังคมที่เฉพาะเจาะจง โดยการเขียนเป็นบทสนทนา (Scripts) ซึ่งจะสามารถทำให้บุคคลที่เป็นออทิสติกเข้าใจได้ว่าต้องมีพฤติกรรมอย่างไร และใช้กลยุทธ์รับรู้ผ่านการเห็น (Visual Strategies) เป็นหลักในการสอน ซึ่งบทสนทนาทางสังคม (Social Scripts) ได้ใช้สอนการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้คนในสถานการณ์ต่าง ๆ

3. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับบทสนทนาทางสังคม

การศึกษาแนวคิดบทสนทนาทางสังคม (Social Scripts) และวิธีการทำงานของแนวคิดนี้ได้เริ่มขึ้นในยุคแรกของศาสตร์แห่งการรับรู้ โดยมีผู้ที่ได้นำแนวคิดดังกล่าวไปใช้ ดังนี้

กอฟฟ์แมน (Goffman. 1967) ได้นำแนวคิดการแสดงบทบาทเป็นกรอบแนวคิดของทฤษฎีที่ว่ามนุษย์เราดำเนินชีวิตทางสังคมไปตามบทบาทที่ถูกกำหนดมาให้เล่น ที่แต่ละคนคือผู้คิดและเขียนบทละครของตนเองแสดงบทบาท ดูการแสดงบทบาทของตน และสวมบทบาทตัวละครนั้นๆ รวมทั้งยังสวมบทเป็นนักวิจารณ์ และผู้ตัดสินการแสดงบทบาทของตนเอง และงานวิจัยของกอฟฟ์แมน

(Goffman) ในปี 1974 ต้องการที่จะแสดงให้เห็นว่าพฤติกรรมเหล่านี้มีเกิดขึ้นตามกรอบแนวคิดของวัฒนธรรมที่แตกต่างกันอย่างไร

เชค และอเบลสัน (Schank; & Abelson. 1977) ได้อภิปรายถึงความสำคัญและการทำงานของบทสนทนาทางสังคม (Social Scripts) ภายใต้สภาพแวดล้อมทางสังคมโดยยกตัวอย่างรูปแบบในร้านอาหารเพื่อแสดงให้เห็นว่าในชีวิตจริงมนุษย์มีการแสดงบทสนทนาทางสังคม (Social Scripts) ในช่วงแรกของการใช้บทสนทนาทางสังคมได้ขยายวงกว้างภายใต้กรอบแนวคิดทางสังคมวิทยา

บูดีเยอร์ (Bourdieu. 1984) ได้เขียนถึงบทละครทางสังคมแต่มุ่งเน้นที่พิธีการทางสังคมและวัฒนธรรมซึ่งมนุษย์ได้รับถ่ายทอดมา เขาได้นำงานวิจัยทฤษฎีแนวคิดฮาบิทัส (Habitus) มาผสมผสานกับองค์ความรู้เชิงปฏิบัติตามสภาพแวดล้อมทางสังคม แต่แนวคิดนี้ยังไม่สมบูรณ์ เนื่องจากต้องมีการทดลองปฏิบัติอย่างต่อเนื่องมากกว่านี้

มินสกาย (Minsky. 1985) ได้ให้ความสนใจในกระบวนการทำงานของแนวคิดบทสนทนาทางสังคม (Social Scripts) เป็นอย่างมากเนื่องจากเขาต้องการที่จะนำไปตั้งโปรแกรมหุ่นยนต์ ให้สามารถทำงานได้จริงในสภาพแวดล้อมทางสังคม และวัฒนธรรมของมนุษย์ และด้วยผลงานของเขาจึงเป็นแรงบันดาลใจให้เกิดการศึกษาค้นคว้าถึงบทบาทของบทสนทนาทางสังคม (Social Scripts) ในรูปแบบขององค์ความรู้เชิงปฏิบัติ

เซ็นต์ส์ แคลร์ โทมัส วิลเลียม และซู (St.Clair, Thome – willim; & Su. 2005) ได้อธิบายถึงแนวคิดบทสนทนาทางสังคม (Social Scripts) ว่าบทสนทนาทางสังคมที่ถูกรวบรวมขึ้นเป็นรูปแบบองค์ความรู้ เชิงปฏิบัติการตามที่กอฟฟ์แมน (Goffman) ได้จำแนกไว้ว่าบทสนทนาทางสังคม (Social Scripts) คือบทละครสั้น และเปรียบเสมือนกับการเล่นละครในแต่ละตอนและยอมรับกันว่า บทสนทนาทางสังคม (Social Scripts) สามารถใช้เพื่อสร้างบทที่เกี่ยวข้องเนื่องกันได้โดยมีฐานแหล่งข้อมูลเดิมหรือจากการสร้างสรรค์ขึ้นใหม่ และเห็นว่าบุคคลสามารถพัฒนาบทสนทนาทางสังคม (Social Scripts) ตามเหตุการณ์สำคัญ และพฤติกรรมได้ โดยอาศัยสถานการณ์จริง โดยเฉพาะในสถานการณ์หนึ่ง ๆ อาจมีหลายคนที่เกี่ยวข้องหรือรวมอยู่ด้วย แต่พวกเขาอาจมีบทบาทที่แตกต่างกันออกไปตามบทละครที่ได้รับหรือเลือกที่จะแสดง

4. ความสำคัญของบทสนทนาทางสังคม (Social Scripts)

วีสส์ และแฮร์ริส (Weiss; & Harris 2001: 785 - 802) ให้ความเห็นว่า บทสนทนาทางสังคม (Social Scripts) สามารถช่วยให้เด็กออทิสติกที่มีขีดจำกัดด้านการใช้ภาษา และด้วยความสามารถในการสื่อสาร เกิดการเปลี่ยนแปลงการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม การสื่อสาร และพฤติกรรมอื่นๆ เพราะเป็นวิธีการสอนโดยตรง เกี่ยวกับสถานการณ์ทางสังคม สำหรับเด็กออทิสติก ให้เข้าใจโลกของสังคม ซึ่ง

จะช่วยให้มีพฤติกรรมและการตอบสนองที่เหมาะสมหรือตามที่สังคมต้องการ ซึ่งได้รับการพิสูจน์แล้วจากการศึกษาวิจัย และได้กล่าวสรุปไว้ ดังนี้

บทสนทนาทางสังคม (Social Scripts) คือการเขียนประโยคหรือข้อความที่เด็กออทิสติกสามารถนำไปใช้ได้ทั้งในการศึกษา และไม่ใช่ทางการศึกษา และในสถานการณ์อื่นๆ ได้ การศึกษาวิจัยได้แสดงให้เห็นว่า บทสนทนาทางสังคม (Social Scripts) สามารถช่วยให้เด็กออทิสติก เกิดการเปลี่ยนแปลงการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม การสื่อสาร และพฤติกรรมอื่นๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อเขามีขีดจำกัด ด้านการใช้ภาษา และนักเรียนที่ด้อยความสามารถในการสื่อสารหรือสร้างภาษาไม่ได้ ก็สามารถใช้ประโยชน์จากบทสนทนาทางสังคม (Social Scripts) ในหลายกรณี ที่นักเรียนได้จดจำบทสนทนาทางสังคม (Social Scripts) และเรียนรู้การใช้ได้อย่างเหมาะสม บทสนทนาทางสังคม (Social Scripts) สามารถสอนได้โดยผ่านการสร้างแบบอย่าง การกระตุ้นเตือน และการให้แรงเสริม

อีลิสซ่า พัลมไรด์ (Elissa Plumridge. 2011: online) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการใช้บทสนทนาทางสังคม (Social Scripts) ในโรงเรียน ด้วยเหตุผลที่บทสนทนาทางสังคม (Social Scripts) เป็นเครื่องมือที่มีประโยชน์ในการช่วยเหลือเด็กที่เป็นออทิสติก เนื่องจากวิธีนี้ สามารถเป็นสื่อให้เด็กเกิดความเข้าใจถึงสิ่งที่ควรปฏิบัติเมื่อเจอสถานการณ์ที่แตกต่างกันมากมายในแต่ละวัน บทสนทนาทางสังคม (Social Scripts) มีวิธีการนำมาใช้ที่หลากหลาย ซึ่งไม่ว่าจะด้วยวิธีการใดก็ล้วนได้ผลลัพธ์เช่นเดียวกัน ที่สำคัญคือต้องเลือกใช้วิธีที่เหมาะสมกับอายุ ความสามารถ และตรงตามจุดประสงค์ ซึ่งได้เสนอแนะวิธีการใช้บทสนทนาทางสังคม (Social Scripts) ไว้ดังนี้

1. อธิบายเหตุการณ์ทางสังคม ตัวอย่าง เช่น เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นที่สนามตอนพักรับประทานอาหารกลางวัน หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในคาบเรียน
2. อธิบายพฤติกรรม และการอบรมทางสังคมหรือการเลียนแบบพฤติกรรมทางสังคมที่เหมาะสม ตัวอย่าง เช่น เมื่อจะเข้าห้องเรียนต้องเข้าแถวให้เป็นระเบียบ และเดินไปเงียบๆ
3. การช่วยเหลือเมื่อมีการปรับเปลี่ยน และเปลี่ยนแปลงเพื่อบอกให้นักเรียนทราบถึงสภาวะแวดล้อมใหม่ ๆ หรือกิจกรรมจะเป็นอย่างไร
4. การเสริมให้นักเรียนรู้จักเทคนิคการจัดการกับอารมณ์ของตนเอง ตัวอย่าง เช่น บางครั้งเมื่อฉันรู้สึกโกรธ เวลาที่ฉันโกรธฉันสามารถ.....

ข้อเสนอแนะที่ควรคำนึงในการนำบทสนทนาทางสังคม (Social Scripts) ไปใช้ มีดังนี้

1. บทสนทนาทางสังคม (Social Scripts) บางครั้งจะมีประสิทธิผลมากเมื่อเกิดจากมุมมองส่วนตัว ตัวอย่าง เช่น ทอมไปโรงเรียน ใช้เทคนิคการแนะนำด้วยรูปตัวเองหรือรูปภาพได้ผลดีมากกับเด็กบางคน สำหรับเด็กโตกว่าหรือเด็กในกลุ่มออทิสติก ที่มีศักยภาพสูง (Higher Functioning) กลุ่มนี้ใช้แค่

คำพูด ก็สามารรถเข้าใจได้ สิ่งสำคัญคือต้องวิเคราะห์เด็กเป็นรายบุคคล เพื่อดูว่าเด็กแต่ละคนนั้นต้องใช้วิธีการใดจึงจะเกิดประสิทธิภาพสูงสุด

2. บทสนทนาทางสังคม (Social Scripts) ต้องตีกรอบด้วยทัศนคติหรือมุมมองเชิงสร้างสรรค์เสมอ ตัวอย่าง เช่น “แชลลี่พูดเสียงเบาลงหน่อย” แทนการพูดคำว่า “แชลลี่ห้ามพูดเสียงดัง”

3. บทสนทนาทางสังคม (Social Scripts) ต้องบรรลุดตามความประสงค์ของเด็กแต่ละคนต้องแน่ใจว่าบทที่ปรับแต่งนั้น มีความเหมาะสมกับเด็กอยู่เสมอ

บทสรุปของเขาเห็นว่า บทสนทนาทางสังคม (Social Scripts) มีความสำคัญและเป็นวิธีที่สามารถช่วยเหลือหรือแก้ปัญหาเด็กออทิสติกที่มีปัญหาทางการสื่อสาร ด้วยเหตุผลดังนี้

1. เป็นวิธีการสอนโดยตรงเกี่ยวกับสถานการณ์ทางสังคม สำหรับเด็กที่มีภาวะออทิสติกและเด็กที่เป็นแอสเพอร์เกอร์ให้เข้าใจโลกของสังคม ซึ่งจะช่วยให้เขามีพฤติกรรมและการตอบสนองที่เหมาะสม

2. วิธีการนี้ช่วยในเรื่องของการเตือนความจำจากการที่มองเห็น และสามารถตอบสนองตามที่สังคมต้องการ

3. เป็นวิธีที่มีประสิทธิภาพ สามารถใช้ได้ที่บ้าน โรงเรียน หรือชุมชน ซึ่งได้รับการพิสูจน์แล้วจากการศึกษาวิจัย

5. วัตถุประสงค์ของการใช้บทสนทนาทางสังคม (Social Scripts)

เคมส์ และคณะ (Kamps; et al. 1997: 355 - 357) กล่าวถึง วัตถุประสงค์ของบทสนทนาทางสังคม (Social Scripts) ดังนี้

1. เพื่อใช้สอนทักษะการสนทนาและสอนพฤติกรรมที่เหมาะสม
2. เพื่อใช้สอนกิจวัตรประจำวัน
3. เพื่อให้สามารถจัดการกับความไม่แน่นอนที่เกิดขึ้น
4. เพื่อแนะนำการเปลี่ยนแปลงที่มีในกิจวัตรประจำวัน
5. เพื่อลดความหลากหลายของพฤติกรรม รวมถึงความก้าวร้าว ความกลัวและการย้ำคิด

6. ประโยชน์ของการใช้บทสนทนาทางสังคม (Social Scripts)

โกลด์สไตน์ (Goldstein. 2002) กล่าวถึงประโยชน์ของบทสนทนาทางสังคม ดังนี้

1. ช่วยสอนในเรื่องของภาษาที่ใช้ในสถานการณ์เฉพาะเจาะจงที่มีการสนทนา
2. ช่วยให้สามารถเริ่มสนทนา มีการตอบสนอง มีความคิดที่เชื่อมโยงกับบทสนทนาหรือมีการเปลี่ยนแปลงหัวข้อเรื่องของการสนทนา
3. สามารถช่วยลดความเครียดที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารระหว่างกันทางสังคม

4. ช่วยให้เข้าใจถึงมุมมองความคิดของผู้อื่น
5. ช่วยให้เข้าใจภาษาที่ไม่เป็นทางการ คำแสลง คำศัพท์เฉพาะในบทสนทนา

นอกจากนี้บทสนทนาทางสังคมยังให้ประโยชน์กับผู้ที่ขาดทักษะการเข้าสังคม ขาดทักษะการแสดงออกทางภาษา และผู้ที่มีสติปัญญาล่าช้า ดังนี้

1. บุคคลที่ขาดทักษะการเข้าสังคม มักจะจำกัดการเข้าสังคมของตนเองหรือที่เรียกว่าพวกแยกตัวเนื่องจากพวกเขาไม่สามารถโต้ตอบกับคู่สนทนาได้หรือบางรายสามารถโต้ตอบได้แต่ใช้ระยะเวลาานาน บทสนทนาทางสังคม (Social Scripts) หากใช้ร่วมกับวิธีการ/กลไกที่เข้าถึงนักเรียนได้ง่าย จะช่วยให้นักเรียนรู้สึกถึง การให้ – การรับ จากการสนทนาได้ตอบ

2. บุคคลที่มีข้อจำกัดด้านทักษะการแสดงออกทางภาษา ในที่นี้หมายถึง บุคคลที่มีพัฒนาการ การรับรู้หรือเข้าใจภาษาดีกว่าการแสดงออกทางภาษาเป็นผลเกี่ยวเนื่องหลายปัจจัยด้วยกัน รวมถึงข้อจำกัดในการเข้าใจความหมายของคำ อาจเกิดจากหลายสาเหตุ เช่น มีประสบการณ์หรือโอกาสในการใช้คำอย่างจำกัด ขาดความสามารถในการจดจำ

3. บุคคลที่มีสติปัญญาล่าช้า เมื่อมีโอกาสให้นักเรียนลองสนทนาตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยเป็นการสนทนาโต้ตอบกันแบบทั่วไป พบว่านักเรียนมีระดับการรับรู้ทางภาษาเพิ่มสูงขึ้นกว่าที่คาดการณ์ไว้ การเสริมแรงเชิงใจสามารถกระตุ้นให้นักเรียนสนใจการมีปฏิสัมพันธ์สื่อสาร

แมรี เจน ไวส์ และแซนดร้า แอล แฮร์ริส (Marry Jane Weiss; & Sandra L.Harris. 2011: online) ได้อธิบายถึงประโยชน์ของบทสนทนาทางสังคม (Social Scripts) ในการพัฒนาทักษะทางสังคม ว่าเป็นกลวิธีการและวิธีหนึ่งที่ประสบความสำเร็จ โดยสอนให้เด็กออกทิสติกสามารถแสดงออกทางภาษาหลายรูปแบบระหว่างการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม งานวิจัยหลายชิ้นที่แสดงว่าเทคนิคการแนะนำนี้ต้องค่อย ๆ ลดลงหรือถอนออกจนหมดอย่างเป็นระบบ และบ่อยครั้งที่เด็กออกทิสติกสามารถสื่อสารพูดคุยกับเพื่อนร่วมชั้นได้เองตามธรรมชาติโดยใช้บทสนทนาทางสังคม (Social Scripts) ที่คิดขึ้นเอง เทคนิคการแนะนำด้วยภาพหรือผ่านการมองเห็นจะได้ผลและประสบความสำเร็จมากกว่าการแนะนำด้วยคำพูด เนื่องจากการแนะนำด้วยภาพนั้นสามารถจะลดหรือถอนการแนะนำออกได้ง่ายกว่า

สรุปได้ว่าประโยชน์ของการใช้บทสนทนาทางสังคม (Social Scripts) เพื่อช่วยพัฒนาบุคคลที่ขาดทักษะการเข้าสังคม มีข้อจำกัดด้านการใช้ภาษา และมีความล่าช้าทางด้านสติปัญญาให้เกิดการพัฒนาได้ดียิ่งขึ้น

7. งานวิจัยเกี่ยวกับการใช้บทสนทนาทางสังคม (Social Scripts)

เลิฟแลนด์ เอ และเบลจิน ทูเนล (Loveland A; & Belgin Tunali. 1991) ได้ศึกษาวิจัย การใช้บทสนทนาทางสังคม (Social Scripts) กับกลุ่มเด็กออทิสติก และ ดาร์วินซินโดรม โดยใช้สถานการณ์

การพูดแสดงความคิดเห็นเมื่อมีเรื่องที่ไม่ดีหรือเรื่องเศร้าเกิดขึ้น การทดลองเริ่มโดยการที่ ผู้ทดลองให้เด็กออกทิสติกจำนวน 13 คน และเด็กดาวน์ซินโดรม จำนวน 13 คน ช่วยกันคิดเหตุการณ์ที่ไม่ดีหรือเศร้าที่สามารถเกิดขึ้นได้ในชีวิตประจำวัน เช่น กระเป๋าตังค์หาย และให้เด็ก ๆ คิดหาประโยคที่จะพูดแสดงความคิดเห็นให้ถูกต้อง และถ้าเด็กไม่สามารถทำได้ถูกต้อง นักวิจัยอีกคนหนึ่งก็จะพูดประโยคให้เป็นตัวอย่างเพื่อเป็นการชี้แนะ ซึ่งผลการวิจัยพบว่า เด็กออกทิสติกนั้นต้องการให้ช่วยเรื่องของการใช้ประโยคตัวอย่างเมื่อต้องพูดแสดงความคิดเห็นมากกว่าเด็กดาวน์ซินโดรม นอกจากนี้ยังพบว่าเด็กออกทิสติก มีความเข้าใจมากขึ้นในเรื่องของสถานการณ์ เช่น คนที่กระเป๋าตังค์หายจะรู้สึกเสียดาย และเศร้า แต่ยังต้องช่วยในเรื่องของการใช้ประโยคที่ถูกต้องและเหมาะสมกับสถานการณ์

เทียแมน และโกลด์สไตน์ (Thiemann; & Goldstein. 2001) ได้ฝึกคุณแม่จำนวน 3 คน ให้นำบทสนทนาทางสังคม (Social Scripts) มาใช้สอนลูกให้เริ่มพูด โดยแม่ต้องเรียนรู้วิธีการใช้เทคนิคการแนะนำด้วยเสียง และคำพูดโดยผ่านโปรแกรมคอมพิวเตอร์แสดงเสียงการพูด พบว่าเด็กมีพัฒนาการในการเริ่มพูดคุย

ชาลอป เซอร์ตี และ เคลโซ (Charlop – Christy; & Kelso. 2003) ได้ใช้บทสนทนาและโมเดลตัวอย่างวิดีโอ ในการสอนทักษะการสนทนาให้แก่เด็กชายสามคน โดยที่เด็กทั้งสามคนได้ฝึกฝนการสนทนาตามบทสนทนาที่ถูกเขียนขึ้น และต่อมาได้ดูวิดีโอ ผลการวิจัยพบว่าเด็กทั้งสามคนสามารถที่จะเรียนรู้ บทสนทนา และรับรู้บทสนทนาได้อย่างรวดเร็ว ภายหลังได้มีการทดสอบทักษะในการพูดทั่วไป ยังแสดงให้เห็นความสำเร็จของแต่ละคน และการดำเนินชีวิตที่แตกต่างกันในช่วงระยะ 15 เดือนต่อมา

แกนซ์ เคย์เลอร์ บูดิเยอร์ และเฮดเดน (Ganz, Kaylor, Bourgeois & Hadden, 2008) ได้ศึกษาผลของการใช้บทสนทนาทางสังคม (Social Scripts) และเทคนิคการชี้แนะด้วยภาพในเด็กที่ป่วยเป็นโรคกลุ่มออทิสติก (ASD) เพื่อประเมินพัฒนาการทักษะการสื่อสารทางภาษา ได้ทำการทดลองตามแบบแผนการวิจัยแบบกลุ่ม โดยใช้วิธีหลายเส้นฐานต่างกิจกรรม และการหยุดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ กลุ่มตัวอย่างคือเด็กที่ป่วยเป็นโรคกลุ่มออทิสติก จำนวน 3 คน ซึ่งเป็นเด็กผู้ชาย 2 คน และเด็กผู้หญิง 1 คน ทำการทดลองในเวลาเดียวกัน โดยผู้สอนจะสอนบทสนทนาทางสังคม (Social Scripts) ชุดต่าง ๆ ให้เด็กพร้อมกับยกบัตรภาพคำศัพท์ “เจียบ” เมื่อเด็กเริ่มแสดงอาการหรือพฤติกรรม การพูดซ้ำๆ (เช่นการพูดคำ หรือวลีซ้ำๆ) ระหว่างการรักษาพบว่า เด็กสามารถพูดหรือสื่อสารตามบทได้มากขึ้น ขณะที่อาการหรือพฤติกรรมการพูดซ้ำๆ นั้นลดลง เด็กคนหนึ่งมีพัฒนาการพูดหรือสื่อสารได้โดยไม่ต้องอาศัยบท ผลการทดลองสรุปได้ว่าการพูดหรือการสื่อสารที่มีบทกำกับนั้นโอกาสที่คำพูดซ้ำมีเปอร์เซ็นต์การเกิดน้อยกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับกรพูดแบบไม่มีบทกำกับ

แมรี เจน ไวส์และแซนดร้า แอล แฮร์ริส (Marry Jane Weiss; & Sandra L. Harris. 2011: online) มีความเห็นตรงกันว่าบทสนทนาทางสังคม (Social Scripts) เป็นส่วนเสริมการสอนทักษะสังคม โดยอ้างถึงผลของ เด็กออทิสติก 3 คน ที่นักวิจัยได้ทดลองใช้วิธีการสอนต่าง ๆ กัน นักเรียนคนที่ 1 ให้แสดงบทบาทสมมติโดยใช้บทพูดเรื่องทั่วไปในสังคม (งานเทศกาล ร้านขายสัตว์เลี้ยง ร้านขายากล) นักเรียน คนที่ 2 ให้เริ่มสนทนากับเพื่อนร่วมชั้นโดยใช้บทพูดเรื่องราวหรือคำถามทั่วไป และนักเรียน คนที่ 3 ให้เริ่มสนทนากับผู้ใหญ่โดยใช้บทพูดที่แนบกับตารางปฏิบัติที่ใช้ภาพประกอบ จากผลการวิจัยพบว่า เกิดประสิทธิผลนาน และเด็กนักเรียนสามารถเริ่มสนทนาได้เองโดยไม่ต้องใช้บทพูด

การแสดงบทบาทสมมติ

1. ความหมายของการแสดงบทบาทสมมติ

สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ (2546: 53) ได้ให้ความหมายของการแสดงบทบาทสมมติไว้ว่า บทบาทสมมติ คือ กระบวนการที่ผู้สอนกำหนดหัวข้อเรื่องปัญหาหรือสร้างสถานการณ์ขึ้นมาให้คล้ายกับสภาพความเป็นจริงแล้วให้ผู้เรียนสวมบทบาทสมมติหรือแสดงบทบาทนั้นตามความรู้สึก และประสบการณ์ของผู้เรียนที่คิดว่าควรจะเป็น ภายหลังจากการแสดงบทบาทสมมติต้องมีการอภิปรายเกี่ยวกับการแสดงออกทั้งด้านความรู้ และพฤติกรรมของผู้แสดงเพื่อการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์

อาภรณ์ ใจเที่ยง (2550: 160) และบุญชม ศรีสะอาด (2541: 61) ได้ให้ความหมายของการแสดงบทบาทสมมติไว้ทำนองเดียวกันว่า เป็นวิธีสอนที่ผู้สอนสร้างสถานการณ์ และกำหนดบทบาทสมมติขึ้นจากความเป็นจริง ให้ผู้เรียนได้แสดงออกตามที่ผู้เรียนคิดว่าควรจะเป็น โดยผู้สอนจะใช้การแสดงออกทั้งทางด้านความรู้ ความคิด และพฤติกรรมของผู้แสดงมาเป็นพื้นฐานให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาสาระของบทเรียนอย่างลึกซึ้ง และรู้จักปรับหรือเปลี่ยนพฤติกรรมและแก้ไขปัญหาต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม และ ทิศนา แชมณี (2550: 358) ได้เสนอแนะเพิ่มเติมว่า เป็นการเรียนรู้ที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด

เดวิส ไคท์ (Davis Keith. 1962: 427) ได้ให้ความหมายของการแสดงบทบาทสมมติว่า เป็นการจัดสถานการณ์เพื่อให้ผู้แสดงได้มีโอกาสแสดงออกตามธรรมชาติ โดยอาศัยบุคลิกภาพหรือเปิดโอกาสให้บุคคลได้แสดงบุคลิกภาพของเขาอย่างอิสระในการรวมกลุ่ม สภาพการณ์ที่จะใช้การฝึกแสดงบทบาทสมมตินั้น ครูจะเป็นผู้เตรียมเอาไว้ อาจเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับเหตุการณ์ต่างๆ ในการแสดงไม่จำเป็นจะต้องมีการซักซ้อมมาก่อนจะมีก็เพียงให้ผู้แสดงหรือสมาชิกในกลุ่มได้ทราบจุดมุ่งหมายที่จำเป็นบางประการของสถานการณ์ที่กำหนดไว้ นั้น ระยะเวลาที่ใช้แสดงก็ใช้เวลาเพียงช่วงสั้นๆ

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า การแสดงบทบาทสมมติหมายถึงวิธีการที่ผู้สอนกำหนดบทบาทสมมติขึ้นจากสถานการณ์ความเป็นจริง โดยมุ่งหวังให้ผู้เรียนได้แสดงพฤติกรรมที่ทำให้ผู้สอนสามารถเข้าใจถึง

ความรู้และความคิดของผู้เรียน เพื่อประโยชน์กับผู้สอนที่ช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ไปตามวัตถุประสงค์ที่ผู้สอนกำหนด

2. จุดประสงค์ของการแสดงบทบาทสมมติ

อาภรณ์ ใจเที่ยง (2550: 160) ได้เสนอจุดมุ่งหมายของการแสดงบทบาทสมมติไว้ดังนี้

1. เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในพฤติกรรมและความรู้สึกของผู้อื่น
2. เพื่อให้ผู้เรียนได้ปรับหรือเปลี่ยนพฤติกรรมไปในทางที่เหมาะสม
3. เพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกการใช้ความรู้ ความคิด ในการแก้ปัญหาและการตัดสินใจ
4. เพื่อให้ผู้เรียนได้มีโอกาสแสดงออก ได้เรียนด้วยความเพลิดเพลิน
5. เพื่อให้การเรียนการสอนมีความใกล้เคียงกับสภาพความเป็นจริงมากขึ้น

ทิสนา แชนณี (2550: 356) ได้เสนอจุดประสงค์ของการแสดงบทบาทสมมติเพิ่มเติมจากอาภรณ์ ใจเที่ยง ว่าช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในเรื่องต่าง ๆ เกี่ยวกับบทบาทที่ตนแสดง

สรุปได้ว่า วัตถุประสงค์ของการแสดงบทบาทสมมติเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งความรู้และพฤติกรรม ได้ฝึกการคิดแก้ปัญหา และเกิดความเข้าใจในเรื่องที่แสดง

3. รูปแบบของการแสดงบทบาทสมมติ

บุญชม ศรีสะอาด (2541: 61) ได้นำเสนอรูปแบบการแสดงบทบาทสมมติมี 2 ประเภทเช่นกัน แต่มีลักษณะแตกต่างจากอาภรณ์ ใจเที่ยง ดังนี้

1. ผู้แสดงบทบาทสมมติจะต้องแสดงบทบาทของคนอื่น โดยละทิ้งความเป็นตนเองที่เคยแสดงออก ผู้แสดงอาจแสดงเป็นคนที่มิชื่อเสียงในประวัติศาสตร์ เพื่อนร่วมห้อง การเปลี่ยนบทบาทซึ่งกันและกันกับเพื่อน การเป็นบุคคลสมมติ เช่น สมมติว่าเป็นครูใหญ่ สมมติว่าเป็นชาวนา เป็นต้น ผู้แสดงบทบาทสมมติจะพูด คิด ประพฤติหรือมีความรู้สึกเหมือนกันกับบุคคลที่ตนสวมบทบาท

2. การแสดงบทบาทจะยังคงรักษาบทบาทและความเป็นตนเอง มีพฤติกรรมของตนเองแต่ปฏิบัติอยู่ในสถานการณ์ที่อาจจะพบในอนาคต เช่น การสมัครงาน ผู้แนะนำให้คำปรึกษาแก่นักเรียน บทบาทสมมติประเภทนี้เป็นประโยชน์ต่อการฝึกฝนทักษะเฉพาะ เช่น การแนะนำ การสัมภาษณ์ การสอน การจูงใจ การควบคุม ความขัดแย้ง เป็นต้น

อาภรณ์ ใจเที่ยง (2550: 160-161) ได้นำเสนอรูปแบบการแสดงบทบาทสมมติที่ผู้เรียนแสดงออก แบ่งเป็น 2 ลักษณะ ได้แก่

1. การแสดงบทบาทสมมติแบบละคร เป็นการแสดงบทบาทตามเรื่องราวเป็นการแสดงบทบาทตามเรื่องราวที่มีอยู่แล้ว ผู้แสดงจะได้รับเรื่องราวทั้งหมด แต่จะไม่ได้รับบทที่กำหนดให้แสดง

ตามอย่างละเอียด ผู้แสดงจะต้องแสดงออกเองตามความคิดของตนและดำเนินเรื่องไปตามท้องเรื่องที่กำหนดไว้แล้วซึ่งมีลักษณะเหมือนละคร

2. การแสดงบทบาทสมมติแบบแก้ปัญหา เป็นการแสดงบทบาทสมมติที่ผู้เรียนได้รับทราบสถานการณ์หรือเรื่องราวแต่เพียงเล็กน้อยเท่าที่จำเป็น ซึ่งมักเป็นสถานการณ์ที่เป็นปัญหาหรือมีความขัดแย้งที่แฝงอยู่ ผู้แสดงบทบาทจะใช้ความคิดของตนในการแสดงออกและแก้ปัญหาต่าง ๆ อย่างเสรี

4. ขั้นตอนการแสดงบทบาทสมมติ

กรมวิชาการ (อาภรณ์ ใจเที่ยง 2550: 161-163 อ้างอิงจาก กรมวิชาการ 2546: 37- 40) ได้กำหนดการสอนโดยใช้บทบาทสมมติไว้ 5 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ขั้นเตรียมการสอน เป็นการเตรียมใน 2 หัวข้อใหญ่ ได้แก่

1.1 เตรียมจุดประสงค์ของการแสดงบทบาทสมมติให้แน่ชัด และเฉพาะเจาะจง ต้องการให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจอะไรจากการแสดง

1.2 เตรียมสถานการณ์สมมติ อาจเตรียมเขียนไว้อย่างละเอียดเพื่อมอบให้แก่ผู้เรียนหรือเตรียมเฉพาะสถานการณ์เพื่อเล่าให้ผู้เรียนฟัง ส่วนรายละเอียดให้ผู้เรียนคิดเอง

การเตรียมสถานการณ์ และบทบาทสมมตินี้ ควรให้มีความชัดเจน มีความยากง่ายให้เหมาะสมกับระดับผู้เรียน มีเนื้อหาที่ใกล้เคียงกับความเป็นจริง และควรให้มีความขัดแย้งหรือปัญหาที่จะต้องแก้ไขเพื่อให้ผู้เรียนได้มีโอกาสฝึกคิด และแก้ปัญหานั้น

2. ขั้นดำเนินการสอนจัดแบ่งย่อยได้ 7 ขั้นตอน ดังนี้

2.1 ขั้นนำเข้าสู่การแสดงบทบาทสมมติ เป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ และกระตือรือร้นที่จะเข้าร่วมกิจกรรม โดยผู้สอนอาจใช้วิธีโยงประสบการณ์ใกล้ตัวผู้เรียนเล่าเรื่องราวหรือสถานการณ์สมมติ ชี้แจงประโยชน์ของการแสดงบทบาทสมมติ และการร่วมกันช่วยกันแก้ปัญหา

2.2 เลือกผู้แสดง เมื่อผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นที่จะเข้าร่วมกิจกรรมแล้วผู้สอนจะจัดตัวผู้แสดงตามบทบาทต่างๆ ในการเลือกตัวผู้แสดงนั้นอาจใช้วิธีดังนี้

2.2.1 เลือกอย่างเจาะจง เช่น เลือกผู้ที่มีปัญหาออกมาแสดงเพื่อให้บุคคลนั้นได้รู้สึกในปัญหา และเห็นวิธีแก้ปัญหา

2.2.2 เลือกผู้ที่มีบุคลิกลักษณะ คุณสมบัติที่มีความสามารถเหมาะสมกับบทบาทที่กำหนดให้

2.2.3 เลือกผู้แสดงโดยให้อาสาสมัคร เพื่อให้เสรีภาพแก่ผู้เรียนในการเรียนและการตัดสินใจ

2.3 การเตรียมความพร้อมของผู้แสดง เมื่อเลือกผู้แสดงได้แล้ว ผู้สอนควรให้เวลาผู้แสดง ได้เตรียม และตกลงกันก่อนการแสดง ผู้สอนควรช่วยให้กำลังใจ ช่วยขจัดความตื่นเต้นประหม่า และ ความวิตกกังวลต่าง ๆ เพื่อให้ผู้แสดงได้แสดงอย่างเป็นธรรมชาติ

2.4 การจัดฉากการแสดงจะจัดแบบง่าย ๆ คำนึงถึงความประหยัดเวลา และทรัพยากร เช่น อาจสมมติโดยการเลื่อนโต๊ะเพียงตัวเดียวเพราะการจัดฉากนี้เป็นเพียงส่วนประกอบย่อยของการแสดง

2.5 การเตรียมผู้สังเกตการณ์ ในขณะที่ผู้แสดงเตรียมตัว ผู้สอนควรได้ใช้เวลานั้นเตรียมผู้ชม ทำความเข้าใจกับผู้ชมว่าควรสังเกตอะไรจึงจะเป็นประโยชน์ต่อการวิเคราะห์ และอภิปรายในภายหลัง ผู้สอนอาจเตรียมหัวข้อการสังเกต หรือจัดทำแบบสังเกตการณ์เตรียมไว้ให้พร้อม แล้วเลือกผู้สังเกตการณ์ช่วยกันดู บันทึกพฤติกรรม และเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเป็นเรื่อง ๆ ไป

2.6 การแสดง ควรปล่อยให้ไปเป็นไปตามธรรมชาติ ผู้สอน และผู้ชมไม่ควรเข้าช้ดกลางคัน นอกจากกรณีที่ผู้แสดงต้องการความช่วยเหลือ ในขณะที่แสดงผู้สอนควรสังเกตพฤติกรรมของผู้แสดง และผู้ชมอย่างใกล้ชิด

2.7 การตัดบท ผู้สอนหรือผู้กำกับควรตัดบทหรือหยุดการแสดงเมื่อการแสดงผ่านไปเป็นเวลาพอสมควร ไม่ควรให้การแสดงเยิ่นเย้อเกินไปจะทำให้เสียเวลาและผู้ชมเกิดความเบื่อหน่าย การตัดบทควรจะทำเมื่อ

2.7.1 การแสดงได้ให้ข้อมูลที่เพียงพอที่จะนำมาวิเคราะห์และอภิปรายได้

2.7.2 ผู้ชม และผู้แสดงพอจะเล่าได้ว่า เรื่องราวจะเป็นอย่างไรถ้ามีการแสดงต่อไป

2.7.3 ผู้แสดงไม่สามารถแสดงต่อไปได้เพราะเกิดความเข้าใจผิดบางประการหรือเกิดอารมณ์สะเทือนใจมากเกินไป

2.7.4 การแสดงยืดเยื้อไม่ยอมจบหรือจบไม่ลงและผู้ชมหมดความสนใจที่จะชมการแสดงจนจบเรื่อง

3. ชั้นวิเคราะห์และอภิปรายผลการแสดง (ชั้นประเมินผล) ชั้นนี้ถือเป็นชั้นที่สำคัญยิ่งในการสอน เพราะเป็นชั้นที่จะช่วยให้ผู้เรียนได้รวบรวมข้อมูลต่างๆ ที่ได้สังเกตเห็นและนำมาวิเคราะห์ อภิปรายจนเกิดเป็นการเรียนรู้ที่มีความหมายสำหรับตนเอง ในชั้นนี้ครูควรเตรียมคำถามต่างๆ ไว้เป็นแนวทางสำหรับตนเอง ที่จะใช้กระตุ้นให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์และอภิปรายร่วมกัน โดยทั่วไปวิธีการที่ใช้ในการดำเนินการชั้นนี้ มีดังนี้

3.1 ชี้แจงให้ทั้งผู้แสดง และผู้ชมเข้าใจว่า การอภิปรายจะเน้นที่เหตุผล และพฤติกรรมที่ผู้แสดงออกมาไม่ใช่เน้นที่ใครแสดงดีไม่ดีอย่างไร

3.2 สัมภาษณ์ความรู้สึก และความคิดของผู้แสดง

3.3 สัมภาษณ์ความรู้สึก และความคิดของผู้สังเกตการณ์หรือผู้ชม

3.4 ให้นักกลุ่มผู้แสดง และผู้ชมวิเคราะห์เหตุการณ์ เสนอความคิดเห็น และอภิปรายร่วมกัน โดยครูอาจใช้คำถามต่าง ๆ กระตุ้นให้ผู้เรียนคิด

ข้อสำคัญข้อหนึ่งที่ครูพึงระวังในการดำเนินการอภิปรายก็คือ ครูควรแสดงความเป็นประชาธิปไตย ให้เสรีภาพแก่ผู้เรียนอย่างเต็มที่ในการคิด ตัดสินใจ ไม่ประเมินค่าตัดสินความคิดเห็นของผู้เรียน อันอาจทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกไม่ปลอดภัย ไม่กล้าเปิดเผยความรู้สึกที่แท้จริง

4. ชั้นแสดงเพิ่มเติม หลังจากการวิเคราะห์ และอภิปรายผลการแสดงแล้ว กลุ่มอาจจะเสนอแนวทางใหม่ ๆ ในการแก้ปัญหาหรือตัดสินใจ ครูอาจจะให้มีการแสดงเพิ่มเติมก็ได้แต่ถ้าการแสดงเพิ่มเติมนี้ไม่จำเป็น ครูสามารถข้ามขั้นไปถึงขั้นที่ 5

5. ชั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และสรุปหลังจากจบการอภิปรายเกี่ยวกับการแสดงครูควรกระตุ้นให้ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ที่มีส่วนสัมพันธ์หรือเกี่ยวข้องกับเรื่องที่ได้ศึกษาซึ่งกันและกัน การแลกเปลี่ยนประสบการณ์จะช่วยให้ผู้เรียนได้แนวความคิดกว้างขวางขึ้น และส่งเสริมให้ผู้เรียนเห็นว่าสิ่งที่เรียนนั้นเกี่ยวข้องกับความจริง จะทำให้ผู้เรียนสามารถที่จะหาข้อสรุป หรือได้แนวความคิดรวบยอดที่ตนสามารถเข้าใจได้อย่างดี

5. ข้อดีของการแสดงบทบาทสมมติ

บุญชม ศรีสะอาด (2541: 61-62) อภรณ์ ใจเที่ยง (2550: 165) และติศนา เขมณี (2550: 361) ได้นำเสนอข้อดีการแสดงบทบาทสมมติไว้ทำนองเดียวกัน สรุปได้ดังนี้

1. ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจความคิดและความรู้สึกของผู้อื่น
2. สะท้อนให้เห็นถึงความรู้สึก อารมณ์ และเจตคติของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเจตคติและพฤติกรรม
3. ช่วยให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนแก้ปัญหา และการคิดตัดสินใจ
4. ผู้เรียนได้รับการเตรียมสำหรับสถานการณ์จริงที่จะเผชิญ
5. กระตุ้นให้เกิดความคิดสร้างสรรค์
6. สามารถใช้พัฒนาทักษะทางสังคม
7. ใช้ในการสอนหรือประเมินผลการเรียนรู้ด้านจิตพิสัยหรือทั้งสองประการ
8. ผู้แสดงบทบาทเรียนรู้การจัดระบบความคิด และการตอบสนองโดยฉับพลัน
9. ฝึกการใช้ระบบสื่อสารจากการปฏิบัติมากกว่าจากการใช้ถ้อยคำ
10. ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในสิ่งที่เรียนได้ลึกซึ้งขึ้น
11. ส่งเสริมให้บทเรียนน่าสนใจ และผ่อนคลายความตึงเครียด

นอกจากนี้ แนวคิดของ แม็ค.คาร์ที (Mc. Carthy) ได้กล่าวถึง การเล่นบทบาทสมมติ มุมตุ๊กตา มุมเครื่องครัว จะทำให้เด็กมีพัฒนาการทางภาษามากที่สุดอีกด้วย (สุวิมล อุดมพิริยะศักดิ์. 2545: 29)

6. ข้อจำกัดของการแสดงบทบาทสมมติ

บุญชม ศรีสะอาด (2541: 62) อภรณ์ ใจเที่ยง (2550: 165) และทีศนา แชนณี (2550: 361)ได้นำเสนอข้อจำกัดของการแสดงบทบาทสมมติไว้ทำนองเดียวกัน สรุปได้ดังนี้

1. ใช้เวลามากโดยเฉพาะในชั้นอนุบาล ผู้สอนจึงควรวางแผนและเตรียมการให้รัดกุม
2. นักเรียนเก่งมักผูกขาดสถานการณ์
3. ผู้ที่ขาดทักษะที่จำเป็น เช่นเป็นคนขี้อาย จะรู้สึกไม่สบายใจและเป็นปัญหา
4. ผู้เรียนบางคนไม่สามารถแสดงบทบาทตามที่กำหนดได้
5. ถ้าไม่สามารถเชื่อมโยงการแสดงบทบาทสมมติกับบทเรียนให้กับผู้เรียนได้จะทำให้กิจกรรมทั้งหมดนี้ด้อยคุณค่า
6. ผู้สอนมักประสบปัญหาในการควบคุมชั้นเรียน มักจะเกิดความสับสนวุ่นวายอันเนื่องมาจากการจัดกิจกรรมการแสดง ผู้สอนต้องวางแผนให้รัดกุม และพยายามฝึกระเบียบวินัยให้ผู้เรียนตั้งแต่วัยแรก

7. ข้อเสนอแนะในการแสดงบทบาทสมมติ

บุญชม ศรีสะอาด (2541: 62) และอภรณ์ ใจเที่ยง (2550: 165) ได้นำเสนอข้อเสนอแนะ โดยการแสดงบทบาทสมมติไปใช้ในลักษณะเดียวกัน สรุปได้ดังนี้ คือ

1. เนื่องจากเป็นการสอนที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนในด้านเจตคติ เช่น การเห็นใจผู้อื่น การมีความเมตตา กรุณา เป็นต้น ผู้สอนจะต้องวิเคราะห์จุดประสงค์ และเนื้อหาถ้าเข้าเกณฑ์นี้ และควรชี้แจงจุดประสงค์ของการแสดงบทบาทสมมติ และสิ่งที่ต้องการให้ผู้สังเกตศึกษาจากการแสดงบทบาทสมมติ
2. ผู้สอนต้องทำความเข้าใจให้กระจ่างกับขั้นตอนการสอน เตรียมสถานการณ์และมีคำอธิบายสถานการณ์ให้ชัดเจนสำหรับผู้ที่จะแสดงบทบาทแต่ละคน สถานการณ์ และบทบาทที่กำหนด มักพิมพ์ลงในแผ่นกระดาษเพื่อมอบให้ผู้แสดงบทบาทได้ศึกษา ถ้าผู้สอนขาดความเข้าใจที่ถูกต้อง การสอนจะไม่บรรลุผลดังประสงค์
3. การสอนแบบนี้ต้องใช้เวลามาก ผู้สอนต้องวางแผนโดยอาจให้ผู้เรียนศึกษาเนื้อหามาก่อนจากบ้านจะช่วยลดเวลาได้บ้าง นอกจากนี้ควรให้เวลาในช่วงสั้น ๆ สำหรับผู้ที่แสดงบทบาทสมมติได้ประมวลความคิดซักซ้อม และเตรียมการ

4. ในการแสดงบทบาทสมมติจะต้องมีบรรยากาศที่เสรี และความรู้สึกลดอดภัย
5. อาจมีการปรับปรุง และแสดงกิจกรรมบางตอนใหม่
6. หลังจากการแสดงบทบาทสมมติ ควรมีการอภิปรายถึงพฤติกรรมที่แสดง และประเมินผล การปฏิบัติของผู้เรียนโดยใช้คำถามต่อไปนี้

- 6.1 แต่ละคนแสดงบทบาทได้สมจริงเพียงใด
- 6.2 มีความแตกต่างของบทบาทที่แสดงในทางใด
- 6.3 การแสดงบทบาทเปลี่ยนแปลงความคิดของท่านเกี่ยวกับตัวละครที่แสดงอย่างไร
- 6.4 อะไรคือจุดประสงค์ของการแสดงบทบาทสำหรับบทเรียนนี้

7. วิชาที่เหมาะสมกับการสอนแบบนี้ ได้แก่ กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัยในระดับ ประถมศึกษา วิชาภาษาไทย ภาษาอังกฤษ สังคมศึกษาหรือวิชาที่ต้องการพัฒนาเจตคติให้แก่ผู้เรียน โดยผู้สอนอาจเลือกเพียงบางบทเรียนที่เหมาะสมกับการใช้วิธีการนี้ แต่วิธีสอนแบบนี้ใช้ได้กับผู้เรียน ทุกระดับชั้น

จากการที่ได้ศึกษาเอกสารในข้างต้นพบว่า การใช้บทบาทสมมติเป็นวิธีการสอนที่เปิดโอกาส ให้ผู้เรียนได้นำเสนอความรู้ และความคิดผ่านสถานการณ์ที่ผู้สอนกำหนดให้ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการ เรียนรู้ได้เหมือนกับอยู่ในสถานการณ์จริง

8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้บทบาทสมมติ

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับบทบาทสมมตินั้นได้ทำการวิจัยในหลาย ๆ รูปแบบที่แตกต่างกัน ดังนี้

งานวิจัยในประเทศ

วิไล พังสะอาด (2542: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลของการใช้บทบาทสมมติและการ ใช้เทคนิคแม่แบบที่มีต่อพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 24 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 2 กลุ่ม กลุ่มที่ 1 ได้รับการใช้บทบาทสมมติ กลุ่มที่ 2 ได้รับการใช้แม่แบบ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนทั้ง 2 กลุ่มมีพฤติกรรมกล้าแสดงออกมากขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .01

ธนิกันต์ สิริวิเชียร (2543: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลของการใช้บทบาทสมมติ เทคนิคแม่แบบและกรณีตัวอย่างเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการสื่อสารของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 30 คน โดยแบ่งเป็น 3 กลุ่ม ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีพฤติกรรมการสื่อสารดีขึ้นหลังการใช้ บทบาทสมมติ

กรรณิการ์ กาญจน์ดา (2545: 56 - 61) ได้ศึกษาการใช้กิจกรรมบทบาทสมมติตามแนวการ สอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ส่งเสริมความสามารถในการฟัง พูดภาษาอังกฤษและแรงจูงใจของนักเรียน

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 12 คน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่มีคะแนนความสามารถในการฟัง พูดภาษาอังกฤษผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือร้อยละ 60 หลังการเรียนโดยกิจกรรมบทบาทสมมติตามแนวสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร และนักเรียนมีแรงจูงใจเพิ่มขึ้นหลังการเรียน

อุไรวรรณ พันธุ์สุจริต (2545: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลการฝึกการวิเคราะห์การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับการใช้บทบาทสมมติ ที่มีต่อสัมพันธภาพกับเพื่อนในนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนที่มีความสัมพันธ์กับเพื่อนต่ำ จำนวน 30 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 2 กลุ่ม กลุ่มทดลองที่ 1 ได้รับการฝึกวิเคราะห์การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคล กลุ่มที่ 2 ได้รับการใช้บทบาทสมมติ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนทั้ง 2 กลุ่มมีสัมพันธภาพกับเพื่อนดีขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

กรรณิการ์ พฤกษ์วิเศษกุล (2546: 35-37) ได้ศึกษาการใช้บทบาทสมมติเพื่อพัฒนาทักษะการพูดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดคูบัวอน กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า การใช้บทบาทสมมติฝึกทักษะการพูดทั้ง 8 กิจกรรม นักเรียนมีความสามารถในการกล่าวปฏิสันถารด้วยความเชื่อมั่น มีการไหว้ตามแบบอย่างของวัฒนธรรมอย่างเหมาะสม สามารถใช้ถ้อยคำภาษาในการพูดได้กระชับรัด และชัดเจน พร้อมทั้งสามารถพูดเชื่อมโยง และลำดับขั้นตอนในการพูดได้อย่างถูกต้อง สามารถพูดสรุปเนื้อหาสาระได้ถูกต้องตามข้อเท็จจริง สามารถใช้ลีลาการพูดประกอบท่าทางที่เหมาะสมและมีความรับผิดชอบในการทำงาน สามารถสร้างมนุษยสัมพันธ์ที่ดี และสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

พรณิพา สิงห์สีโว (2547: 74-76) ได้ศึกษาการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษตามแนวการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารโดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านโนนสะอาดนาดี ตำบลพรสวรรค์ อำเภอเสลภูมิ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 จำนวน 22 คน ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารโดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมติช่วยให้นักเรียนเกิดความต้องการในการสื่อสาร นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง ทำให้มีการพัฒนาด้านการพูดมากขึ้น และการแสดงบทบาทสมมติช่วยให้นักเรียนเกิดความมั่นใจในภาษาอังกฤษในสถานการณ์จริง และสามารถพัฒนาทักษะการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียนได้ดีขึ้น

พัฒนา สุมาลี (2550: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนาความสามารถด้านการพูดในโอกาสต่างๆ โดยใช้การสอนแบบบทบาทสมมติ วิชาทักษะภาษาไทยเพื่ออาชีพของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรชั้นสูง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ เป็นนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 1

วิทยาลัยเทคนิคหนองคาย จำนวน 20 คน ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการสอนโดยใช้ บทบาทสมมติมีความสามารถในการพูดในโอกาสต่าง ๆ เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

วันเพ็ญ สมพงษ์พันธ์ (2550: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่องหน้าที่ ชาวพุทธ และมารยาทชาวพุทธ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้น มัธยมศึกษา ปีที่ 1 โดยใช้สถานการณ์จริงและบทบาทสมมติ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็นนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 1/5 โรงเรียนบัวหลวงวิทยาคม จำนวน 40 คน ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการสอนโดยใช้สถานการณ์จริง และบทบาทสมมติ นักเรียนมีพฤติกรรมดีขึ้นในระดับมากที่สุด

วันเพ็ญ ไชลายหงส์ (2551: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ทักษะการพูดภาษาอังกฤษโดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ เป็นนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยอาชีวศึกษาอุบลราชธานี จำนวน 30 คน ผลการวิจัยพบว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะการพูดภาษาอังกฤษ โดยใช้ กิจกรรมบทบาทสมมติสามารถพัฒนาการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนได้เป็นอย่างดี มีความก้าวหน้าร้อยละ 56

งานวิจัยต่างประเทศ

ฮ็อค (Hoke. 2004: 1234 - A) ได้ทำการศึกษาการแสดงบทบาทสมมติของเด็กที่ถูกจำกัด การเล็งดูอยู่แต่ในห้องเรียน: กรณีศึกษาการแสดงของเด็กที่อยู่ในช่วงวัยก่อนเรียน มี จุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาท่าทางการแสดงออกของเด็กที่อยู่ในช่วงวัยก่อนเรียนที่มีการแสดงออกที่รุนแรง ก้าวร้าว ชอบความรุนแรง กลุ่มตัวอย่าง คือ เด็กที่อยู่ในช่วงวัยก่อนเรียน จำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าคือ แบบบันทึกพฤติกรรม วิดีโอ เทปบันทึกเสียง โดยในการทดลองครูผู้สอนจะเห็น เด็กแสดงบทบาทสมมติร่วมกับเพื่อน โดยครูเลือกสถานการณ์ที่ใกล้เคียงกับชีวิตประจำวันของเด็ก คือ เรื่องการอยู่ในครอบครัวกับเพื่อน ในการแสดงนั้น ครูให้ความเชื่อมั่นกับเด็ก ให้อิสระในการแสดงออก ผลการวิจัยพบว่า การแสดงบทบาทสมมติช่วยลดพฤติกรรมรุนแรง และความก้าวร้าวของนักเรียนได้

พาด้า และคณะ (Pata; & et al. 2005: 571- 587) ได้ศึกษาหลักการสอนในการแก้ปัญหา ที่สำคัญในการสร้างเครือข่ายโดยการแสดงบทบาทสมมติ ซึ่งพบว่าการสอนโดยใช้บทบาทสมมติ ในสถานการณ์แวดล้อมที่มีปัญหาคล้ายกัน มีการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหลักการสอนกับการแสดงออกโดยการพูดของนักเรียนและความสามารถในการตัดสินใจ บทบาทสมมติที่แสดงออก สอดคล้องกับที่จำลองขึ้นคล้ายการเจรจาในชีวิตจริง ครูผู้สอนเพียงสนับสนุนบางขั้นตอนเท่านั้น มีการทดลองด้วยการแสดงบทบาทสมมติ 5 เรื่อง ที่เกี่ยวกับการตัดสินใจในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ของเอสโทเนีย อายุ 14 - 17 ปี จำนวน 62 คน การศึกษาพบว่า ความกระตือรือร้นของผู้สอนมี

ความสัมพันธ์ค่อนข้างสูงต่อการแสดงออกทางการพูดของนักเรียน รวมถึงความสามารถของนักเรียนในการยอมรับ การแสดงออกถึงความเป็นเจ้าของร่วมกันในการแก้ปัญหาของทีม

อาร์มสตรอง (Armstrong. 2005: online) ได้ทำการศึกษาคำกรใช้บทบาทสมมติเป็นวิธีการคาดเดาการตัดสินใจ โดยในการตัดสินใจครั้งนี้ ผู้เรียนที่ได้รับบทบาทในการแสดงแต่ละครั้ง บทบาทนั้นจะต้องสัมพันธ์กับสถานการณ์จริง ผู้แสดงต้องแสดงความรู้สึกจริงในสถานการณ์นั้น ต้องอ่าน และศึกษาคำสั่งให้เข้าใจก่อนที่ดูว่าตนถูกกำหนดให้อยู่ในสถานการณ์ใด แล้วศึกษาสถานการณ์นั้นให้เข้าใจ ผลการศึกษาพบว่าการแสดงบทบาทสมมติช่วยลดการคาดเดา 172 ครั้ง ดังนั้น จึงนับได้ว่าบทบาทสมมติมีส่วนช่วยในการคาดเดาส่งที่จะเกิดขึ้นได้

ลอมบาร์โด (Lombardo. 2005: 38) ได้ศึกษาการอ่านแบบเป็นจังหวะและการแสดงบทบาทสมมติซึ่งพบว่าการศึกษาที่เด็กในโรงเรียนเด็กฟัง แสดงออก และออกเสียงเป็นจังหวะ เพื่อเรียนรู้การออกเสียงอย่างเป็นจังหวะ ซึมซาบการออกเสียงภาษาอังกฤษ เป็นจังหวะ เพื่อเป็นการเริ่มต้นของการพัฒนาการออกเสียงในการสื่อสารและความสนุก ที่มีผลต่อการเพิ่มพูน ทักษะการอ่านได้ การกระตุ้นเด็กให้แสดงออกคล้ายละครในการเปล่งเสียงทำให้การแสดงบทบาทสมมติที่ใช้การเรียนรู้คำเป็นหลักและสนับสนุนเด็กในการออกเสียงคำศัพท์และพัฒนาทักษะการคิดได้

บรันสัน และคณะ (Brunson; et al. 2009: 50) ได้ศึกษาถึงการจัดกิจกรรมการแสดงบทบาทสมมติเพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมด้านการสื่อสารของเด็กปฐมวัยออทิสติกที่มีอายุระหว่าง 8 -10 ปี จำนวน 4 คน ซึ่งได้รับการวินิจฉัยจากแพทย์ว่าอยู่ในกลุ่มภาวะออทิสซึมขั้นไม่รุนแรง ในช่วงระหว่างการรักษา นักวิจัยได้อ่านหนังสือให้กลุ่มตัวอย่างฟัง โดยอ่านเรื่องราวหรือเนื้อหาในหนังสือนั้นเข้าไปมา และให้กลุ่มตัวอย่างแสดงบทบาทสมมติเป็นรายบุคคลตามเรื่องราวหรือเนื้อหาที่ฟังมา นักวิจัยได้ทำการประเมินหลังจากผ่านไป 4 สัปดาห์ โดยนำข้อมูลที่ได้บันทึกเทปไว้มาวิเคราะห์ และเปรียบเทียบถึงพัฒนาการด้านทักษะการสื่อสาร ก่อน และหลังได้รับการจัดกิจกรรมการแสดงบทบาทสมมติ ผลการวิจัยพบว่าเด็กปฐมวัยออทิสติกที่ 4 คนที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมการแสดงบทบาทสมมติมีพัฒนาการด้านทักษะการสื่อสารเพิ่มขึ้นเล็กน้อย ซึ่งนักวิจัยได้สรุปผลว่าการจัดกิจกรรมการแสดงบทบาทสมมติมีประโยชน์และได้ผลกับเด็กออทิสติกบางประเภทเท่านั้น

การวิจัยแบบกลุ่มตัวอย่างเดี่ยว (Single Subject Design)

1. ความหมายของการวิจัยแบบกลุ่มตัวอย่างเดี่ยว

ฟองพอร์ด ตรัยมงคลกุล (2543: 206) ได้ให้ความหมายของ Single Subject Design หรือ Small Design หมายถึง รูปแบบหนึ่งของการทดลองในทางพฤติกรรมศาสตร์ ซึ่งมีใช้มานานก่อนการทดลองเป็นกลุ่ม เพราะการทดลองรายกลุ่มนั้นจะใช้เวลาน้อยกว่า แต่ต้องพึงพาสติในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผดุง อารยะวิญญู (2546: 1- 3) ได้ให้ความหมายการวิจัยแบบ Single Subject Design หมายถึงการวิจัยแบบกลุ่มตัวอย่างเดี่ยว ซึ่งปกติใช้ในการแพทย์แต่การศึกษาพิเศษนำมาใช้ เป็นรูปแบบของการวิจัยอย่างหนึ่งที่มีกระบวนการวิจัยครบถ้วนตามกระบวนการวิจัยทุกประการ แต่มีกลุ่มตัวอย่างค่อนข้างจำกัด อาจใช้ตัวอย่างคนเดียวหรือหลายคนก็ได้

ไฮแมน (Heiman. 1995: 322 - 332) ได้ให้ความหมายการวิจัยแบบ Single Subject Design หมายถึง การทดลองที่มีผลซ้ำๆ ในตัวอย่างที่ทำการศึกษาเพียงคนเดียว ซึ่งหมายถึง $N = 1$ ในการวัดตัวแปรตามซ้ำๆ ผลการวัดอาจจะเป็นคะแนนหรือค่าเฉลี่ยในแต่ละสภาวะ มักใช้ในการศึกษาทางจิตวิทยา การศึกษาลักษณะทางคลินิกของคนไข้ ซึ่งมีอาการเฉพาะแต่ละราย การปรับพฤติกรรมหรือการศึกษาศักยภาพที่มีผลต่อการเพิ่มความสามารถในการประกอบกิจกรรมของเด็ก

เลียร์ (Leary. 1995: 302) ได้ให้ความหมายการวิจัยแบบ Single Subject Design หมายถึงรูปแบบการทดลองซึ่งมีการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นรายบุคคลอาจเรียกว่า Single case Design ตัวอย่างในการศึกษาอาจมีมากกว่า 1 คน ปกติมี 3 - 8 คน Single Subject Design มักใช้ศึกษากับการเรียนรู้ การวางเงื่อนไขแบบการกระทำ (Operant Conditioning) และใช้ในการศึกษาการปรับพฤติกรรมและการศึกษากระบวนการทางจิตสรีระวิทยา (Psychophysiological Process) รวมทั้งการรับรู้ความรู้สึก และการรับรู้ (Sensation and perception)

ชากเนสซี เซกเมสเตอร์ และเซกเมสเตอร์ (Shaughnessy, Zechmeister & Zechmeister. 2000: 350) กล่าวว่า Single – Case Research Design มี 2 ชนิดที่สำคัญคือ Case Study และ Single – Case Experiment Design ซึ่ง Single – Case ($N = 1$) Experiment Design มักใช้ในการศึกษาการวิเคราะห์พฤติกรรม การเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมเป็นรายบุคคลหรือในการวิจัยทางคลินิกที่มีตัวอย่างน้อยไม่สามารถรวบรวมเป็นกลุ่มตัวอย่างได้ขั้นตอนแรกของ Single - Case Experiment Design คือ ระยะเวลาของการสังเกตหรือเรียกว่าระยะเส้นฐาน (Baseline Stage) ในขั้นตอนนี้จะทำการสังเกตและ วัดความถี่ของพฤติกรรมนี้จะเป็นอย่างไร ถ้าไม่ใช้การช่วยเหลือ (Treatment) จากนั้นจึงให้ การช่วยเหลือ บันทึกผลการเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมทำการประเมินผลการช่วยเหลือ โดยใช้การตรวจดูทางสายตา (Visual Inspection)

ดังนั้นสรุปได้ว่า Single Subject Design หมายถึง การวิจัยรูปแบบหนึ่งที่มีกระบวนการวิจัยครบถ้วน ตามกระบวนการวิจัยทุกประการ แต่มีกลุ่มตัวอย่างคนเดียวหรือหลายคนก็ได้ ใช้ในการศึกษาด้านการปรับพฤติกรรม ด้านจิตวิทยา และการศึกษาทางเทคนิค

2. ลักษณะเฉพาะของการวิจัยแบบกลุ่มตัวอย่างเดียว

ผ่องพรรณ ตรัยมงคลกุล (2543: 206 - 207) กล่าวถึงลักษณะเฉพาะของ Single Subject Design ดังนี้

1. มีตัวอย่างรายเดียว (Single Subject) หรือจำนวนน้อยรายที่มีปัญหาทางพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง

2. Treatment คือ วิธีการใดวิธีการหนึ่งในการปรับพฤติกรรม ซึ่งอาจปรับที่ตัวบุคคลโดยตรง ปรับที่สภาพแวดล้อมหรือทั้งสองอย่าง

3. การศึกษาผลประสิทธิภาพของวิธีการในการปรับพฤติกรรมที่ทำการทดลองใช้ ไม่ใช่ใช้เปรียบเทียบกับกลุ่มควบคุม (Control Group) แต่ใช้การสังเกตพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงของบุคคลนั้นๆ พฤติกรรมที่จะสังเกตนี้ จะต้องถูกนิยามให้ชัดเจน และทำการสังเกตได้ชัดเจน

3.1 ก่อนการทดลองปรับพฤติกรรม ผู้วิจัยจะทำการสังเกตหลายครั้งจนเกิดเส้นฐานของพฤติกรรม (Baseline) ซึ่งจะใช้เพื่อเปรียบเทียบแนวโน้มของพฤติกรรมเดียวกันหลังการทดลองปรับพฤติกรรมนั้น ๆ ซึ่งการสังเกตซ้ำหลายครั้งทั้งก่อนและหลัง Treatment เป็นลักษณะพื้นฐานที่สำคัญของการทดลองเฉพาะราย

3.2 การตัดสินใจว่าวิธีการปรับพฤติกรรมนั้นได้ผลหรือไม่ ขึ้นกับการใช้สถิติเป็นหลัก แต่ใช้การพิจารณาจากภาพการเปลี่ยนแปลง ซึ่งแสดงด้วยแผนภูมิ (Graph) ประกอบข้อพิจารณาอื่นๆ

3.3 สถิติที่น่าเสนอเป็นสถิติที่ไม่สลับซับซ้อน การนำเสนอข้อมูลมักใช้กราฟเส้นนำเสนอว่ามีพัฒนาการเพิ่มเติมอย่างไร โดยให้แกน x เป็นช่วงเวลาทีวัดพฤติกรรมช่วงเท่าๆกัน ทุกวันหรือทุกสัปดาห์ และให้แกน y เป็นคะแนนที่ได้จากการวัดตัวแปรตาม ซึ่งต้องใช้วิธีการวัดเหมือนกันตลอดการวิจัย

3.4 ผลการทดลอง มุ่งใช้จำกัดเฉพาะรายที่ทดลองหรือรายที่มีสภาพพื้นฐานและเงื่อนไขทางสภาวะแวดล้อมใกล้เคียงกันเท่านั้น

3. หลักการควบคุมของการวิจัยแบบกลุ่มตัวอย่างเดียว

ผ่องพรรณ ตรัยมงคลกุล (2543: 208) กล่าวว่า การควบคุมเป็นองค์ประกอบของการทดลองทุกรูปแบบ การควบคุม หมายถึง การควบคุมอิทธิพลของปัจจัยแทรก (Rival Variables) ที่จะร่วมมืออิทธิพลต่อผลการทดลอง นักวิจัยต้องการสรุปว่า วิธีการปรับพฤติกรรม (Treatment) ที่ได้ใช้ทดลองนี้เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้พฤติกรรมของผู้รับการทดลองเปลี่ยนไป

Single Subject Design เป็นการทดลองเฉพาะราย ใช้วิธีการสังเกตการณ์เปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ซึ่งเป็นการเปรียบเทียบในคน ๆ เดียว ไม่ใช่การเปรียบเทียบกลุ่มควบคุม ดังเช่นการ

ทดลองรายกลุ่ม การหารูปแบบของพฤติกรรม หรือเส้นฐานพฤติกรรม (Baseline) ก่อนการให้ Treatment จึงเป็นพื้นฐานสำคัญในการเปรียบเทียบกับเส้นแนวโน้มพฤติกรรมหลัง Treatment

เหตุผลการใช้เส้นฐาน คือ เส้นฐานสามารถบอกรูปแบบพฤติกรรมจากการสังเกตหลายครั้งจนเป็นแนวโน้มหรือตัวแทนของพฤติกรรมตามธรรมชาติที่ค่อนข้างคงที่ จึงเชื่อถือได้มากกว่าข้อมูลที่ได้จากการสังเกตพฤติกรรมเพียงครั้งเดียวหรือสองครั้ง ซึ่งอาจจะไม่ใช่ตัวแทนของพฤติกรรมของคนๆ นั้น

4. รูปแบบของการวิจัยแบบกลุ่มตัวอย่างเดียว

ผ่องพรรณ ตรียมงคลกุล (2543: 208 - 209 อ้างอิงจาก Lehman. 1991: 509 - 512) กล่าวถึง รูปแบบของ Single Subject Design ที่ใช้มากมีดังนี้

1. A-B Design เป็นรูปแบบพื้นฐานเบื้องต้นประกอบง่ายๆ คือ

A หมายถึง ระยะเวลาเส้นฐานพฤติกรรม (Baseline Phase) เป็นระยะการสังเกตพฤติกรรมก่อนการทดลองปรับ

B หมายถึง ระยะเวลาของการทดลองปรับพฤติกรรม (Intervention or Treatment Phase)

การนำเสนอข้อมูลใช้แผนภูมิ (Graph) จะช่วยให้สังเกตเห็นการเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมได้ง่ายขึ้นกว่าการใช้ตารางข้อมูล โดยมีหลักการเขียนแผนภูมิ คือ

1) ช่วงระยะเส้นฐาน (Baseline Phase) กับระยะที่ให้ Treatment (Intervention Phase) แบ่งแยกโดยเส้นประ

2) เส้นกราฟระหว่างจุดของข้อมูล (Data Points) จะไม่เชื่อมต่อกันระหว่างระยะทั้งสอง

ปัญหาของรูปแบบ A-B คือ ข้อสรุปของผลการปรับพฤติกรรมยังไม่ชัดเจน เพราะยังไม่อาจยืนยันได้ว่า การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเป็นผลจากวิธีที่ใช้ในการปรับพฤติกรรม อาจมีผลจากปัจจัยแทรกอื่นๆ หรืออิทธิพลจากการพัฒนาการตามช่วงวัยของเด็ก

2. A-B-A Design เป็นรูปแบบการถอดถอน (Withdrawal Design) แรงแเสริม (วิธีการที่ทดลองใช้เป็น Treatment) แล้วทำการสังเกตว่า พฤติกรรมจะกลับมาเหมือนเดิมก่อนให้แรงแเสริมหรือไม่ ถ้ากลับมาเหมือนเดิมแสดงว่าแรงแเสริมนั้นช่วยปรับพฤติกรรมได้จริง กล่าวคือ เมื่อไม่มี Treatment พฤติกรรมที่พึงประสงค์ก็ไม่เกิด

A₁ คือ ระยะเวลาเส้นฐานพฤติกรรม

B คือ ระยะเวลาการทดลองปรับพฤติกรรม

A₂ คือ ระยะเวลาถอดถอนหยุดให้ Treatment

การวิเคราะห์ข้อมูลไม่มีความจำเป็นในการใช้สถิติวิเคราะห์ โดยทั่วไปใช้การพรรณนา ก็เพียงพอแล้ว ที่ใช้กันมากที่สุด คือ การแสดงด้วยแผนภูมิ ซึ่งสามารถบอกได้ว่าการเปลี่ยนแปลง เกิดขึ้นหรือไม่

3. A-B-A-B Design เป็นรูปแบบสลับกลับ 4 ระยะ (Reversal Design) การทดลอง ในรูปแบบ A-B-A-B เป็นแบบที่พัฒนาขึ้นเพื่อเสริมหรือแก้จุดอ่อนของรูปแบบ A-B-A เพราะต้องการ ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในทางที่พึงประสงค์ และไม่ต้องการให้ย้อนกลับสู่พฤติกรรมเดิมที่ไม่ พึงประสงค์อีกด้วยการสลับกลับ Treatment (B) อีกครั้งหนึ่ง คือ เรียกว่า Reversal Design

A₁ คือ ระยะเส้นฐานพฤติกรรม

B₁ คือ ระยะการทดลองปรับพฤติกรรมให้ Treatment

A₂ คือ ระยะถอดถอนหยุดให้ Treatment

B₂ คือ ระยะการใช้ Treatment อีกครั้ง

ประโยชน์ของรูปแบบ A-B-A-B Design คือ

1) ช่วยยืนยันผลของ Treatment นั้นๆ กล่าวคือ ถ้าพฤติกรรมที่เกิดขึ้นขณะให้ Treatment ซ้ำ มีลักษณะคล้ายกับเมื่อให้ Treatment ครั้งแรก แสดงว่า Treatment มีประสิทธิภาพ

2) ช่วยเสริมความคงทนของพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ช่วยให้พฤติกรรมมีความถาวรมากขึ้นเพราะได้มีการทำซ้ำ

4. Multiple Baseline Design คือ การศึกษาพฤติกรรม 2 พฤติกรรมหรือมากกว่าไปพร้อม กัน แล้วให้การช่วยเหลือ (Intervention) จะต้องเป็นตัวเดียวกัน การนำเสนอข้อมูลใช้แผนภูมิแสดงให้เห็นผลการทดลองในแต่ละคน แต่บางครั้งการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นหลังการช่วยเหลือจะเกิดขึ้นอย่าง ถาวรหรือไม่กลับไปสู่ระยะเส้นฐาน ผู้วิจัยไม่สามารถใช้ A-B-A Design เพื่อสรุปผลได้ จึงต้องมีการใช้ Multiple Base Design คือ มีการศึกษาระยะเส้นฐานมากกว่า 1 ขึ้นไป ซึ่งมีรูปแบบดังนี้

1) หลายเส้นฐานข้ามบุคคล (Across Subjects) เป็นการวัดเส้นฐานพฤติกรรมของ ตัวอย่างหลายคน แต่ให้การช่วยเหลือทีละคนในช่วงเวลาที่แตกต่างกัน

2) หลายเส้นฐานข้ามพฤติกรรม (Across Behaviors) เป็นการวัดเส้นฐานพฤติกรรมของ ตัวอย่างคนเดียวกันหลายพฤติกรรม แต่ให้การช่วยเหลือทีละพฤติกรรมในช่วงเวลาที่แตกต่างกัน

3) หลายเส้นฐานข้ามสถานการณ์ (Across Situation) เป็นการวัดเส้นพื้นฐานพฤติกรรม ของตัวอย่างคนเดียวกัน พฤติกรรมเดียวกัน ในสถานการณ์ต่างๆกัน แต่ให้การช่วยเหลือทีละ สถานการณ์ ในช่วงเวลาที่แตกต่างกัน

สรุปรูปแบบของ Single Subject Design มีหลายรูปแบบ ได้แก่ A-B Design A-B-A Design A-B-A-B Design และ Multiple Base Design

5. การวิเคราะห์และการนำเสนอข้อมูลของการวิจัยแบบกลุ่มตัวอย่างเดี่ยว

ผ่องพรรณ ตรียมงคลกุล (2543: 212 - 214) กล่าวถึงการวิเคราะห์และการนำเสนอข้อมูลมีดังนี้

1. การศึกษาแบบ Single Subject Design จะไม่ใช่สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลเหมือนการทดลองรายกลุ่ม จะวิเคราะห์ข้อมูลในแนวทางเชิงบรรยายโดยใช้แผนภูมิเป็นหลักเรียกว่า “Graphical Analysis” หรือ “Visual Inspection”

ในการทดลองปรับพฤติกรรมกับนักเรียนกลุ่มเล็กตามแบบของ Small N Design จะมีการใช้สถิติในกลุ่ม Non – Parametric ซึ่งเป็นสถิติง่าย ๆ ที่ไม่มีความยุ่งยาก เช่น Sign Test และ Mann – Whitney U Test ใช้เพื่อทดสอบนัยสำคัญของ Treatment ในระดับกลุ่ม และถ้าเสริมด้วยการเสริมแผนภูมิข้อมูลเฉพาะรายก็จะทำให้ได้ข้อมูลครบถ้วนทั้งระดับกลุ่มและระดับบุคคล

2. การนำเสนอข้อมูลด้วยแผนภูมิ แผนภูมิที่แสดงพฤติกรรมทั้งช่วง Baseline และช่วง Intervention สามารถนำเสนอข้อมูลดังนี้

1) ทำให้เห็นผลการปรับพฤติกรรมของนักเรียนเป็นรายคน โดยดูว่ามีการเปลี่ยนแปลงที่ชัดเจนหรือไม่ ให้สังเกตจากเส้น Baseline กับ Intervention ซึ่งจะห่างกันแบบขั้นบันได

2) ให้ข้อมูลเชิงเปรียบเทียบระหว่างบุคคลในกรณีที่ทดลองกับนักเรียน 2-3 คน ให้ Plot ข้อมูลพฤติกรรมของแต่ละคน โดยแยกเส้นกราฟแต่นำเสนอบนแกนเดียวกัน ทำให้ทราบว่า การปรับพฤติกรรมใช้ได้ผลเพียงใดกับนักเรียนแต่ละราย

3) ให้ข้อมูลภาพของกลุ่ม ในกรณีที่เป็นการศึกษาทดลองกลุ่มเล็ก (Small N design) เช่น ทดลองกับนักเรียนที่มีปัญหาพฤติกรรมคล้ายกัน 6 รายอาจนำเสนอผลการทดลองด้วยแผนภูมิข้อมูลทั้งรายกลุ่มและรายบุคคล ในกรณีที่นำเสนอรายกลุ่มอาจใช้ค่าเฉลี่ยความถี่ของพฤติกรรมของทุกคน

4) แสดงเส้นแนวโน้มของพฤติกรรม (Trend Line) การวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม (ก่อน - หลังการรักษา) จะชัดเจนขึ้นถ้าใช้วิธีการหาเส้นแนวโน้มของพฤติกรรมจากแผนภูมิข้อมูล

6. ข้อดีและข้อจำกัดของการวิจัยแบบกลุ่มตัวอย่างเดี่ยว

ผ่องพรรณ ตรียมงคลกุล (2543: 207) ได้กล่าวถึงข้อดีและข้อจำกัดของ Single Subject Design ดังนี้

1. ข้อดีของ Single Subject Design

1) ผลการวิจัยเฉพาะรายให้ข้อมูลที่เที่ยงตรงเฉพาะกรณี ตามปกติเมื่อทำการทดลองรายกลุ่ม ข้อมูลที่วัดได้จะนำมาหาค่าเฉลี่ยเช่นนี้ ไม่อาจให้ภาพที่เที่ยงตรงของพฤติกรรมทุกรายในกลุ่มนั้น

2) การวิจัยเฉพาะรายใช้กับกรณีที่ไม่พบบ่อย เช่น กลุ่มเด็กที่มีความต้องการพิเศษ และเด็กสมาธิสั้น ซึ่งจะมีปัญหาเฉพาะตัวและมีจำนวนน้อยราย

3) รูปแบบการวิจัยเฉพาะรายมีความยืดหยุ่น Treatment ที่จะให้จะไม่ใช้วิธีการที่เหมือนกันทุกประการในทุกๆรายที่ศึกษา จะแตกต่างกันไปขึ้นกับแต่ละรายรวมทั้งวิธีการสังเกต เพื่อเก็บข้อมูลก็อาจปรับปรุงให้เหมาะสมได้

4) ผลของการวิจัย (ประสิทธิภาพของวิธีการบำบัดพฤติกรรม) ไม่ขึ้นอยู่กับจำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง (N) ต่างจากในกรณีของการทดลองรายกลุ่ม ซึ่งยิ่งคนจำนวนมากโอกาสที่จะพบความแตกต่างใน "สถิติ" จะยิ่งมาก ซึ่งอาจจะไม่ใช่ความแตกต่างในทางปฏิบัติ (Practical Significant) กรณีดังกล่าวทั้งพาสติจึงไม่ได้หมายความว่า จะก่อให้เกิดความมั่นใจได้

5) จรรยาบรรณในการวิจัย ในการทดลองรายกลุ่ม การให้หรือไม่ให้ Treatment เป็นการจำกัดหรือลดรอนสิทธิของนักเรียนบางรายแต่ในกรณีการทดลองเฉพาะราย ปัญหาเช่นนี้ยังคงมีแต่น้อยกว่าเพราะ Treatment ที่ให้จะเฉพาะเจาะจงและเหมาะสมกับบุคคล

2. ข้อจำกัดของการทดลองเฉพาะราย

2.1 การสรุปผลการรักษาทำได้ยาก ถ้าในระยะเส้นฐานมีแนวโน้มของพฤติกรรมเพิ่มขึ้นหรือลดลงหรือพฤติกรรมไม่มีการคงที่ในกรณีที่พฤติกรรมระยะเส้นฐานไม่คงที่มีแนวทางแก้ไข คือ

2.1.1 พยายามหาสาเหตุและควบคุมตัวแปรอื่นๆ ให้ได้

2.1.2 คอยจนกว่าพฤติกรรมคงที่

2.1.3 ทำข้อมูลในรูปของค่าเฉลี่ย

2.2 มีความเที่ยงตรงภายนอกจำกัด(External Validity) หมายถึง ผลที่ได้จากการทดลองสามารถนำไปทำซ้ำในคนอื่นหรือนำไปอ้างอิงสู่ประชากรอื่นได้น้อยแต่อาจใช้การรักษาเฉพาะนี้นำไปอ้างอิงคนอื่นได้ ถ้ามีการออกแบบเป็น Multiple - Baseline Design หรือ Single Group ของกลุ่มตัวอย่าง

2.3 ไม่เหมาะสมในการตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรหลายๆตัว

สรุปได้ว่า การวิจัยแบบ Single Subject Design มีข้อดี คือ ได้ข้อมูลเที่ยงตรงเฉพาะกรณีใช้ในกลุ่มเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ซึ่งมีปัญหาเฉพาะตัว รูปแบบวิจัยมีการยืดหยุ่นปัญหาจรรยาบรรณในการวิจัยมีน้อย ข้อจำกัด คือ การสรุปผลทำได้ยากถ้าพฤติกรรมระยะเส้นฐานไม่คงที่มี External Validity จำกัด และไม่เหมาะสมในการตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรหลายๆตัว

7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มตัวอย่างเดี่ยว

วันเพ็ญ คุ้มดิษฐ์ (2547: บทคัดย่อ) ศึกษาความสามารถในการอ่านของเด็กออทิสติก โดยใช้เทคนิคการใช้สี่สอนอ่านเป็นคำ กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กออทิสติก จำนวน 1 คน แบบแผนการวิจัยเป็น

แบบ Single Subject Design รูปแบบ A-B ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถในการอ่านของเด็กออทิสติกโดยใช้เทคนิคการใช้สีสอนอ่านเป็นคำสูงขึ้น

รัตนา เลิศรุ่งโรจน์ (2547: บทคัดย่อ) สร้างกิจกรรมสำหรับฝึกทักษะการสื่อสารในชีวิตประจำวันของเด็กออทิสติกโดยใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI) กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กออทิสติก ระดับชั้นประถมศึกษาโรงเรียนบางขุนเทียนศึกษา สำนักงานเขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร จำนวน 3 คน แบบแผนการทดลองเป็นแบบ Single Subject Design รูปแบบ A-B-A ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนคนที่ 1, 2 และ 3 ที่ฝึกทักษะการสื่อสารในชีวิตประจำวันโดยใช้กิจกรรมและคอมพิวเตอร์ ช่วยสอน (CAI) มีทักษะการสื่อสารในชีวิตประจำวันสูงขึ้น

กุลยา ก่อสุวรรณ (2548: บทคัดย่อ) ศึกษาการลดพฤติกรรมซ้ำๆ แปลกของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาในโรงพยาบาลราชานุกูล โดยใช้การเสริมแรงแบบดีอาร์ร่วมกับการทำให้อยู่นิ่ง กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ระดับปานกลาง และระดับรุนแรงที่มีพฤติกรรมซ้ำๆ แปลกๆ ในโรงพยาบาลราชานุกูล จำนวน 3 คน รูปแบบการทดลองเป็นแบบหลายเส้นฐานข้ามพฤติกรรม (Multiple Baseline Design Across Behavior) ผลการวิจัยพบว่า

1. พฤติกรรมที่ 1 ของเด็กคนที่ 1 ลดลงในระดับศูนย์ หลังจากได้รับการเสริมแรงแบบดีอาร์โอ ร่วมกับการทำให้อยู่นิ่ง พฤติกรรมที่ 2 และที่ 3 ลดลงโดยมีค่าความถี่ร้อยละ 1.7 ในระยะติดตามผล พฤติกรรมที่ 1 ของเด็กคนที่ 2 ลดลงในระดับศูนย์ หลังจากได้รับการเสริมแรงแบบดีอาร์โอ ร่วมกับการทำให้อยู่นิ่ง พฤติกรรมที่ 2 และที่ 3 ลดลงโดยมีค่าความถี่ร้อยละ 1.7 ในระยะติดตามผล

2. พฤติกรรมที่ 1 ของเด็กคนที่ 3 ลดลงในระดับศูนย์ หลังจากได้รับการเสริมแรงแบบดีอาร์โอ ร่วมกับการทำให้อยู่นิ่ง

จารุณี เต็นจิ (2551: บทคัดย่อ) ศึกษาการลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของเด็กที่มีปัญหาในการเรียนรู้โดยใช้เรื่องราวทางสังคม กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กที่มีปัญหาในการเรียนรู้ เรียนอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนตรังวิทยะตุลอุ่มมะณี จังหวัดสตูล จำนวน 2 คน แบบแผนการทดลองเป็นแบบ Single Subject Design รูปแบบ A-B-A ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนกลุ่มตัวอย่างหลังจากได้รับการสอนโดยใช้เรื่องราวทางสังคม มีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ลดลง

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การศึกษาทักษะการสื่อสารของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีภาวะออทิสซึมจากการสอนโดยใช้บทสนทนาทางสังคม (Social Scripts) ร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติ เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. วิธีดำเนินการทดลอง
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากร เป็นนักเรียนที่ได้รับการวินิจฉัยจากแพทย์ว่าเป็นออทิสติกหรือมีภาวะออทิสซึม ไม่มีปัญหาด้านสุขภาพ มีความสามารถในการเข้าใจภาษา อ่านและเขียนได้ สามารถพูดสื่อสารได้ และช่วยเหลือตนเองได้ กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ของโรงเรียนในโครงการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนที่ได้รับการวินิจฉัยจากแพทย์ว่าเป็นออทิสติกหรือมีภาวะออทิสซึมไม่มีปัญหาด้านสุขภาพ มีความสามารถในการเข้าใจภาษา อ่านและเขียนได้ สามารถพูดสื่อสารได้ และช่วยเหลือตนเองได้ กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2554 ของโรงเรียนมทรธพาราม ในโครงการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เลือกโดยวิธีเจาะจง (Purposive Sampling) 1 โรงเรียน จำนวน 3 คน โดยมีเกณฑ์การคัดเลือกดังนี้

1. เป็นนักเรียนที่มีภาวะออทิสซึมที่ได้รับการวินิจฉัยจากแพทย์
2. มีอายุระหว่าง 12-17 ปี
3. พูดสื่อสารเป็นประโยคได้
4. สามารถอ่านและเขียนหนังสือได้
5. มีความสามารถในการเข้าใจภาษา

6. สามารถเรียนร่วมในชั้นเรียนปกติได้

7. ได้รับความยินยอมจากผู้ปกครองให้นักเรียนเข้ารับการทดลองอย่างต่อเนื่อง

ประเมินความสามารถในการพูดสื่อสารของกลุ่มตัวอย่างเป็นรายบุคคลเพื่อนำข้อมูลไปใช้ในการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (Individualized Education Program: IEP)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลอง จำนวน 3 คน มีลักษณะดังนี้

นักเรียนคนที่ 1 กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เพศชายอายุ 15 ปี มีสุขภาพแข็งแรง มีสมาธิในการเรียนพอสมควร โดยเฉพาะวิชาศิลปะจะมีสมาธิในการเรียนมากกว่าวิชาอื่น เพราะนักเรียนชอบวาดภาพระบายสี สามารถอ่านและเขียนได้ถูกต้องเฉพาะคำที่ง่าย ๆ ที่มีตัวสะกดตรงตามมาตราตัวสะกด มีความเข้าใจเนื้อเรื่องง่าย ๆ จากการอ่านและจับใจความได้พอสมควร ลักษณะการพูด จะพูดซ้ำๆ ออกเสียงได้ชัดเจน แต่มีน้ำเสียงค่อนข้างเบา สามารถพูดสื่อสารเป็นประโยคสั้นๆ ได้ พูดบอกความต้องการได้แต่ใช้ภาษาในการพูดไม่ถูกต้อง พูดโต้ตอบได้ถ้าคำถามไม่ซับซ้อน ปฏิบัติตามคำสั่งที่ไม่ซับซ้อนได้ ด้านการช่วยเหลือตนเอง นักเรียนช่วยเหลือตัวเองได้ในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน เช่น การเข้าห้องน้ำ การแต่งตัว การรับประทานอาหาร และการจัดกระเป๋า นักเรียน สามารถเรียนร่วมในชั้นเรียนปกติได้

ปัญหาในการพูด คือ ใช้ภาษาในการพูดไม่ถูกต้อง พูดเลียนเสียง พูดเรื่องซ้ำ ๆ โดยเฉพาะเรื่องที่ตนเองสนใจ และพูดไม่ถูกกาลเทศะ

นักเรียนคนที่ 2 กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เพศชายอายุ 15 ปี มีสุขภาพแข็งแรง มีสมาธิในการเรียนเฉพาะวิชาที่ชอบและสามารถทำแบบฝึกหัดได้ เช่น วิชาคณิตศาสตร์ที่แสดงวิธีการบวก ลบ และคูณ เลข ไม่เกิน 3 หลัก จดจำตัวเลขได้ดี มีสมาธิในการเล่นคอมพิวเตอร์และต่อไม้บล็อก มีความสามารถในการเขียนมากกว่า การอ่าน คือสามารถเขียนได้ถูกต้อง แต่อ่านออกเสียงบางคำไม่ถูกต้องโดยเฉพาะ คำที่มีอักษรนำ คำควบกล้ำ คำที่มีวรรณยุกต์ ตรี และจัตวา ไม่ค่อยเข้าใจเนื้อเรื่องจากการอ่านเพราะจับใจความไม่ค่อยได้ นักเรียนจะไม่ค่อยพูด ลักษณะการพูดจะพูดเร็ว พูดรวบคำ มีน้ำเสียงอยู่ในลำคอ สามารถปฏิบัติตามคำสั่งได้ ด้านการช่วยเหลือตนเอง นักเรียนช่วยเหลือตัวเองได้ในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน เช่น การเข้าห้องน้ำ การแต่งตัว การรับประทานอาหาร และเก็บของเล่น สามารถเรียนร่วมในชั้นเรียนปกติได้

ปัญหาในการพูด คือ ใช้ภาษาในการพูดไม่ถูกต้อง ไม่สามารถพูดสื่อสารให้คนอื่นเข้าใจได้ เช่น บอกความต้องการของตนเองว่าต้องการอะไร เมื่อคนอื่นไม่เข้าใจหรือไม่ได้รับการตอบสนองต่อความต้องการนักเรียนจะแสดงออกทางสีหน้าและมีอาการเกร็งทางร่างกาย มักจะพูดเป็นคำๆ ไม่เรียงเป็นประโยค ไม่พูดโต้ตอบจนกว่าจะได้รับการกระตุ้นเตือน

นักเรียนคนที่ 3 กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เพศชายอายุ 17 ปี มีสุขภาพแข็งแรง มีสมาธิในการเรียนดี มีความจำดี ชอบเรียนหนังสือ มีความสามารถในการเขียน คือ สามารถเขียนได้ถูกต้องเป็นส่วนใหญยกเว้นคำที่เขียนยาก เช่น คำที่มีตัวการ์นต์ มีความสามารถในการอ่าน คือ อ่านคล่อง แต่ออกเสียงไม่ค่อยชัด ไม่ค่อยเข้าใจเนื้อเรื่องจากการอ่านเพราะมักจะจับใจความไม่ค่อยได้ ลักษณะการพูด สามารถพูดโต้ตอบเป็นประโยคสั้นๆ ได้ พูดบอกความต้องการได้แต่ใช้ภาษาในการพูดไม่ถูกต้อง เข้าใจ ในภาษาพูดที่มีประโยคไม่ซับซ้อน สามารถปฏิบัติตามคำสั่งได้ ด้านการช่วยเหลือตนเอง นักเรียนช่วยเหลือตัวเองได้ในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน เช่น การเข้าห้องน้ำ การแต่งตัว การรับประทานอาหารและเตรียมของใช้ส่วนตัว สามารถเรียนร่วมในชั้นเรียนปกติได้

ปัญหาในการพูด คือ ใช้ภาษาในการพูดไม่ถูกต้อง ไม่สามารถพูดโต้ตอบที่เป็นเรื่องราวจะพูดเป็นคำ ๆ ไม่เรียงเป็นประโยค มักจะพูดสลับคำ บางครั้งพูดเลียนเสียงและชอบพูดแทรก

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มีดังนี้

1. ชุดบทสนทนาทางสังคม (Social Scripts) เป็นบทสนทนาที่ใช้การพูดโต้ตอบกันในสถานการณ์ต่าง ๆ จำนวน 5 เรื่อง ได้แก่ การใช้โทรศัพท์ การรับโทรศัพท์ การซื้ออาหาร การขออนุญาตเข้าห้องเรียน และการขออนุญาตใช้เครื่องคอมพิวเตอร์
2. ชุดกิจกรรมบทบาทสมมติ
3. แผนการจัดการเรียนรู้การพูดสื่อสารโดยใช้บทสนทนาทางสังคม (Social Scripts) ร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติ จำนวน 5 แผน ใช้เวลาในการจัดกิจกรรมแผนละ 50 นาที
4. แบบประเมินความสามารถในการพูดสื่อสาร โดยทำการประเมินนักเรียนเป็นรายบุคคลในแต่ละสถานการณ์ จำนวน 5 สถานการณ์

การสร้างและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

กำหนดขั้นตอนในการดำเนินการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

1. ชุดบทสนทนาทางสังคม (Social Scripts)

1.1 ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเขียนบทสนทนาทางสังคม เนื้อหาสาระหรือประเด็นในการสร้างบทสนทนาทางสังคม วิธีการจัดทำบทสนทนาทางสังคมของแกนซ์ เคย์เลอร์ บูดิเยอร์และเฮดเดน (Ganz, Kaylor, Bourgeois, & Hadden. 2008) และของชาลอป-เชอร์ตี และเคลโซ (Charlop-Christy & Kelso. 2003)

1.2 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเด็กออทิสติกที่มีปัญหาทางการพูดสื่อสาร

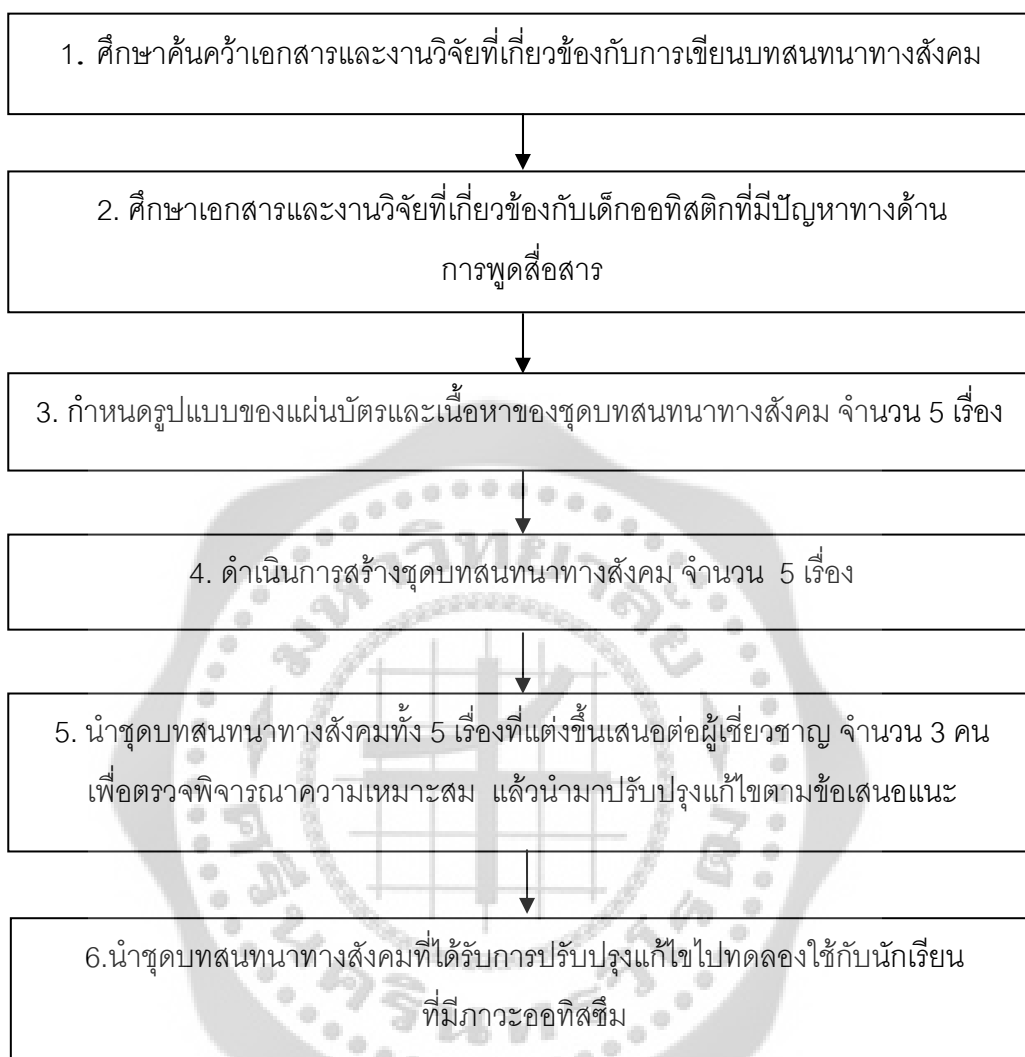
1.3 กำหนดรูปแบบของแผ่นบัตรและเนื้อหาของชุดบทสนทนาทางสังคม ได้แก่ การใช้โทรศัพท์ การรับโทรศัพท์ การซื้ออาหาร การขออนุญาตเข้าห้องเรียน และการขออนุญาตใช้เครื่องคอมพิวเตอร์

1.4 ดำเนินการสร้างชุดบทสนทนาทางสังคมที่มีลักษณะเป็นประโยคคำพูดสั้นๆ ให้ความหมายสื่อสารแล้วเข้าใจง่ายไม่ซับซ้อน มีภาพประกอบที่น่าสนใจ ตรงกับเรื่องที่ต้องการฝึก และจัดทำเป็นแผ่นบัตร มีขนาดประมาณ 6x8 นิ้ว จำนวน 5 เรื่อง

1.5 นำชุดบทสนทนาทางสังคมทั้ง 5 เรื่องที่แต่งขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ ด้านภาษาไทย และด้านการศึกษาพิเศษ จำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างเนื้อหาในบทสนทนาทางสังคมและจุดประสงค์ รวมถึงความเหมาะสมของภาษา ผลการตรวจสอบมีข้อควรปรับปรุงในเรื่องภาพถ่าย ซึ่งเป็นรูปของแม่ควรปรับในเรื่องของสี และภาพถ่ายของนักเรียนควรปรับให้ชัด เพราะมีเงาสะท้อน ข้อเสนอแนะดังกล่าวได้นำมาปรับปรุงแก้ไข ตามข้อเสนอแนะแล้ว

1.6 นำชุดบทสนทนาทางสังคมที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขไปทดลองใช้กับนักเรียนที่มีภาวะออทิสซึมที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่โรงเรียนสุวรรณพลับพลาพิทยาคม แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปใช้ในการทดลองกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

สรุปการสร้างชุดบทสนทนาทางสังคม (Social Scripts) มีขั้นตอนตามภาพประกอบ ดังนี้

ภาพประกอบ 1 ขั้นตอนการสร้างชุดบทสนทนาทางสังคม (Social Scripts)

2. ชุดกิจกรรมบทบาทสมมติ

2.1 ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมบทบาทสมมติของ บุญชม ศรีสะอาด (2541) และกรณีการ์ กาญจันดา (2545) เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างชุดกิจกรรมบทบาทสมมติ

2.2 วางแผนในการสร้างหรือกำหนดสถานการณ์ และกำหนดบทบาทของการแสดงในแต่ละสถานการณ์ให้เป็นไปตามบทหรือเนื้อหา

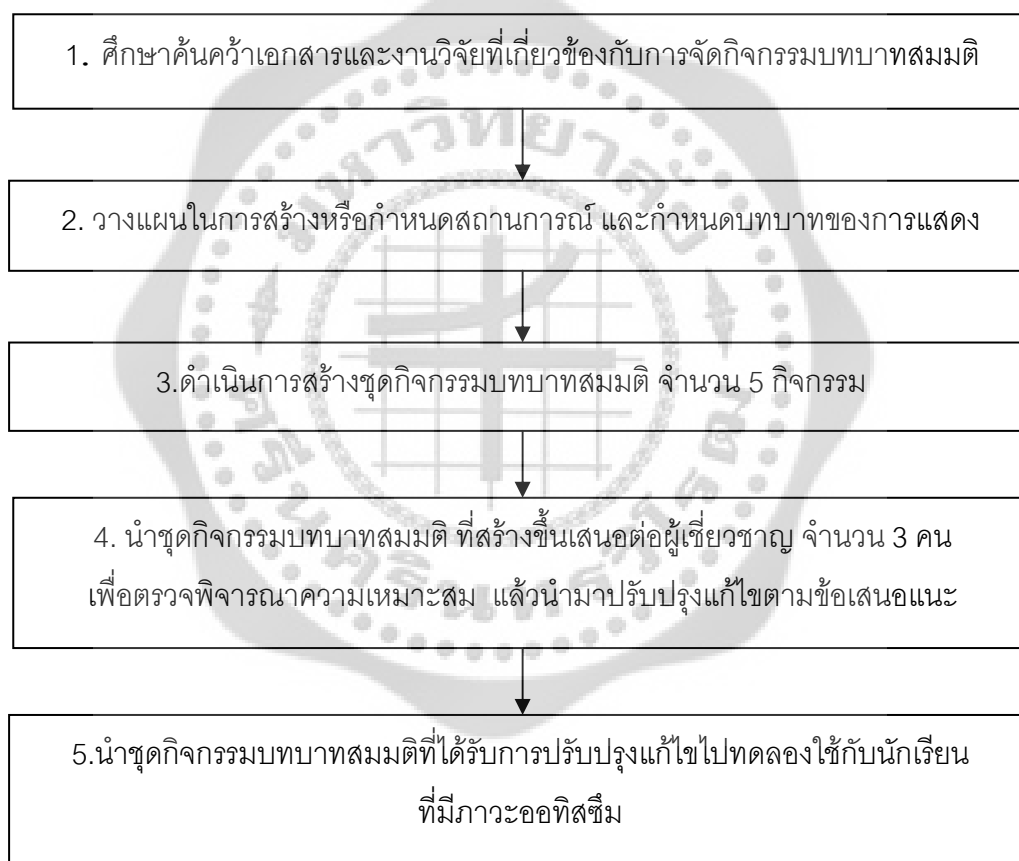
2.3 ดำเนินการสร้างชุดกิจกรรมบทบาทสมมติ จำนวน 5 กิจกรรม ซึ่งแต่ละกิจกรรมมีลักษณะเป็นสถานการณ์สมมติ บทหรือเนื้อหาที่มีลักษณะเป็นบทพูด ในการแสดงบทบาทสมมติโดยผู้ที่มี

สวมบทบาทต้องแสดงการพูดโต้ตอบกันในสถานการณ์ที่สร้างขึ้น ได้แก่ การใช้โทรศัพท์ การรับโทรศัพท์ การซื้ออาหาร การขออนุญาตเข้าห้องเรียน และการขออนุญาตใช้เครื่องคอมพิวเตอร์

2.4 นำชุดกิจกรรมบทบาทสมมติที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาไทย จำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างเนื้อหาในบทและจุดประสงค์ รวมถึงความเหมาะสมของภาษา ผลปรากฏว่าไม่มีข้อควรปรับปรุงแก้ไข

2.5 นำชุดกิจกรรมบทบาทสมมติที่ได้รับการตรวจสอบแล้วไปทดลองใช้กับนักเรียนที่มีภาวะออทิสซึมที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ก่อนนำไปใช้ในการทดลองกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

สรุปการสร้างชุดกิจกรรมบทบาทสมมติ มีขั้นตอนตามภาพประกอบ ดังนี้

ภาพประกอบ 2 ขั้นตอนการสร้างชุดกิจกรรมบทบาทสมมติ

3. แผนการจัดการเรียนรู้การพูดสื่อสารโดยใช้บทสนทนาทางสังคมร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติ

3.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเด็กออทิสติกที่มีปัญหาด้านการพูดสื่อสารของสมพร หวานเสรี (2552) และวิธีการสอนโดยการแสดงบทบาทสมมติของบุญชม ศรีสะอาด

(2541) นำมาออกแบบแผนการจัดการจัดกิจกรรม การพูดสื่อสารโดยใช้บทสนทนาทางสังคมร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติ

3.2 กำหนดจุดประสงค์ของแผนการจัดการเรียนรู้ เนื้อหาในแต่ละแผนมีรายละเอียดเกี่ยวกับการฝึกทักษะการพูดสื่อสาร ได้แก่ การใช้โทรศัพท์ การรับโทรศัพท์ การซื้ออาหาร การขออนุญาตเข้าห้องเรียน และการขออนุญาตใช้เครื่องคอมพิวเตอร์

3.3 ออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ ในการช่วยเหลือด้านการฝึกทักษะการพูดสื่อสารให้กับนักเรียนที่มีภาวะออทิสซึม ซึ่งมีขั้นตอนในการจัดการเรียนรู้ ดังนี้

1) ชี้นำครูนำเข้าสู่บทเรียน โดยเลือกใช้กิจกรรมต่างๆ เช่น การพูด การเล่าเรื่อง การใช้ภาพที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่จะสอนและแจ้งจุดประสงค์การฝึกพูดสื่อสาร ในสถานการณ์ที่ต่างๆ ที่จะสอน เช่น การใช้โทรศัพท์

2) ชี้นสอน ครูให้นักเรียนปกติและนักเรียนที่มีภาวะออทิสซึมทราบถึงสถานการณ์ที่จะฝึกพร้อมทั้งสาธิตให้นักเรียนดู แล้วให้นักเรียนปกติออกมาปฏิบัติและแสดงบทบาทสมมติให้นักเรียนที่มีภาวะออทิสซึมดูจากนั้นให้นักเรียนที่มีภาวะออทิสซึมเลียนแบบจากตัวอย่างที่เพื่อนนักเรียนปกติปฏิบัติ และฝึกซ้อมตามสถานการณ์ที่ครูกำหนดให้ หากนักเรียนยังทำไม่ได้ครูอธิบายเพิ่มเติม และคอยชี้แนะ

3) ชี้นตรวจสอบความเข้าใจ ครูและนักเรียนทบทวนสิ่งที่ได้เรียนรู้จากทักษะการสื่อสาร ในสถานการณ์ที่กำหนดให้เพื่อให้นักเรียนเข้าใจอย่างถูกต้อง และให้นักเรียนนำแผ่นบัตร “บทสนทนาทางสังคม” (Social Scripts) ไปฝึกทบทวน

4) ชี้นฝึกปฏิบัติโดยมีครูดูแล ครูให้นักเรียนแสดงบทบาทสมมติ โดยมีนักเรียนปกติและนักเรียนที่มีภาวะออทิสซึม ฝึกปฏิบัติในสถานการณ์ที่กำหนด เช่น การใช้โทรศัพท์ ซึ่งครูจะสังเกตขั้นตอน การฝึกปฏิบัติของนักเรียน และให้ข้อมูลย้อนกลับ ให้คำชมเชยหรือรางวัลเมื่อนักเรียนปฏิบัติได้ถูกต้อง และถ้านักเรียนยังทำไม่ได้ไม่ได้ให้ครูคอยชี้แนะ

5) ชี้นฝึกเองโดยอิสระ ครูให้นักเรียนแสดงการพูดตาม “บทสนทนาทางสังคม” (Social Scripts) ในสถานการณ์ที่กำหนดขึ้น เช่น การใช้โทรศัพท์ และครูทำการบันทึกผลการปฏิบัติลงในแบบประเมิน

6) ชี้นสรุป ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปเกี่ยวกับการพูดสื่อสารในสถานการณ์ที่ได้ฝึกปฏิบัติ

3.4 ดำเนินการเขียนแผนการจัดการจัดการเรียนรู้ ในการฝึกพูดสื่อสาร จำนวน 5 แผน ดังนี้

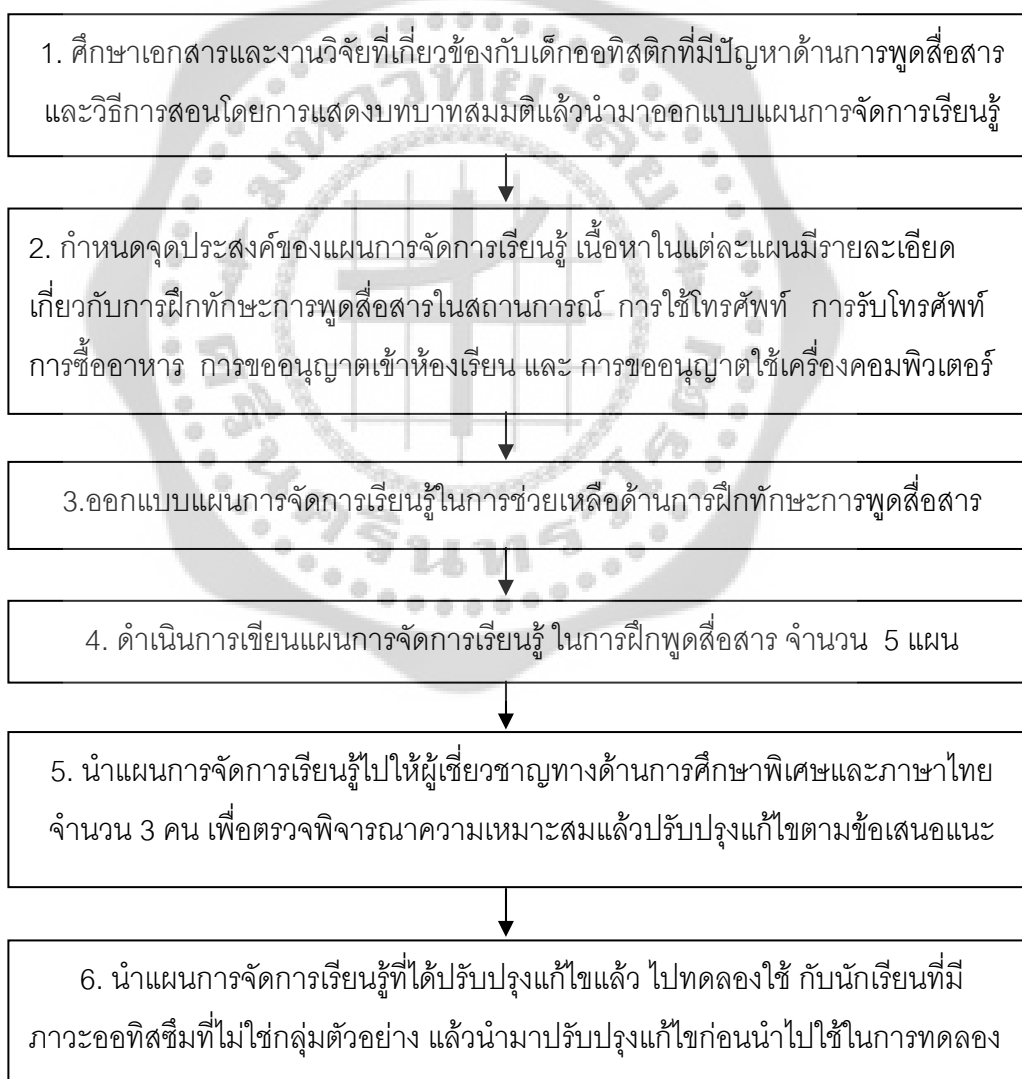

แผนการจัดการเรียนรู้	เนื้อหา	บทสนทนาทางสังคม
ที่ 1	การใช้โทรศัพท์	<ol style="list-style-type: none"> 1. สวัสดีครับแม่ 2. แม่มารับผมตอน 4 โมงเย็นด้วยนะครับ 3. ผมรอแม่อยู่หน้าประตูโรงเรียนครับ 4. ครับแม่ ขอบคุณครับ
ที่ 2	การรับโทรศัพท์	<ol style="list-style-type: none"> 1. สวัสดีครับ แม่ 2. แม่จะมารับผมกี่โมงครับ 3. ให้ผมรอที่ไหนครับ 4. ได้ครับแม่ สวัสดีครับ
ที่ 3	การซื้ออาหาร	<ol style="list-style-type: none"> 1. วันนี้มีอะไรบ้างครับ 2. ผมขอ.....(ใส่ชื่ออาหารที่ต้องการ) 3. เท่าไหร่ครับ 4. นี่ครับ ขอบคุณครับ
ที่ 4	การขออนุญาตเข้าห้องเรียน	<ol style="list-style-type: none"> 1. ครูครับ ขออนุญาตเข้าห้องครับ 2. ผมไป....(บอกสถานที่) มาครับ 3. ครับครู 4. ขอบคุณครับ
ที่ 5	การขออนุญาตใช้เครื่องคอมพิวเตอร์	<ol style="list-style-type: none"> 1. ครูครับขออนุญาตใช้คอมพิวเตอร์ครับ 2. ผมจะ.....(บอกสิ่งที่ต้องการ) ครับ 3. ประมาณ .....(บอกเวลาที่ต้องการ) ครับ 4. ขอบคุณครับ

3.5 นำแผนการจัดการเรียนรู้ไปให้ผู้เชี่ยวชาญทางด้านการศึกษาพิเศษและภาษาไทย จำนวน 3 คน เพื่อตรวจพิจารณาปรับปรุงแก้ไขด้านเนื้อหา การใช้ภาษา ความเหมาะสมของกิจกรรม ผลการตรวจสอบมีข้อควรปรับปรุงในเรื่อง ภาษา ให้ปรับแก้ภาษาที่ใช้ให้เหมาะสม เช่น จากประโยคเดิม คือ การพูดที่สัมฤทธิ์ผล ให้เปลี่ยนเป็นการพูดที่ผู้ฟังและผู้พูดมีความเข้าใจร่วมกัน และให้ขยายความว่า มารยาทในการพูด คือ ไม่พูดสอดแทรก รอจนกว่าผู้พูดจะพูดจบ มีข้อเสนอแนะในเรื่องสื่อประกอบการสอน ควรใช้ของจริงแทนรูปภาพ เช่น เครื่องรับโทรศัพท์ ข้อเสนอแนะดังกล่าวได้นำมาปรับปรุงแก้ไขแผนการจัด การเรียนรู้ให้ถูกต้องเหมาะสมแล้ว

3.6 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับนักเรียนที่มีภาวะออทิสซึมที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่โรงเรียนสุวรรณพลับพลาพิทยาคม ผลจากการนำไปทดลองใช้มีข้อควรปรับปรุงแก้ไข ในเรื่องเวลา จึงได้ปรับระยะเวลาในการดำเนินกิจกรรมแต่ละขั้นตอนในแผนการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมมากขึ้น ดังนี้ ในขั้นที่ 1 ขั้นนำใช้เวลา 5 นาที ขั้นที่ 2 ขั้นสอนใช้เวลา 10 นาที ขั้นที่ 3 ขั้นตรวจสอบความเข้าใจใช้เวลา 5 นาที ขั้นที่ 4 ขั้นฝึกปฏิบัติโดยมีครูดูแลใช้เวลา 15 นาที ขั้นที่ 5 ขั้นฝึกเองโดยอิสระใช้เวลา 10 นาทีและขั้นที่ 6 ขั้นสรุปใช้เวลา 5 นาที ก่อนนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

สรุปการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ การพูดสื่อสารโดยการใช้นิทานทางสังคมร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติ มีขั้นตอนตามภาพประกอบ ดังนี้

ภาพประกอบ 3 ขั้นตอนการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ การพูดสื่อสารโดยการใช้นิทานทางสังคมร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติ

4. แบบประเมินความสามารถในการพูดสื่อสาร มีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

4.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแบบประเมินความสามารถในการสื่อสารของสุชีริน เย็นสวัสดิ์ (2548)

4.2 กำหนดจุดมุ่งหมายในการประเมินความสามารถในการพูดสื่อสารและดำเนินการสร้างแบบประเมินความสามารถในการพูดสื่อสาร โดยกำหนดเป็นการบันทึกความสามารถในการพูดสื่อสารของนักเรียนที่มีภาวะออทิสซึมในสถานการณ์ต่างๆ ตามที่กำหนด ซึ่งมีเกณฑ์การประเมินดังนี้

0 คะแนน หมายถึง นักเรียนไม่สามารถพูดตามบทสนทนาได้เลย

1 คะแนน หมายถึง นักเรียนสามารถพูดตามบทสนทนาได้บ้าง (1-2 ประโยค)

2 คะแนน หมายถึง นักเรียนสามารถพูดตามบทสนทนาได้เป็นส่วนใหญ่ (3-4 ประโยค)

3 คะแนน หมายถึง นักเรียนสามารถพูดตามบทสนทนาได้ทั้งหมดอย่างครบถ้วนทุกถ้อยคำ

4.3 นำแบบประเมินความสามารถในการพูดสื่อสารไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาพิเศษด้านภาษาไทย และด้านการวัดผลประเมินผล จำนวน 3 คน พิจารณาความสอดคล้องกับเนื้อหาในบทสนทนาผลการพิจารณามีข้อควรปรับปรุงแก้ไขในเรื่องเกณฑ์การประเมิน ซึ่งได้ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ดังรายละเอียดในข้อ 4.2 ซึ่งเกณฑ์การพิจารณาลงความเห็น มีดังนี้

+1 เมื่อแน่ใจว่าแบบประเมินความสามารถในการพูดสื่อสารสอดคล้องกับเนื้อหาที่ได้ตั้งไว้

0 เมื่อไม่แน่ใจว่าแบบประเมินความสามารถในการพูดสื่อสารสอดคล้องกับเนื้อหาที่ได้ตั้งไว้

-1 เมื่อแน่ใจว่าแบบประเมินความสามารถในการพูดสื่อสารไม่สอดคล้องกับเนื้อหาที่ได้ตั้งไว้

นำผลการพิจารณาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ไปหาค่าดัชนีความสอดคล้อง(IOC) เลือกข้อที่มีค่าดัชนีที่คำนวณได้มากกว่าหรือเท่ากับ 0.67 ซึ่งเป็น แบบประเมินความสามารถในการพูดสื่อสาร ที่อยู่ในเกณฑ์ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาที่สามารถนำไปใช้ได้ ผลการพิจารณาคัดเลือกได้ข้อการประเมินที่อยู่ในเกณฑ์ความเที่ยงตรง ดังรายละเอียดในภาคผนวก ข

4.4 นำแบบประเมินความสามารถในการพูดสื่อสารที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดลองใช้กับนักเรียนปกติที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ผลจากการนำไปทดลองใช้มีข้อควรปรับปรุงแก้ไขในเรื่องภาษา เช่น

ภาษาที่ใช้ในประโยคที่นักเรียนพูด ควรเป็นภาษาพูดของคนทั่วไป ข้อเสนอแนะดังกล่าวได้นำมาปรับปรุงแก้ไขแล้ว

4.5 นำแบบประเมินความสามารถในการพูดสื่อสารที่ปรับปรุงแก้ไข ไปจัดทำเป็นฉบับจริงแล้วนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

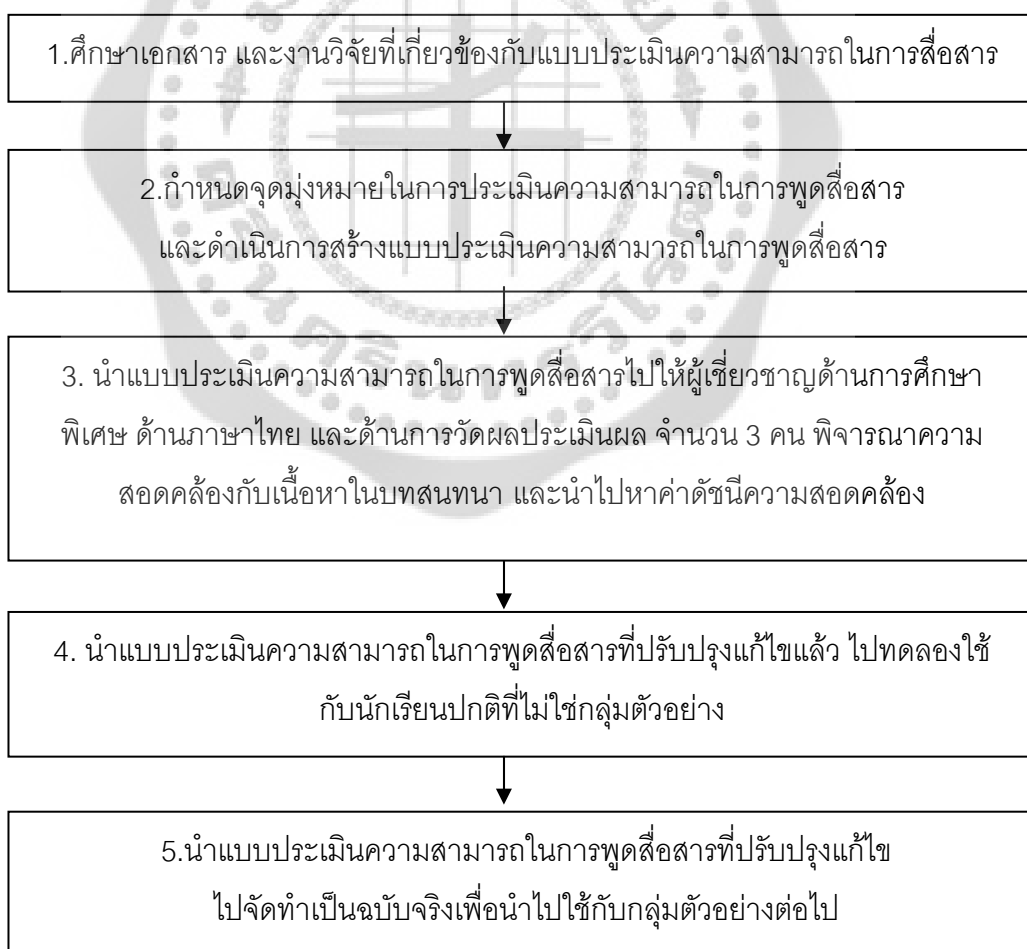
เกณฑ์ในการประเมินผลคะแนนความสามารถในการพูดสื่อสาร จากการใช้บทสนทนาทางสังคม (Social Scripts) ร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติ ก่อนและหลังการทดลอง โดยการนำคะแนนที่นักเรียนพูดสื่อสารได้ถูกต้องมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

คะแนน 55 - 75 คะแนน หมายถึง มีความสามารถในการพูดสื่อสารอยู่ในระดับดี

คะแนน 30 - 54 คะแนน หมายถึง มีความสามารถในการพูดสื่อสารอยู่ในระดับพอใช้

คะแนน 0 - 29 คะแนน หมายถึง มีความสามารถในการพูดสื่อสารอยู่ในระดับปรับปรุง

สรุปการสร้างแบบประเมินความสามารถในการพูดสื่อสารมีขั้นตอนตามภาพประกอบ ดังนี้

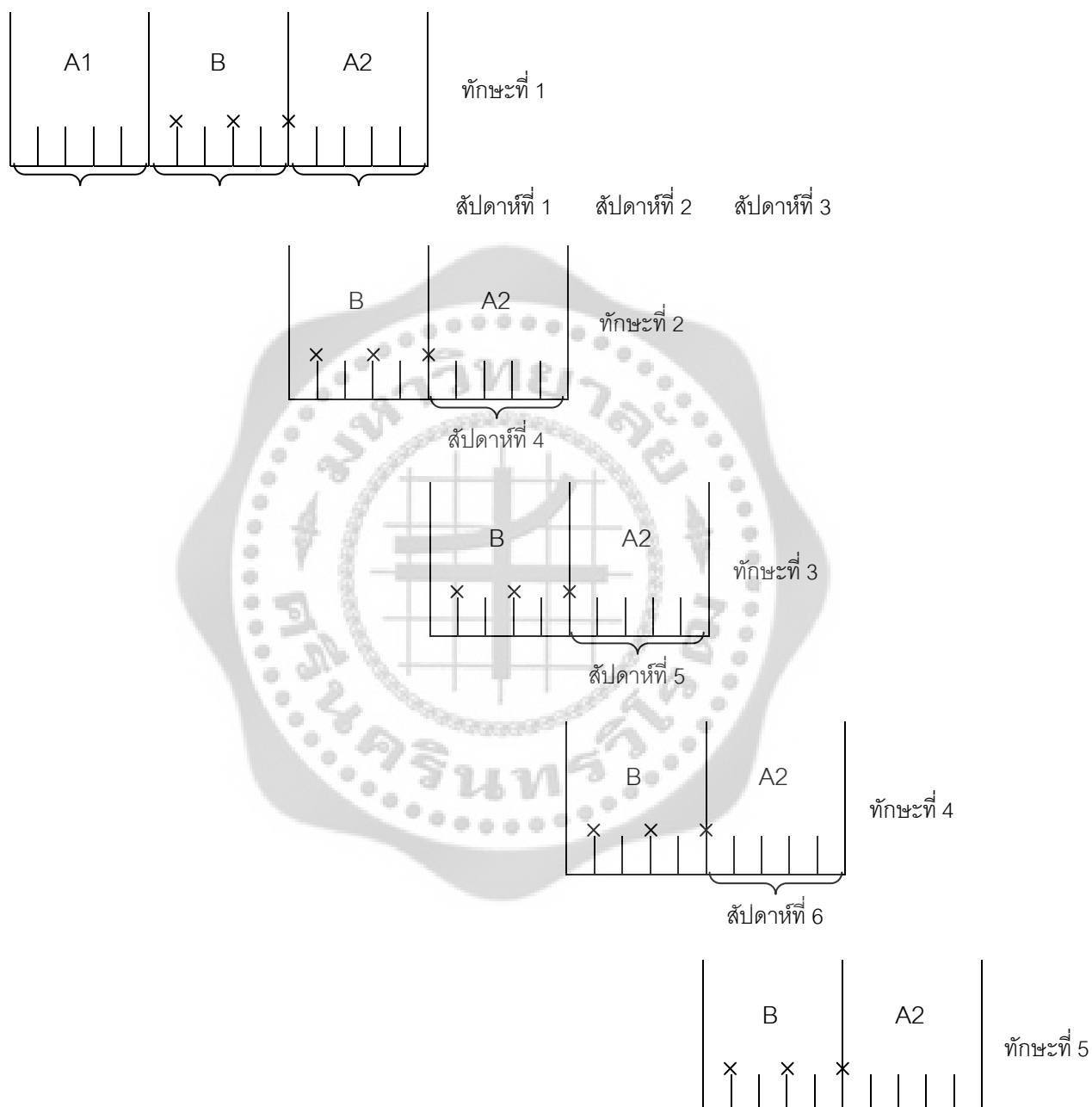

ภาพประกอบ 4 ขั้นตอนการสร้างแบบประเมินความสามารถในการพูดสื่อสาร

วิธีดำเนินการทดลอง

1. แบบแผนการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบ Single Subject Design เป็นแบบ A-B-A Design

ระยะที่ 1 ระยะเส้นฐาน (A1) สังเกตความสามารถในการพูดสื่อสารของนักเรียนที่มีภาวะออทิสซึมทั้ง 5 สถานการณ์ ได้แก่ การใช้โทรศัพท์ การรับโทรศัพท์ การซื้ออาหาร การขออนุญาตเข้าห้องเรียน และการขออนุญาตใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ โดยที่ยังไม่มีการฝึกกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา และทำ

การบันทึกทุกวันเป็นระยะเวลา 1 สัปดาห์ติดต่อกันตั้งแต่วันจันทร์ถึงวันศุกร์ เริ่มวันที่ 19 มีนาคม ถึง 23 มีนาคม 2555 เวลา 12.10 – 13.00 น.

ระยะที่ 2 ระยะทดลอง (B) ดำเนินการจัดกิจกรรมการใช้บทสนทนาทางสังคม (Social Scripts) ร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติ สัปดาห์ละ 3 วัน ในวันจันทร์ พุธ ศุกร์ วันละ 2 ครั้งในระหว่างเวลา 12.10-13.00 น. และเวลา 15.10-16.00 น. รวม 30 ครั้ง ดังนี้ ทักษะที่ 1(สถานการณ์การใช้โทรศัพท์)วันที่ 26,28,30 มีนาคม 2555 ทักษะที่ 2(สถานการณ์การรับโทรศัพท์) วันที่ 2,4,6 เมษายน 2555 ทักษะที่ 3 (สถานการณ์การซื้ออาหาร) วันที่ 9,11,13 เมษายน 2555 ทักษะที่ 4 (สถานการณ์การขออนุญาตเข้าห้องเรียน) วันที่ 16,18,20 เมษายน 2555 และทักษะที่ 5 (สถานการณ์การขออนุญาตใช้เครื่องคอมพิวเตอร์) วันที่ 23,25,27 เมษายน 2555

ระยะที่ 3 ระยะติดตามผล (A2) ระยะหลังการทดลอง ใช้เวลา 1 สัปดาห์ ตั้งแต่วันจันทร์ถึงวันศุกร์ วันละ 1 ครั้ง หลังจากฝึกในแต่ละทักษะแล้ว เพื่อติดตามผลความสามารถในการพูดสื่อสารของนักเรียนที่มีภาวะออทิสซึม ดังนี้ ทักษะที่ 1 ติดตามผลในวันที่ 2,3,4,5 และ 6 เมษายน 2555 ทักษะที่ 2 ติดตามผลในวันที่ 9,10,11,12 และ 13 เมษายน 2555 ทักษะที่ 3 ติดตามผลในวันที่ 16,17,18,19 และ 20 เมษายน 2555 ทักษะที่ 4 ติดตามผลในวันที่ 23,24,25,26 และ 27 เมษายน 2555 และทักษะที่ 5 ติดตามผลในวันที่ 30 เมษายน,1,2,3 และ 4 พฤษภาคม 2555

2. ขั้นตอนในการดำเนินการทดลอง

2.1 ขั้นตอนการทดลอง

- 1) ทำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อขออนุญาตผู้บริหารโรงเรียนมหารมณพาราม ดำเนินการทดลองกับกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักเรียนที่มีภาวะออทิสซึม
- 2) ทำเรื่องขออนุญาตจากผู้ปกครองนักเรียนปกติที่เป็นผู้ช่วยฝึก
- 3) ทำเรื่องขออนุญาตผู้ปกครองนักเรียนที่มีภาวะออทิสซึม

2.2 ขั้นตอนการทดลอง

- 1) ระยะเส้นฐานสังเกตความสามารถในการพูดสื่อสารของนักเรียนที่มีภาวะออทิสซึม ทั้ง 3 คน โดยสังเกตทีละคน แต่ยังไม่มีการจัดกระทำใดๆ ทั้ง 5 สถานการณ์ ได้แก่ การใช้โทรศัพท์ การรับโทรศัพท์ การซื้ออาหาร การขออนุญาตใช้คอมพิวเตอร์ และการขออนุญาตเข้าห้องเรียนทำการสังเกตเป็นระยะเวลา 5 วัน

- 2) เริ่มทำการทดลอง โดยการจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้ฝึกทักษะการพูดสื่อสารโดยการใช้บทสนทนาทางสังคม (Social Scripts) ร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติ กำหนดการฝึกทีละทักษะใช้เวลาในการฝึกทักษะละ 1 สัปดาห์ ละ 3 วัน ในวันจันทร์ พุธ ศุกร์ วันละ 2 ครั้ง เป็น

ระยะเวลา 5 สัปดาห์ และบันทึกผลลงในแบบประเมินความสามารถในการพูดสื่อสารทุกครั้งที่เกิด
ตารางการฝึกทักษะการพูดสื่อสาร มีดังนี้

สัปดาห์ ที่	ครั้ง ที่	เนื้อหา	บทสนทนา	หมายเหตุ
1		ระยะเส้นฐาน		
2	1 2 3	การใช้โทรศัพท์	1. สวัสดีครับแม่ 2. แม่มารับผมตอน 4 โมงเย็นด้วยนะครับ 3. ผมรอแม่อยู่หน้าประตูโรงเรียนครับ 4. ครับแม่ ขอบคุณครับ	
3	4 5 6	การรับโทรศัพท์	1. สวัสดีครับ แม่ 2. แม่จะมารับผมกี่โมงครับ 3. ให้ผมรอที่ไหนครับ 4. ได้ครับแม่ สวัสดีครับ	ติดตามผล ทักษะที่ 1
4	7 8 9	การซื้ออาหาร	1. วันนี้มีอะไรบ้างครับ 2. ผมขอ.....(ใส่ชื่ออาหารที่ต้องการ) 3. เท่าไหร่ครับ 4. นี่ครับ ขอบคุณครับ	ติดตามผล ทักษะที่ 2
5	10 11 12	การขออนุญาตเข้าห้องเรียน	1. ครูครับขออนุญาตเข้าห้องครับ 2. ผมไป...(บอกสถานที่) มาครับ 3. ครับครู 4. ขอบคุณครับ	ติดตามผล ทักษะที่ 3
6	13 14 15	การขออนุญาตใช้เครื่อง คอมพิวเตอร์	1. ครูครับขออนุญาตใช้คอมพิวเตอร์ครับ 2. ผมจะ.....(บอกสิ่งที่ต้องการ) ครับ 3. ประมาณ .....(บอกเวลาที่ต้องการ) ครับ 4. ขอบคุณครับ	ติดตามผล ทักษะที่ 4
				ติดตามผล ทักษะที่ 5

3) หลังการฝึกแต่ละทักษะ ครูติดตามโดยการสังเกต ใน 1 สัปดาห์ต่อมา พร้อมกับ
จดบันทึกผลลงในแบบประเมินความสามารถในการพูดสื่อสาร เป็นระยะเวลา 5 วัน

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่

1.1 ค่าเฉลี่ย (Mean)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ $\bar{X}$ แทน คะแนนเฉลี่ยของความสามารถในการพูดสื่อสาร
 $\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนความสามารถในการพูดสื่อสาร
 N แทน จำนวนครั้งที่ทำการบันทึก

1.2 ค่ามัธยฐาน (Median) โดยใช้สูตร ดังนี้ (พิชิต ฤทธิ์จรูญ. 2545: 174)

$$Mdn = \frac{X_N + 1}{2}$$

เมื่อ Mdn แทน มัธยฐานหรือค่ากลาง
 X แทน จำนวนคะแนนหรือข้อมูลที่เป็นเลขคู่
 $\frac{X_N}{2}$ แทน คะแนนตัวที่ $\frac{N}{2}$
 $\frac{X_N + 1}{2}$ แทน คะแนนตัวที่ $\frac{N}{2} + 1$

1.3 ค่าพิสัยควอไทล์ (Inter-quartile Range) โดยใช้สูตร ดังนี้ (สสวท. 2554: 40)

$$IQR = Q_3 - Q_1$$

เมื่อ Q_1 แทน ค่าตำแหน่ง 1/4 หรือ 25 % หาได้จาก $Q_1 = (N + 1) \times \frac{1}{4}$
 Q_3 แทน ค่าตำแหน่ง 3/4 หรือ 75 % หาได้จาก $Q_3 = (N + 1) \times \frac{3}{4}$
 N แทน จำนวนข้อมูล

2. สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน

2.1 การเปรียบเทียบค่ามัธยฐานที่คำนวณได้กับค่ามัธยฐานที่กำหนดเป็นเกณฑ์ระดับดี โดยใช้สถิติ The Sign Test for Median: One Sample (ไพฑูรย์ โพธิ์สาร. 2552:1 อ้างอิงจาก Milton, Mcteer; & Corbet. 1997: 594-595) มีสูตรดังนี้

$$P\text{-value} = P [Q_+ \leq t | P = \frac{1}{2}]$$

$$\text{หรือ } P\text{-value} = P [Q_- \leq t | P = \frac{1}{2}]$$

$$\text{เมื่อ } P [X \leq M_0] = P [X \geq M_0] = \frac{1}{2}$$

$$H_0: M \geq M_0 \quad H_0: M \leq M_0 \quad H_0: M = M_0$$

$$H_a: M < M_0 ; \text{ หรือ } H_a: M > M_0 ; \text{ หรือ } H_a: M \neq M_0$$

เมื่อ $P\text{-value}$ แทน ค่าความน่าจะเป็นซึ่งคำนวณได้ที่จะปฏิเสธ $H_0: M = M_0$

เมื่อมีค่าน้อยกว่าค่า ∞ ที่กำหนดไว้

M แทน ค่ามัธยฐานที่คำนวณได้

M_0 แทน ค่ามัธยฐานที่เป็นเกณฑ์ที่กำหนดไว้

X แทน ค่าสังเกตที่วัด/นับมาได้จากชุดข้อมูล

t แทน จำนวนของค่าสังเกต X ที่มีค่ามากกว่า หรือน้อยกว่า M_0

เมื่อ

(1) $H_a: M < M_0$; จะใช้ค่า t ซึ่งนับจากที่ X มากกว่า M_0 (Q_+)

และหาก $X - M_0 = 0$ จะให้เป็น +

(2) $H_a: M > M_0$; จะใช้ค่า t ซึ่งนับจากที่ X น้อยกว่า M_0 (Q_-)

และหาก $X - M_0 = 0$ จะให้เป็น -

(3) $H_a: M \neq M_0$; จะใช้ค่า t ซึ่งนับจากที่ X น้อยกว่า M_0 (Q_-)

โดยคิด $P\text{-value} \times 2$

และหาก $X - M_0 = 0$ จะให้เป็น -

2.2 การเปรียบเทียบความแตกต่างก่อนและหลังการทดลอง โดยสถิติของ Wilcoxon Matched – Pairs Signed – Ranks Test (นิกา ศรีไพโรจน์. 2533: 93) โดยมีสูตรดังนี้

$$D = Y - X$$

เมื่อ D = ค่าความแตกต่างระหว่างคะแนน X และ Y ก่อนและหลังการทดลอง

X = คะแนนทดสอบก่อนการทดลอง

Y = คะแนนทดสอบหลังการทดลอง

จัดอันดับค่าความแตกต่างจากค่าน้อยไปหาค่ามาก กำกับอันดับที่ด้วยเครื่องหมาย ด้วยเครื่องหมายบวก หรือเครื่องหมายที่มีอยู่เดิม หาผลรวมของอันดับที่มีเครื่องหมายบวก และมี เครื่องหมายลบตามลำดับค่าของผลรวมที่น้อย(โดยไม่คำนึงถึงเครื่องหมาย) พิจารณาให้ค่าของผลรวม ของอันดับที่มีค่าน้อยกว่าเป็นค่า T ที่จะทำการทดสอบ นับจำนวนอันดับที่มีอยู่ทั้งหมดให้เป็น N แล้ว นำค่า N ไปเปิดตารางค่าวิกฤตของ T ใน Wilcoxon Matched – Pairs Signed – Ranks Test แล้ว เปรียบเทียบค่า T ที่คำนวณได้

3. สถิติที่ได้ตรวจสอบคุณภาพของแบบประเมินความสามารถในการพูดสื่อสารเป็นการ วิเคราะห์ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยใช้สูตร IOC (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2543: 117)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ค่าดัชนีสอดคล้องระหว่างเนื้อหากับแบบประเมินความสามารถใน การพูดสื่อสารของนักเรียนที่มีภาวะออทิสซึม

$\sum R$ แทน ผลรวมของการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ

N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

4. การวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นระหว่างผู้สังเกต (Inter Observer Reliability) โดยใช้สูตร IOR (สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต. 2549: 78)

$$IOR = \frac{A}{A + D} \times 100$$

เมื่อ A = การบันทึกได้ตรงกันระหว่างผู้สังเกต 2 คน ในแต่ละช่วงของเวลา

D = การบันทึกไม่ตรงกันระหว่างผู้สังเกต 2 คน ในแต่ละช่วงของเวลา

หาความเชื่อมั่นระหว่างผู้สังเกตที่คำนวณได้จะต้องมีค่าตั้งแต่ร้อยละ 80 ขึ้นไปจึงจะถือ ว่าเชื่อถือได้ (Kazdin. 2002: 59)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง การศึกษาทักษะการสื่อสารของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีภาวะออทิสซึมจากการสอนโดยใช้บทสนทนาทางสังคม (Social Scripts) ร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติ เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) มีผลการวิเคราะห์นำเสนอตามลำดับดังนี้

1. การศึกษาทักษะการสื่อสารของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีภาวะออทิสซึมหลังการสอนโดยใช้บทสนทนาทางสังคม (Social Scripts) ร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติ
2. การเปรียบเทียบทักษะการสื่อสารของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีภาวะออทิสซึมก่อนและหลังการสอนโดยใช้บทสนทนาทางสังคม (Social Scripts) ร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติ

การศึกษาทักษะการสื่อสารของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีภาวะออทิสซึม
จากการสอนโดยใช้บทสนทนาทางสังคม (Social Scripts) ร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติ

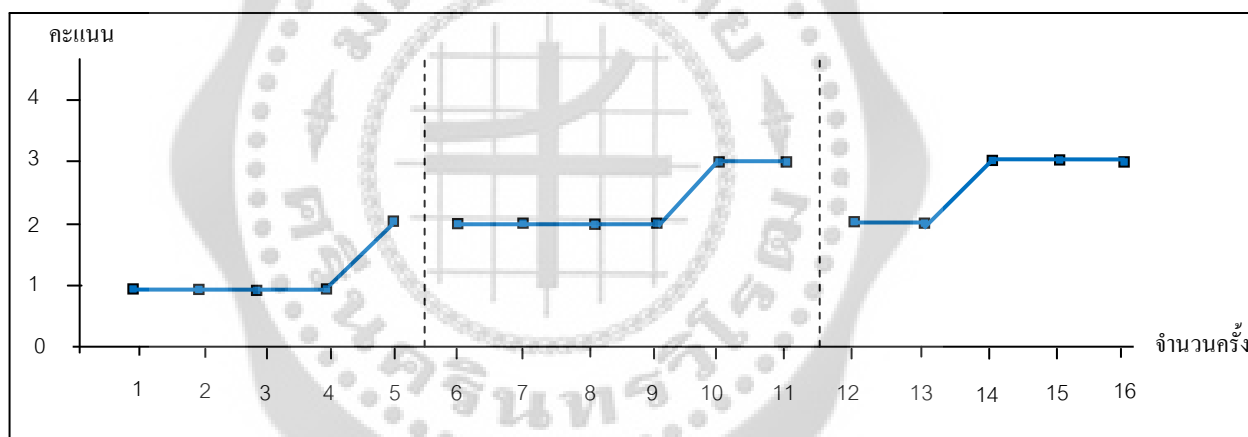
ตาราง 1 คะแนนทักษะการสื่อสารของนักเรียนที่มีภาวะออทิสซึม จากการสอนโดยใช้บทสนทนาทางสังคม (Social Scripts) ร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติ

คนที่	ทักษะที่ฝึก	คะแนนทักษะการสื่อสาร (คะแนนเต็มครั้งละ 3 คะแนน)																		
		ระยะที่ 1 จำนวน 5 ครั้ง					ระยะที่ 2 จำนวน 6 ครั้ง					ระยะที่ 3 จำนวน 5 ครั้ง								
		1	2	3	4	5	เฉลี่ย	1	2	3	4	5	6	เฉลี่ย	1	2	3	4	5	เฉลี่ย
1	1. การใช้โทรศัพท์	1	1	1	1	2	1.20	2	2	2	2	3	3	2.33	2	2	3	3	3	2.60
	2. การรับโทรศัพท์	1	1	1	2	2	1.40	2	2	3	3	3	3	2.67	2	3	3	3	3	2.80
	3. การซื้ออาหาร	1	1	1	2	2	1.40	2	3	3	3	3	3	2.83	3	3	3	3	3	3.00
	4. การขออนุญาตเข้าห้องเรียน	1	1	1	2	2	1.40	2	3	3	3	3	3	2.83	3	3	3	3	3	3.00
	5. การขออนุญาตใช้เครื่องคอมพิวเตอร์	1	1	1	1	2	1.20	2	2	3	3	3	3	2.67	3	3	3	3	3	3.00
	รวม	33					1.32	80					2.67	72					2.88	
2	1. การใช้โทรศัพท์	1	1	1	1	2	1.20	1	2	2	2	3	3	2.17	2	3	3	3	3	2.80
	2. การรับโทรศัพท์	1	1	1	1	1	1.00	2	2	2	3	3	3	2.50	2	3	3	3	3	2.80
	3. การซื้ออาหาร	1	1	1	2	2	1.40	2	2	2	2	3	3	2.33	2	3	3	3	3	2.80
	4. การขออนุญาตเข้าห้องเรียน	1	1	1	2	2	1.40	2	2	2	3	3	3	2.50	3	3	3	3	3	3.00
	5. การขออนุญาตใช้เครื่องคอมพิวเตอร์	1	1	1	2	2	1.40	2	2	3	3	3	3	2.67	3	3	3	3	3	3.00
	รวม	32					1.28	73					2.43	72					2.88	
3	1. การใช้โทรศัพท์	1	1	2	2	2	1.60	2	2	2	3	3	3	2.50	3	3	3	3	3	3.00
	2. การรับโทรศัพท์	1	1	1	2	2	1.40	2	3	3	3	3	3	2.83	3	3	3	3	3	3.00
	3. การซื้ออาหาร	1	1	1	2	2	1.40	2	3	3	3	3	3	2.83	3	3	3	3	3	3.00
	4. การขออนุญาตเข้าห้องเรียน	1	1	1	2	2	1.40	2	3	3	3	3	3	2.83	3	3	3	3	3	3.00
	5. การขออนุญาตใช้เครื่องคอมพิวเตอร์	1	1	1	2	2	1.40	2	3	3	3	3	3	2.83	3	3	3	3	3	3.00
	รวม	36					1.44	83					2.77	75					3.00	
Mdn						1.32						2.67						2.88		
IQR						0.16						0.34						0.12		
ระดับ						พอใช้						ดี						ดี		

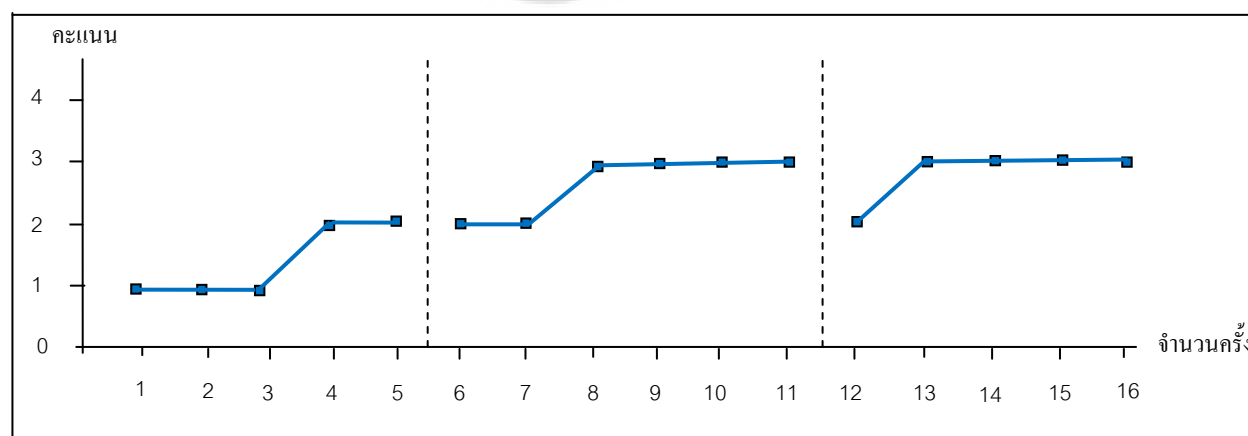
จากตาราง 1 แสดงว่า ทักษะการสื่อสารของนักเรียนที่มีภาวะออทิสซึม จำนวน 3 คน ในระยะพื้นฐาน (A1) ได้สังเกตทักษะการสื่อสารของนักเรียน พบว่ามีค่าคะแนนเฉลี่ยต่ำ มีค่ามัธยฐานของกลุ่มเท่ากับ 1.32 ค่าพิสัยควอไทล์ เท่ากับ 0.16 และมีทักษะการสื่อสารอยู่ในระดับพอใช้ ในระยะที่ 2 ระยะทดลอง (B) ได้ดำเนินการจัดกิจกรรมการใช้บทสนทนาทางสังคม (Social Scripts) ร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติ พบว่ามีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงขึ้น มีค่ามัธยฐานของกลุ่มเท่ากับ 2.67 ค่าพิสัยควอไทล์ เท่ากับ 0.34 มีทักษะการสื่อสารอยู่ในระดับดี และในระยะที่ 3 ระยะติดตามผล (A2) พบว่ามีค่าคะแนนเฉลี่ยเพิ่มสูงขึ้น โดยมีค่ามัธยฐานของกลุ่มเท่ากับ 2.88 ค่าพิสัยควอไทล์ เท่ากับ 0.12 และมีทักษะการสื่อสารอยู่ในระดับดี รายละเอียดเป็นรายบุคคล ดังภาพประกอบ 5 - 8

กราฟแสดงทักษะการสื่อสารของนักเรียนที่มีภาวะออทิสซึม จากการสอน โดยใช้บทสนทนาทางสังคม (Social Scripts) ร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติ ของนักเรียนคนที่ 1

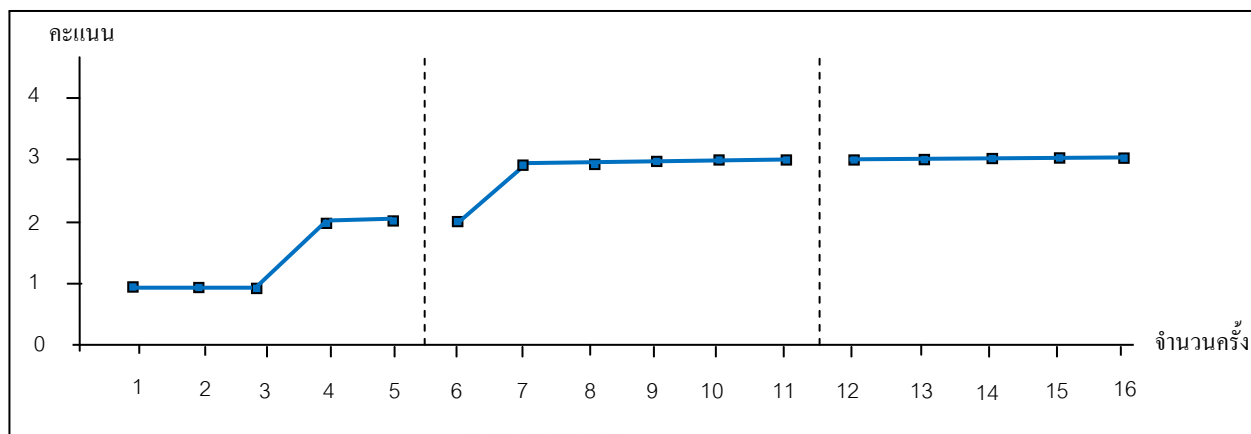
1. การใช้โทรศัพท์

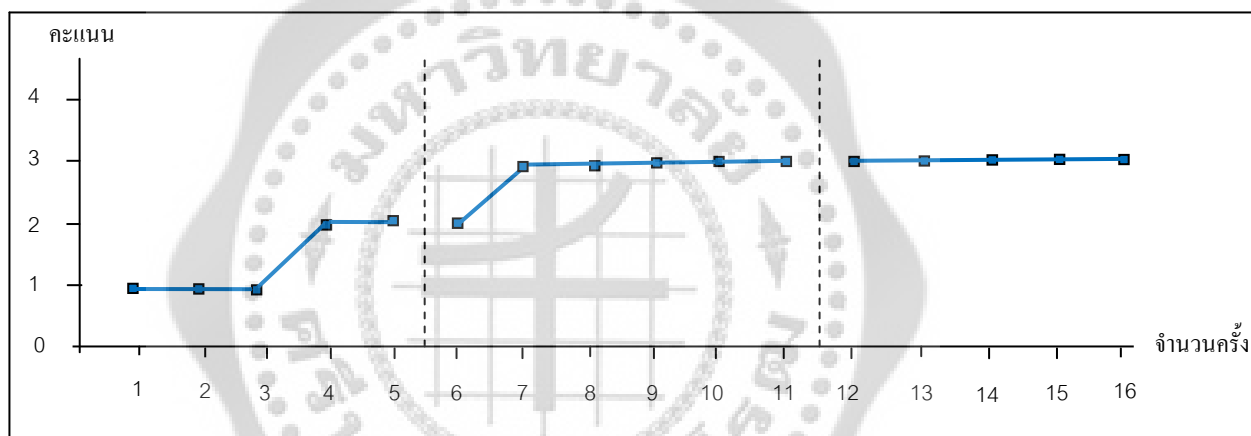
2. การรับโทรศัพท์

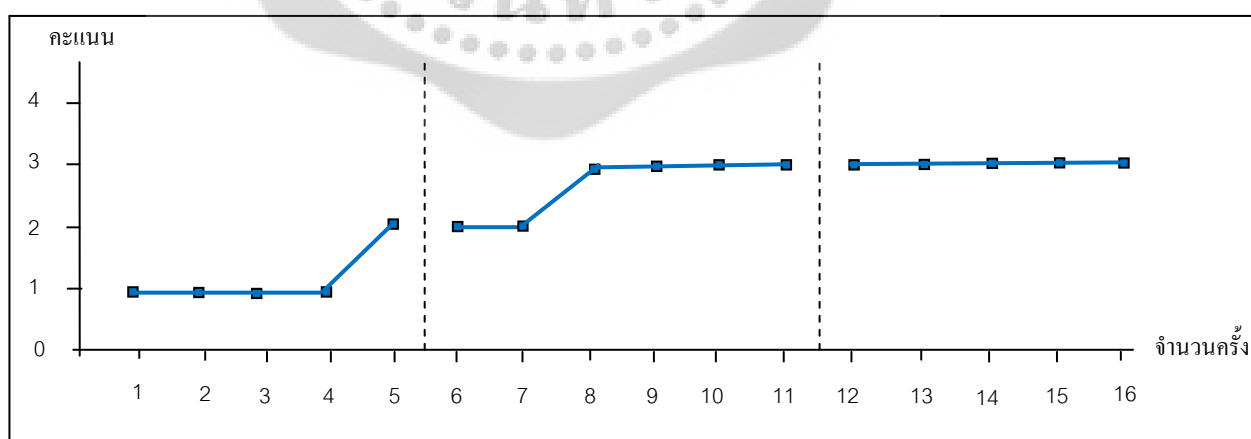
3. การซื้ออาหาร

4. การขออนุญาตเข้าห้องเรียน

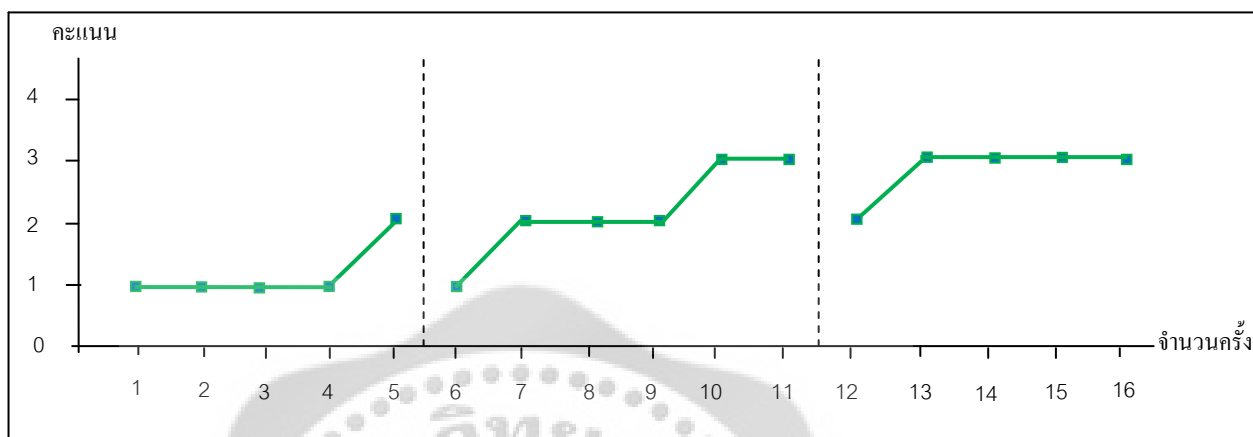
5. การขออนุญาตใช้เครื่องคอมพิวเตอร์

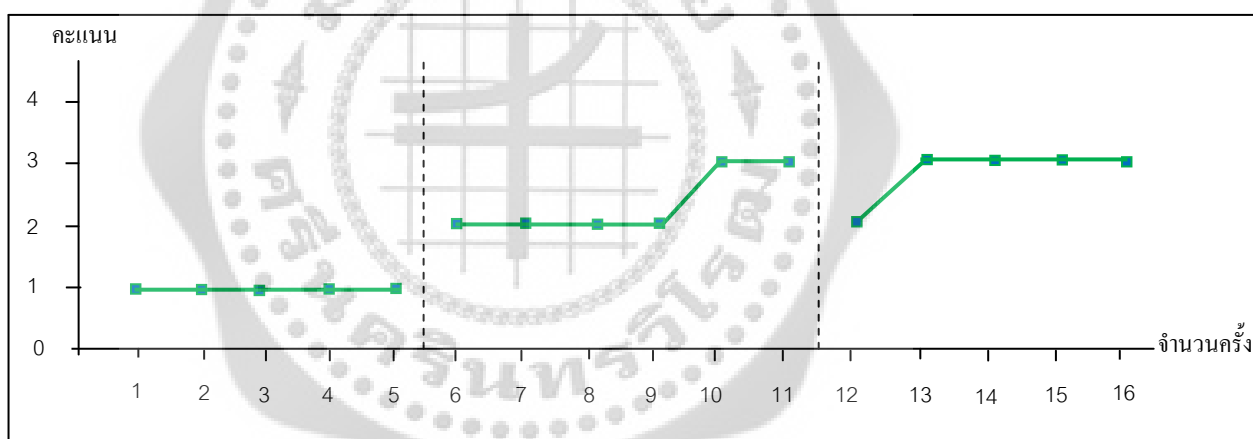
ภาพประกอบ 5 กราฟแสดงทักษะการสื่อสารของนักเรียนที่มีภาวะออทิสซึม จากการสอน โดยใช้บทสนทนาทางสังคม (Social Scripts) ร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติ ของนักเรียนคนที่ 1

กราฟแสดงทักษะการสื่อสารของนักเรียนที่มีภาวะออทิสซึม จากการสอนโดยใช้บทสนทนาทางสังคม (Social Scripts) ร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติ ของนักเรียนคนที่ 2

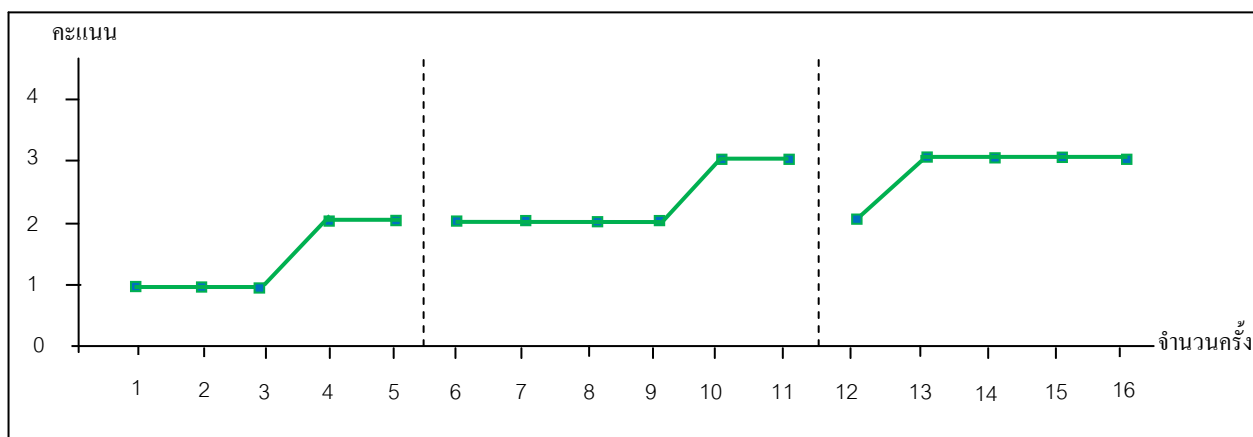
1. การใช้โทรศัพท์

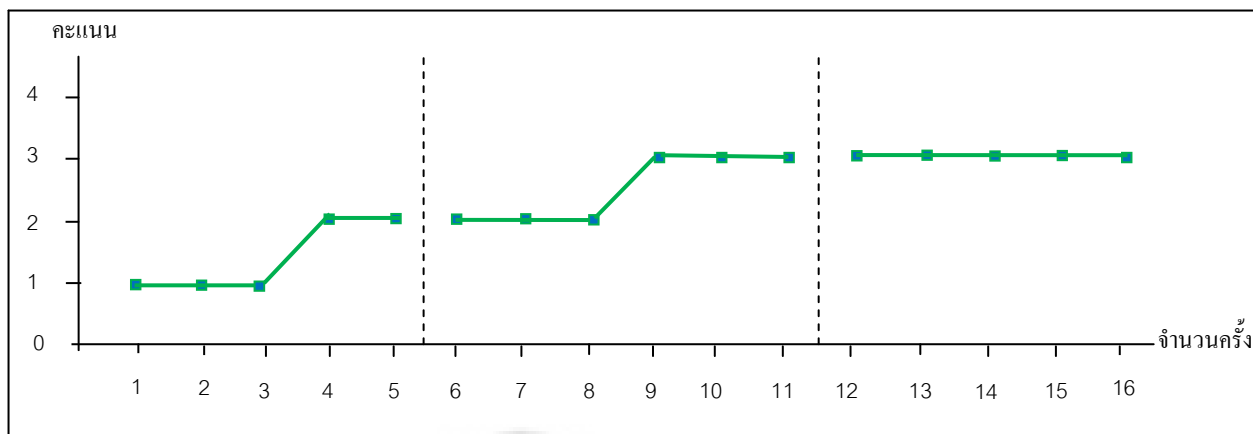
2. การรับโทรศัพท์

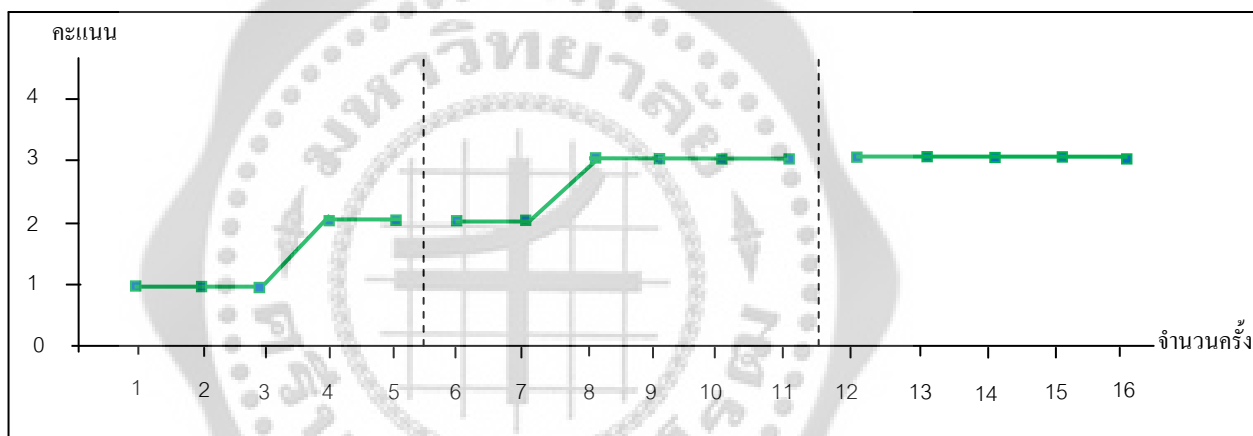
3. การซื้ออาหาร

4. การขออนุญาตเข้าห้องเรียน

5. การขออนุญาตใช้เครื่องคอมพิวเตอร์

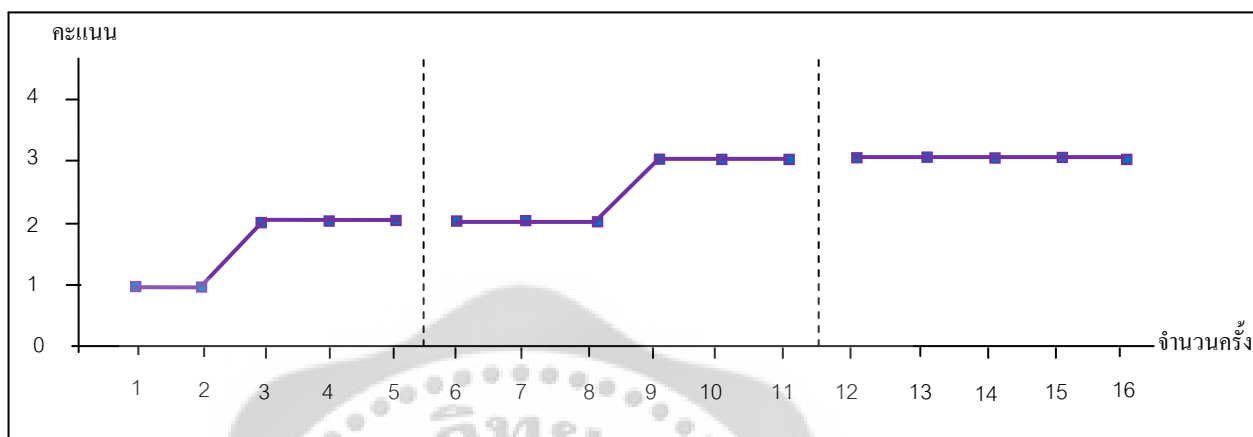

ภาพประกอบ 6 กราฟแสดงทักษะการสื่อสารของนักเรียนที่มีภาวะออทิสซึม จากการสอนโดยใช้บทสนทนาทางสังคม (Social Scripts) ร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติ ของนักเรียนคนที่ 2

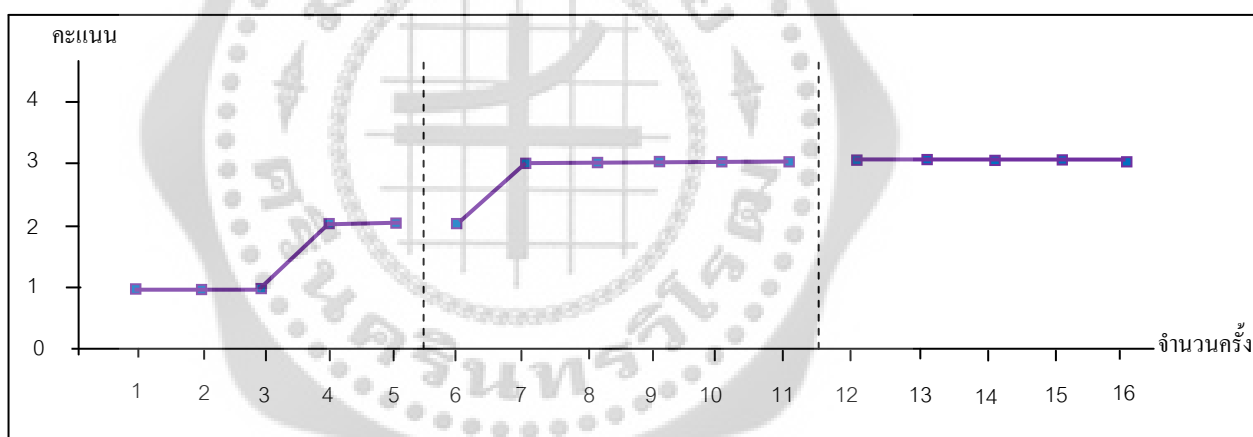

กราฟแสดงทักษะการสื่อสารของนักเรียนที่มีภาวะออทิสซึม จากการสอน โดยใช้บทสนทนาทางสังคม (Social Scripts) ร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติ ของนักเรียนคนที่ 3

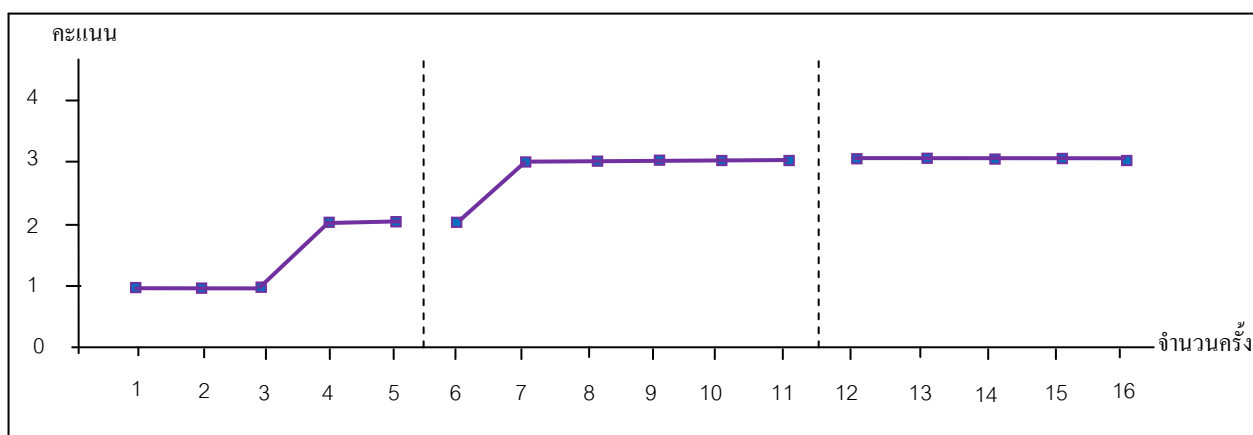
1. การใช้โทรศัพท์

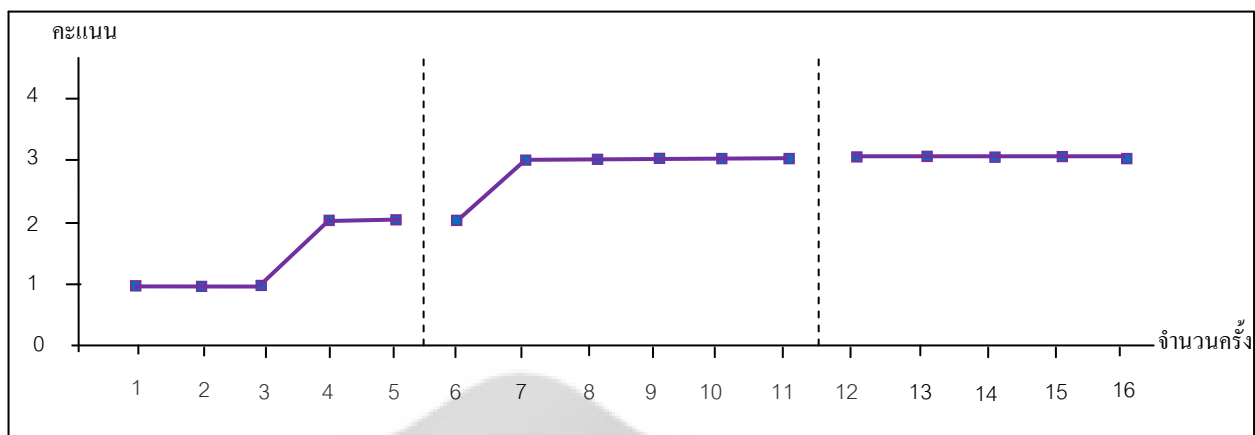
2. การรับโทรศัพท์

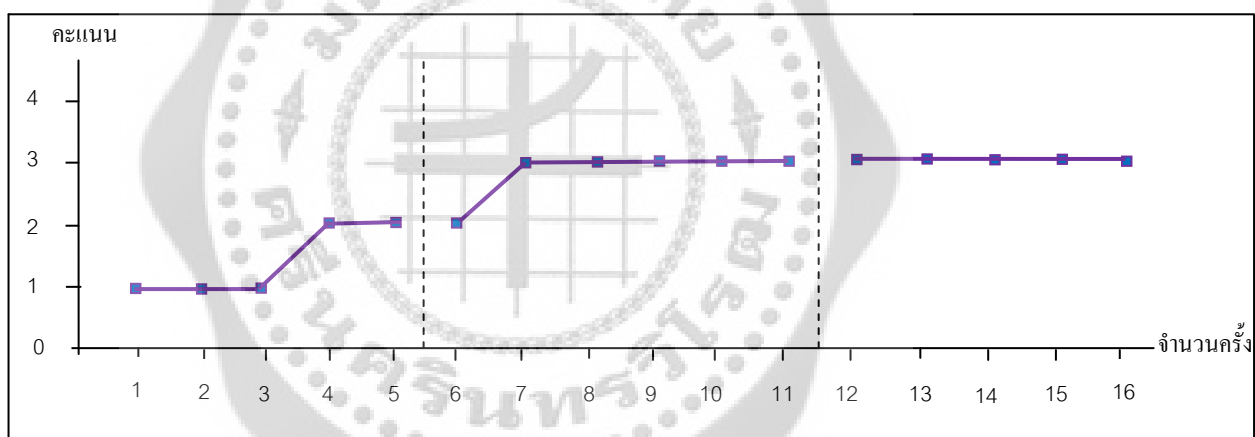
3. การซื้ออาหาร

4. การขออนุญาตเข้าห้องเรียน

5. การขออนุญาตใช้เครื่องคอมพิวเตอร์

ภาพประกอบ 7 กราฟแสดงทักษะการสื่อสารของนักเรียนที่มีภาวะออทิสซึม จากการสอน โดยใช้บทสนทนาทางสังคม (Social Scripts) ร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติ ของนักเรียนคนที่ 3

ตาราง 2 การเปรียบเทียบค่ามัธยฐานที่คำนวณได้กับค่ามัธยฐานที่เป็นเกณฑ์ระดับดี ของทักษะการสื่อสารของนักเรียนที่มีภาวะออทิสซึมหลังการสอนโดยใช้บทสนทนาทางสังคม (Social Scripts) ร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติ

คนที่	คะแนนหลังเรียน (คะแนนเต็ม 75 คะแนน)	คะแนนที่เป็น เกณฑ์ระดับดี	เครื่องหมาย		t	P-Value
			+	-		
1	72	55 - 75	+		3	0.8125
2	72		+			
3	75		+			
Mdn	72	≥ 55	3	0		$H_0: M \geq 55$
IQR	3					$H_a: M > 55$

จากตาราง 2 แสดงว่า ค่ามัธยฐานคะแนนทักษะการสื่อสารของนักเรียนที่มีภาวะออทิสซึมหลังการสอนโดยใช้บทสนทนาทางสังคม (Social Scripts) ร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติ มีค่าแตกต่างจากค่ามัธยฐานที่เป็นเกณฑ์ระดับดี (ช่วงคะแนน 55-75 คะแนน) อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1 ที่ว่า ทักษะการสื่อสารของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีภาวะออทิสซึมจากการสอนโดยใช้บทสนทนาทางสังคม (Social Scripts) ร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติอยู่ในระดับดี

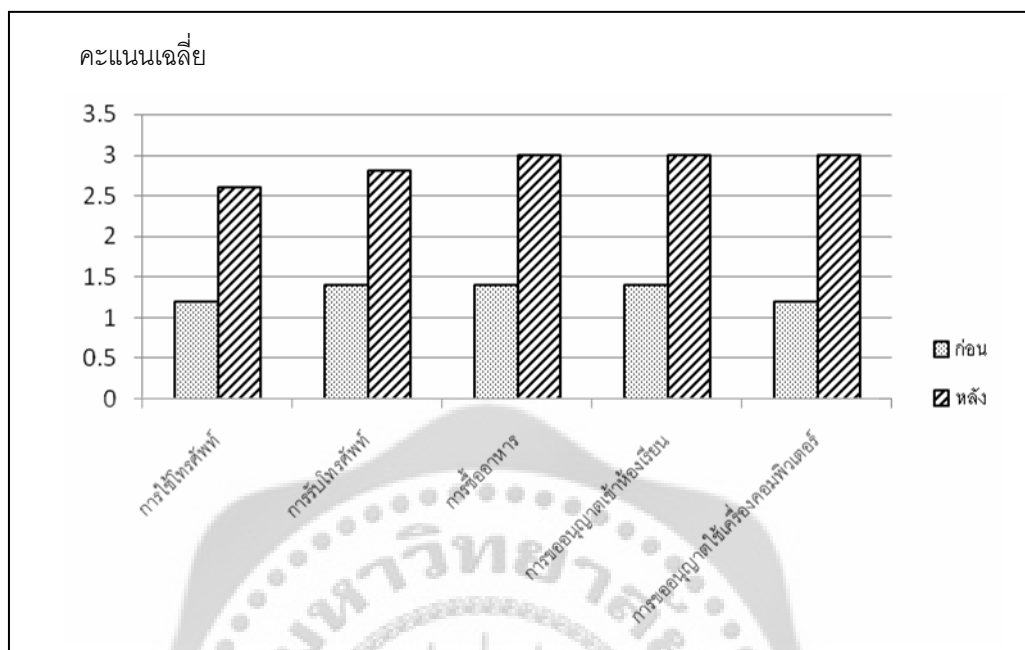
**การเปรียบเทียบทักษะการสื่อสารของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีภาวะ
ออทิสซึม จากการสอนโดยใช้บทสนทนาทางสังคม (Social Scripts) ร่วมกับการแสดงบทบาท
สมมติ**

ตาราง 3 คะแนนเฉลี่ยทักษะการสื่อสารของนักเรียนที่มีภาวะออทิสซึมก่อนและหลังจากการสอนโดยใช้
บทสนทนาทางสังคม (Social Scripts) ร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติ

คนที่	การใช้โทรศัพท์		การรับโทรศัพท์		การซื้ออาหาร		การขออนุญาต เข้าห้องเรียน		การขออนุญาต ใช้เครื่อง คอมพิวเตอร์		รวม	
	คะแนน ก่อน เรียน	คะแนน หลัง เรียน	คะแนน ก่อน เรียน	คะแนน หลัง เรียน	คะแนน ก่อน เรียน	คะแนน หลัง เรียน	คะแนน ก่อน เรียน	คะแนน หลัง เรียน	คะแนน ก่อน เรียน	คะแนน หลัง เรียน	คะแนน ก่อน เรียน	คะแนน หลัง เรียน
1	1.20	2.60	1.40	2.80	1.40	3.00	1.40	3.00	1.20	3.00	1.32	2.88
2	1.20	2.80	1.00	2.80	1.40	2.80	1.40	3.00	1.40	3.00	1.28	2.88
3	1.60	3.00	1.40	3.00	1.40	3.00	1.40	3.00	1.40	3.00	1.44	3.00
Mdn	1.20	2.80	1.40	2.80	1.40	3.00	1.40	3.00	1.40	3.00	1.32	2.88
IQR	0.40	0.40	0.40	0.20	0	0.20	0	0	0.20	0	0.16	0.12
ระดับ	พอใช้	ดี	พอใช้	ดี	พอใช้	ดี	พอใช้	ดี	พอใช้	ดี	พอใช้	ดี

จากตาราง 3 แสดงว่าทักษะการสื่อสารของนักเรียนที่มีภาวะออทิสซึม หลังจากการสอนโดย
ใช้บทสนทนาทางสังคม (Social Scripts) ร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติ ของนักเรียนจำนวน 3 คน มี
ค่าคะแนนเฉลี่ยสูงขึ้นทั้ง 5 ทักษะ โดยนักเรียนคนที่ 1 - 3 มีค่าคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนรวมเท่ากับ 1.32 ,
1.28 และ 1.44 ตามลำดับ มีค่ามัธยฐานของกลุ่มก่อนเรียนเท่ากับ 1.32 ค่าพิสัยควอไทล์ เท่ากับ
0.16 และมีทักษะการสื่อสารอยู่ในระดับพอใช้ หลังเรียนนักเรียนคนที่ 1-3 มีค่าคะแนนเฉลี่ยรวม
เท่ากับ 2.88 , 2.88 และ 3.00 ตามลำดับ มีค่ามัธยฐานของกลุ่มหลังเรียนเท่ากับ 2.88 ค่าพิสัยควอ
ไทล์ เท่ากับ 0.12 และมีทักษะการสื่อสารอยู่ในระดับดี รายละเอียดเป็นรายบุคคล ดังภาพประกอบ 4

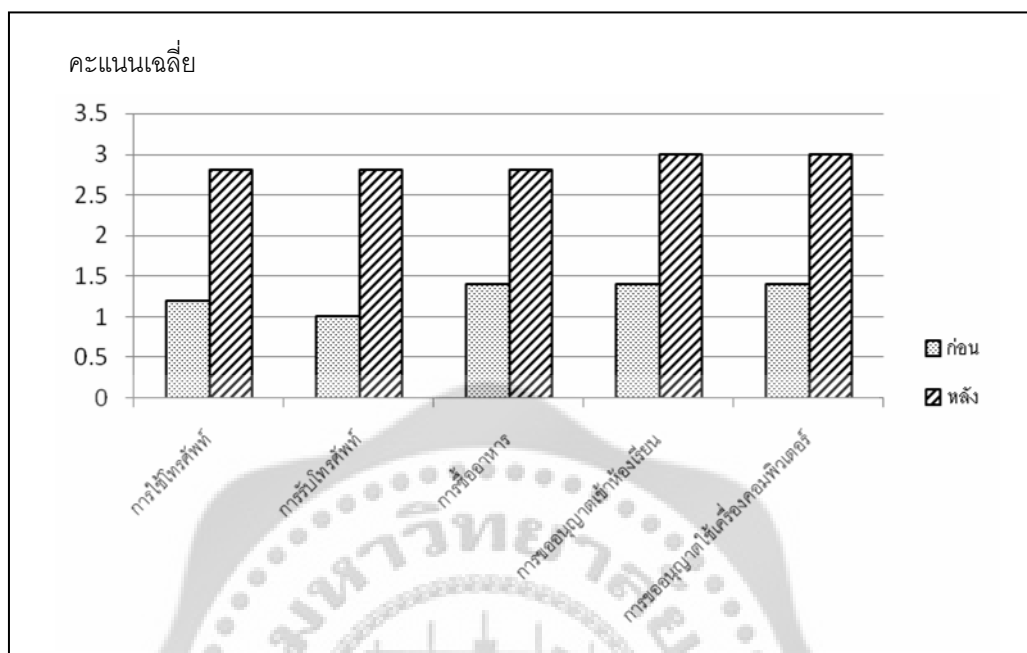
นักเรียนคนที่ 1

ภาพประกอบ 8 กราฟแสดงคะแนนเฉลี่ยทักษะการสื่อสารของนักเรียนที่มีภาวะออทิสซึมก่อนและหลังจากการสอนโดยใช้บทสนทนาทางสังคม (Social Scripts) ร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติ

จากภาพประกอบ 4 นักเรียนคนที่ 1 มีทักษะการสื่อสาร ด้านการใช้โทรศัพท์ การรับโทรศัพท์ การรับประทานอาหาร การขออนุญาตเข้าห้องเรียนและการขออนุญาตใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ สูงขึ้นเป็นคะแนนเฉลี่ย 1.40 1.40 1.60 1.60 และ 1.80 คะแนน ตามลำดับ

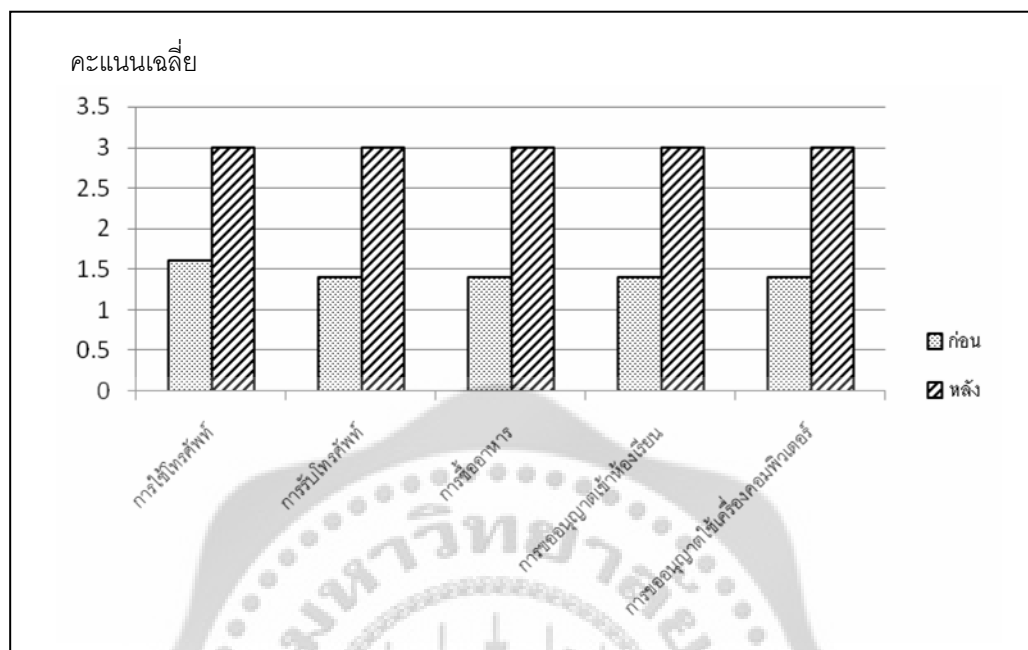
นักเรียนคนที่ 2

ภาพประกอบ 9 กราฟแสดงคะแนนเฉลี่ยทักษะการสื่อสารของนักเรียนที่มีภาวะออทิสซึมก่อนและหลังจากการสอนโดยใช้บทสนทนาทางสังคม (Social Scripts) ร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติ

จากภาพประกอบ 5 นักเรียนคนที่ 2 มีทักษะการสื่อสาร ด้านการใช้โทรศัพท์ การรับโทรศัพท์ การซื้ออาหาร การขออนุญาตเข้าห้องเรียนและการขออนุญาตใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ สูงขึ้น เป็นคะแนนเฉลี่ย 1.60 1.80 1.40 1.60 และ 1.60 คะแนน ตามลำดับ

นักเรียนคนที่ 3

ภาพประกอบ 10 กราฟแสดงคะแนนเฉลี่ยทักษะการสื่อสารของนักเรียนที่มีภาวะออทิสซึมก่อนและหลังจากการสอนโดยใช้บทสนทนาทางสังคม (Social Scripts) ร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติ

จากภาพประกอบ 6 นักเรียนคนที่ 3 มีทักษะการสื่อสาร ด้านการใช้โทรศัพท์ การรับโทรศัพท์ การซื้ออาหาร การขออนุญาตเข้าห้องเรียนและการขออนุญาตใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ สูงขึ้น เป็นคะแนนเฉลี่ย 1.40 1.60 1.60 1.60 และ 1.60 คะแนน ตามลำดับ

ตาราง 4 เปรียบเทียบค่ามัธยฐานคะแนนทักษะการสื่อสารของนักเรียนที่มีภาวะออทิสซึมก่อนและหลังจากการสอนโดยใช้บทสนทนาทางสังคม (Social Scripts) ร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติ

คนที่	คะแนน		ผลต่างของ คะแนน D = Y-X	ลำดับที่ของ ความแตกต่าง	ลำดับเครื่องหมาย		T
	ก่อนสอน X	หลังสอน Y			บวก +	ลบ -	
1	33	72	39	1.5	+1.5		0*
2	32	72	40	3	+3		
3	36	75	39	1.5	+1.5		
	รวม				6	0	

*มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

จากตาราง 4 แสดงว่า ทักษะการสื่อสารของนักเรียนที่มีภาวะออทิสซึมหลังการสนโดยใช้บทสนทนาทางสังคม (Social Scripts) ร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติ สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 2 ที่ว่า ทักษะการสื่อสารของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีภาวะออทิสซึมจากการสอนโดยใช้บทสนทนาทางสังคม (Social Scripts) ร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติสูงขึ้น

บทที่ 5

สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การศึกษาทักษะการสื่อสารของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีภาวะออทิสซึมจากการสอนโดยใช้บทสนทนาทางสังคม (Social Scripts) ร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติ เป็นการวิจัย เชิงทดลอง (Experimental Research) มีสรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะดังนี้

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาทักษะการสื่อสารของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีภาวะออทิสซึม หลังการสอนโดยใช้บทสนทนาทางสังคม (Social Scripts) ร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติ
2. เพื่อเปรียบเทียบทักษะการสื่อสารของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีภาวะออทิสซึม ก่อนและหลังการสอนโดยใช้บทสนทนาทางสังคม (Social Scripts) ร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติ

สมมติฐานการวิจัย

1. ทักษะการสื่อสารของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีภาวะออทิสซึม จากการสอนโดยใช้บทสนทนาทางสังคม (Social Scripts) ร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติ อยู่ในระดับดี
2. ทักษะการสื่อสารของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีภาวะออทิสซึม จากการสอนโดยใช้บทสนทนาทางสังคม (Social Scripts) ร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติ สูงขึ้น

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนที่ได้รับการวินิจฉัยจากแพทย์ว่าเป็นออทิสติก หรือมีภาวะออทิสซึม ไม่มีปัญหาด้านสุขภาพ มีความสามารถในการเข้าใจภาษา อ่านและเขียนได้ สามารถพูดสื่อสารได้ และช่วยเหลือตนเองได้ กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ของโรงเรียนในโครงการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนที่ได้รับการวินิจฉัยจากแพทย์ว่าเป็นออทิสติก หรือมีภาวะออทิสซึม ไม่มีปัญหาด้านสุขภาพ มีความสามารถในการเข้าใจภาษา อ่านและเขียนได้ สามารถพูดสื่อสารได้และช่วยเหลือตนเองได้ กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2554 ของโรงเรียนมหารณพาราม ในโครงการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เลือกโดยวิธีเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 3 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) ชุดบทสนทนาทางสังคม (Social Scripts) เป็นบทสนทนาที่ใช้การพูดโต้ตอบกันในสถานการณ์ต่าง ๆ จำนวน 5 เรื่อง ได้แก่ การใช้โทรศัพท์ การรับ

โทรศัพท์ การซื้ออาหาร การขออนุญาตเข้าห้องเรียน และการขออนุญาตใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ 2) ชุดกิจกรรมบทบาทสมมติ 3) แผนการจัดการเรียนรู้การพูดสื่อสารโดยใช้บทสนทนาทางสังคม (Social Scripts) ร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติ 4) แบบประเมินความสามารถในการพูดสื่อสาร

ดำเนินการทดลองกับกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักเรียนที่มีภาวะออทิสซึม กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2554 ดำเนินการวิจัยแบบ Single Subject Design เป็นแบบ A-B-A Design โดยกำหนดระยะที่ 1 ระยะพื้นฐาน (A1) สังเกตความสามารถในการพูดสื่อสารของนักเรียนที่มีภาวะออทิสซึมทั้ง 5 สถานการณ์ เมื่อยังไม่มีฝึกกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา โดยทำการบันทึกทุกวันเป็นเวลา 1 สัปดาห์ติดต่อกัน ตั้งแต่วันจันทร์ถึงวันศุกร์ เริ่มวันที่ 19 มีนาคม ถึง 23 มีนาคม 2555 เวลา 12.10 – 13.00 น. ระยะที่ 2 ระยะทดลอง (B) ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนการใช้บทสนทนาทางสังคม (Social Scripts) ร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติ สัปดาห์ละ 3 วัน ในวันจันทร์ พุธ ศุกร์ วันละ 2 ครั้งในระหว่างเวลา 12.10-13.00 น. และเวลา 15.10-16.00 น. รวม 30 ครั้ง ดังนี้ ทักษะที่ 1 (สถานการณ์การใช้โทรศัพท์) วันที่ 26,28,30 มีนาคม 2555 ทักษะที่ 2 (สถานการณ์การรับโทรศัพท์) วันที่ 2,4,6 เมษายน 2555 ทักษะที่ 3 (สถานการณ์การซื้ออาหาร) วันที่ 9,11,13 เมษายน 2555 ทักษะที่ 4 (สถานการณ์การขออนุญาตเข้าห้องเรียน) วันที่ 16,18,20 เมษายน 2555 และทักษะที่ 5 (สถานการณ์การขออนุญาตใช้เครื่องคอมพิวเตอร์) วันที่ 23,25,27 เมษายน 2555 ระยะที่ 3 ระยะติดตามผล (A2) ระยะหลังการทดลอง ใช้เวลา 1 สัปดาห์ ตั้งแต่วันจันทร์ถึงวันศุกร์ วันละ 1 ครั้ง หลังจากฝึกในแต่ละทักษะแล้ว เพื่อติดตามผลความสามารถในการพูดสื่อสารของนักเรียนที่มีภาวะออทิสซึม ดังนี้ ทักษะที่ 1 ติดตามผลในวันที่ 2,3,4,5 และ 6 เมษายน 2555 ทักษะที่ 2 ติดตามผลในวันที่ 9,10,11,12 และ 13 เมษายน 2555 ทักษะที่ 3 ติดตามผลในวันที่ 16,17,18,19 และ 20 เมษายน 2555 ทักษะที่ 4 ติดตามผลในวันที่ 23,24,25,26 และ 27 เมษายน 2555 และทักษะที่ 5 ติดตามผลในวันที่ 30 เมษายน 1,2,3 และ 4 พฤษภาคม 2555

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าเฉลี่ย ค่ามัธยฐาน ค่าพิสัยควอไทล์ แล้วสรุปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ระดับดี ทดสอบสมมติฐานโดยใช้สถิติ ซายด์ เทส (The Sign Test for Median: One Sample) การเปรียบเทียบทักษะการสื่อสารของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีภาวะออทิสซึม ก่อนและหลังการสอนโดยใช้บทสนทนาทางสังคม (Social Scripts) ร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติ โดยสถิติของ วิลคอกสัน แมท แพร่ ซายด์ เรนจ์ (The Wilcoxon Matched – Pairs Signed – Ranks Test)

สรุปผลการวิจัย

1. ทักษะการสื่อสารของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีภาวะออทิสซึม หลังการสอนโดยใช้บทสนทนาทางสังคม (Social Scripts) ร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติ อยู่ในระดับดี

($t = 3$; $p = 0.8125$)

2. ทักษะการสื่อสารของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีภาวะออทิสซึม หลังการสอนโดยใช้บทสนทนาทางสังคม (Social Scripts) ร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติสูงขึ้น ($T = 0$; $p < .05$)

อภิปรายผล

การวิจัยในครั้งนี้เพื่อศึกษาทักษะการสื่อสารของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีภาวะออทิสซึมจากการสอนโดยใช้บทสนทนาทางสังคม (Social Scripts) ร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติ สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. การศึกษาทักษะการสื่อสารของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีภาวะออทิสซึม หลังการสอนโดยใช้บทสนทนาทางสังคม (Social Scripts) ร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติ พบว่าก่อนการสอน ทักษะการสื่อสารของนักเรียนอยู่ในระดับพอใช้ และหลังการสอนนักเรียนมีทักษะการสื่อสารอยู่ในระดับดี ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้คือทักษะการสื่อสารของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีภาวะออทิสซึม จากการสอนโดยใช้บทสนทนาทางสังคม (Social Scripts) ร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติ อยู่ในระดับดี เนื่องจากในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำบทสนทนาทางสังคม (Social Scripts) มาออกแบบจัดทำเป็นแผ่นบัตร ประกอบด้วยรูปภาพของนักเรียนและภาพบุคคลที่เป็นคู่สนทนาของนักเรียนเฉพาะแต่ละคน มีประโยคคำถามสั้น ๆ ในแต่ละสถานการณ์ และมีสีเส้นที่สวยงามเกิดแรงจูงใจในการเรียน ซึ่งส่งผลต่อการเรียนรู้และการจดจำได้ดีของนักเรียน สอดคล้องกับ สมพร หวานเสรี (2551.อ้างอิงจาก จิระพร ชะโน, 2551; อรธิดา ประสาร, 2551) ที่กล่าวว่า การพัฒนาทักษะ การสื่อสารที่สำคัญได้แก่ การใช้ภาพ หรือสัญลักษณ์ จะช่วยพัฒนาความสนใจต่อบุคคล สิ่งของและสถานการณ์ ส่งผลต่อการปฏิบัติตัวในสังคม การแสดงท่าทางที่เหมาะสมกับกาลเทศะ การควบคุมอารมณ์และการแสดงการมีส่วนร่วมในประสบการณ์เกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ และสอดคล้องกับ แมรี่ เจน ไวส์และแซนดร้า แอล แฮร์ริส (Marry Jane Weiss; & Sandra L.Harris. 2011: online) ที่กล่าวว่าเทคนิคการแนะด้วยภาพหรือผ่านการมองเห็นจะได้ผลและประสบความสำเร็จมากกว่าการแนะด้วยคำพูด เนื่องจากการแนะด้วยภาพนั้นสามารถจะลดหรือถอนการแนะออกได้ง่ายกว่าจากการนำแผ่นบัตรบทสนทนาทางสังคม (Social Scripts) มาใช้ในกระบวนการเรียนการสอนได้ช่วยส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ เพราะเป็นการรับรู้ผ่านการเห็น (Visual Strategies) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของคาร์อล เกรย์ (Carol Gray. 1993) ที่กล่าวว่า บุคคลที่เป็นออทิสติกมักจะมีปัญหาในการเข้าใจ

สถานการณ์ต่าง ๆ ทางสังคม จึงมีความยากลำบากในการมีปฏิสัมพันธ์ จึงได้พัฒนาวิธีการอธิบายสถานการณ์ทางสังคมที่เฉพาะเจาะจง โดยการเขียนเป็นบทสนทนา (Scripts) ซึ่งจะสามารถทำให้บุคคลที่เป็นออทิสติกเข้าใจได้ว่าต้องมีพฤติกรรมอย่างไรและใช้กลยุทธ์รับรู้ผ่านการเห็น (Visual Strategies) เป็นหลักในการสอนซึ่งบทสนทนาทางสังคม (Social Scripts) ได้ใช้สอนการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้คนในสถานการณ์ต่าง ๆ และสอดคล้องกับแนวคิดของเกนซ์ เคย์เลอร์ บูดีเยอร์ และเฮดเดน (Ganz, Kaylor, Bourgeois & Hadden. 2008) ที่กล่าวว่าบทสนทนาทางสังคม (Social Scripts) มีส่วนช่วยสนับสนุนให้การสนทนาเป็นไปตามจุดมุ่งหมาย ช่วยให้เกิดการริเริ่มในการพูดสนทนาและคงการโต้ตอบให้การสนทนานั้นๆ ดำเนินต่อไป เหตุผลอีกประการหนึ่งคือ ปัจจัยที่ส่งผลให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ เนื่องจากแผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้ เป็นแผนการจัดการเรียนรู้ที่ได้รับการตรวจพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญแล้วก่อนจะนำไปใช้สอนนักเรียน โดยผู้วิจัยได้เลือกเนื้อหาที่ใกล้ตัว ที่มีความเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของนักเรียนมีขั้นตอนการสอนที่ชัดเจนช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนที่มีภาวะออทิสซึม ซึ่งจะเรียนรู้ได้ดีจากการได้เห็นจึงได้นำวิธีการต่าง ๆ มาใช้ในการสอน ดังนี้ คือ ในขั้นนำได้ใช้ภาพและของจริงมาประกอบการสอน ในขั้นสอนได้สาธิตให้ดูจากการแสดงบทบาทสมมติของเพื่อนนักเรียนปกติ นักเรียนได้สังเกตเห็นและเกิดการเลียนแบบพฤติกรรมจากตัวแบบที่เห็น ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้โดยการสังเกตและการเลียนแบบของอัลเบิร์ต แบนดูรา ในขั้นตรวจสอบความเข้าใจ นักเรียนได้รับการทบทวนในสิ่งที่ได้เรียนรู้และได้รับแผนบัตรสนทนาทางสังคมไปฝึกทบทวน ซึ่งเป็นการซ้ำ ย้ำ ทวนให้เกิดความเข้าใจมากขึ้น ในขั้นฝึกปฏิบัติโดยมีครูดูแลนักเรียนให้ฝึกปฏิบัติและแสดงบทบาทสมมติร่วมกับเพื่อน ๆ ซึ่งนักเรียนสามารถพูดสนทนาได้ตามบทบาทที่ได้รับในแต่ละสถานการณ์ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ แม็ค.คาร์ที (Mc. Carthy) ที่กล่าวว่า การเล่นเกมบทบาทสมมติ จะทำให้เด็กมีพัฒนาการทางภาษามากที่สุด สำหรับในขั้นฝึกเองโดยอิสระ นักเรียนได้มีโอกาสแสดงความสามารถในการพูดสนทนาโต้ตอบในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่จัดขึ้นซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของจอห์น ดิวอี้ ที่ว่า การเรียนรู้เกิดจากการลงมือปฏิบัติจริง (Learning by doing) จากการสอนตามขั้นตอนดังกล่าว ส่งผลให้นักเรียนมีคะแนนความสามารถในการพูดสื่อสารสูงขึ้นกว่าก่อนเรียน อาจกล่าวได้ว่าการสอนโดยใช้บทสนทนาทางสังคม (Social Scripts) ร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติในสถานการณ์ต่าง ๆ ทำให้นักเรียนเห็นภาพชัดเจนยิ่งขึ้น จึงส่งผลให้ทักษะการสื่อสารของเด็กที่มีภาวะออทิสซึมดีขึ้นอย่างชัดเจน คือ สามารถพูดสื่อสารและสามารถใช้ภาษาในสถานการณ์ที่มีการสนทนากันได้ดีขึ้น ซึ่งผลการพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนแต่ละคน มีรายละเอียดดังนี้

นักเรียนคนที่ 1 กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่าหลังการสอนนักเรียนมีทักษะการสื่อสารอยู่ในระดับดี ทั้งนี้เนื่องจากในขณะดำเนินการทดลองนักเรียนมีความสนใจและตั้งใจในขณะที่ฝึกแต่ละขั้นตอน ได้ให้ความร่วมมือกับเพื่อนนักเรียนปกติที่มาช่วยฝึก ในบางครั้งครู

ต้องคอยช่วยกระตุ้นให้ทำกิจกรรม แต่นักเรียนสามารถที่จะเรียนรู้และจดจำได้ดี ซึ่งก่อนเรียนได้คะแนน 33 คะแนน ส่วนคะแนนหลังเรียนนักเรียนทำได้ 72 คะแนน สูงกว่าก่อนเรียน แสดงให้เห็นว่านักเรียนมีทักษะการสื่อสารที่ดีขึ้นและสูงขึ้น

นักเรียนคนที่ 2 กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่าหลังการสอนนักเรียนมีทักษะการสื่อสารอยู่ในระดับดี ทั้งนี้เนื่องมาจากในขณะดำเนินการทดลองนักเรียนมีความสนใจและตั้งใจในขณะที่ฝึกแต่ละขั้นตอน ให้ความร่วมมือกับเพื่อนนักเรียนปกติที่มาช่วยฝึก จะมีความกระตือรือร้นถ้าได้รับการกระตุ้นเตือนจากครูหรือเพื่อน ครูจึงได้ให้กำลังใจและเสริมแรงอยู่ตลอดเวลา ในขณะที่ทำกิจกรรม นักเรียนสามารถเรียนรู้และจดจำได้ดี ซึ่งก่อนเรียนได้คะแนน 32 คะแนน ส่วนคะแนนหลังเรียนนักเรียนทำได้ 72 คะแนน สูงกว่าก่อนเรียน แสดงให้เห็นว่านักเรียนมีทักษะการสื่อสารที่ดีขึ้นและสูงขึ้น

นักเรียนคนที่ 3 กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่าหลังการสอนนักเรียนมีทักษะการสื่อสารอยู่ในระดับดี ทั้งนี้เนื่องมาจากในขณะดำเนินการทดลองนักเรียนมีความสนใจและตั้งใจในขณะที่ฝึกแต่ละขั้นตอน ให้ความร่วมมือกับเพื่อนนักเรียนปกติที่มาช่วยฝึกเป็นอย่างดี มีความกระตือรือร้นในการทำกิจกรรม นักเรียนมีความจำดีจึงสามารถเรียนรู้และจดจำได้ดีและรวดเร็ว ซึ่งก่อนเรียนได้คะแนน 36 คะแนน ส่วนคะแนนหลังเรียนนักเรียนทำได้ 75 คะแนน สูงกว่าก่อนเรียน แสดงให้เห็นว่านักเรียนมีทักษะการสื่อสารที่ดีขึ้นและสูงขึ้น

2. การเปรียบเทียบทักษะการสื่อสารของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีภาวะออทิสซึมจากการสอนโดยใช้บทสนทนาทางสังคม (Social Scripts) ร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติสูงขึ้น ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ คือ นักเรียนที่มีภาวะออทิสซึมมีทักษะการสื่อสาร หลังการสอนโดยใช้บทสนทนาทางสังคม (Social Scripts) ร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติสูงขึ้น เหตุผลเพราะบทสนทนาทางสังคม (Social Scripts) ที่สร้างขึ้นได้รับการตรวจพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญแล้วว่ามีเหมาะสมที่จะนำมาใช้กับเด็กที่มีภาวะออทิสซึม ซึ่งได้ใช้รูปภาพของนักเรียนและภาพบุคคลที่เป็นคู่สนทนาของนักเรียนเฉพาะแต่ละคนมาประกอบกับประโยคคำพูดสั้น ๆ ในแต่ละสถานการณ์ และมีสีสันที่สวยงามส่งเสริมให้เกิดแรงจูงใจในการเรียนและการจดจำ ซึ่งได้ออกแบบให้มีลักษณะเป็นแผ่นบัตรเพื่อสะดวกต่อการใช้ เมื่อนำแผ่นบัตรสนทนาทางสังคม (Social Scripts) มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน และใช้หลักการรับรู้ผ่านการเห็น (Visual Strategies) จึงส่งผลต่อการเรียนรู้และการจดจำของนักเรียนให้ดีขึ้น ซึ่งพบว่าหลังการสอนนักเรียนที่มีภาวะออทิสซึมทั้ง 3 คนมีคะแนนสูงขึ้นกว่าก่อนสอน แสดงให้เห็นว่านักเรียนมีทักษะการสื่อสารสูงขึ้น เหตุผลอีกประการหนึ่งคือ บทสนทนาทางสังคม (Social Scripts) ช่วยให้นักเรียนได้เกิดการเรียนรู้ในการใช้คำพูดสื่อสารในสถานการณ์ที่มีการสนทนา ดังนั้นเมื่อได้รับการฝึกในทักษะต่าง ๆ นักเรียนจึงมีคะแนนสูงขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ เกนซ์ เคย์เลอร์

บูดีเยอร์สและเฮดเดน (Ganz, Kaylor, Bourgeois; & Hadden. 2008) ได้ใช้บทสนทนาทางสังคม (Social Scripts) และเทคนิคการชี้แนะด้วยภาพในเด็กที่ป่วยเป็นโรคกลุ่มออทิสติก (ASD) จำนวน 3 คน เพื่อประเมินพัฒนาการทักษะการสื่อสารทางภาษา พบว่าเด็กสามารถพูดหรือสื่อสารตามบทได้มากขึ้น ขณะที่อาการหรือพฤติกรรมการพูดซ้ำๆ นั้นลดลง เด็กคนหนึ่งมีพัฒนาการพูดหรือสื่อสารได้โดยไม่ต้องอาศัยบท และพบว่า บทสนทนาทางสังคม (Social Scripts) เป็นส่วนเสริมการสอนทักษะทางสังคมของเด็กออทิสติกทำให้เกิดประสิทธิผลและเด็กสามารถเริ่มการสนทนาได้เองโดยไม่ต้องใช้บทสนทนา และสอดคล้องกับงานวิจัยของเทียแมนและโกลด์สไตน์ (Thiemann; & Goldstein. 2001: 445) ในการฝึกคุณแม่จำนวน 3 คน ให้นำบทสนทนาทางสังคม (Social Scripts) มาใช้สอนลูกให้เริ่มพูด โดยแม่ต้องเรียนรู้วิธีการใช้เทคนิคการชี้แนะด้วยเสียง และคำพูดโดยผ่านโปรแกรมคอมพิวเตอร์ แสดงเสียงการพูด พบว่าเด็กมีพัฒนาการในการเริ่มพูดคุยมากขึ้น อีกทั้งวิธีการสอนโดยการใช้บทสนทนาทางสังคม (Social Scripts) ร่วมกับการแสดงบทบาทสมมตินี้ นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติร่วมกับเพื่อน ๆ โดยการแสดงบทบาทสมมติตามบทสนทนาที่สร้างขึ้นในสถานการณ์ที่อยู่ในชีวิตประจำวัน ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ที่เป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น สามารถเลียนแบบจากเพื่อนได้โดยสังเกตการแสดงของเพื่อนในแต่ละทักษะ อาจกล่าวได้ว่าการใช้บทสนทนาทางสังคม (Social Scripts) ร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติในสถานการณ์ต่าง ๆ ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้จากการปฏิบัติซึ่งจะสามารถนำประสบการณ์นั้นไปใช้ในชีวิตจริงได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ เลิฟแลนด์ เอ และเบลจิน ทุเนล (Loveland A; & Belgin Tunali.1991) ได้ใช้บทสนทนาทางสังคม (Social Scripts) กับกลุ่มเด็กออทิสติกและดาร์วินซินโดรม โดยใช้สถานการณ์การพูดแสดงความเห็นใจ เมื่อมีเรื่องที่ไม่ดีหรือเรื่องเศร้าเกิดขึ้น การทดลองเริ่มโดยการที่ผู้ทดลองให้เด็กออทิสติก จำนวน 13 คน และเด็กดาร์วินซินโดรม จำนวน 13 คน ช่วยกันคิดเหตุการณ์ที่ไม่ดีหรือเศร้าที่สามารถเกิดขึ้นได้ในชีวิตประจำวัน เช่น กระจ่างสแตกหัก และให้เด็ก ๆ คิดหาประโยคที่จะพูดแสดงความเห็นใจให้ถูกต้อง และถ้าเด็กไม่สามารถทำได้ถูกต้อง นักวิจัยอีกคนหนึ่งก็จะพูดประโยคให้เป็นตัวอย่างเพื่อเป็นการชี้แนะ ซึ่งผลการวิจัยพบว่า เด็กออทิสติกนั้นต้องการให้ช่วยเรื่องการใช้ประโยคตัวอย่างเมื่อต้องพูดแสดงความเห็นใจมากกว่าเด็กดาร์วินซินโดรม และยังพบว่า เด็กออทิสติกมีความเข้าใจมากขึ้นในเรื่องของสถานการณ์ เช่น คนที่กระจ่างสแตกหักจะรู้สึกเสียใจและเศร้า นอกจากนี้ได้สังเกต พบว่า ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน นักเรียนมีความสนุกสนานในการร่วมทำกิจกรรม นักเรียนและเพื่อน ๆ ได้ร่วมกันแสดงบทบาทสมมติ เพื่อนได้ช่วยเหลือและคอยกระตุ้นให้นักเรียนที่มีภาวะออทิสซึมเกิดความเข้าใจได้ง่ายขึ้นและต้องการร่วมกิจกรรมกับเพื่อน ๆ ซึ่งส่งผลให้การทดลองในแต่ละทักษะเป็นธรรมชาติ ไม่ฝืนหรือบังคับ นักเรียนทุกคนร่วมกันทำกิจกรรมอย่างสนุกสนาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ บรันสัน และคณะ (Brunson; et al. 2009: 50) พบว่าเด็กปฐมวัยออทิสติกที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมแสดงบทบาทสมมติ

มีพัฒนาการด้านทักษะการสื่อสารเพิ่มขึ้น ดังนั้นจึงอาจกล่าว ได้ว่า การสอนโดยใช้บทสนทนาทางสังคม (Social Scripts) ร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติจึงเป็นกระบวนการที่มีประสิทธิผลมากในการช่วยสอนนักเรียนที่มีภาวะออทิสซึมให้มีการสื่อสารได้ตอบกับเพื่อนและบุคคลอื่น ๆ รวมถึงการมีปฏิสัมพันธ์ด้วย นักเรียนที่มีภาวะออทิสซึมจึงมีการตอบสนองที่ดีต่อบทสนทนาและบทบาทสมมติที่ได้รับ ซึ่งจะช่วยให้นักเรียนรู้ว่าจะต้องปฏิบัติตนหรือสื่อสารอย่างไรในสถานการณ์ต่าง ๆ ส่งผลให้ทักษะการสื่อสารของนักเรียนสูงขึ้น

ข้อสังเกตที่ได้จากการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ หลังจากการสอนโดยใช้บทสนทนาทางสังคม (Social Scripts) ร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติเพื่อฝึกทักษะการสื่อสารในสถานการณ์ ทั้ง 5 สถานการณ์ พบว่านักเรียนที่มีภาวะออทิสซึม จำนวนทั้ง 3 คน มีคะแนนความสามารถในการพูดสื่อสารสูงขึ้นโดยเฉพาะอย่างยิ่งทักษะการสื่อสารในสถานการณ์การขออนุญาตเข้าห้องเรียนและการขออนุญาตใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ เนื่องจากเป็นทักษะที่นักเรียนใช้บ่อยในแต่ละวันขณะที่อยู่ในโรงเรียน จึงส่งผลให้นักเรียนมีคะแนนความสามารถในการพูดสื่อสารสูงขึ้น สอดคล้องกับกฎแห่งการฝึก (Law of Exercise) ตามทฤษฎีการเรียนรู้จากการฝึกของธอร์นไคค์ (สุรางค์ โค้วตระกูล, 2541: 51) ที่ว่าผู้เรียนได้ฝึกหัดหรือกระทำซ้ำ ๆ บ่อย ๆ จะทำให้การเรียนรู้นั้นคงทนถาวร ทั้งนี้เนื่องจากสถานการณ์ดังกล่าวเกิดในโรงเรียน นักเรียนมีการปฏิบัติบ่อยครั้ง จึงเกิดการเรียนรู้ที่จะใช้ภาษาหรือคำพูดตามบทสนทนาได้ถูกต้องมากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

ข้อเสนอแนะสำหรับผู้สนใจจะนำบทสนทนาทางสังคม (Social Scripts) ร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติ ไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และทำวิจัย ดังนี้

1.1 ก่อนนำบทสนทนาทางสังคม (Social Scripts) ไปใช้ ครูผู้สอนควรทดลองใช้เพื่อให้เกิดความเข้าใจและทราบปัญหาที่อาจเกิดขึ้น จะได้เป็นแนวทางในการแก้ปัญหาต่อไป

1.2 การอธิบายวิธีการฝึกและการแสดงบทบาทสมมติ ครูควรตรวจสอบว่านักเรียนปกติมีความเข้าใจหรือไม่ หากทราบว่ายังไม่เข้าใจหรือปฏิบัติไม่ถูกต้อง ครูควรให้นักเรียนปกติปฏิบัติให้เข้าใจทุกขั้นตอนและเกิดความชำนาญก่อนสาธิตให้นักเรียนที่มีภาวะออทิสซึมดู

1.3 ก่อนดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอน ครูควรจัดกิจกรรมเพื่อเป็นการกระชับความสัมพันธ์อันดีระหว่าง ครู นักเรียนปกติและนักเรียนที่มีภาวะออทิสซึม ซึ่งจะช่วยให้บรรยากาศการเรียนการสอนเป็นไปอย่างราบรื่น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรนำวิธีการสอนโดยการใช้นิทสนทนาทางสังคม (Social Scripts) ร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติไปทดลองใช้กับเด็กที่มีความบกพร่องในทักษะด้านอื่น ๆ เช่น การมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคล ทักษะมารยาททางสังคมในบริบทต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน

2.2 ควรนำบทสนทนาทางสังคม (Social Scripts) ร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติไปทดลองใช้กับนักเรียนที่มีภาวะออทิสซึมในระดับชั้นอื่น ๆ เช่น ระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

2.3 ควรทดลองใช้นิทสนทนาทางสังคม (Social Scripts) ร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติกับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในกลุ่มอื่น ๆ เช่น เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาในระดับเรียนได้

2.4 ควรทดลองนำบทสนทนาทางสังคม (Social Scripts) ร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติไปใช้ในสถานการณ์จริง

บรรณานุกรม

- กอบกาญจน์ วงศ์วิสิทธิ์. (2551). *ทักษะภาษาเพื่อการสื่อสาร*. กรุงเทพฯ: โอเอส พับนิงเฮ้าส์.
- กุลยา ก่อสุวรรณ. (2548). *การวิจัยแบบกลุ่มตัวอย่างเดี่ยว Single Subject Design*. (เอกสารประกอบการสอน). กรุงเทพฯ: ภาควิชาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- (2553). *เด็กออทิสติก: สอนไม่ยากหากเข้าใจ*. ศูนย์พัฒนาศักยภาพเด็ก (RICS) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กรุงเทพฯ: สหมิตรพับนิงเฮ้าส์.
- กรรณิการ์ กาญจนดา. (2545). *การใช้กิจกรรมบทบาทสมมติตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร เพื่อส่งเสริมความสามารถในการฟัง พูดภาษาอังกฤษ และแรงจูงใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การมัธยมศึกษา). เชียงใหม่: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ถ่ายเอกสาร.
- กรรณิการ์ พุกษวิเศษกุล. (2546). *การใช้บทบาทสมมติเพื่อพัฒนาทักษะการพูดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดคูบัว กรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การประถมศึกษา). นนทบุรี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. ถ่ายเอกสาร.
- กรมวิชาการ. (2543). *การพัฒนาเด็กออทิสติก*. กรุงเทพฯ: ครูสภา.
- (2546). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545 และพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2545)*. กรุงเทพฯ: อักษรไทย.
- (2546). *แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544*. กรุงเทพฯ: ครูสภา.
- กรมสุขภาพจิต. (2550). *ออทิสซึม คือ อะไร*. สืบค้นเมื่อ 23 ธันวาคม 2554, จาก <http://www.autismthai.com>.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: ครูสภาลาดพร้าว.
- (2554). *แนวทางการจัดหลักสูตรสำหรับบุคคลออทิสติก พุทธศักราช 2554*. ถ่ายเอกสาร.
- กิดานันท์ มลิทอง. (2548). *เทคโนโลยีการศึกษาและนวัตกรรม*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จารุณี เต็มใจ. (2551). *การศึกษาการลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของเด็กที่มีปัญหาในการเรียนรู้โดยวิธีเรื่องราวทางสังคม*. สารนิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาพิเศษ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- จอม ชุมช่วย. (2545). "เด็กออทิสติก". เอกสารประกอบในการบรรยาย ณ ห้องประชุมการศึกษาพิเศษ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา. ถ่ายเอกสาร.
- จิระพร ชะโน. (2551). การพัฒนารูปแบบการสอนสื่อความหมายเพื่อลดพฤติกรรมที่เป็นปัญหาในเด็กออทิสติกก่อนวัยเรียน. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (หลักสูตรและการสอน). ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาวิทาลัยขอนแก่น. ถ่ายเอกสาร.
- จำเริญ โห้ไทย. (2537). ขอบข่ายและการวิเคราะห์ทักษะและประสบการณ์พื้นฐาน สำหรับเด็กประถมศึกษาศึกษา ใน ทักษะและประสบการณ์พื้นฐานสำหรับเด็กประถมศึกษาชั้นปีที่ 2. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ชาติรี วิฑูรชาติ. (2546). "ออทิสซึม" ใน กุมารเวชศาสตร์ เล่ม 1. กรุงเทพฯ: เรือนแก้วการพิมพ์
- ชาญยุทธ์ ศุภคุณภิญโญ. (2547). อุบัติการณ์ สาเหตุ และการดำเนินโรคออทิสซึม. ความรู้เรื่องออทิสติกสำหรับผู้ปกครอง ครูและบุคลากรทางสาธารณสุข. พิมพ์ครั้งที่ 2. ขอนแก่น: คลังน่านาวิทยา.
- ชาญวิทย์ พรนภดล. (2545). จะรู้ได้อย่างไรว่าเด็กเข้าข่ายออทิสซึม. เอกสารประกอบการประชุมปฏิบัติการเรื่อง ครู หมอ พ่อแม่: มิติการพัฒนาศักยภาพบุคคลออทิสติก. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ชาริณี ห่วงจัน. (2548). การศึกษาทักษะทางสังคมของเด็กออทิสติกในชั้นเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จากการจัดกิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาพิเศษ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ดารณี อุทัยรัตนกิจ. (2547). เอกสารประกอบการสอนการจัดการศึกษาสำหรับเด็กออทิสติก. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์กับกรมสุขภาพจิต. ถ่ายเอกสาร.
- ดารารัตน์ สัตตวัชราเวช. (2546). จะทราบได้อย่างไรว่าบุตรหลานเป็นออทิสติก. สืบค้นเมื่อ 12 มิถุนายน 2554, จาก <http://www.thaiclinic.com/autistic.html>.
- ดุสิต ลิขนะพิชิตกุล. (2545). พัฒนาการบำบัดสำหรับเด็กออทิสติกตามแนวทางป่าหมอเพ็ญแข. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดี.
- ทวีศักดิ์ สิริรัตน์เรขา. (2548). ออทิสติก. สืบค้นเมื่อ 11 สิงหาคม 2554, จาก <http://www.happyhomeclinic.com/autism.htm>.
- (2549). เด็กพิเศษรู้ก่อนเกิดได้อย่างไร. สืบค้นเมื่อ 30 มิถุนายน 2554, จาก <http://www.happyhomeclinic.com/08-specialchildscreen.htm>.
- ทิตนา แหมมณี. (2550). ศาสตร์การสอน องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ธนิกานต์ สิริวิเชียร. (2543). การเปรียบเทียบผลของการใช้บทบาทสมมติ เทคนิคแม่แบบและกรณีตัวอย่างเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการสื่อสารของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเซนคาเบรียล กรุงเทพมหานคร. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ธนูชาติธนานนท์. (2552). ทักษะการสื่อสาร (Communication skills). สืบค้นเมื่อ 29 กรกฎาคม 2554, จาก <http://www.jitjai.com/2009/08/Communication-skills.html>.
- นพรัตน์ ชำนาญสิงห์. (2552). การสร้างสื่อการเรียนการสอน. สืบค้นเมื่อ 24 กันยายน 2554, จาก <http://www.pkach2.blogspot.com>
- นิภา ศรีโพธิ์จรรย์. (2533). สถิตินอนพาราเมตริก. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- นิรมล พัจจนสุนทร. (2547). ความรู้เรื่องออกทิสติกสำหรับผู้ปกครอง ครู บุคลากรทางสาธารณสุข. ขอนแก่น: คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2541). การพัฒนาการสอน. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- บุญล้อม ดั่งวิเศษ. (2550). การศึกษาความสามารถในการรับรู้อารมณ์ของเด็กออทิสติกที่ได้รับการสอนโดยหนังสือการ์ตูน. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาพิเศษ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ประมะ สตะเวทิน. (2546). หลักและทฤษฎีการสื่อสาร. นนทบุรี: สำนักพิมพ์สาขานิตศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ผดุง อารยะวิญญู. (2542). การศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แว่นแก้ว.
- (2546). การวิจัยแบบกลุ่มตัวอย่างเดี่ยว. Single Subject Desige. กรุงเทพฯ: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ผดุง อารยะวิญญู และคณะ. (2546). วิธีสอนเด็กออทิสติก. กรุงเทพฯ: แว่นแก้ว.
- ผ่องพรรณ ตรียมงคลกุล. (2543). การวิจัยในชั้นเรียน. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- พิชิต ฤทธิ์จัญญ. (2545). หลักการวัดผลและประเมินผลทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: เข้าออฟเคอร์มิส
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ. (2542). ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 116 ตอนที่ 79 ก หน้า 5 - 7.
- พรธนิพา สิงห์สีโว. (2547). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษตามแนวการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารโดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (หลักสูตรและการสอน). มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.

- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2543). *วิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์*. พิมพ์ครั้งที่ 6.
กรุงเทพฯ: สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พัชรี จิวพัฒนกุล. (2549). *การพัฒนาแบบฝึกเพื่อเสริมสร้างทักษะทางสังคมสำหรับเด็กออทิสติก*.
ปริญญาานิพนธ์ กศ.ด.(การศึกษาพิเศษ).กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- พัฒนา สุมาลี. (2550). *การพัฒนาความสามารถด้านการพูดในโอกาสต่างๆ โดยใช้การสอนแบบ
บทบาทสมมติ วิชาทักษะภาษาไทยเพื่ออาชีพ ของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ
ชั้นสูง. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. (หลักสูตรและการสอน). มหาสารคาม: บัณฑิต
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.*
- เพ็ญแข ลิ้มศิลา. (2540). *การวินิจฉัยโรคออทิสซึม*. กรุงเทพฯ: โรงพยาบาลยุวประสาทไวทโยปถัมภ์.
----- (2544). *ปัญหาภาษาและการพูดในเด็กออทิสติกเรื่องน่ารู้เกี่ยวกับออทิสซึม*.
สมุทรปราการ: แสงงามการพิมพ์
- (2545). *ออทิสซึมในประเทศไทย: จากตำราสู่ประสบการณ์. เอกสารการบรรยายพิเศษการ
ประชุมระดับชาติเรื่อง ครู หมอ พ่อแม่ มิติแห่งการพัฒนาศักยภาพบุคคลออทิสติก*.
กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- พนัธิตรา สามารถ. (2550). *การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ และการสื่อสารของเด็กออทิสติก
โดยใช้กิจกรรมศิลปะบำบัด. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). มหาสารคาม:
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.*
- ไพฑูริย์ โพธิสาร. (2552). *การใช้สติตินอนพาราเมตริกทดสอบค่ามัธยฐานกับเกณฑ์. เอกสาร
ประกอบการสอน ภาควิชาการศึกษาพิเศษ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. (2545). *การสื่อสารหน่วยที่ 1-8 (เอกสารประกอบการสอน)*
กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- รจนา ทรรทานนท์; และสมาคมโสตสัมผัสวิทยาและการแก้ไขการพูดแห่งประเทศไทย. (2547).
ลูกออทิสติกไม่พูดจะทำอย่างไร. กรุงเทพฯ: ประสานมิตร.
- รัตนา เลิศรุ่งโรจน์. (2547). *การสร้างกิจกรรมสำหรับฝึกทักษะการสื่อสารในชีวิตประจำวันของเด็ก
ออทิสติกโดยใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI)*. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาพิเศษ).
กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- รัตนภรณ์ ต้นมณี. (2553). *การพัฒนาทักษะการสื่อสารสองทางในเด็กออทิสติกโดยใช้กระดาน
สื่อสาร. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต (การศึกษาพิเศษ) เชียงใหม่: บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ถ่ายเอกสาร.*

- วริศรา จ๋วยดอนกลอย. (2553). การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างทักษะทางสังคมสำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ที่มีภาวะสมาธิสั้น. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ด. (การศึกษาศาสนาพิเศษ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- วิลเลียม วิมุกตายน. (2540). รูปแบบการฝึกเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารทางวาจาสำหรับนักศึกษาพยาบาล. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ด. (การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- วิไล พังสะอาด. (2542). การเปรียบเทียบผลของการใช้บทบาทสมมติและการใช้เทคนิคแม่แบบที่มีต่อพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวังตะเคียนวิทยาคม อำเภอท่งศรีภูมิ จังหวัดปราจีนบุรี. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร
- วันเพ็ญ ไชยหงส์. (2551). การพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะการพูดภาษาอังกฤษโดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 1. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (หลักสูตรและการสอน). มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- วันเพ็ญ คุ่มดิษฐ์. (2547). การศึกษาความสามารถในการอ่านของเด็กออทิสติกโดยใช้เทคนิค การใช้สื่ออ่านเป็นคำ. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาศาสนาพิเศษ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- วันเพ็ญ สมพงษ์พันธ์. (2550). ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง หน้าที่ชาวพุทธและมารยาทชาวพุทธกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้สถานการณ์จริงและบทบาทสมมติ. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (หลักสูตรและการสอน). มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- ศิริพร สุริยา. (2548). การศึกษาความสามารถในการสบตาของเด็กออทิสติก ระดับชั้นอนุบาล จากการใช้กิจกรรมประสาทร่วมกันและการเสริมแรงทางบวก. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาศาสนาพิเศษ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ศรีเรือน แก้วกังวาน. (2548). จิตวิทยาเด็กที่มีลักษณะพิเศษ. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: หมอชาวบ้าน.
- ศรีวรรณ พูลสรรพสิทธิ์, และคณะ. (2548, มกราคม). การศึกษาภาวะออทิสซึมในประเทศไทยและการดูแลรักษาแบบบูรณาการในระดับประเทศ. วารสารสุขภาพจิตแห่งประเทศไทย. 13: 10-16.

- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กระทรวงศึกษาธิการ. (2554). *หนังสือเรียน รายวิชาเพิ่มเติมคณิตศาสตร์ เล่ม 5 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 – 6*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: สกสศ. ลาดพร้าว.
- สถาบันสุขภาพเด็กแห่งชาติมหาราชินี, กระทรวงสาธารณสุข กรมการแพทย์. (2546). *คู่มือการดูแลเด็ก ออทิสติก*. กรุงเทพฯ: ชัยเจริญ.
- สมพร หวานเสรีจ. (2551). *การผลิตและใช้สื่อสนับสนุนการเรียนรู้ผ่านการมองสำหรับบุคคลออทิสติก ในบ้านและชุมชน*. ขอนแก่น: คลังน่านาวิทยา
- (2552). *การพัฒนาศักยภาพบุคคลออทิสติกโดยใช้สื่อสนับสนุนการเรียนรู้ผ่านการมอง*. ขอนแก่น: คลังน่านาวิทยา.
- สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต. (2549). *กาปรับพฤติกรรม: ทฤษฎีและประยุกต์*. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: โอ. เอส. พริ้นติ้ง เฮ้าส์.
- สร้อยสุดา วิทยากร. (2544). *กรอบการอ้างอิงการผสมผสานความรู้สึกรวม (The Sensory Integrative Frame of Reference)*. ใน *ครอบครัวอ้างอิงในกิจกรรมบำบัด* บรรณาธิการ โดย วิไลวรรณ มณีจักร ; และคนอื่นๆ . หน้า 47-142. เชียงใหม่: คณะเทคนิคการแพทย์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สิริวรรณ นันทจันทุล. (2546). *การเขียนเพื่อการสื่อสาร*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สุชิน ยืนสวัสดิ์. (2548). *การศึกษาทักษะการสื่อสารของเด็กออทิสติกจากการสอนโดยใช้ป้าย กระดานสื่อสาร*. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาพิเศษ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุนทรา อมราพิทักษ์. (2545). *การฝึกพูดให้เด็กออทิสติก*. เอกสารประกอบการบรรยายพิเศษ การประชุมวิชาการระดับชาติ เรื่อง *ครู หมอ พ่อแม่ มิติแห่งการพัฒนาศักยภาพบุคคล ออทิสติก* หน้า 3 กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สุวิมล อุดมพิริยะศักดิ์. (2545). *พัฒนาการทางภาษาและความผิดปกติทางการพูดเด็กที่มีความ ต้องการพิเศษ*. เอกสารประกอบการสอนโปรแกรมวิชาการศึกษาพิเศษ คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏสวนดุสิต. ถ่ายเอกสาร
- สุวิทย์ มูลคำ; และอรทัย มูลคำ. (2546). *19 วิธีการจัดการเรียนรู้: เพื่อพัฒนาความรู้และทักษะ*. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.
- สุรางค์ ไคว์ตระกูล. (2541). *จิตวิทยาการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์วิจิตรการพิมพ์.
- สันติภาพ ไชยวงศ์เกียรติ. (2546). *ออทิสติก*. สืบค้นเมื่อ 21 ตุลาคม 2554, จาก <http://www.elb-online.com>

- อรธิดา ประสาร. (2551). *กระบวนการพัฒนาเรื่องราวทางสังคมสำหรับนักเรียนออทิสติก*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ต. (หลักสูตรและการสอน). ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ถ่ายเอกสาร.
- อาภรณ์ ใจเที่ยง. (2550). *หลักการสอน*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: โอ เอ พรีนติ้ง เฮ้าส์.
- อุมาพร ตรังคสมบัติ. (2545). *ช่วยลูกออทิสติก*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์.
- อุไรวรรณ พันธุ์สุจริต. (2545). *การศึกษาเปรียบเทียบผลการฝึกการวิเคราะห์การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับการใช้บทบาทสมมติที่มีต่อสัมพันธ์ภาพกับเพื่อน ในนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดบางพลัด กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.*
- อุ้นเรือน คล้ายทรัพย์. (2547). *การศึกษาความเข้าใจภาษาของเด็กออทิสติกก่อนวัยเรียนโดยใช้การสื่อสารทางเลือก*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาพิเศษ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- American Psychiatric Association. (2000). *Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders 4 th ed. Weshington DC: the American Psychiatric Association press.*
- Armstrong J. Scott. (2005). Role Playing: A Method to Forecast Playing Decision. *Principles of Forecastion: Handbook for Researchs and Practitioners*. Retrieved September 15, 2011, from <http://www.passing.com/pic/forecasting Handbook/Htm>>
- Arons, Maureen., & Gittens, Tessa. (1999). *The Handbook Of Autism A Guide For Parents And Professional*. London: Biddies Ltd.
- Bourdieu, Pierre. (1984). *The Logic of Practice*. Stanford, CA: Stanford University Press.
- Brunson-Upshaw, DeAna L., M.A., California State University, Dominguez Hills, (2009). *Elementary education; Special education*. December , 50 pages.
- Carol Gray. (1993). *Autism Outreach Team Social Scripts*. Retrieved September 10, 2011, from <http://www.leics.gov.uk/autism-socila - scripts.pdf>
- Center for Disease Control and Prevention. (2007). *Autism*. Retrieved August 20, 2011, from <http://www.Cdc.Gov/ncbddd/autism/overview.htm>. Atlanta. U.S.A.

- Charlop-Christy, M. H., & Kelso, S. E. (2003). *Teaching children with autism conversational speech using a cue card/ written script program. Education & Treatment of Children, 26, 108-127.*
- Davis Keith. (1962). *Human Relation at Work. 2 ed. New York: McGraw-Hill.*
- Elissa Plumridge. (2011). *Why use a Social Scripts at School?.* Retrieved June 2, 2011, from <http://www.clrsasd.org.au/documents/Whyuseasocialscriptsschool.pdf>
- Goldstien, H. (2002). *Communication intervention for children with autism: A review of treatment efficacy. Journal of Autism and Developmental Disorders, 32, 373-396.*
- Ganz, J., B., Kaylor, M., Bourgeois, B., & Hadden, K. (2008). *The impact of social scripts and visual Cues on verbal communication in three children with autism spectrum disorders. Focus on Autism and Other Developmental Disabilities, 23, 79-94.*
- Goffman, Erving. (1967). *Interaction Ritual: Essays on Face-to-Face Behavior.* New York: Anchor Doubleday.
- Grazino, M. A. (2002). *Developmental Disabilities.* Boston: Allyn & Bacon.
- Heiman, G. W. (1995). *Research Methods in Psychology.* Boston: Houghton Mifflin.
- Hoke, Priscilla Ann. (2004). *Tapestries of Nurturance in Children's role Play: A Case Study of Children's Expression of Nurturing in a Preschool Classroom, Dissertation Abstracts International, 1234-A.*
- Huang, M. A. (2002). *Understanding Individuals with Autism from Research to Practice.* เอกสารประกอบการบรรยายพิเศษ การประชุมวิชาการระดับชาติเรื่องครู หมอ พ่อแม่ มิติแห่งการพัฒนาศักยภาพบุคคลออทิสติก. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- Kazdin, A. E. (2002). *Behavior modification in applied setting.* Pacific Grove, CA Brooks / Cole.
- Kamps, D. M., Protschek, J., Lopez, A. G., Kravits, T., & Kemmerer, K. (1997). *The use of peer networks across multiple settings to improve social interaction for students with autism. Journal of Behavioral Education, 7, 335-357.*
- Kaser, Catherine Hoffman. (2007). *Teaching Social Skills.* Retrieved July 10, 2011, from <http://www.education.odu.edu/esse/research/series/skills.shtml>
- Lehman, R. (1991). *Statistics and Research Design in the Behavioral Sciences.* Belmont: Wadsworth.

- Leary, M.R. (1995). *Introduction to Behavioral Research Method.2 en*. Pacific Grove: Books/Cole Publishing Company.
- Lombarbdo, Mary A. (2005).Rhythmic Reading and Role-Playing. *Library Meadia Connection 23 (4): 38*.
- Loveland,K.A.,& Tunali,B.(1991). *Social scripts for conversation interactions autism and Down Sydrome*. Journal of Autism and Developmental Disorders, 21,177-186.
- Marry Jane Weiss and Sandra L.Harris. (2011). *Using Social Scripts to Teach Social Skills*. Retrieved September 8, 2011, from <http://www.autism-community.com/using-social-scripts-to-teach-social-skills/>
- Milton, susan J; Mcteer , Paul M ; & corbert, J. James. (1997). *Introduction to statistics*. Boston: Massachusetts: The McGraw-Hill.
- Minsky,M. (1985). *The Society of Mind*. NY: Simon and Schuster.
- National Institute on Deafness; & Other Communication Disorder. (2003). Retrieved November 25, 2011, from <http://www.comeunity.com>
- Pata, Kai. And others. (2005).Tutor Scaffolding of Dilemma Solving in Network-Based Role-Play, *Learning and Instruction*. 15 (6): 571-587.
- Roberts, J. (1999). *National Institute on Disability and Rehabilitation Research* . Retrieved July 28, 2011, from <http://www.Fpg.unc.edu/-fx/Page/preschool.htm>
- Roger, SL.,Gordon, CY.,Schanzenbacher, K.E., & Case-Smith, J. (2001). Common diagnosis in Pediatric Occupational Therapy Practice. In J. Case-Smith . *Occupational Therapy for Children*. St Louis: Mosby, Inc.
- Schank, R.C.; & R. Abelson. (1977). *Scripts, Plans, Goals, and understanding*. Hillsdale, N.J.: Lawrence Erlbaum.
- Shaughnessy, J.J., Zechmeister. E.S.; & Zechmeister, J.S. (2000). *Research Methods in Psychology*. 5 ed Singapore: Mc Graw-Hill.
- St. Clair,Thome-Williams,and Su,(2005). *Social scripts and structure of practical knowledge*. Retrieved September 4, 2011, from <http://www.comm.louisville.edu/iic/student%20Concepts/student-social-scripts-wagner-stclair.html>.

- Thiemann, K.S.; & Goldstein. (2001). *Social stories, written text. Cues, and video feedback: Effects on social communication of children with autism*. *Journal of Applied Behavior Analysis*,34,425-445.
- Weiss, M.J.; & Harris, S.L. (2001). *Teaching social skills to people with autism*. *Behavior Modification*,25,785-802. These resources discuss research on communication Interventions, including social scripts.
- Wing, L. (1996). *Reducing Inappropriate Behavior, Autistic Spectrum*. London: Rowling Prototype setting Limited.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายนามผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

รายนามผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1. อาจารย์ ดร.รณิดา เขยชุ่ม

วุฒิการศึกษา:	ครุศาสตร์ดุษฎีบัณฑิต สาขาการวัดผลและประเมินผล การศึกษา
ตำแหน่งปัจจุบัน:	อาจารย์ประจำภาควิชาการวัดผลและวิจัยการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
หน่วยงาน	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

2. อาจารย์ ประพิมพ์พงศ์ วัฒนะรัตน์

วุฒิการศึกษา:	การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการศึกษาพิเศษ
ตำแหน่งปัจจุบัน:	อาจารย์ประจำภาควิชาการศึกษาพิเศษ คณะศึกษาศาสตร์
หน่วยงาน	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

3. อาจารย์ พัชรวิวรรณ คุณชื่น

วุฒิการศึกษา:	การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการศึกษาพิเศษ
ตำแหน่งปัจจุบัน:	อาจารย์ประจำภาควิชาการศึกษาพิเศษ คณะศึกษาศาสตร์
หน่วยงาน	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

4. อาจารย์ จารุวรรณ เทียนเงิน

วุฒิการศึกษา:	ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการสอนภาษาไทย
ตำแหน่งปัจจุบัน:	หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
หน่วยงาน	โรงเรียนมหรณพาราม

ภาคผนวก ข

ตารางผลการประเมินแบบประเมินความสามารถในการพูดสื่อสาร

ตาราง 5 ค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาโดยหากัดดัชนีความสอดคล้องระหว่างบทสนทนา กับ
 นิยามศัพท์ (IOC) แบบประเมินความสามารถในการพูดสื่อสารของนักเรียนที่มีภาวะออทิสซึม

แผ่นที่ / บทสนทนา	คะแนนความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ			$\sum R$	IOC	หมายเหตุ
	คนที่1	คนที่2	คนที่3			
1. การใช้โทรศัพท์						
1.1 สวัสดีครับแม่	+1	+1	+1	+3	1	นำไปใช้ได้
1.2 เย็นนี้แม่มารับผม ตอน 4 โมงนะครับ	+1	+1	+1	+3	1	นำไปใช้ได้
1.3 ผมจะรอแม่ที่ประตูหน้าโรงเรียนครับ	+1	+1	+1	+3	1	นำไปใช้ได้
1.4 ครับแม่ ขอบคุณครับ	+1	+1	+1	+3	1	นำไปใช้ได้
2. การรับโทรศัพท์						
2.1 สวัสดีครับ แม่	+1	+1	+1	+3	1	นำไปใช้ได้
2.2 แล้วแม่จะมารับผมเมื่อไหร่ครับ	+1	+1	+1	+3	1	นำไปใช้ได้
2.3 ให้ผมคอยที่ไหนครับ	+1	+1	+1	+3	1	นำไปใช้ได้
2.4 ได้ครับแม่ สวัสดีครับ	+1	+1	+1	+3	1	นำไปใช้ได้
3. การซื้ออาหาร						
3.1 วันนี้มีอะไรบ้างครับ	+1	+1	+1	+3	1	นำไปใช้ได้
3.2 ผมขอ.....(ใส่ชื่ออาหารที่ต้องการ)	+1	+1	+1	+3	1	นำไปใช้ได้
3.3 เเท่าไหร่ครับ	+1	+1	+1	+3	1	นำไปใช้ได้
3.4 นี่ครับ ขอบคุณครับ	+1	+1	+1	+3	1	นำไปใช้ได้
4. การขออนุญาตเข้าห้องเรียน						
4.1 ครูครับ ขออนุญาตเข้าห้องครับ	+1	+1	+1	+3	1	นำไปใช้ได้
4.2 ผมไป....(บอกสถานที่) มาครับ	+1	+1	+1	+3	1	นำไปใช้ได้
4.3 ครับครู	+1	+1	+1	+3	1	นำไปใช้ได้
4.4 ขอบคุณครับ	+1	+1	+1	+3	1	นำไปใช้ได้
5. การขออนุญาตใช้เครื่องคอมพิวเตอร์						
5.1 ครูครับ ขออนุญาตใช้คอมพิวเตอร์ครับ	+1	+1	+1	+3	1	นำไปใช้ได้
5.2 ผมจะ.....(บอกสิ่งที่ต้องการ) ครับ	+1	+1	+1	+3	1	นำไปใช้ได้
5.3 ประมาณ....(บอกเวลาที่ต้องการ) ครับ	+1	+1	+1	+3	1	นำไปใช้ได้
5.4 ขอบคุณครับ	+1	+1	+1	+3	1	นำไปใช้ได้

ภาคผนวก ค

ตารางผลการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้

ตาราง 6 ค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาโดยหาจากดัชนีความสอดคล้องของแผนการจัดการเรียนรู้
การพูดสื่อสารโดยใช้บทสนทนาทางสังคมร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติ (IOC)

แผนที่ /สาระสำคัญ	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			$\sum R$	IOC	หมายเหตุ
	คนที่1	คนที่2	คนที่3			
1. การใช้โทรศัพท์						
1.1 สาระสำคัญ	+1	+1	+1	+3	1	นำไปใช้ได้
1.2 จุดประสงค์	+1	+1	+1	+3	1	นำไปใช้ได้
1.3 กิจกรรมการเรียนการสอน	+1	+1	+1	+3	1	นำไปใช้ได้
1.4 สื่อการเรียนการสอน	+1	0	+1	+2	0.67	นำไปใช้ได้
1.5 การประเมินผล	+1	+1	+1	+3	1	นำไปใช้ได้
2. การรับโทรศัพท์						
2.1 สาระสำคัญ	+1	+1	+1	+3	1	นำไปใช้ได้
2.2 จุดประสงค์	+1	+1	+1	+3	1	นำไปใช้ได้
2.3 กิจกรรมการเรียนการสอน	+1	+1	+1	+3	1	นำไปใช้ได้
2.4 สื่อการเรียนการสอน	+1	0	+1	+2	0.67	นำไปใช้ได้
2.5 การประเมินผล	+1	+1	+1	+3	1	นำไปใช้ได้
3. การซื้ออาหาร						
3.1 สาระสำคัญ	+1	+1	+1	+3	1	นำไปใช้ได้
3.2 จุดประสงค์	+1	+1	+1	+3	1	นำไปใช้ได้
3.3 กิจกรรมการเรียนการสอน	+1	+1	+1	+3	1	นำไปใช้ได้
3.4 สื่อการเรียนการสอน	+1	0	+1	+2	0.67	นำไปใช้ได้
3.5 การประเมินผล	+1	+1	+1	+3	1	นำไปใช้ได้
4. การขออนุญาตเข้าห้องเรียน						
4.1 สาระสำคัญ	+1	+1	+1	+3	1	นำไปใช้ได้
4.2 จุดประสงค์	+1	+1	+1	+3	1	นำไปใช้ได้
4.3 กิจกรรมการเรียนการสอน	+1	+1	+1	+3	1	นำไปใช้ได้
4.4 สื่อการเรียนการสอน	+1	0	+1	+2	0.67	นำไปใช้ได้
4.5 การประเมินผล	+1	+1	+1	+3	1	นำไปใช้ได้
5. การขออนุญาตใช้เครื่องคอมพิวเตอร์						
5.1 สาระสำคัญ	+1	+1	+1	+3	1	นำไปใช้ได้
5.2 จุดประสงค์	+1	+1	+1	+3	1	นำไปใช้ได้
5.3 กิจกรรมการเรียนการสอน	+1	+1	+1	+3	1	นำไปใช้ได้
5.4 สื่อการเรียนการสอน	+1	+1	+1	+3	1	นำไปใช้ได้
5.5 การประเมินผล						

ภาคผนวก ง

ตัวอย่างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้
2. ตัวอย่างชุดบทสนทนาทางสังคม (Social Scripts)
3. คู่มือประกอบการใช้แบบประเมินความสามารถในการพูดสื่อสาร
4. แบบประเมินความสามารถในการพูดสื่อสาร

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1
การพูดสื่อสารโดยใช้บทสนทนาทางสังคมร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติ

เรื่อง การใช้โทรศัพท์   **ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น**   **เวลา** 50 นาที

สาระสำคัญ

การพูดเป็นทักษะในการสื่อสารที่จำเป็นอย่างยิ่งในชีวิตประจำวัน การสื่อสารที่สัมฤทธิ์ผลทั้งผู้ส่งสารและผู้รับสารจะต้องมีความเข้าใจร่วมกัน การพูดที่ดีผู้พูดต้องใช้ถ้อยคำที่สุภาพ มีมารยาทในการพูด คือไม่พูดแทรก ต้องรอฟังจนกว่าผู้พูดจะพูดจบ และเหมาะสมกับกาลเทศะ จะทำให้ผู้ฟังประทับใจและก่อให้เกิดความสัมพันธ์อันดีต่อกัน

เนื้อหา

บทสนทนาการใช้โทรศัพท์

จุดประสงค์

เพื่อให้ นักเรียนที่มีภาวะออทิสซึมพูดสื่อสารระหว่างบุคคลในสถานการณ์ การใช้โทรศัพท์

กิจกรรมการเรียนการสอน

ขั้นที่ 1 ขั้นนำ

1.1 ครูกล่าวทักทาย สวัสดี และสนทนา พูดคุยกับนักเรียนปกติและนักเรียนที่มีภาวะออทิสซึมเพื่อสร้างความคุ้นเคยและความสัมพันธ์ที่ดี

1.2 ครูนำเครื่องโทรศัพท์ของจริง ให้นักเรียนดู แล้วถามนักเรียนว่าเครื่องโทรศัพท์ใช้ทำอะไรได้บ้าง โดยให้นักเรียนช่วยกันตอบ

1.3 ครูสรุปประเด็นคำตอบของนักเรียนให้เชื่อมโยงกับเนื้อหาที่สอน เช่น โทรศัพท์มีไว้สำหรับพูดติดต่อสื่อสารกัน และแจ้งจุดประสงค์ของการเรียนในครั้งนี้ให้นักเรียนทราบ คือ การใช้คำพูดสุภาพเมื่อสนทนาหรือพูดคุยทางโทรศัพท์

ขั้นที่ 2 ขั้นสอน

2.1 ครูถามคำถามว่า ใครเคยใช้โทรศัพท์บ้าง ส่วนใหญ่ นักเรียนใช้โทรศัพท์ติดต่อกับใครในเรื่องใด

2.2 ครูบอกกับนักเรียนว่า วันนี้ เราจะฝึกการใช้คำพูดทางโทรศัพท์กัน โดยครูได้กำหนดสถานการณ์ การใช้โทรศัพท์ ดังนี้

“เมื่อนักเรียนต้องการติดต่อกับคุณแม่ เพื่อให้มารับที่โรงเรียนในเวลาที่ต้องการ”

2.3 ครูสาธิต การใช้คำพูดที่สุภาพเมื่อใช้โทรศัพท์ พร้อมทั้งติดแผ่นข้อความประโยคสนทนาบนกระดานให้นักเรียนดูดังนี้

การใช้โทรศัพท์	
ลูก:	สวัสดีครับแม่
แม่:	สวัสดีจ๊ะ
ลูก:	แม่มารับผมตอน 4 โมงเย็นด้วยนะครับ
แม่:	ได้จ๊ะ จะให้แม่ไปรับที่ไหนละ
ลูก:	ผมรอแม่อยู่หน้าประตูโรงเรียนครับ
แม่:	จ๊ะ แล้วเจอกัน
ลูก:	ครับแม่ ขอขอบคุณครับ

2.4 ครูให้นักเรียนปกติจำนวน 2 คน ออกมาปฏิบัติและแสดงบทบาทสมมติให้นักเรียนที่มีภาวะออทิสซึมดู โดยให้นักเรียนคนที่ 1 แสดงบทบาทเป็นแม่ และนักเรียนอีกคนหนึ่งแสดงบทบาทเป็นลูก ให้นักเรียนทั้งสองคนแสดงการสนทนาโต้ตอบกันทางโทรศัพท์ โดยใช้ประโยคคำพูดตามที่ครูสาธิตให้ดู

2.5 ครูให้นักเรียนปกติจับคู่กับนักเรียนที่มีภาวะออทิสซึมและปฏิบัติการพูดสนทนาจากประโยคคำพูดที่ครูยกตัวอย่าง โดยเลียนแบบจากตัวอย่างนักเรียนปกติที่แสดงการพูดทางโทรศัพท์

ขั้นที่ 3 ขั้นตรวจสอบความเข้าใจ

3.1 ครูและนักเรียนทบทวนเกี่ยวกับการพูดสื่อสารทางโทรศัพท์ ในสถานการณ์ที่เป็นผู้ใช้โทรศัพท์ว่า ควรพูดที่ละประโยค เมื่อพูดจบแต่ละประโยคต้องรอฟังคู่สนทนาพูดให้จบก่อน จึงจะพูดประโยคต่อไป และควรพูดด้วยถ้อยคำที่สุภาพ ซึ่งจะแสดงให้เห็นถึงความมีมารยาทที่ดี

3.2 ครูแสดงแผ่นบัตร “บทสนทนาทางสังคม” ในสถานการณ์การใช้โทรศัพท์ ให้นักเรียนดู และให้นักเรียนทุกคนพูดตามประโยคข้อความในแผ่นบัตร “บทสนทนาทางสังคม” พร้อม ๆ กัน

3.2 ครูมอบแผ่นบัตร “บทสนทนาทางสังคม” ให้นักเรียนที่มีภาวะออทิสซึม ไปฝึกทบทวนกับเพื่อนนักเรียนปกติที่เป็นคู่ของตนเอง

ขั้นที่ 4 ขั้นฝึกปฏิบัติโดยมีครูดูแล

4.1 ให้นักเรียนปกติและนักเรียนที่มีภาวะออทิสซึมที่จับคู่กัน ร่วมกันแสดงบทบาทสมมติในสถานการณ์การใช้โทรศัพท์ โดยให้นักเรียนปกติแสดงบทบาทเป็นคุณแม่ และนักเรียนที่มีภาวะออทิสซึมแสดงบทบาทเป็นผู้ที่ใช้โทรศัพท์ติดต่อกับคุณแม่ โดยใช้บทพูดตามแผ่นบัตร “บทสนทนาทางสังคม”

4.2 ครูสังเกตการแสดงบทบาทของนักเรียน และให้คำชมเชยเมื่อนักเรียนทำได้ถูกต้อง หากนักเรียนยังไม่ถูกต้อง ครูจะให้คำแนะนำหรือคอยชี้แนะ

4.3 เมื่อนักเรียนแสดงเสร็จแล้วให้ร่วมกันแสดงความคิดเห็นถึงสิ่งที่ควรพัฒนาหรือปรับปรุงสำหรับการแสดงในครั้งต่อไป

ขั้นที่ 5 ขั้นฝึกเองโดยอิสระ

5.1 ครูจัดเตรียมสถานการณ์ การใช้โทรศัพท์ โดยจัดสถานที่และเครื่องโทรศัพท์ จำนวน 2 เครื่อง

5.2 ให้นักเรียนปกติและนักเรียนที่มีภาวะออทิสซึมร่วมปฏิบัติการแสดงบทบาทในสถานการณ์การใช้โทรศัพท์ทีละ 1 คู่ จนครบ 3 คู่

5.3 ครูสังเกตการปฏิบัติของนักเรียนที่มีภาวะออทิสซึมและบันทึกผลลงในแบบประเมินความสามารถในการพูดสื่อสารของนักเรียนที่มีภาวะออทิสซึม (สถานการณ์ที่ 1: การใช้โทรศัพท์) โดยทำการประเมินนักเรียนเป็นรายบุคคล

ขั้นที่ 6 ขั้นสรุป

6.1 ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปถึงการพูดสนทนาในการใช้โทรศัพท์ควรเป็นอย่างไร (ตามข้อ 3.1) รวมถึงการพูดสนทนาทางโทรศัพท์กับบุคคลอื่นในสถานการณ์ที่คล้าย ๆ กันด้วย

6.2 ครูกล่าวชมเชยนักเรียนที่มีความตั้งใจในการแสดง ปฏิบัติได้ถูกต้องและมีน้ำใจช่วยเหลือเพื่อน ๆ

สื่อการเรียนการสอน

1. แผ่นบัตร “บทสนทนาทางสังคม” ในสถานการณ์การใช้โทรศัพท์
2. เครื่องโทรศัพท์ของจริง จำนวน 2 เครื่อง
3. แผ่นข้อความประโยคสนทนาการใช้โทรศัพท์

การประเมินผล

จากการสังเกตและการประเมินความสามารถในการสื่อสารของนักเรียนที่มีภาวะออทิสซึม

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 การพูดสื่อสารโดยใช้บทสนทนาทางสังคมร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติ

เรื่อง การขออนุญาตเข้าห้องเรียน   ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น   เวลา 50 นาที

สาระสำคัญ

การพูดเป็นทักษะในการสื่อสารที่จำเป็นอย่างยิ่งในชีวิตประจำวัน การสื่อสารที่สัมฤทธิ์ผลทั้งผู้ส่งสารและผู้รับสารจะต้องมีความเข้าใจร่วมกัน การพูดที่ดีผู้พูดต้องใช้ถ้อยคำที่สุภาพ มีมารยาท ในการพูด คือไม่พูดแทรก ต้องรอฟังจนกว่าผู้พูดจะพูดจบ และเหมาะสมกับกาลเทศะ จะทำให้ผู้ฟังประทับใจและก่อให้เกิดความสัมพันธ์อันดีต่อกัน

เนื้อหา

บทสนทนาการขออนุญาตเข้าห้องเรียน

จุดประสงค์

เพื่อให้นักเรียนที่มีภาวะออทิสซึมพูดสื่อสารระหว่างบุคคลในสถานการณ์ การขออนุญาตเข้าห้องเรียน

กิจกรรมการเรียนการสอน

ขั้นที่ 1 ขั้นนำ

1.1 ครูกล่าวสวัสดิ์ดีทักทาย และพูดคุยกับนักเรียนถึงเรื่องการเข้าห้องเรียนซ้ำ ให้นักเรียนบอกสาเหตุที่ทำให้เข้าห้องเรียนซ้ำและผลเสียของการเข้าห้องเรียนซ้ำ

1.2 ครูถามนักเรียนว่าใครเคยเข้าห้องเรียนซ้ำบ้าง และนักเรียนทำอย่างไร ให้ช่วยกันตอบ

1.3 ครูสรุปประเด็นคำตอบของนักเรียนให้เชื่อมโยงกับเนื้อหาที่สอน (ต้องขออนุญาตจากครู เข้าห้องเรียน) และแจ้งจุดประสงค์ของการเรียนในครั้งนี้ คือ การพูดขออนุญาตเข้าห้องเรียน

ขั้นที่ 2 ขั้นสอน

2.1 ครูถามนักเรียนว่า ในการขออนุญาตเข้าห้องเรียนขณะที่มีคุณครูอยู่ในห้องเรียน ส่วนใหญ่ นักเรียนพูดกับคุณครูว่าอย่างไร ให้นักเรียนยกตัวอย่างคำพูดที่เคยใช้

2.2 ครูบอกกับนักเรียนว่า วันนี้ เราจะฝึกการใช้คำพูดในการขออนุญาตเข้าห้องเรียน โดยครูได้กำหนดสถานการณ์ การขออนุญาตเข้าห้องเรียน ดังนี้

“เมื่อนักเรียนมาถึงห้องเรียนพบว่า มีคุณครูอยู่ในห้องเรียนแล้ว และนักเรียนต้องการจะเข้าห้องเรียน”

2.3 ครูสาธิต การใช้คำพูดที่สุภาพในการขออนุญาตเข้าห้องเรียน พร้อมทั้งตีแผ่แผนข้อความประโยคสนทนาบนกระดานให้นักเรียนดูดังนี้

<u>การขออนุญาตเข้าห้องเรียน</u>	
นักเรียน:	ครูครับ ...ขออนุญาตเข้าห้องครับ
ครู :	ทำไมมาช้าล่ะ
นักเรียน:	ผมไป..... (บอกสถานที่) มาครับ
ครู :	ไม่เป็นไร ครั้งต่อไปอย่ามาช้าอีกนะ
นักเรียน:	ครับครู
ครู :	เข้าไปนั่งได้จ้ะ
นักเรียน:	ขอบคุณครับ

2.4 ครูให้นักเรียนปกติจำนวน 2 คน ออกมาปฏิบัติและแสดงบทบาทสมมติให้นักเรียนที่มีภาวะออทิสซึมดู โดยให้นักเรียนคนที่ 1 แสดงบทบาทเป็นครู และนักเรียนอีกคนหนึ่งแสดงบทบาทเป็นนักเรียนที่ต้องการเข้าห้องเรียน ให้นักเรียนทั้งสองคนพูดสนทนาโต้ตอบกัน โดยใช้ประโยคคำพูดตามที่ครูสาธิตให้ดู

2.5 ครูให้นักเรียนปกติจับคู่กับนักเรียนที่มีภาวะออทิสซึมและปฏิบัติการพูดสนทนาจากประโยคคำพูดที่ครูยกตัวอย่าง โดยเลียนแบบจากตัวอย่างนักเรียนปกติที่แสดงการพูดขออนุญาตเข้าห้องเรียน

ขั้นที่ 3 ขั้นตรวจสอบความเข้าใจ

3.1 ครูและนักเรียนทบทวนเกี่ยวกับสถานการณ์ที่นักเรียนขออนุญาตเข้าห้องเรียนว่าควรพูดทีละประโยค เมื่อพูดจบแต่ละประโยคต้องรอฟังคู่สนทนาพูดให้จบก่อน จึงจะพูดประโยคต่อไป และควรพูดด้วยถ้อยคำที่สุภาพ ซึ่งจะแสดงให้เห็นถึงความมีมารยาทที่ดี

3.2 ครูแสดงแผ่นบัตร “บทสนทนาทางสังคม” ในสถานการณ์การพูดขออนุญาตเข้าห้องเรียน ให้นักเรียนดู และให้นักเรียนทุกคนพูดตามประโยคข้อความในแผ่นบัตร “บทสนทนาทางสังคม” พร้อม ๆ กัน

3.3 ครูนำแผ่นบัตร “บทสนทนาทางสังคม” ให้นักเรียนที่มีภาวะออทิสซึม ไปฝึกทบทวนกับเพื่อนนักเรียนปกติที่เป็นคู่ของตนเอง

ขั้นที่ 4 ขั้นฝึกปฏิบัติโดยมีครูดูแล

4.1 ให้นักเรียนปกติและนักเรียนที่มีภาวะออทิสซึมที่จับคู่กัน ร่วมกันแสดงบทบาทสมมติ ในสถานการณ์การขอขออนุญาตเข้าห้องเรียน โดยให้นักเรียนปกติแสดงบทบาทเป็นครู และนักเรียนที่มีภาวะออทิสซึมแสดงบทบาทเป็นนักเรียนที่ต้องการเข้าห้องเรียน โดยใช้บทพูดตามแผ่นบัตร “บทสนทนาทางสังคม”

4.2 ครูสังเกตการแสดงบทบาทของนักเรียน และให้คำชมเชยเมื่อนักเรียนทำได้ถูกต้อง หากนักเรียนยังไม่ถูกต้อง ครูจะให้คำแนะนำหรือคอยชี้แนะ

4.3 เมื่อนักเรียนแสดงเสร็จแล้วให้ร่วมกันแสดงความคิดเห็นถึงสิ่งที่ควรพัฒนาหรือปรับปรุงสำหรับการแสดงในครั้งต่อไป

ขั้นที่ 5 ขั้นฝึกเองโดยอิสระ

5.1 ครูจัดเตรียมสถานการณ์ การพูดขออนุญาตเข้าห้องเรียน โดยจัดสถานที่เป็นห้องเรียน

5.2 ให้นักเรียนปกติและนักเรียนที่มีภาวะออทิสซึมร่วมปฏิบัติในสถานการณ์การพูดขออนุญาตเข้าห้องเรียน ทีละ 1 คู่ จนครบ 3 คู่

5.3 ครูสังเกตการปฏิบัติของนักเรียนที่มีภาวะออทิสซึมและบันทึกผลลงในแบบประเมินความสามารถในการพูดสื่อสารของนักเรียนที่มีภาวะออทิสซึม (สถานการณ์ที่ 4: การขออนุญาตเข้าห้องเรียน) โดยทำการประเมินนักเรียนเป็นรายบุคคล

ขั้นที่ 6 ขั้นสรุป

6.1 ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปถึงการพูดขออนุญาตเข้าห้องเรียน ควรเป็นอย่างไร(ตามข้อ 3.1) รวมถึงการพูดสนทนากับบุคคลอื่นในสถานการณ์ที่คล้าย ๆ กันด้วย

6.2 ครูกล่าวชมเชยนักเรียนที่มีความตั้งใจในการแสดง ปฏิบัติได้ถูกต้องและมีน้ำใจช่วยเหลือเพื่อน ๆ

สื่อการเรียนการสอน

1. แผ่นบัตร “บทสนทนาทางสังคม” ในสถานการณ์การพูดขออนุญาตเข้าห้องเรียน
2. แผ่นข้อความประโยคสนทนากการพูดขออนุญาตเข้าห้องเรียน

การประเมินผล

จากการสังเกตและการประเมินความสามารถในการสื่อสารของนักเรียนที่มีภาวะออทิสซึม

ชุดบทสนทนาทางสังคม (Social Scripts)

แผ่นที่ 1

บทสนทนาทางสังคม (Social Scripts) : การใช้โทรศัพท์

Student: สวัสดีครับ แม่

Mother: สวัสดีค่ะ

Student: แม่มารับผมตอน 4 โมงเย็นด้วยนะครับ

Mother: ได้ค่ะ จะให้แม่ไปรับที่ไหนล่ะ

Student: ผมรอแม่อยู่หน้าประตูโรงเรียนครับ

Mother: ใจ่ แล้วเจอกัน

Student: ครับแม่ ขอขอบคุณครับ

แผ่นที่ 2

บทสนทนาทางสังคม (Social Scripts) : การรับโทรศัพท์

Mother: สวัสดีค่ะ....(ชื่อักเรียน)

Student: สวัสดีครับ แม่

Mother: วันนี้แม่มารับช้าหน่อยนะ

Student: แม่จะมารับผมกี่โมงครับ

Mother: ประมาณ 5 โมงเย็นจ้ะ

Student: ให้ผมรอที่ไหนครับ

Mother: ที่ห้องพักครูก็ได้จ้ะ

Student: ได้ครับแม่ สวัสดีครับ

แผ่นที่ 3

บทสนทนาทางสังคม (Social Scripts) : การซื้ออาหาร

รูปนักเรียน: วันนี้มีอะไรบ้างครับ

รูปแม่ค้า: มีหลายอย่างเลย... หนูอยากกินอะไรล่ะ

รูปนักเรียน: ผมขอ.....(ใส่ชื่ออาหารที่ต้องการ)

รูปแม่ค้า: นี่ค่ะ

รูปนักเรียน: เท่าไรครับ

รูปแม่ค้า: ..... บาท ค่ะ

รูปนักเรียน: นี่ครับ ขอบขอบคุณครับ

แผ่นที่ 4

บทสนทนาทางสังคม (Social Scripts) : การขออนุญาตเข้าห้องเรียน

รูปนักเรียน: ครูครับ ขออนุญาตเข้าห้องครับ

รูปครู: ทำไมมาช้าล่ะ

รูปนักเรียน: ผมไป.....(บอกสถานที่) มาครับ

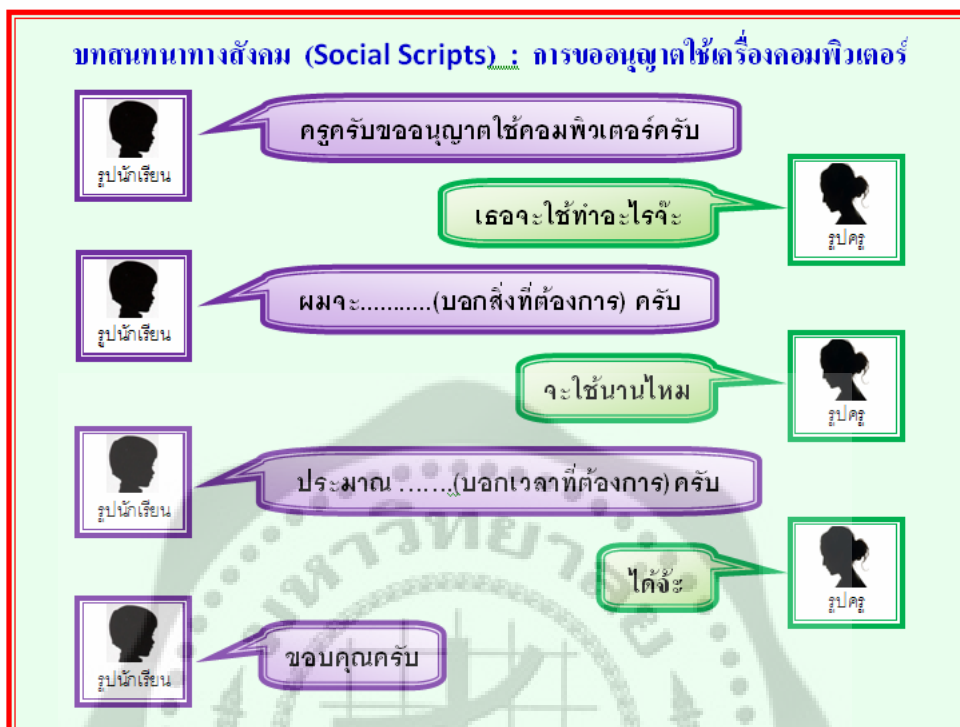
รูปครู: ไม่เป็นไรครั้งต่อไปอย่ามาช้าอีกนะ

รูปนักเรียน: ครับครู

รูปครู: เข้าไปนั่งได้จ้ะ

รูปนักเรียน: ขอบคุณครับ

แผ่นที่ 5

คู่มือประกอบการใช้แบบประเมินความสามารถในการพูดสื่อสาร

ขั้นตอนในการใช้แบบประเมิน

1. ผู้ประเมินเตรียมการก่อนประเมิน ดังนี้

1.1 ตรวจสอบแบบประเมิน แบบประเมินมีรายการประเมิน 5 สถานการณ์เลือกใช้แบบประเมินให้ตรงกับสถานการณ์ที่จะทำการประเมิน

1.2 ศึกษาแบบประเมินและคู่มือให้เข้าใจขั้นตอนทั้งหมด

1.3 ผู้ประเมินต้องเตรียม ดินสอ หรือ ปากกาเพื่อใช้เขียนในการประเมิน

2. การดำเนินการประเมิน

2.1 เขียนชื่อ นามสกุล และอายุ ของนักเรียน ในแบบประเมินของนักเรียนให้เรียบร้อยก่อนประเมินทุกครั้ง

2.2 เขียนชื่อผู้ประเมิน สถานที่ วันที่ และเวลาที่ทำการประเมิน

2.3 ในการประเมิน ผู้ประเมินใช้วิธีการสังเกต การพูดสนทนาตามบทของนักเรียน

คำชี้แจงในการประเมิน

1. ผู้ประเมิน ใส่จำนวนประโยคบทสนทนาที่นักเรียนที่มีภาวะออทิสซึมพูดสื่อสารได้ในแบบประเมิน

2. บันทึกคะแนนของนักเรียนตามเกณฑ์การให้คะแนน ในช่องคะแนนของแบบประเมิน

เกณฑ์การให้คะแนน

ให้คะแนนความสามารถในการพูดสื่อสารตามเกณฑ์การให้คะแนน(ท้ายแบบประเมิน) ดังนี้
0 คะแนน หมายถึง นักเรียนไม่สามารถพูดตามบทสนทนาได้เลย

1 คะแนน หมายถึง นักเรียนสามารถพูดตามบทสนทนาได้บ้าง (1-2 ประโยค)

2 คะแนน หมายถึง นักเรียนสามารถพูดตามบทสนทนาได้เป็นส่วนใหญ่ (3-4 ประโยค)

3 คะแนน หมายถึง นักเรียนสามารถพูดตามบทสนทนาได้ทั้งหมดอย่างครบถ้วนทุกถ้อยคำ

แบบประเมินความสามารถในการพูดสื่อสารของนักเรียนที่มีภาวะออทิสซึม
(สถานการณ์ที่ 1: การใช้โทรศัพท์)

ชื่อนักเรียน.....นามสกุล.....อายุ.....ปี
ชื่อผู้ประเมิน.....สถานที่.....วันที่.....เวลา.....

คำชี้แจง ใส่จำนวนประโยคบทสนทนาที่นักเรียนที่มีภาวะออทิสซึมพูดสื่อสารได้

ที่	ทักษะที่ฝึก	บทสนทนา	จำนวนประโยค ของบทสนทนา	
			ประโยคทั้งหมด ในบทสนทนา	จำนวนประโยค ที่พูดได้
1	การใช้โทรศัพท์	1. สวัสดีครับแม่	4	.....
		2. แม่มารับผมตอน 4 โมงเย็นด้วยนะครับ		
		3. ผมรอแม่อยู่หน้าประตูโรงเรียนครับ		
		4. ครับแม่ ขอขอบคุณครับ		
			คะแนนที่ได้	.....

ลงชื่อ.....(ผู้ประเมิน)

เกณฑ์การให้คะแนนมีดังนี้

- 0 คะแนน หมายถึง นักเรียนไม่สามารถพูดตามบทสนทนาได้เลย
- 1 คะแนน หมายถึง นักเรียนสามารถพูดตามบทสนทนาได้บ้าง (1-2 ประโยค)
- 2 คะแนน หมายถึง นักเรียนสามารถพูดตามบทสนทนาได้เป็นส่วนใหญ่ (3-4 ประโยค)
- 3 คะแนน หมายถึง นักเรียนสามารถพูดตามบทสนทนาได้ทั้งหมดอย่างครบถ้วนทุกถ้อยคำ

แบบประเมินความสามารถในการพูดสื่อสารของนักเรียนที่มีภาวะออทิสซึม
(สถานการณ์ที่ 2: การรับโทรศัพท์)

ชื่อนักเรียน.....นามสกุล.....อายุ.....ปี
ชื่อผู้ประเมิน.....สถานที่.....วันที่.....เวลา.....

คำชี้แจง ใส่จำนวนประโยคในบทสนทนาที่นักเรียนที่มีภาวะออทิสซึมพูดสื่อสารได้

ที่	ทักษะที่ฝึก	บทสนทนา	จำนวนประโยค ของบทสนทนา	
			ประโยคทั้งหมด ในบทสนทนา	จำนวนประโยค ที่พูดได้
2	การรับโทรศัพท์	1. สวัสดีครับ แม่	4	.....
		2. แม่จะมารับผมกี่โมงครับ		
		3. ให้ผมรอที่ไหนครับ		
		4. ได้ครับแม่ สวัสดีครับ		
			คะแนนที่ได้	.....

ลงชื่อ.....(ผู้ประเมิน)

เกณฑ์การให้คะแนนมีดังนี้

- 0 คะแนน หมายถึง นักเรียนไม่สามารถพูดตามบทสนทนาได้เลย
- 1 คะแนน หมายถึง นักเรียนสามารถพูดตามบทสนทนาได้บ้าง (1-2 ประโยค)
- 2 คะแนน หมายถึง นักเรียนสามารถพูดตามบทสนทนาได้เป็นส่วนใหญ่ (3-4 ประโยค)
- 3 คะแนน หมายถึง นักเรียนสามารถพูดตามบทสนทนาได้ทั้งหมดอย่างครบถ้วนทุกถ้อยคำ

แบบประเมินความสามารถในการพูดสื่อสารของนักเรียนที่มีภาวะออทิสซึม
(สถานการณ์ที่ 3: การซื้ออาหาร)

ชื่อนักเรียน.....นามสกุล.....อายุ.....ปี
ชื่อผู้ประเมิน..... สถานที่.....วันที่.....เวลา.....

คำชี้แจง ใส่จำนวนประโยคในบทสนทนาที่นักเรียนที่มีภาวะออทิสซึมพูดสื่อสารได้

ที่	ทักษะที่ฝึก	บทสนทนา	จำนวนประโยค ของบทสนทนา	
			ประโยคทั้งหมด ในบทสนทนา	จำนวนประโยค ที่พูดได้
3	การซื้ออาหาร	1. วันนี้มีอะไรบ้างครับ	4	.....
		2. ผมขอ.....(ใส่ชื่ออาหารที่ต้องการ)		
		3. เท่าไหร่ครับ		
		4. นี่ครับ ขอขอบคุณครับ		
			คะแนนที่ได้	.....

ลงชื่อ.....(ผู้ประเมิน)

เกณฑ์การให้คะแนนมีดังนี้

- 0 คะแนน หมายถึง นักเรียนไม่สามารถพูดตามบทสนทนาได้เลย
- 1 คะแนน หมายถึง นักเรียนสามารถพูดตามบทสนทนาได้บ้าง (1-2 ประโยค)
- 2 คะแนน หมายถึง นักเรียนสามารถพูดตามบทสนทนาได้เป็นส่วนใหญ่ (3-4 ประโยค)
- 3 คะแนน หมายถึง นักเรียนสามารถพูดตามบทสนทนาได้ทั้งหมดอย่างครบถ้วนทุกถ้อยคำ

แบบประเมินความสามารถในการพูดสื่อสารของนักเรียนที่มีภาวะออทิสซึม
(สถานการณ์ที่ 4: การขออนุญาตเข้าห้องเรียน)

ชื่อนักเรียน.....นามสกุล.....อายุ.....ปี
ชื่อผู้ประเมิน.....สถานที่.....วันที่.....เวลา.....

คำชี้แจง ใส่จำนวนประโยคในบทสนทนาที่นักเรียนที่มีภาวะออทิสซึมพูดสื่อสารได้

ที่	ทักษะที่ฝึก	บทสนทนา	จำนวนประโยค ของบทสนทนา	
			ประโยคทั้งหมด ในบทสนทนา	จำนวนประโยค ที่พูดได้
4	การขออนุญาต เข้าห้องเรียน	1. ครูครับ ขออนุญาตเข้าห้องครับ	4	.....
		2. ผมไป...(บอกสถานที่) มาครับ		
		3. ครับครู		
		4. ขอขอบคุณครับ		
			คะแนนที่ได้	.....

ลงชื่อ.....(ผู้ประเมิน)

เกณฑ์การให้คะแนนมีดังนี้

- 0 คะแนน หมายถึง นักเรียนไม่สามารถพูดตามบทสนทนาได้เลย
- 1 คะแนน หมายถึง นักเรียนสามารถพูดตามบทสนทนาได้บ้าง (1-2 ประโยค)
- 2 คะแนน หมายถึง นักเรียนสามารถพูดตามบทสนทนาได้เป็นส่วนใหญ่ (3-4 ประโยค)
- 3 คะแนน หมายถึง นักเรียนสามารถพูดตามบทสนทนาได้ทั้งหมดอย่างครบถ้วนทุกถ้อยคำ

แบบประเมินความสามารถในการพูดสื่อสารของนักเรียนที่มีภาวะออทิสซึม
(สถานการณ์ที่ 5: การขออนุญาตใช้เครื่องคอมพิวเตอร์)

ชื่อนักเรียน.....นามสกุล.....อายุ.....ปี
ชื่อผู้ประเมิน..... สถานที่.....วันที่.....เวลา.....

คำชี้แจง ใส่จำนวนประโยคในบทสนทนาที่นักเรียนที่มีภาวะออทิสซึมพูดสื่อสารได้

ที่	ทักษะที่ฝึก	บทสนทนา	จำนวนประโยค ของบทสนทนา	
			ประโยค ทั้งหมด ในบทสนทนา	จำนวนประโยค ที่พูดได้
5	การขออนุญาต ใช้เครื่อง คอมพิวเตอร์	1. ครูครับ ขออนุญาตใช้คอมพิวเตอร์ครับ	4	.....
		2. ผมจะ.....(บอกสิ่งที่ต้องการ) ครับ		
		3. ประมาณ....(บอกเวลาที่ต้องการ) ครับ		
		4. ขอขอบคุณครับ		
			คะแนนที่ได้	.....

ลงชื่อ.....(ผู้ประเมิน)

เกณฑ์การให้คะแนนมีดังนี้

- 0 คะแนน หมายถึง นักเรียนไม่สามารถพูดตามบทสนทนาได้เลย
- 1 คะแนน หมายถึง นักเรียนสามารถพูดตามบทสนทนาได้บ้าง (1-2 ประโยค)
- 2 คะแนน หมายถึง นักเรียนสามารถพูดตามบทสนทนาได้เป็นส่วนใหญ่ (3-4 ประโยค)
- 3 คะแนน หมายถึง นักเรียนสามารถพูดตามบทสนทนาได้ทั้งหมดอย่างครบถ้วนทุกถ้อยคำ

ประวัติย่อผู้วิจัย

